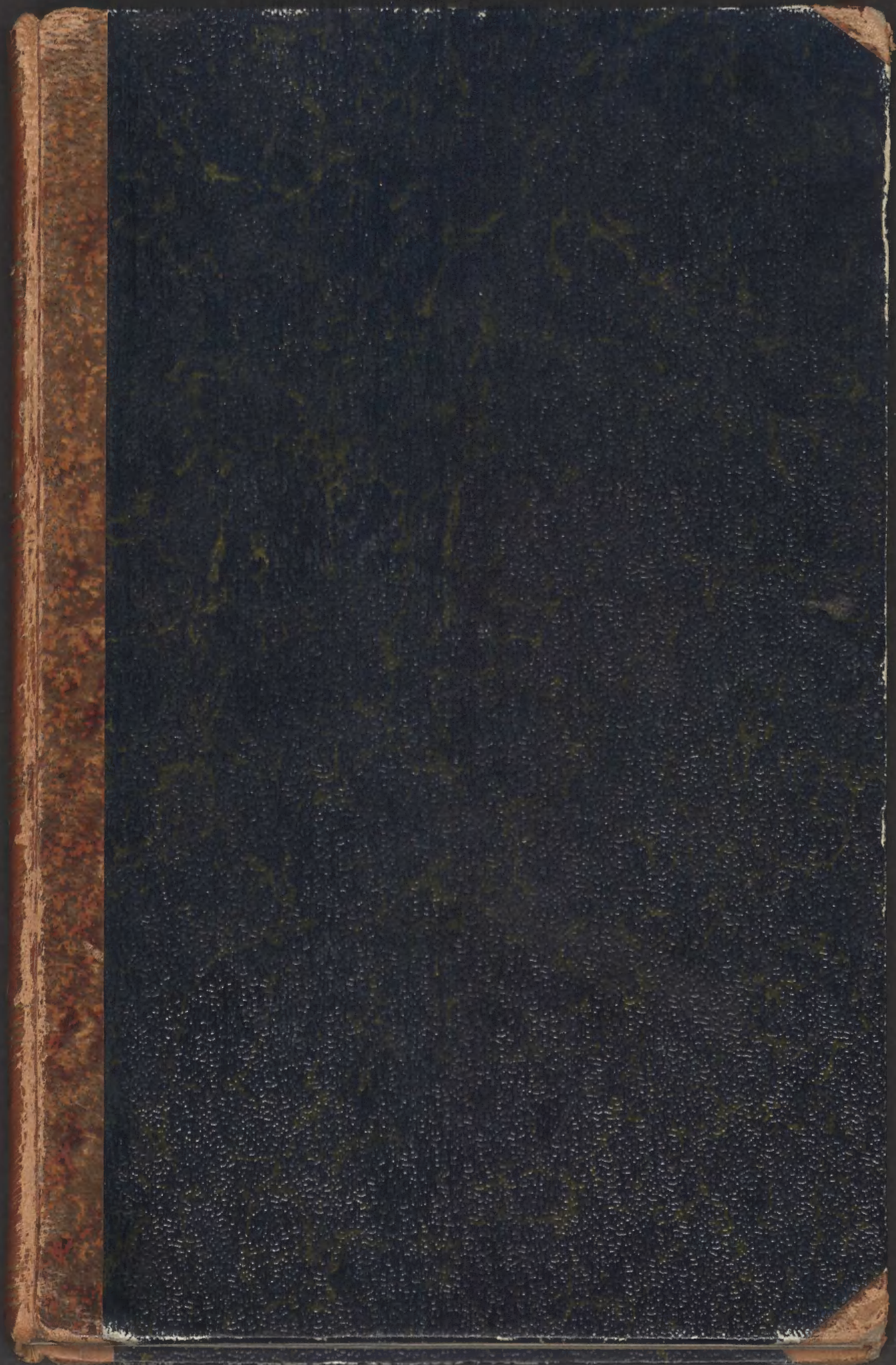

Indbydelse

til

det Kongelige Norske Frederiks Universitets

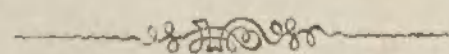
Höitidelighed

i Anledning af

Hs. Majst. Kongens lykkelig gjenvundne Helbred

og

Hs. K. H. Kronprindsens Födsel.

Som Program Olaf Tryggvesøns Saga.

Det academiske Collegium ved det Kongl. Frederiks Universitet giver sig herved den Ære at indbyde til at deeltage i Universitetets Fest i Anledning af Hs. Maj. Kongens lykkelig gjenvundne Helbred og H. K. H. Arveprindsens Fødsel.

Høitideligheden foregaaer i Frimurerlogens store Festivitetssal Torsdag den 17de Marts 1853 Kl. 12 Middag.

Christiania i det academiske Collegium den 12te Marts 1853.

Holmboe. Kaurin. Platou. W. Boeck. Monrad. Rasch.

C. Holst.

SAGA OLAFS KONUNGS TRYGGVASUNAR.

KONG OLAF TRYGGVESÖNS SAGA

FORFATTET PAA LATIN

HENIMOD SLUTNINGEN AF DET TOLFTE AARHUNDREDE

af

Odd Snorresøn,
Munk i Thingeyre Kloster paa Island,

og siden bearbeidet paa Norsk.

Efter en hidtil ubenyttet Membrancodex i det kgl. Bibliothek i Stockholm,

tilligemed

et Anhang, indeholdende et Brudstykke af samme Saga, efter
en Membrancodex i Upsala Universitets-Bibliothek,

udgiven af

P. A. Munch,
Professor i Historie ved Universitetet i Christiania.

Med et lithographeret Blad indeholdende Skriftprøver.

Indbydelsesskrift ved Universitetsfesten, Marts 1853.

CHRISTIANIA.

Brøgger & Christie's Bogtrykkeri.

1853.

FORTALE.

Den Saga, hvoraf nærværende Udgave ved det akademiske Collegiums Foranstaltning forelægges Almeenheden, er saavel ved sin Ælde, som sit Indhold og sin særegne Charakter fortrinligen egnet til at fremtræde ved en Lejlighed, som denne, hvor Norges Universitet fejrer en Glædesfest i Anledning saavel af vor elskede Konges Helbredelse fra en farlig Sygdom, som af en tilkommende Thronarvings Fødsel, der aabner Udsigten til at den Kongeæt, under hvis milde Scepter de to forenede Broderfolk allerede i en Menneskealder have følt sig lykkelige, fremdeles vil leve og trives iblandt os. Thi for den, der med Opmerksomhed gransker vore Aarbøger, vil Kong **Olaf Tryggvesøns** Navn altid lede Tanken hen paa nogle af de glædeligste Begivenheder i Norges Historie, nemlig Christendommens Indførelse i Forening med Landets Consolidation og Befæstelsen af dets nationale Selvstændighed. Vel skyldes den egentlige Fuldførelse af alt dette først Kong Olaf den Helliges utrættelige Virksomhed og selvopoffrende Martyrdød. Men han vilde neppe kunne have udrettet saa meget, hvis ikke Verket allerede var forberedt og begyndt af Olaf Tryggvesøn, saaledes som det i nærværende Saga heder[1]: „Olaf Tryggvesøn beredte og satte Grundvolden til Christendommen, men Olaf den Hellige reiste Veggene; Kong Olaf Trygvesøn satte Viingaarden, men Kong Olaf den Hellige lod Viinrankerne slynge sig med fagre Blomster og Klaser og alskens Frugt.“ Ligesom nu Æren for hvilketsomhelst Verk ej mindre tilkommer Begynderen, end Fuldenderen, saaledes maa Olaf Tryggvesøn stedse, hvor Talen er om Christendommens Indførelse i Norge og de Velgjerninger, som derved bleve Landet til Deel, nævnes og hædres ved Siden af Olaf den Hellige, og det maaskee endog saa meget mere, som hans Virksomhed var kortvarigere, men derfor og forholdsviis saa meget mere intensiv end dennes. Erkjender man, hvilken Betydning ej alene i almindelig religiøs og moralsk, men og i særegen politisk Henseende Christendommen havde for Norge, idet det først var den, der formaaede at sammenknytte Landets enkelte Hoveddele til et Heelt, og sikkre dets Selv-

[1]) Cap. 39.

stændighed ved at sprede Helgenglorien over dets Kongeæt, som hidtil havde havt Vanskelighed for at holde sig mod en ældre og mere anseet udenlandsk Kongeslægts Medlemmer — da forstaar man let, hvorfor vore Forfædre med saa megen Forkjærlighed dvælede ved hine Olafers Minde, og hvorfor vi fortrinsviis have valgt en Saga, der handler om en af dem, til at forherlige den nærværende Glædesfest.

Men endog uden Hensyn til det behandlede Emne er nærværende Saga af ualmindelig Interesse, deels fordi det er en af de faa af vore oldhistoriske Skrifter, for hvilke en bestemt Forfatter kan navngives, og som virkelig kan siges at være forfattet, ikke blot samlet; deels fordi man, ved at kjende Forfatterens Navn, tillige kan paavise, at den blandt alle norske Kongehistorier er en af dem, som tidligst bleve førte i Pennen. Dette fremgaar af hvad vi her ville søge at oplyse om dens Forfatter og Forfattelsestid.

I Cap. 64 staar der: „her slutter Sagaen om Kong Olaf, der medrette maa kaldes Nordmændenes Apostel; disse Linjer (Vers) forfattedes af *Odd Munk* paa Thingeyre, en herlig Mand og stor Guds Ven, om hvem der fortælles at han skal have seet underlige Syner, ja at Kong Olaf endog . . . . aabenbarede sig for ham selv, da han følte sig utilfreds og vilde bort af Klostret, o. s. v.“ Lidt ovenfor heder det: „jeg troer,“ siger *Odd Munk*, „dette, at Kong Olaf er kommen bort . . . . . og derom vil jeg bede enhver, der læser Sagaen, siger *Odd Munk*, at han beder til Gud om at Kong Olaf maa være i Himmerige hos Gud og nyde evig Glæde for sit Arbeide.“ Ligeledes staar der i Cap. 53, hvor Stefne Thorgilsøns Vise om Sigvald Jarl anføres paa Latin: „Dette har *Odd Munk* gjort paa Latin: nec nominabo“ o. s. v. Hermed maa sammenholdes, hvad der anføres i den store Olaf Tryggvesøns-Saga, saaledes som den findes optagen i Flatøbogen: „Saa siger Broder Odd, der har componeret det fleste paa Latin, en anden Mand end Gunnlaug, om Kong Olaf Tryggvesøn, at Biskop Grimkell, der var med den hellige Kong Olaf Tryggvesøn, og ophjalp Christendommen i Norge, var Systersøn af den Biskop Sigurd, som før er omtalt.“ Heraf fremgaar altsaa, at Odd Munk oprindeligen har skrevet sit Verk paa Latin, og at nærværende Saga er en norsk Oversættelse eller Bearbeidelse af dette. Det bestyrkes deraf, at der foruden nærværende Haandskrift ogsaa findes to andre, ligeledes meget gamle, — vi komme nedenfor til at omtale dem nærmere — der i alt, hvad Meningen angaar, paa det nærmeste stemme med dette, men derimod i alle anvendte Ord og Talemaader saa betydeligt afvige derfra, saavelsom fra hinanden indbyrdes, at neppe fire paa hinanden følgende Ord i dem alle tre ere lige: en Omstændighed, der alene kan forklares ved at antage dem for trende hver for sig og indbyrdes uafhængigt udarbeidede Oversættelser af een og samme Original. Man vil virkelig ogsaa finde, at det i dem alle tre anvendte Foredrag, uagtet det heel igjennem er sig selv

ligt, aldeles ikke ligner den sædvanlige Stiil i de Sagaer, der grunde sig paa mundtlig Overlevering, og som alene kan siges at være nedskrevne, ikke forfattede; Stilen i nærværende Saga har derimod et Anstrøg af den Charakter, der er Middelalderens latinske Legendehistorier og Helgenbiographier egen.

Der gives imidlertid Omstændigheder, der tydeligt vise, at vor Saga ikke i strengeste Forstand kan kaldes en Oversættelse af Odds Original, men snarere maa kaldes en fri Bearbeidelse med Forkortninger. Deriblandt maa vi først nævne hine ovenanførte Steder, hvor Odds Navn udtrykkelig nævnes, og et Par af ham fremsatte Bemerkninger meddeles. Thi hvis Oversætteren Ord for Ord havde fulgt hans Text, vilde der ej have været Anledning til, udtrykkeligen at anføre nogen enkelt Bemerkning som fremsat af ham selv, eller overhoved at nævne ham ved Navn førend allersidst, hvor han skulde omtales som Skriftets Forfatter. Dertil kommer, at de andre Bearbeidelser af Odds Verk undertiden indeholde enkelte Notitser og Betragtninger, som savnes i nærværende, medens omvendt denne igjen stundom har et og andet, der ej findes i hine. Det er altsaa tydeligt, at ingen af de tre Oversættere eller Bearbeidere have anseet sig forpligtede til, nøjagtigt at følge Originalen Ord for Ord og Linje for Linje, men at de hist og her have tilladt sig at forbigaa, hvad de fandt mindre vigtigt, medens de maaskee igjen paa andre Steder have sat noget til; heriblandt vistnok navnligen de anførte Skaldevers, der enten slet ikke, eller i alle Fald ej i denne Form, kunne have været optagne i Originalen. Her maa vi ogsaa omtale, at den ovenanførte, i den større Olaf Tryggvesøns Saga Odd udtrykkeligen tillagte, Oplysning om Frændskabet mellem Biskopperne Grimkell og Sigurd ikke findes i noget af de tre oldnorske Haandskrifter; hvorvidt det ene af disse, der kun er et kort Brudstykke, kan have indeholdt den, lader sig nu vistnok ej afgjøre, men sandsynligst er det dog, at den har været udeladt i dem alle tre. Overhoved sees det, at Sagaen ved at overføres paa Norsk ogsaa underkastedes den Vilkaarlighed, hvormed Afskriverne stedse plejede at behandle de Sagaer, de optegnede.

Af de to nysnævnte Haandskrifter findes det ene i den arnamagnæanske Haandskriftsamling under No. 310 Qv., og er, med Undtagelse af at 3 Blade mangle i Begyndelsen, og 2 længere ude, fuldstændig; det andet derimod, i den delagardiske Samling i Upsala 4—7 fol., er kun et Brudstykke af to Blade, der indeholder Slutningen. Begge nævne her Odd Munk som Skriftets Forfatter, (Fornm. S. X. 371), men anføre ej, som nærværende Haandskrift, hans Navn længer oppe; Ordene: „siger Odd Munk“ udelades paa begge Steder. Det arnamagnæanske Haandskrift nævner heller ikke Odd Munk ovenfor, hvor Kvadet om Sigvalde Jarl anføres paa Latin: der staar kun „Dette er skrevet angaaende Sigvalde Jarl.“ Det andet Haandskrift naar ej saa langt tilbage, at man kan vide, om det her har nævnt Odd eller ej.

Om Odd Munk selv vides intet andet, end at han skal have hedet Odd Snorresøn, og var Munk i Thingeyre Kloster paa Island mod Slutningen af det 12te Aarhundrede. Om Tiden, naar han skrev, indeholder hans Skrift selv enkelte Oplysninger — forudsat rigtignok, at de hidrøre fra hans Pen og ikke ere tilføjede af Oversætterne. Saaledes omtales i Cap. 20 Flytningen af St. Sunnivas Levninger fra Selja til Bergen. Denne Flytning fandt Sted 1170, altsaa skulde Bogen være skreven efter denne Tid. I Cap. 60 omtales en Yttring af Kong Sverre om Olaf Tryggvesøn, og den omtales ogsaa i det arnamagnæanske Haandskrift (Fornm. S. X. 361); da imidlertid Brudstykket, der, fra Skrift og Sprogformer at slutte, synes at være meget ældre end de to andre, ikke paa dette Sted nævner Sverre, men kun „snotrir menn", bliver hiin Oplysning, hiin Anførelse af hans Navn, af mindre Betydenhed. Af større Vegt er det, at Munken Thjodrek, der dedicerede sit Skrift om de norske Konger til Erkebiskop Eystein, og følgelig skrev medens denne endnu levede, altsaa før 1188, men paa den anden Side berører (Cap. 31) en i 1176 forefalden Begivenhed, nemlig Nikolas Skjaldvararsøns Død, anfører et og andet, der maa ansees som særegent for Odd Munk, siden det ikke omtales i den vidtløftige Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga, nemlig, at Olaf ved sin første Ankomst til Norge landede ved Thjalfahelle (Thjodr. Munk Cap. 8, 10, jvfr. nærv. Saga Cap. 12) og at han medbragte fra England „Thangbrand Prest, Thormod Prest og nogle Diakoner" (Thjodr. C. 11, jvfr. nærv. S. C. 27). Det kan imidlertid indvendes, at da disse Angivelser kun indeholde Facta uden Ræsonnement, og saaledes intet, der kan siges at være charakteristisk for Odd, kunne de letteligt have været laante baade af Odd og af Thjodrek fra een og samme fælles ældre Kilde, der nu ikke længer kjendes, uden at de indbyrdes behøve at have kjendt og benyttet hinandens Skrifter, saamegetmere som Thjodrek i saa meget andet, og dertil det Vigtigste, ganske afviger fra Odd, og holder sig nærmere til den anden Bearbeidelse. Denne Indvending kan dog ikke fremsættes mod et andet Haandskrift, der neppe kan være stort yngre end 1200, nemlig det Udtog af Kongesagaerne, der sædvanligviis kaldes *Ágrip*. Thi dette, der forresten ogsaa sees at have benyttet Thjodrek, som det paa et Par Steder ligefrem oversætter (see Anm. til Cap. 16), anfører hist og her ej alene Facta, men endog Ræsonnement, der ikke kan antages at skyldes andre end Odd selv f. Ex. (Ágrip Cap. 17 jvfr. nærv. S. C. 60) „at hvad der end har endt Olafs Liv, saa er det dog rimeligt at Gud har Sjælen," o. s. v. Man kan saaledes allerede af det her anførte slutte med temmelig Vished, at Odd har udarbeidet sit Verk i Tidsrummet mellem 1170 og 1200.

Nærmere Oplysninger om Tiden, paa hvilken det udarbeidedes, eller Forfatterens nærmeste Hjemmelsmænd, indeholder nærværende Haandskrift ikke, ligesaalidt som det upsalske Brudstykke. Derimod findes i det arnamagnæ-

anske Haandskrift ved Slutningen af Cap. 76, følgende merkelige Notits: „denne Saga sagde mig Abbeden Aasgrim Vestlidesøn, Presten Bjarne Bjergthorssøn, Gelle Thorgilssøn, Herdis Dadedatter, Thorgerd Thorsteinsdatter, Ingunn Arnorsdatter, hvilke lærte mig Kong Olaf Tryggvesøns Saga, saaledes som den nu er sagt. Jeg viiste ogsaa Bogen for Gissur Hallssøn, og rettede jeg den efter hans Raad; dette (den saaledes rettede Text) have vi siden bibeholdt.“ Herved er imidlertid et og andet at merke. Betragter man det upsalske Brudstykke, der netop indeholder Sagaens Slutning, og hvor Afskriveren, hvad man kan see deraf at en Deel af Bladet er levnet ubeskrevet, ikke har haft i Sinde at tilføje mere, erfarer man, at den egentlige Ende er at søge i Cap. 64 (i den arnam. Cod. Cap. 73), hvor der ogsaa med tydelige Ord staar: „her slutter Sagaen om Kong Olaf“ o. s. v., med en kort Peroration, der blandt andet indeholder Forfatterens Navn. Det efterfølgende, i den arnam. Codex Cap. 74, 75, 76, 77 (om Edvard Confessor i England og hans Udsagn om Olaf Tryggvesøn, om Harald Godvinssøn og hvorledes han efterlignede Kong Olafs Exempel; om Biskop Jon eller Sigurd og hans Beretninger om Olaf; og endelig et Uddrag af Hallfred Vandrædaskalds Kvad) er altsaa kun løse, og den egentlige Text uvedkommende, Tillæg, om hvilke der er et stort Spørgsmaal, hvorvidt de fra først af have staaet i Afskrifterne og ej ere hentede andenstedsfra. Vistnok findes det første af disse Tillæg, nemlig Capitlet om Edvard Confessor, ogsaa i nærværende Haandskrift, og man kunde maaskee heraf drage den Slutning, at ogsaa de øvrige Tillæg vilde have fulgt efter, om Haandskriftet havde været heelt, og ikke pludseligt blevet defect i Midten af Cap. 65. Men ved nærmere Betragtning maa man erkjende, at da Tillæggene staa i saa liden Sammenhæng med hinanden indbyrdes, er det virkelig slet ikke givet, at enhver Afskrift, der indeholdt et af dem, ogsaa indeholdt de øvrige. Hvad nu især hiin anførte Notits om Sagaens Fortællere og Gissur Hallssøn angaar, der i Cod. A. findes ved Slutningen af Cap. 76, som handler om Biskop Jon, da kunne vi paapege et andet Skrift, hvor den nærmere synes at høre hjemme. I den Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga, der findes i Flatøbogen, heder det i en Tillægsberetning om Biskop Jon eller Sigurd: „den hæderlige Lærer *Gunnlaug* Munk paa Thingeyre har i et grundigt latinsk Foredrag sammensat og fortalt mange merkelige Ting om den ypperlige Herre Kong Olaf Tryggvesøn; han har kyndigt fortalt, hvorledes Kongen levende undkom fra Slaget ved Svoldr; Broder Gunnlaug siger at han alene har skrevet det, som han har hørt af sandfærdige Mænd, og at han fornemmelig har samlet, hvad han har fundet i Presten Are den frodes Bøger; efter Slaget ved Svoldr henleder Broder Gunnlaug sine Ord paa Kong Olafs Hirdbiskop, Jon Sigurd, om hvilken vi nu skulle fortælle noget“ o. s. v. (Fornm. Sögur III 9). Efter Fortællingen følger det ovenanførte: „Saa siger Broder

Odd, der har componeret det meste paa Latin, en anden Mand end Gunnlaug, om Kong Olaf Tryggvesøn, at den Biskop Grimkell, der var med den hellige Olaf Haraldssøn, og ophjalp Christendommen i Norge, var Systersøn af Biskop Sigurd" (Fornm. S. III, 172). Derpaa heder det: „Saa sige Brødrene Gunnlaug og Odd, at følgende Mænd have berettet dem det meste, hvad de siden have sammensat og ført i Frasagn om Kong Olaf Tryggvesøn: Gille Thorgilssøn, Aasgrim Vestlidesøn, Bjarne Bergthorssøn, Ingunn (Arngunn) Arnorsdatter, Herdis Dadedatter og Thorgerd Thorsteinsdatter; og siden siger Gunnlaug at han foreviiste Kong Olafs Saga for Gissur Hallssøn, og at bemeldte Gissur havde Bogen hos sig i to Aar, men at Broder Gunnlaug, da han fik den tilbage, emenderede den selv, hvor Gissur fandt at det behøvedes." (Fornm. S. III. S. 163, 172, 173). Heraf erfarer man, 1) at der foruden Odd ogsaa har været en anden, samtidig og i samme Kloster levende Biograph af Olaf Tryggvesøn, der ligeledes skrev paa Latin, nemlig Broder Gunnlaug; og 2) at Odd vistnok har benyttet de samme Folks mundtlige Fortællinger, som Gunnlaug, men at det alene er denne, og ikke Odd, hvis Verk var til Gjennemsyn hos Gissur Hallssøn. Hiin Notits i den arnamagnæanske Codex synes saaledes i sin nærværende Skikkelse at være laant fra et Haandskrift af den gunnlaugske Bearbeidelse; i alle Fald synes dette at maatte være Tilfældet med den Deel deraf, der handler om Bogens Gjennemsyn ved Gissur Hallssøn, og den unavngivne Mand, der indføres talende i første Person, maa følgelig have været Gunnlaug, ikke Odd. En saadan Forvexling kunde saa meget lettere skee, som ogsaa Odds Originalverk, og derfor vel og flere af dets Bearbeidelser i Modersmaalet, efter al Rimelighed have indeholdt hiin Fortegnelse paa dem, hvis mundtlige Meddelser fornemmelig have været benyttede; da nu denne Fortegnelse indeholdt de samme Navne, som Gunnlaugs, paa Gissur nær, er det let tænkeligt, at en med Sagens nærmere Forhold ubekjendt Afskriver kan have troet at fuldstændiggjøre Odds Notits ved at tilføje Gissur Hallssøns Navn.

Af de ovennævnte Hjemmelsmænd, hvis mundtlige Beretninger saaledes baade Odd og Gunnlaug have benyttet, var Arngrim Vestlidesøn Abbed i Thingøre fra 1158 til 1161, og Bjarne Bergthorsøn skal være død 1173.[1] Dette viser, at Odd allerede maa have levet og indhentet sine Efterretninger før 1170; først senere, formodentlig paa sin gamle Alder, har han da begyndt at nedskrive dem. Om de øvrige af ham nævnte Personer vides nu intet. Om Gissur Hallssøn, der ifølge det nys udviklede ikke har haft noget med Odds, men alene med Gunnlaugs Verk at bestille, vil der nedenfor blive talt.

Det maa iøvrigt ikke lades ubemærket, at uagtet den Notits om Biskop Sigurds og Biskop Grimkells indbyrdes Slægtskabsforhold, der ifølge det oven-

[1]) Finn Jonsøns islandske Kirkehistorie IV. 31, IV. 138.

anførte Sted af den vidtløftigere Olaf Tryggvesøns Saga skal have staaet at læse i Odds Verk, nu ikke findes der, er der dog, da man, som allerede bemærket, ved at sammenligne nærværende Haandskrift med det arnamagnæanske finder enkelte Angivelser i hiint, som ej findes i dette, og omvendt, og det saaledes er tydeligt at ingen af dem kunne ansees som fuldstændige Oversættelser af den latinske Original, intet i Vejen for at antage, at hiin Slægtskabsangivelse virkelig har staaet i denne, men tilfældigviis er bleven udeladt i begge Oversættelser. Stedet, hvor den stod, har sandsynligviis været endnu i Cap. 16, hvor Jon eller Sigurd første Gang nævnes, eller i Cap. 18. Thi Tillægsstykket, der handler om Jon, kan, som vi have seet, ikke antages for nogen væsentlig Deel af Skriftet.

Ældre Autoriteter, som i Odd Munks Skrift anføres, ere Are Frode og Sæmund Frode, hvis Skrifter Forfatteren sees at have benyttet især ved Tidsregningens Bestemmelse (Cap. 15); Sæmund paaberaabes ogsaa i Cap. 27 (Cod. Arn. 32), hvor der handles om Seidmændenes Fordrivelse; i Cod. Arn. Cap. 42 anføres angaaende Kong Burisleifs og Dronning Thyres Skilsmisse et Vidnesbyrd af en ellers ubekjendt Prest Rufus, hvilken Paaberaabelse dog er udeladt i det tilsvarende Capitel (34) af nærværende Haandskrift. I det ovennævnte Cap. 15, hvor Chronologien omhandles, nævnes igjen Einar Thambarskelver, Olafs Syster Aastrid og hendes Mand Erling Skjalgssøn som de Personer, efter hvis Angivelser Tidsregningen oprindeligen er ordnet.

Sammenligner man Odd Munks Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga med Snorre og med Hovedmassen af den større Olaf Tryggvesøns Saga, da vil man ej alene finde Afvigelser i Indhold og Tidsregning, men ogsaa, og fornemmelig, i Foredraget. Alt, hvad Snorre og den større Saga have tilfælles — og det er Fortællingens Hovedtraad —, bærer et saadant Simpelhedens og Naturlighedens Præg, at man ikke kan tvivle paa, at vi deri have den egentlige, uforvanskede Saga-Tradition for os, som ikke i denne Skikkelse har gjennemgaaet nogen Bearbeidelse paa Latin. I Odd Munks Verk er Stilen derimod heelt igjennem forskjellig; den har som ovenfor bemerket, mest tilfælles med Stilen i de Legende-Sagaer, af hvilke endnu ikke faa, alle oversatte fra Latin, findes opbevarede. Stilen er vel, om man saa vil, enfoldig og naiv, men den har dog tillige et vist prædikenartet Præg, ligesom alle Legender, og dette overbeviser os end mere om at det har sin Rigtighed, naar det fortælles, at Verket oprindeligen har været udarbeidet paa Latin. Da Forfatteren derhos, som man seer, med Forkjærlighed har dvælet ved alt, hvad der kunde ansees overnaturligt, da han omhyggeligt har optaget alle legendariske Sagn om Olaf Tryggvesøn, og om de af ham udførte mirakelmæssige Handlinger, medens han derimod er mindre nøjeregnende med det egentlig historiske, kan man med Føje kalde hans Bearbeidelse af Sagaen, i Sammenligning med den anden, den *legendariske*, med hvilken Betegningsmaade ogsaa dens

Paalidelighed er antydet. Den slutter sig i denne Henseende nøje til den gamle Bearbeidelse af Olaf den Helliges Saga, som efter et hidtil ubenyttet Haandskrift først for fire Aar siden er udgiven af DHrr. Keyser og Unger. Ogsaa denne Bearbeidelse adskiller sig deri fra den større og mere bekjendte Bearbeidelse af Olaf den Helliges Saga, der findes hos Snorre og i Kongesagaerne, at den, med Tilsidesættelse af ordentlig Chronologi og uden sammenhængende Traad, kun stykkeviis fortæller sin Helts Bedrifter; at den med Forkjærlighed dvæler ved overnaturlige Begivenheder og Legender, og at den anvender et Sprog, der vistnok, ligesom Odd Munks, paa en vis Maade kan kaldes simpelt og naivt, men paa den anden Side viser sig heelt igjennem at skyldes een og samme Forfatter, og tillige fuldkommen kan kaldes Legendestiil. Ogsaa denne Saga er, hvad Udgiverne tilstrækkeligt have godtgjort, forfattet i den anden Halvdeel af det 12te Aarhundrede, samtidig med Odd Munks; og Affiniteten mellem begge er virkelig saa stor, at det, om vi end ej tør antage, at de begge ere skrevne af Odd (thi i saa Fald havde det vel, hvor han nævnes, været omtalt, at Odd ogsaa havde forfattet den anden Saga) dog bliver højst sandsynligt, at begge Sagaers Forfattere have kjendt hinunden og indbyrdes confereret med hinanden,[1] og at Olaf den Helliges Saga ligesaavel som Olaf Tryggvesøns Saga allerførst har været skreven paa Latin.[2] Der findes endnu en Saga af dette særegne Slags, der viser sig at være samtidig med hine, og tilligemed dem udgjøre et aldeles for sig selv staaende Trifolium af ældgamle, virkelig forfattede, ikke simpelthen optegnede, Sagaer. Denne Saga er *Jomsvikingasaga,* hvis Stiil ligeledes er saa charakteristisk og heelt igjennem sig selv lig, at den røber een bestemt Forfatter; den synes ligeledes, endog efter Haandskrifternes Ælde at dømme, at hidrøre fra det 12te Aarhundredes Slutning; den dvæler ogsaa helst ved det Overnaturlige og Urimelige, stræber kjendeligt efter at overdrive alt saameget som muligt, tilsidesætter ligeledes Chronologi, og har endelig, ligesom den legendariske St. Olafs Saga, men i endnu højere Grad, maattet afgive Bidrag til den Redaktion af Odd Munks Verk, der findes i den arnamagnæanske Codex. Det vilde saaledes neppe kunne kaldes nogen Overraskelse, om det engang skulde vise sig, at ogsaa Jomsvikingasaga oprindeligen var skreven paa Latin, og senere oversat eller bearbeidet paa Oldnorsk.

Vi have ovenfor nævnt Odds Samtidige *Gunnlaug* som Forfatter af en

[1]) Saameget er vist, at den i den Arnam. Cod. af Odds Verk Cap. 28, 29 forekommende Yttring, at Sigrid Storraade herskede i Gautland, ellers ikke omtales andensteds, end i den legendariske Olaf den hell.s Saga.

[2]) De i Olaf den hell. Saga til Slutning anførte Legender stemme næsten Ord til andet med de latinske Legender om St. Olaf, der forekomme i Missalerne; see Langebeks Scr. Rer. Dan. II. S. 529 fgg.

anden Olaf Tryggvesøns Saga. Sædvanligviis har man anseet den vidtløftigere Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga, der findes i mange Afskrifter, og som efter Flatøbogen har været udgiven i Skaalholt 1688, efter andre, tildeels ældre, Haandskrifter i Kjøbenhavn 1825—1827 (som de tre første Bind af *Fornmanna sögur*), for en oldnorsk Bearbeidelse af Gunnlaugs latinske Original, ligesom nærværende Skrift er en Bearbeidelse af Odds. Heri har man dog neppe Ret. Den Eensformighed i Stilen og Fortællemaaden, som charakteriserer det sidste, og som røber dets Nedstammen fra en latinsk Original, findes ikke hos den større Olaf Tryggvesøns Saga. De forskjellige Stykker, hvoraf denne bestaar, ere ganske ueensartede. Medens Fortællingens Hoved-Traad, som ovenfor nævnt, har et fuldkommen nationalt Præg, der udelukker enhver Tanke om Oversættelse fra Latin, og medens der tillige findes lange Episoder, der Ord til andet ere optagne af andre Oldskrifter, som aldrig have været forfattede paa Latin, f. Ex. Landnáma, Færeyingasaga, Laxdølasaga o. s. v., ere der paa den anden Side Stykker, der paa Grund af deres Ordrigdom og tildeels søgte Periodebygning meget godt kunne antages for at være, hvad de her vistnok ogsaa ere, Oversættelser fra Latin. Det maatte derfor nærmest kun være disse Stykker, som man kunde antage umiddelbart hentede fra Gunnlaugs Verk. Gunnlaug nævnes nu og da, men ej, ligesom i nærværende Skrift, som Verkets egentlige Forfatter; han paaberaabes kun som en af de Forfattere, Sagaens Compilator har haft ved Haanden.[1] Det er saaledes tydeligt nok, at denne alene har benyttet og i enkelte Stykker excerperet Gunnlaug, men aldeles ikke leveret nogen Oversættelse af hans Verk. Det er vel endog et stort Spørgsmaal, hvorvidt han har holdt sig saa nøje til Gunnlaugs Chronologi og Fremstilling af Begivenhederne, at man med Rette kan lade denne Bearbeidelse bære Gunnlaugs Navn. Etsteds paaberaabes idetmindste Snorre Sturlassøn, der skrev senere end Gunnlaug.[2]

Det er ellers af stor Interesse, saavidt muligt at bestemme og paavise, hvad der af denne vidtløftige Bearbeidelse umiddelbart skyldes Gunnlaug, da derved ogsaa Odds og de øvrige Bearbeidelsers Forhold til Gunnlaugs nærmere belyses. Gunnlaug citeres udtrykkeligt i Cap. 133 som Hjemmelsmand for Beretningen om hvorledes Biskop Frederik paa en underbar Maade vadede gjennem en Ild, der havde fortæret to Berserker. Gunnlaug, heder det, sagde at han havde hørt det af den sanddru Glum Thorgilssøn, der igjen

[1]) Dette sees især af en Yttring i Cap. 225: „det sige de fleste, at Thorvald Spakbödvarssøn er bleven døbt af Biskop Frederik; men Gunnlaug Munk omtaler at Enkelte antage at han skal være bleven døbt i England, og derfra have bragt Tømmer til den Kirke, han lod bygge paa sin Gaard.“ Her paaberaabes Gunnlaugs Vidnesbyrd kun ved Siden af Andres.

[2]) Nemlig hvor der handles om Svoldrslaget, Cap. 250, 256.

havde hørt det af en Arnor Arndisesøn. Dernæst paaberaabes Gunnlaug Cap. 136 som Hjemmelsmand for Sagnet om at et Laxefiske i Aaen ved Holt, hvorved Maane den Christne under en Dyrtid nærede mange Fattige, havde tilhørt Kirken i Holt siden Maane skjenkede det dertil. Det næste Sted, hvor kan omtales, er det ovenanførte om Thorvard Spakbödvarsøns Daab. Og endelig omtales han i hiin ovenfor meddeelte Notits, hvor der berettes baade om hans og Odds Forfatterskab. Her anføres et længere Stykke af Gunnlaugs eget Ræsonnement, der fuldkommen bærer Præget af at være oversat fra Latin. Betragte vi nu nærmere hine ovenfor anførte Steder, hvor Gunnlaugs Navn omtales, da ville vi finde, at de nærmest dreje sig om overnaturlige Begivenheder, og det bliver heraf sandsynligt, hvad ogsaa allerede Gunnlaugs Stilling gjør rimeligt, at hans Verk ligesaavel som Odds *nærmest holdt sig til Legender og underbare Sagn.* Naar vi derfor af den større Olaf Tryggvesøns Saga ville udsondre, hvad der, uden at Gunnlaugs Navn udtrykkeligt anføres, dog med nogenlunde Sikkerhed kunde antages at være hentet fra hans Verk, maatte dette fornemmelig blive de legendariske eller religiøs-æventyrlige Fortællinger. Disse ere følgende:

1. Om Gardekongens Spaadom om Olaf, C. 46.
2. Om andre Spaadomme i Garderike, Olaf angaaende, C. 57.
3. Hvorledes Olaf merkede sig med Korsets Tegn, C. 75.
4. Olafs Besøg i Constantinopel og Kong Valdemars Daab m. m. C. 76.
5. Olafs Besøg hos Eremiten i Syllingerne, C. 78.
6. Olafs Daab ved Abbeden i Syllingerne, C. 79.
7. Den hele Fortælling om Thore Klakka, Jostein og Karlshoved, C. 94, 99, 100.
8. Om Sunniva, C. 106—108.
9. Thorvald Kodraanssøns Historia, C. 130—138.
10. Olafs Prædiken m. m. paa Moster, C. 141.
11. Om Ragnvald og Raud, C. 145, 146, 148, 150, 155.
12. Om Agmund Ditt og Gunnar Helming, C. 173.
13. Om Eyvind Kelda, C. 195, 198.
14. Odins Besøg hos Olaf, C. 197; med en forudskikket Indledning, (C. 196) der synes at være oversat ligefrem af Latinen.
15. Om Thorvald Tasalde, C. 200.
16. Om Svein og Finn, C. 201, 203.
17. Om Eyvind Kinnrivas Død, C. 204.
18. Om Grim Stallares Død, C. 208.
19. Om Raud hin ramme, C. 210, 211.
20. Om Kongens Sammenkomst med en Trold eller Djevel i en Baad, C. 212.
21. Thors Besøg paa Kong Olafs Skib, C. 213.

22. Om Troldene i Naumdal, C. 213.
23. Thidrande Hallssøns Død, C. 215.
24. Om Svade. C. 225.
25. Om Arnor Kerlingarnef C. 226.
26. Om Thorhall paa Knapstad, C. 227.
27. Om Eindride ilbreid, C. 235.
28. Om Hirdmændenes Klattren paa Smalsarhorn, C. 237.
29. Om Thorkill Dydrill, C. 238.
30. Om Thorkill Dydrills Syn, C. 239.
31. Om Biskop Sigurds Syn, C. 240.
32. Om Mostrarskeggens Spaadom, C. 242.
33. Om det vidunderlige Lys, der omhyllede Olaf før han sprang i Vandet. C. 255.
34. Om Olafs Bortkomst fra Ormen, C. 267—269, 271, 283.
35. Om Kong Edvard Confessor, C. 285, 586.
36. Om Biskop Sigurd.

Hertil komme flere særegne Æventyr, f. Ex. om Thorleif Jarlaskald, Thorstein Skelk, Thorstein Oxefod o. fl., ved hvilke det er uvist, hvorvidt de oprindeligt have været optagne i Olafs Saga.

Af de her nævnte Stykker findes nu flere ogsaa hos Odd, nemlig:

1. Om Gardekongens Moders Spaadom, C. 5.
2. Om de andre Spaadomme m. m. (Cod. Arn. Cap. 5, 6.)
3. Hvorledes Olaf merkede sig med Korsets Tegn, C. 7.
4. Besøget i Constantinopel m. m. C. 8.
6. Daaben ved Abbeden i Syllingerne, C. 9.
7. Fortællingen om Thore Klakka m. m., C. 12—14.
8. Om Sunniva, C. 18—20.
10. Om Olafs Prædiken paa Moster, C. 17.
13. Om Eyvind Kelda, C. 27, 32.
14. Om Odins Besøg, C. 32.
17. Om Eyvind Kinnrivas Død, C. 33.
18. Om Grim Stallares Død, C. 44.
21. Thors Besøg paa Olafs Skib, C. 46.
22. Om Troldene i Naumdal, C. 47.
28. Om Hirdmændene Klattren, C. 36.
29. 30. Om Thorkell Dydrill, C. 37.
31. Om Biskop Sigurds Syn, C. 38.
32. Om Mostrarskeggens Spaadom, C. 51.
33. Om det vidunderlige Lys, C. 60.
34. Om Olafs Bortkomst, C. 64.
35. Om Edvard Confessor, C. 65.

Særegne for Odd Munk er derimod Beretningerne om Tryggves Drab, C. 1, om Haakon Jarls Reise til Sverige for at finde Olaf, og om Jarlens Datters Giftermaal med Erik Sejrsæl, C. 4; om Roald i Godø, C. 28; om Thrönderne og Frey, Cap. 34; om Roald i Moldefjord, C. 42.

Naar det nu heder, at Gunnlaug og Odd tildeels hentede deres Oplysninger fra samme Hjemmelsmænd, maa de Oplysninger, der ere udgangne fra disse, nærmest have været de, som ere fælles for begge, altsaa de ovenanførte, der alle ere mere eller mindre legendariske, foruden et Par andre, f. Ex. om Dronning Thyres Død og et Par Omstændigheder ved hendes Giftermaal, der ligeledes ere fortalte paa en mere vidtløftig Maade, og streife ind paa det religiøse Felt. Alle disse Sagn har Snorre saameget som muligt søgt at undgaa, skjønt hans Verk forøvrigt bærer tydelige Spor af at han har kjendt dem; navnlig hvor han fortæller om Olafs Tilbagereise fra Haalogaland (C. 87) og siger: „i denne Ferd skete mange Tidender, som ere bevarede i Frasagn, hvorledes Trolde og onde Vætter strede med Olafs Mænd og stundom mod ham selv; men vi ville heller skrive om de Begivenheder, at Kong Olaf christnede Norge eller andre Lande.“ Det er altsaa disse og lignende Sagn, Gunnlaug og Odd fornemmelig maa have hørt fra Aasgrim Vestlidesøn og de øvrige ved Siden af ham opregnede Personer. Men foruden disse Hjemmelsmænd have de hver paa sin Kant haft særegne; saaledes nævner Gunnlaug hiin Glum Thorgilssøn, og i Cap. 283, der ogsaa synes at være et af dem, der skyldes Gunnlaug selv, staar der: „Denne Fortælling hørte Teit Aasgeirssøn af en udmerket og forstandig Mand, Thorarin Thorvaldssøn, der igjen havde hørt den af Einar Tambarskelver selv.“

Gunnlaug, fortælles der, lod sit Verk gjennemsee og forbedre af *Gissur Hallssøn.* Om denne merkelige Mand findes fuldstændige Oplysninger i Fortalen til 8de Bind af Fornmanna Sögur, S. XXXI fgg. Gissur, Søn af Hall Teitsøn i Haukadal, Are Frodes Fostbroder, og opdragen af Biskop Thorlaak i Skaalholt, reiste i sin Ungdom udenlands, og kom hjem fra Rom 1152. Han skrev om sine Reiser en Bog, kaldet *flos peregrinationis;* skal i sine yngre Aar have været Stallare hos Kong Sigurd Mund, var Lovsigemand fra 1181—1201, og kaldes i Sturlungasaga „den bedste Klerk (ɔ: Boglærde) som indtil da havde været paa Island.“ Efter hans Meddelelser blev *Hungrvaka,* eller Sagaen om de fem første Biskoper paa Island skreven, som det i 1ste Cap. af dette Verk udtrykkeligt heder. Han døde 1206, efterat hans Søn Hall allerede 1201 havde overtaget hans Lovsigemands-Embede. Gissurs Forbedringer have vel neppe strakt sig til andet end Enkeltheder, der kunde rettes i Margen; Bogens Plan og Anlæg er vistnok bleven uforandret, og den har sikkert fremdeles ganske beholdt sin legendariske Charakter.

Spørgsmaalet bliver nu, hvem vi skylde den vidtløftigere nor-

ske, fornemmelig med Benyttelse af Gunnlaugs Bog redigerede, historiske Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga. Nogle have tænkt paa Styrme den frode, der efterfulgte Hall Gissurssøn i Lagmandsembedet. Af Olaf den helliges Saga (Fornm. S. V. S. 170, 226, 268) erfare vi vel, at han virkelig har skrevet en „lifssaga Olafs konungs helga." Men de Udsagn af ham i denne Bog, der anføres, vise at han nærmest har holdt sig til den legendariske Saga, og at den historiske Olaf den Helliges Saga i den Form, hvori vi kjende den hos Snorre og i Fornm. Søgur B. IV, V, ej kan skyldes ham. Da nu den Plan, efter hvilken de gamle national-historiske Traditioner ere ordnede og sammenstillede med de legendariske Beretninger, synes at være aldeles den samme i Olaf den helliges Saga, som i Olaf Tryggvessøns Saga, er det ej sandsynligt at Styrme, naar han ikke kan have redigeret hiin, skulde have redigeret denne, eller at han i et af to historiske, i sin Materie temmelig eensartede, Skrifter skulde have fulgt en aldeles forskjellig Plan fra den, han fulgte i det andet. Forøvrigt følger det dog ikke af den Overeensstemmelse, der findes mellem begge Sagaer i Stoffets Behandling og Bearbeidelsens Plan, at de ogsaa begge skyldes een og samme Mand. Den ene kan have tjent den anden til Forbillede. Nu have vi idetmindste eet Haandskrift af Olaf den helliges Saga, der ikke kan være stort yngre end 1200;[1] Bearbeideren heraf maa følgelig have levet før Odd og Gunnlaug, eller været deres Samtidige. Af Olaf Tr. Saga haves ej saa gamle Haandskrifter. Men merkeligt er det, at et Haandskrift af Olaf Tryggvesøns Saga, der opbevares paa det kgl. Rigs-Bibliothek i Stockholm (I. fol. fasc. 2), begynder saaledes; „Hér byrjar sögu Ólafs konungs Tryggvasonar, er Bergr ábóti snaraði." Denne Abbed Berg kan neppe være nogen anden end den Berg, der ifølge Annalerne i Aaret 1325 valgtes til Abbed i Tveraa Kloster paa Island. At han allerførst skulde have *oversat* (thi „snara" bruges stedse i Betydningen af at oversætte) Gunnlaugs latinske Text, og at Sagaen i sin nærværende Form ei skulde være ældre end det 14de Aarhundrede, synes underligt, men det bestemte Udsagn tør man dog ej vel bortvise. Det vinder ogsaa en Bestyrkelse deri, at Sagaen, som vi have seet, citerer Snorre Sturlassøn, og altsaa maa være yngre end ham. Bearbeideren er vel altsaa denne *Abbed Berg*, og det maa være Olaf d. helliges Saga, som har tjent ham til Mønster. Men maa vi end antage at den større Olaf Tryggvesøns Saga, i den nuværende Form, først er bleven til i første Halvdeel af 14de Aarhundrede, og redigeret efter det i Olaf d. Helliges Saga opgivne Forbillede, saa følger dog heraf ikke, at der ej før den Tid kan have existeret en ældre, ikkelegendarisk, skriftlig optegnet Olaf Tryggvesøns Saga, der nærmest omfattede de historiske Traditioner. En saadan maa idetmindste Snorre Sturlasson ganske vist have benyttet.

[1]) Et Aftryk heraf, besørget ved Hr. Lector Unger, er nu under Pressen.

Da Abbed Berg, eller Bearbeideren af den store Olaf Tr. Saga, levede saa længe efter Odd Munks Tid, og, som vi see, kjendte hans Verk, kan det heller ikke findes besynderligt, at han hist og her paa en saare ukritisk Maade har optaget Bemerkninger, som ene synes at have tilhørt Odd, f. Ex. i Cap. 256 (Frm. S. III. S. 9, 10), om Svoldrslagets Merkelighed, om Brynjulf i Gauldalen (C. 101) o. a. d.

Flatøbogen (skreven 1387—1395), der ved Siden af den historiske Olaf den helliges Saga ogsaa har optaget mangt og meget fra den legendariske, følger med Hensyn til Olaf Tr. Saga samme Plan. Til Grunden lægges den historiske Saga, saadan som vi kjende den af Fornmanna sögur, men der optages ved Sider deraf Beretninger, som ligefrem ere hentede fra Odd, f. Ex. om Haakon Jarls Sendelse til Sverige og hans Datter Aud m. m., (Ol. Tr. S. ed. Skálh. I. S. 59) om hans Besøg hos Finnen ved Agdanes (I. S. 228), om Frey og Thrønderne (II. 190), om Roald i Moldefjorden (II. 250) o. fl., samt hele Jomsvikingasaga. Flatøbogens Compilator har aabenbart haft til Hensigt at samle alle de Sagn, der paa nogen mulig Maade vare at opdrive om de Konger, hvis Sagaer han optegnede.

Oversættelser eller norske Bearbeidelser af Odds Verk maae allerede have været til idetmindste i Begyndelsen af det 13de Aarhundrede. Endog det upsalske Brudstykke er, som vi nedenfor nærmere skulle omtale, ikke yngre end Midten af 13de Aarhundrede, og flere Omstændigheder synes at vise at vor Hovedcodex er afskrevet efter en Membran, der neppe har været stort yngre end 1200. Det er derfor ej at undres over, at vi i Fagrskinna, der selv ikke er yngre end første Fjerdedeel af det 13de Aarhundrede, finde flere Steder, der ligefrem ere udskrevne deraf. Disse Steder ere paapegede nedenfor i Anmerkningerne; vi kunne deraf her udhæve Cap. 70, der for en stor Deel er udskrevet efter Odd Munks Cap. 15 (Cod. Arn. 20); og endelig Beskrivelsen over Svoldrslaget, hvor man endog har kunnet udfylde [redacted] Lakune i Hdskr. af Fagrskinna (See Udg. S. 65) efter Odd Munk. Saavidt man kan skjønne, har Snorre nærmest benyttet Gunnlaugs Verk, dog findes der Spor til at han og har kjendt Odds; navnligen synes han at have benyttet ham ved Beretningen om Islændingernes Daab og om Ormen lange. Ogsaa Kristnisagas Forfatter har, som man seer, benyttet Odd, da det udtrykkeligt heder i dens 6te Capitel, at Olaf drog fra Island til Holmgard og derfra til Norge; en Angivelse, der alene findes hos Odd. Der tilføjes: „som skrevet er i hans Saga;" denne Saga er altsaa Odd Munks Skrift. Hvis Kristnisaga i sin nærværende Form skyldes Hauk Erlendssøn, hvilket er meget rimeligt, har altsaa denne udmærkede Samler kjendt og benyttet Odds Verk.

I Cap. 53 (Cod. Arn. C. 61) forekommer en latinsk Oversættelse, der udtrykkeligt tillægges Odd, af Stefne Skalds Smædevers over Sigvald Jarl.

Man behøver dog vel neppe herfra at slutte, at Odd ogsaa skulde have givet Oversættelser af de vanskelige drottkvædte Vers. Da Oversætteren, forat indføre dem i den norske Oversættelse, under enhver Omstændighed maatte have Skrifter ved Haanden, hvor de stode optegnede i den originale Form, kunne de ligesaa gjerne tænkes tilføjede derfra, uden at have været anførte i Originalen. I alle Fald kan Oversætteren neppe ved dem, som ved det stefneske Vers øjensynligt er Tilfældet, have tænkt paa at gjengive Versemaalet, men han kan alene have leveret dem i prosaisk Oversættelse.

Af Alt, hvad vi nu have anført, viser det sig, at det umiddelbare eller positive historiske Udbytte, vor Saga giver, vistnok ej er meget betydeligt, men at den, behørigen benyttet og forklaret, kan bidrage til at opklare mangt et tvivlsomt Sted, og at den i Særdeleshed giver os ypperlige Vink til at forstaa, hvorledes vore Kongesagaer ere blevne redigerede i deres nuværende Form. Dens egentlige Værd bestaar saaledes i det Udbytte, den giver i kritisk og literær-historisk Henseende. Men dette Udbytte har den hidtil ej kunnet give, saa længe den alene var bekjendt og tilgængelig for Almeenheden i den ufuldstændige Skikkelse, hvori den findes i de efter det arnamagnæanske Haandskrift besørgede Udgaver. Nu fremtræder den for første Gang aldeles fuldstændigt.

Hoved-Texten i nærværende Udgave er aftrykt efter et Pergamentshaandskrift, der findes paa det kgl. Rigsbibliothek i Stockholm. Det er opført i Arwidssons „Isländska handskrifter i kgl. Bibliotheket i Stockholm“ S. 28 under No. 20 qv, fasc. 2. Af Oplysninger, som Hr. Bibliotheks-Amanuensis Klemming velvilligen har meddeelt mig, erfares det, at Haandskriftet oprindeligen har tilhørt en Codex, der tilligemed flere andre indkjøbtes paa Island for det svenske Antiqvitets-Collegiums Regning af Islændingen Jon Eggertssøn 1682. Paa hans endnu tilstedeværende Regning, dat. Hafniæ 17de Jan. Anno 1684, findes den indført saaledes:

„In Quarto.
„5̑. 1. Wigastir Saga.
2. Wigabarda S.
3. Hraffne og Gunnlauge.
4. Hrolf Gautreks Sonar S.
5. Olafs Tryggvasonar S.“ } 5 (Rd.) 3 (Mk.)

Det sees altsaa heraf, at denne Codex var det samme Bind, hvori den merkelige, siden til Kjøbenhavn udlaante, og i Branden 1728 tilintetgjorte, Vigastyrs Saga stod, saavelsom ogsaa de i endnu i Behold værende, i 2det Bind af Islendingasögur aftrykte Gunnlaugs og Rafns Saga og Heidarvigasaga. Da Inventariet over Antiqvitets-Collegiets Samlinger optoges 1725, var, som man erfarer, Codex endnu heel. I en lidt yngre Fortegnelse uden Aarstal er den opført saaledes:

»17/157. 1. Wigastyrs Saga og Bardaga Saga sine principio. (med en anden Haand: „uthlänt til Magnæus i Kiöpenham, och wid branden forkommen“).

2. Sagan af Gunnlauge Orms tungu.

3. Sagan af Hrolfe konge Gautrekssyne quæ convenit cum editione Werelii a Capite XII^{mo} et ad 31^{mum}, cetera desunt.

4. Compendium Historiæ Olai Regis Triggesonii sine fine. Obs. Wiga Styrs og Barda Saga bestående af 24 fol: begge utan begyndelse, öfer sändes 1725 til W. Commissions Secretaren Silfver Skiöldh som åter her böra in sättas.“

I en Fortegnelse over de norske eller islandske Haandskrifter fra henved 1750 har Codex faaet No. 18, under hvilket Heiðarviga- og Gunnlaugs Sagn endnu findes opført. Gunnlaugs, Rolfs, og Olaf Tryggvesøns Saga omtales der endnu som hørende til een Codex; heller ikke vare de adskilte, da MSS-Samlingen 1780 overgaves fra Antiqvitetscollegium til det kgl. Bibliothek. Adskillelsen har altsaa først fundet Sted i Jon Sigurdssøns Fortegnelse af 1844. Naar, hvad der synes at være Anledning til at antage, nærv. Haandskrift atter vil blive forenet med de øvrige tilbageværende Dele af hiin Codex, vil det herefter blive at søge under Signaturen 18 qv, ej under 20 qv.

Haandskriftets egentlige Format er hvad man nu vilde kalde lang Qvart eller Imperial-Octav. Hvert Blad er omtrent 9 1/2 Tommer højt og 6 1/2 Tr. bredt. Hver Side indeholder 39 Linjer, der før Skriftens Anbringelse synes at have været antydede med svage, nu forlængst-forsvundne Blyantslinjer, hvis Retning og indbyrdes Afstand var bestemt efter fine, endnu tilstedeværende, Huller yderst i Margen. Capiteloverskrifterne, der udmerke sig ved deres Korthed og Unøjagtighed, ere zinnoberrøde; Initialerne deels zinnoberrøde med brune eller falmede grønne, deels brune med røde eller falmede grønne, deels falmede grønne med brune eller røde Forziringer. Om Skriftens Udseende og Charakter vil man af det her i Udgaven meddeelte Facsimile kunne gjøre sig en tydelig Forestilling. Den er usædvanlig jevn, eensformig og tydelig, og vilde, hvis Pergamentet ej ved Ælde eller ved at udsættes for Røg var blevet saa mørkt, endog tage sig meget godt ud. Uden at være den samme Haand, som Hr. Hauk Erlendssøns, har den dog saa meget tilfælles med denne, navnligen i den overvejende Anvendelse af *v* istedetfor *u*, at man neppe kan tvivle om, at de begge ere samtidige, altsaa fra Begyndelsen af 14de Aarhundrede. Overskrifterne ere med samme Haand som Texten; hvorvidt det samme er Tilfældet med Initialerne, er vanskeligt at sige; den eneste Feiltagelse, man i dem støder paa, nemlig i Cap. 33, kan meget vel skyldes en Uagtsomhedsfeil hos Afskriveren selv. At Codex er en Afskrift, ikke en umiddelbar Bearbeidelse af den latinske Text, sees deels af det i Anm. S. 90 omtalte *ast* istf. *afl*, hvoraf det tillige kan skjønnes, at Ori-

ginalen har brugt Formen *f* og altsaa vel maa være ældre end 1200, deels af den fejlagtige Form „Arnor or orski" istedetfor „Arnor mœrski" i Cap. 58, hvilken Fejl alene kan forklares saaledes at Afskriveren har haft en Text for sig, hvor *m* i Ordet *mœrski* betegnedes med Formen ꝺ, der er saa ligt ꝍ ɔ: or, at han derved har ladet sig vildlede. Forøvrigt viser han i det Hele taget megen Skjønsomhed, og retter selv hyppigt Uagtsomhedsfejl, han har begaaet. Retskrivningen er højst særegen. I Vokalsystemet hersker den Forvirring, der er egen for flere paa Island skrevne oldnorske Bøger fra denne Periode, da man øjensynligt allerede havde ophørt, i Udtalen at skjelne mellem visse Vokaler af U- og I-Klassen, og ikke engang længer var sig klart bevidst, til hvilken Klasse hver enkelt retteligst burde henføres, uagtet man dog endnu ikke havde vedtaget, stedse til een og samme Lyd at bruge eet og samme Tegn, men fremdeles bibeholdt de forskjellige Betegnelsesmaader, som man dog ej kunde anvende rigtigt, og derfor brugte i Fleng. I nærv. Haandskrift finde vi saaledes *œ* og *ø* brugte aldeles i Fleng, f. Ex. „søta" for „sæta" (Præt. conj. af *sat*); og omvendt „ræða" f. „rœða", istedetfor *ø* og *œ* finde vi ofte *e*, *é*, ę; f, Ex. „fera" f. „fœra", „breðr" f. „brœðr", „hreðaz" f. „hræðaz", „ęrinn" f. œrinn", „nęr" f. „nær". Til at betegne Omlyden a—ö bruges oftest det i islandske Haandskrifter sædvanlige o med en Tøddel, (nemlig „ỏ") hvilket vi i Udgaven have gjengivet med *ô*, f. Ex. „hôfuð"; dog bruges ogsaa meget ofte deels simpelthen „o", f. Ex. „hofuð", deels „au", eller sammenslynget *a* og *v* (hvilket vi i Udg. have betegnet med „au") f. Ex. „laundum", „maurgum" og enkelte Gange „ø" f. Ex. „støkðu" f. „stökktu". Hiint „ô" bruges derhos meget ofte f. „ó", f. Ex. „fôtum" f. „fótum", ja endog stundom for simpelt „o" s. „lôga" f. „loga". Istedetfor „ô" finder man en og anden Gang anvendt „ó", f. Ex. „móttull" f. „môttull" (eg. „möttull"). Hyppigt bruges Accenter, dog ej saa meget for at tilkjendegive Vokalens Forlængelse, som for at antyde det Tryk paa en Vokal, der enten kommer af Betoningen, eller af en paafølgende Dobbeltconsonant, f. Ex. „végr" f. „vegr", „véra" f, „vera", „sát" f. satt". Den Omstændighed, at „ô" (ö) stundom forvexles med „ø", „ø" med „é" og „e", gjør at man et Par Gange finder „é" f. „ö", f. Ex. „gérr" f. „görr", ligesom man omvendt finder „æ" f. „é" f. Ex. „mær" f. „mér". Istedetfor „e" i Ordet „hellzti", der ogsaa ofte skrives, og vistnok stedse udtaltes „höllzti" findes etsteds „heyllzti". Combinationen „jú" findes stundom, besynderligt nok, skrevet „yv". De her anførte Exempler, hvortil vi og tildels finde Sidestykker i *Codex Frisianus* af Heimskringla og *Eirspenill*, ere tilstrækkelige til at godtgjøre, at Afskriften ej kan være norsk, i hvilket Tilfælde en langt anden Sikkerhed og Regelmæssighed i Vocalsystemet vilde have hersket. Hvad Consonanterne angaar, da bruges „ð" og i dets Sted ofte „þ" aldeles regelret, dog, som det i enkelte gode Haandskrifter er

Tilfældet, ogsaa stundom efter „l“ og „m“, som „Svolðr“, „sømð“. Særegent for denne Codex er det, at den bløde Lyd af „ð“ imellem to Vocaler, stundom ogsaa i Slutningen af Ordet, betegnes med „z“, f. Ex. „føzaz“ f. „føðaz“, „varaziz“ f. „váraðiz,“ „lengz“ f. „lengð,“ „kvaz“ f. „kvað,“ der dog ogsaa undertiden skrives „kvat.“ Fordobblingen af en Consonant er meget ofte ej betegnet; dette gjælder især „n,“ f. Ex. „savgone“ f. „sögunni“; i de fleste af disse Tilfælde findes vistnok i Cod. et ŋ, men da denne Form ogsaa forekommer, hvor Fordobblingen er betegnet ved en overliggende Horizontalstreg, og hvor der ingen Fordobbling skal være, kan hiin Form neppe antages at skulle betegne et dobbelt „n“; der er derfor i Udg. kun gjengivet med en enkelt „n.“ Det dobbelte „r“ synes derimod i Enden af Ord at være betegnet med et R; vi have gjengivet det „rr,“ skjønt Rigtigheden heraf ikke er hævet over enhver Tvivl. Hvor det dobbelte „d“ betegnes med enkelt, findes aldrig „ð“; f. Ex. „hrediz“ f. „hræddiz“, „beidiz“ f. „beiddiz.“ Et Par Steder finder man „ll“ betegnet med den saare antike Form ʅ, f. Ex. S. 39, L. 18 f. n. (oʅo, d. e. „ollo“). Aspirationen „Hr“ udtrykkes sædvanligviis, som brugeligt er i islandske Haandskrifter, ligesom „Hl“. At Afskriveren har udtalt „g“ foran „i“ eller „j“ aldeles som „j““ viser sig deraf, at han etsteds skriver „hneijaz“ f. hneigjaz,“ „teyja“ f. „teygja,“ og omvendt „flygja“ f. „flyja“, „treygja“ f. treyja.“ Det finale „st“ betegnes ved „z“; kun i Formen „barsk“ (af „bera“) er det ældre „sk“ vedligeholdt. Etsteds (S. 29) staar „spozt“ f. „spotts.“

Haandskriftet bestaar nu af 20 Blade, hvilke, siden de udtoges af Cod. 18 qv., ej have været indheftede. De ere fordeelte i 3 Læg, af hvilke det første indeholder 6, det andet 8, det tredie 6 Blade. Mellem 3die og 4de Blad i første Læg ere to Blade bortfaldne. At det ej har været flere end 2, skjønnes deels deraf, at Lægget neppe kan have indeholdt flere Blade end 8, deels deraf at det tilsvarende Stykke i den ordrigere arnamagnæanske Cod., hvilket jeg for Fuldstændighedens Skyld har ladet aftrykke i Anmærkningerne, kun ubetydeligt overstiger, hvad der i nærværende Haandskrift kan rummes paa to Blade. Tredie Læg er defect ved Enden; da ogsaa dette rimeligviis fra først af har bestaaet af 8 Blade, er det følgelig de to Slutningsblade, som mangle; men hvorvidt de have været heelt beskrevne, er meget tvivlsomt. Pergamentet har oprindeligen nok været temmelig lyst, og endnu er det inde i Bogen slet ikke meget mørkt; ved Begyndelsen derimod, og fornemmelig paa den sidste Side, er det næsten aldeles sort af Røg og Smuds. Hvad der staar paa sidste Side, har derfor kun med stor Møje kunnet læses, og enkelte Ord have maattet opgives som ganske ulæselige. Inde i Bogen findes enkelte smaa Lakuner, fremkomne derved, at den Farve, hvormed de grønne Initialer have været malte, hist og her har bortætset Skindet og derved efterladt et Hul; paa et Par

Steder findes enkelte Rifter, der af den Maade, hvorpaa Skriften her er anbragt, sees at have været der fra først af.

Denne Codex har aldrig forhen været udgiven; kun et lidet Stykke (Cap. 5-6 til „giallda") er for faa Aar siden bleven aftrykt i „*Antiquités Russes*" 1ste B. S. 415-417. Man synes overhoved neppe engang førend i den sidste Tid at have kjendt dens Tilværelse, thi endnu saa silde som i 1838 yttres det i „Grønlands historiske Mindesmærker" II. 234, at der af den oldn. Bearbeidelse af Odd Munks Verk kun haves eet Pergamentshaandskrift, nemlig det arnamagnæanske (No. 310qv.) Ikke engang den svenske Rigsantiqvar Reenhjelm, der i Aaret 1691 udgav Odd Munks Bearbeidelse af Olaf Tr. Saga med svensk og latinsk Oversættelse samt Noter, synes at have vidst, at Antiqvitets-collegiet allerede i henvnd 9 Aar besad et Haandskrift deraf, fuldstændigere end det kjøbenhavnske. Thi hans Udgave er kun et daarligt Aftryk af det sidstnævnte og han omtaler ikke det andet med et Ord.[1] Dette forklares dog deraf at Udgaven, hvad man af Fortalen til Noterne kan see, var forberedt, maaskee endog færdig i Manuskript, allerede længe førend nærværende Codex erhvervedes for Sverige. Han siger nemlig: „Ejusdem illustrissimi Comitis (Magni Gabriel de la Gardie) jussu auspicioque hinc profectus in Daniam DominusJonas Rugman Islandus, præsentem historiam in Sueoniam intulit, mihique in manus anno 1666 tradidit. Cogitarat quidem ipse eam typis evulgare, sed temporis iniquitas, reique familiaris angustia ac post cetera incommoda diutinus morbus, quem mors anno 1679 etiam sequuta, propositum ut linqueret, mandarunt. Postquam ille fatis concesserat, diu mihi animus fuit, quod illi præstare non licuerat, quantum possem exsequi; sed nec mitiora quam illi se mihi præbuerunt tempora." Dette er neppe at at forstaa som om Rugman skulde have bragt Originalhaandskriftet, der nu findes i den arnamagnæanske Samling, til Sverige; hvad han har bragt, er vistnok kun en af ham selv besørget Afskrift. I Fortalen til Udgaven oplyser Reenhjelm, at Rugman havde udarbeidet Oversættelse til de første 8 Capitler. Det synes som om heller ikke Reenhjelm havde haft nogen Udsigt til at faa Sagaen udgiven, hvis ikke Dronning Christina havde givet de dertil fornødne Penge. Den er dediceret til Dronning Ulrike Eleonore. Texten i denne Udgave vrimler af Fejl, og den maa i det Hele taget med alt

[1]) Den svenske Deel af denne Udgaves lange Titel lyder saaledes: SAGA om K. OLOFF TRYGGWASZON I NORREGE, hwilken hafwer warit den berömligste och lofligste Konungh i Norlanden, och därsammestädes Christendomen först och lyckeligst utwidgat. Sammanskrefwen på gammal Swenska eller Göthiska *(sic)* af ODDE MVNCK som war i Omgeyrum *(sic)* wid Watnsdal Norr i Islandh, Nu på nya Swenskan, sampt det Latiniske språket öfwersatt af JACOB ISTHMEN REENHJELM, Regni Antiquario, Åhr efter Christi bördh 1691. — (Upsalæ anno Christi 1691).

dens Apparat af lærde Anmerkninger ansees for antiqveret. I senere Tider er et temmelig nøjagtigt Aftryk af Cod. Arnamagn. leveret i Fornm. Sögur, 10de B. S. 216—376. Et ypperligt Facsimile af en heel Side er meddeelt i *Antiquités Russes,* 1ste B. No. VII. Det viser sig saavel af dette, som af den trykte Udgave, at denne fortrinlige Codex er skreven i Norge, med en egte norsk Haand og den i Slutningen af det 13de Aarhundrede brugelige Orthographi.

For Fuldstændigheds Skyld aftrykkes i nærværende Udgave som Anhang det Brudstykke af den samme Sagabearbeidelse, der findes i Cod. No. 4—7 fol. i den delagardiske Samling paa Univ. Bibl. i Upsala. Om denne Codex, der foruden nærværende Brudstykke ogsaa indeholder meget andet, navnlig de merkelige saakaldte *Strengleikar* eller Over ættelser af endeel gammelfranske Bearbeidelser af bretoniske *lais,* meddeler Fortalen til DHrr. Keysers og Ungers Udgaver af disse „Strengleikar" fuldstændig Oplysning. Bogen bestaar egentlig af Levninger af to forskjellige Codices, der ved Indbinding ere forenede, maaskee ikke førend i det 15de eller 16de Aarhundrede. Af den første Codex ere kun de sidste to Blade levnede, og det er disse, som indeholder Brudstykket af Olaf Tr. Saga. Den anden Codex indeholder a) Dialog mellem to Elskende, defect i Enden; b) Dialog mellem Mod og Feighed (defect i Begyndelsen) c) Elis Saga, d) Strengleikar. Bladene i begge Codices ere omtrent lige store, hvert omtr. 12 Tommer langt og 9 Tommer bredt. De to Blade, med hvilke vi her have at gjöre, ere beskrevne i to Spalter, med 47 Linjer i hver, med røde Overskrifter og med Initialer, deels grønne, prydede med røde Snirkler, deels omvendt. Sagaen ophører i andet Blads anden Spalte med L. 40, saaat altsaa baade Resten af denne og hele næste Side er ubeskreven: tydeligt Beviis paa at intet her mangler. Her findes ingen Tillægskapitler, og Fremstillingen af Kong Olafs sidste Fata stemmer langt mere med den større Olaf Tr. Saga, end den, der findes i de to andre Haandskrifter af Odds Verk. I denne Afskrift paaberaabes et Par Gange en vis Sote Skald, der ej nævnes i de to andre, og om hvilken man forøvrigt neppe veed nogen Besked. Skriften, hvoraf det nærværende Udgave ledsagende Facsimile giver Prøve, er, som man vil see, udmerket smuk og aldeles lig den, der findes i de bedste norske Codices og Diplomer fra Tiden strax før Midten af 13de Aarhundrede. Retskrivningen er aldeles norsk. Accenter findes undertiden. Det finale „z" bruges allerede ofte istedetfor „sk"; derimod hersker den merkelige Egenhed, at „h" i Pron. „hinn" ikke bortkastes naar det bruges postpositivt, f. Ex. „atsóknhinne" f. „atsókninni". Paa den bagerste ubeskrevne Side staar der med en Haand fra c. 1300 „herra Snara Aslaksson a mik", hvoraf man følgelig maa slutte, at idetmindste denne Afskrift af Odd Munks Verk — om det var Tilfældet med de øvrige nu dermed sammenbundne Stykker, kunne vi naturligviis ej afgjøre — har tilhørt hiin anseede Ridder og Baron, der hyppigt nævnes i Diplomer fra 1299 til 1319 (see Saml. til det norske Folks Sprogs Historie I. S. 31—33) og, som man

antager, hørte hjemme paa Rogaland. Paa den samme blanke Side findes ogsaa en Tegning med Blek, der rimeligviis skal forestille Kong Olaf, med Overskriften „Olafs dyrd“, som det synes fra 15de eller 16de Aarhundrede. Den hele Bog har, som man af et foran indheftet Papirsblad seer, i sin nærværende Form tilhørt den bekjendte *Stephanius*, og det viser sig af andre Paategninger, at den før hans Tid maa have været i Nordlandene i Norge (see Fort. til Strengleikar S. XX.) Den blev senere erhvervet af Grev M. G. de la Gardie, og af ham skjenket til Upsala Universitetsbibliothek. Dette Fragment blev allerede i 1665 udgivet i Upsala af Reenhjelms Stiffader Verelius, under Titel: „Itt Stycke af KONVNG OLAF TRYGGJA SONS Saga“; paa Bagsiden af Titelbladet findes Haandskriftets Blektegning gjengiven i Træsnit og med dens Overskrift, OLAFS DYRD. Da denne Udgave er temmelig sjelden, og neppe ganske nøjagtig, aftrykkes Brudstykket her efter en for faa Aar siden af Hr. Lector Unger efter Originalen selv tagen og paa det omhyggeligste confereret Afskrift.

I nærværende Udgave ere begge Codices aftrykte Bogstav for Bogstav med diplomatarisk Nøjagtighed, dog saaledes, at Forkortningerne, hvilket forresten ikke i nogen af dem, og allermindst den sidste, ere synderlig mange eller indviklede, gjengives opløste efter Analogien af den forøvrigt i hvert Haandskrift brugelige Orthographi. Herved er at merke, at Forkortningen for „ok“ er gjengiven i Aftr. af Hovedcodex med „k“, som det hyppigste, i Brudstykket med „c“. Det sammenslyngede ꜷ er betegnet ved „av“. Aabenbare Fejl ere rettede, men slige Rettelser stedse bemærkede i Noter; manglende Bogstaver ere tilsatte, og ligeledes enkelte smaa Lacuner udfyldte, begge Dele mellem Klamre. Steder, der ved første Øiekast synes saa underlige, at man, hvis intet derved bemerkedes, maaskee vilde antage dem for Trykfejl, ere betegnede med et (!).

Da det Stykke, der i nærv. Haandskrift fattes, i Anmærkningerne er meddeelt efter den arnamagnæanske Codex, har man altsaa i denne Udgave, som herved overgives Almeenheden, for første Gang Texten til Odd Munks Bearbeidelse Olaf Tryggvesøns Saga fuldstændigt samlet, ligesom ogsaa først nu det hele kritiske Apparat til denne Saga kan siges at være tilgængeligt for Alle. I de Anmerkninger, hvormed jeg ledsager Udgaven, har jeg ej haft til Hensigt at forklare vanskelige Steder, men alene at paapege Særegenhederne i Fremstillingen, og at paavise de tilsvarende Steder i de øvrige Oldskrifter, samt underkaste de interessanteste Punkter en nærmere Granskning. Dog ville paa sine Steder Viserne findes construerede og forklarede.

Idet jeg ender denne Fortale, er det mig en kjær Pligt, paa det academiske Collegiums og egne Vegne at bevidne Bestyreren af det kgl. Rigsbibliothek i Stockholm, Hr. Bibliothekar og Ridder *Arwidsson*, vor forbindtligste Tak for den Beredvillighed, hvormed han har betroet mig den til Grund for Udgaven lagte Codex til Benyttelse her i Christiania. Den afgiver et nyt Be-

viis paa det Brodersind, hvormed Sveriges Videnskabsmænd betragte vor Virksomhed og, saavidt det staar til dem, søge at lette og befordre den. Til enhver Tid er en saadan Ytring af Brodersind og Venskab mellem begge de forenede Folk i Almindelighed og deres Videnskabsmænd i Særdeleshed glædelig og betydningsfuld, men ingensinde glædeligere eller mere betydningsfuld end ved den for begge Broderfolk lige dyrebare Lejlighed, der bringer nærværende Skrift for Dagen.

Christiania, 10de Marts 1853.

P. A. Munch.

PROLOGUS.

Heyri þær breðr enir krist(n)v ok feðr. þvi iati ek firir guðe ok helgum monnum at mik gleðr dyrð at vinna enom heilsamligsta Olavi konunge. Tryggva syni. ok giarna villdi ek hans veg vinna með minom orðum slict sama gøri þer veg Olavi konunge. er vndir rôtt er yðarrar hialpar oc seirnar ok allz farnaþar oc samnafna ens helga Olafs konungs Harallz sonar. er þa cristni timbraþi vpp oc fegrðe. Oc a env fimta ari hans rikis hellt Olafr konungr nafna synom(!) vndir skirn oc tôk hann af þeim helga brvnne i þa liking sem Ioan baptisti gerðe viþ drottin. Oc sva sem hann var hans fyrir rennari. sva var oc Olafr konungr Tryggvason fyrir rennari ens helga Olafs konungs. Oc heldv þeir sinar sifiar sem allir skylldv i sinvm helgvm krapti oc dyrligvm verkvm oc þat kom þar fram sem Ioan melti við drottin. þær hefir at vaxa en mer at þverra. Avllom er þat kvnict. at eptir lifit skein iartegnom. en helge Olafr konungr. en inn fregsti Olafr konungr Tryggvason var monnum ecke kvnr i iartegna gerð eptir lifit. þo trvvm ver hann dyrligan mann ok agetan oc guðz vin. þotti hann ôllom olikr i atgervi meðan hann lifðe. þott eptir lifit veri þat eigi berat hverr krapta maðr hann var. oc ecke skolôm vær forvitnaz gvðz leynda lvti. Minnvmz orða Petrs postola at vegsama konung varn en hræðaz gvð. At savno mvn þat her saman koma lôfvm konunginn er oss veitti farseliga lvti en þavckvm guðe er hann gaf oss slikan foringia. oc samir oss þat at vegsama konung varn með mannligvm lôfom er guð hefr upp með himneskvm lofvm. Ok betra er slict með gamni at heyra en stivp meðra saugvr er hiarðar sveinar segia er enge veit hvart satt er. er iafnan lata konungin minztan isinvm frasôgnum. bið ek goða eigi fyrir lita þessa fra sôgn. oc grvni eigi framarr eþa ife sôgnina en hofi gegni. þvi at vitrir menn hafa oss fra sagt nokora luti hans storvirkia oc fat fra þvi sem verit hefir hans afreks verka oc opt kan þat at at beraz at fals er blandit sonno oc mego ver þvi eigi mikinn af taka en etlom þo at eigi mvni rivfaz þessir. en kvnna þock þeim er vm ma bæta. en ef menn verþa til at lasta en eigi vm at beta. oc kvnne ongar sônvnar a sitt mal at færa at anat se rettara þa þikkir oss litils verð þeirra til lôg oc vmerkilig þvi

at vitrom monnum þyckir hverr saga heimsliga onytt. ef hann kallar þat lyge er sagt er en hann ma engar savnnvr afinna. er nv a(t) lyða til afreks verka Olafs konungs Trygva sonar ok þeirra storvirkia er hann gerðe.

Vpphaf Olafs sôgv Tryggva sonar.

1. Sva hefr upp sôgvna at þa er þeir styrðv Noregs velldi synir Eiriks konungs bloðexar. Haralldr konungr grafelldr ok Guðreðr. ok var þa naliga allt folk heiðit iNorege. Haralldr var konungr með sionvm. en fylkis konungar voro allt a Upplôndvm et efra þegar er Haralldr let af rikino en harfagri oc voro þa fylkis konungar allt til Olafs ens helga oc er Noregs menn voro iþessom villom at svmir blotvðv skvrðgvð svmir skoga eða vôtn. þa er þat sagt at synir Gvnhilldar hôfðu tekit skirn i Englandi. en þo voro þeir ekci upp hallz menn cristninar. leto vera hvern hvart er villde cristin eða heiðinn. þa var i Norege hallœri mikit ok ý avlld. Voro Gvnhilldar synir ý eirðar menn ok agiarnir. Gvnhilldr var dottir gavfvgs manz Avzorar tota norðan af Haloga landi. Haralldr grafelldr var maðr gôfugligr oc ven ok en mesti at gervis maðr. þa reðv fyrir Hringa riki. Haralldr grenski sônr Guðreðar Biarnar sonar Harallz sonar ens hárfagra. faðir Olafs ens helga ok Trygvi son Olafs Harallz sonar ens harfagra. faðer Olafs Trygva sonar. þeir þottvz eigi siðr til rikis bornir en Gvnhilldar synir. oc a eino svmri lôgðv þeir saman felag sitt fiorir hôfðingiar Haralldr en grenski ok Trygvi oc Hacon Sigvrðar son ok Gullharalldr sônr Knvtz Dana ástar oc herioðu vm svmarit oc fengo mikit herfang oc at havsti komo þeir a Upp lônd ok skiptv fengi sinom ok eptir þat satv þeir .iiii. hôfþingiar a ein hiali sva at enger visso hialit nema þeir sialfir. ok þat harmaði Gvnhilldi ok forvitnaðe oc kom i hvg at þat mvnde taka henda sono henar. oc blotaðe til gvðanna ok feck þa frett at þat mvndi verit hafa i ein hiali sem hon gat. oc þat hafa menn fyr sátt en enge veitt hvart hon var sôn at þvi. Oc eptir þat sagðe hon sonvm sinvm oc gerðu þau rað sin með mikille slegð. Oc er Gunhilldar synir tôkv veizlo iSôgni at ens riks manz. þa er þat sagt at þar varo ôll goð atfông vm dryk ok mátt oc er þeir drvko miok Gunhilldar synir þa varo þeir storvm malgir ok kepþuz miok vm sin a mille. hvar rikit etti. þeir melto þar vm mart ok toko at skattyrðaz ok melti hvarr aþr en létti illa til annars. oc þvi næst tôko þeir til vapna ok villdo beriazk. þa gengv vinir i mille ok baðu[1] þa eigi þat gera. oc hyggia a sáma sin oc konungs tign ok frensymi. oc voro vm nottina verðer a þeim halldnir

[1]) Rettet fra Mbr. „baða“.

Oc vm morginnin er þeir komv vndir borð intv þeir upp allt hialið þat sem þeir reddv vm kveldit oc kom en sva at þeir tôkv til vapna. ok þat kom firir drottningo. Hon for til ok kvaz skylld at dema mal sona sina oc bað þa hlita þeim domi. sem hon vilde gera oc lett makligast at hon setti þa. oc þar kom at þat varð. oc siþan melti hon. þat vil ek dema ykarr a mille at Haralldr hafi forreðe fyrir rikino Noregs velde. þvi at ek mett hann yþarn breðra fremstan. en þo vil ek at hann leysi Guðreð af hende með .xxx. skipa at avllvm goðvm bvnaðe oc vapnvm ok liðe. Oc ef þer endiz gefa til. þa mattv fa þer rike oc mikla semð oc eptir þetta hennar vm meli. þa settvz þeir avðvelliga oc heto þessa sett at hallda. Oc siðan samnaðiz saman lið ok mikill afli ok la hann i Veggiaðar svndi. Oc þa sende hann menn afvnd Trygva konungs frenda sins a Hringa rike ok voro þeir forraþz menn þorþr Ingileifar son ok þorþr Eigileifar son. Guðrôþr bavð þeim vinattv malvm til Tryggva at mela ok segia honom at hann vill vingan til hans gera. oc yrþi þeir felagar ok veri hann hôfðinge yfir þriðivnge liþsens ef hann hefðe x skip til. en herfang allt at helminge þat er þeir fenge af vikingvm. Ok er þeir komo afvnd Trygva oc sôgðv honom orð Guðroðar ok vm meli oc felags gerð oc þa melti Tryggvi konungr. Eigi syniz mer slict ovenliga stefnt. oc goðr kostr ma þetta. ef eigi fylgia vndir hyggior. þat er miok kent sonom Gvnhilldar. en þit croþ reyndir at goðum monnum ok rettorðvm. þeir kvaþvz etla at þeir mvndi með sônnv fara. oc iataðe hann þesso ok bio hann siðan .x. skip. oc bioggv þeir scipin sinom megin nes nokvrs hvarir er heitir Sota nes. Ok þa melti Astriðr kona Trygva konungs. dottir gavfvgs mannz er Eirikr hét oc bio a Oprv stavðvm. Hon melti. Herra sagðe hon ecke vel segir mer hvgr vm þina ferð. Mik dreymðe at ek hefða mikinn gullhring a hende. oc siþan sa ek hringinn i tva lvti brotinn oc dreyrðe or lutvnvm. nv hygg ek at þetta beri þina for ynio ok ser þu svikinn. Konungr melti. Ecke gef ek þesso gavm mvndv þeir eigi þessi boð bera þorþarnir nema savn veri oc byr ferðina sina at vapnum oc skipvm. Ok a nockorum dege sende Guðrøðr menn afvnd Trygva konungs at segia honum at hann genge upp a nesit með .xx. mann. en kvatz mvndo koma með iafnmarga menn oc ætti þeir þa tal vm herbvnað sinn ok til skipvn orostvnnar ok hittiz með vingan oc er boðin komo til Tryggva konungs. þa kvaz hann koma mvndv sem beitt var af Guðrôðe sinom breðrvnge ok þa melti Guðrøðr til sina manna. kynliga er oss farit. at briotaz til storra rikia með héttv lifs ok fiarmvna en taka eigi þat rike er nv ligr lavst fyrir oc með engri mannhettv oc skolum nv ganga upp a nesit með .xl. manna ok megvm þa skipta

1*

rike Tryggva konungs. þa melto þeir þorþar. illa er yþr farið sonvm Gvnhilldar. vnnit með svikvm riki manna oc frenda yðarra. ok mvno þvi fair dvgande drenger yðr þiona ok skolom við i brávtt raþaz ok koma alldregi yðr til liþz. Guðroðr kvað þa þvi raða myndv en letz þetta þo mvndo fram fara. ok þeir foro a bravtt .ii. skipum oc siþan gengo þeir upp a nesit með .xl. manna ok hittv þar Tryggva konung með .xx.da mann ok þegar er þeir finnaz lata þeir drifa vapn a þeim. ok þott Tryggvi konungr veri mikill a getis maðr þa kom honum þetta a ývartt ok verþr vornin skom. ok lykr sva at þar falla þeir Tryggvi konungr ok hans menn ok er hann þar rey(r)ðr a nesino ok standa þar hia bavta steinar at hôfðe ok fôtom. ok heitir þat Tryggva reyr. ok siþan lagðe Guðroðr vndir sik rikit. en Aztriþr varð forflotta. ok var hon þa eigi heil. fostri henar het þorolfr lvsar skegg. en þorgils hét sôn hans vngr. þau voro nv i leynom ok firðvz Gunhilldi ok sono henar. Nv hafa þav Gvnhilldr ok synir henar fvll gørt sitt rað þat er þau settv. oc veita nv eptir syn Astriþi. En Guðroþr lagþi oþokka a þorþa baða. er þeir foro i bravt at hans oleyfe.

Fra þvi er Olafr konungr var føddr.

2. En Astriþr ferr nv með leynd oc harmi. ok er hon visse at nalgaþiz sv stvnd er hon mvnde barn føþa. komo þau til vaz er Rônd heitir. ok þar voro þau i litlv navsti ok þar fedde hon barn. oc var þat sveift kleðvm. ok var nafn gefit oc vatni avsit oc kavlloðv Olaf sveininn. oc er hon reis or reckio þa foro þav i fatekligan bvnað. oc komo at eino kvelldi til Eiriks a Oprostavðum. Hann tôk vel viþ þeim ok þo með leynd. ok varo í vti bvri hans ok þionaþi hann þeim sialfr. ok visso fair heima menn þar vist þeirra.

Fra Eiriki.

3. Ok er varaðe þa er þat môrgvn ein. at Eirikr vekr þau upp ok vill at þau fari a bravtt ok er meirr þat nv fyrir navðsyn. en mer þycke of lông vistin yþr her. þvi at nv veitt[1] Gvnhilldr at þer eroð her niðr komin ok veit hon af fiolkynge sinne. en ek villda eigi at þer yrþit her hôndum tekin oc mvnom ver her møta idag Hakoni Sigurðar syni þvi at her ero nv kom(n)ar hans fylgivr. Nv vil ek senda yþr avstr til Sviþioþar til Haconar gamla vinar mins. er þar er ein virðiligastr maðr þegar konung liðr oc við erom vinir goðer oc varom baðer i hernaðe oc hofom iafnan menn senz i mille oc hvar halldit þa menn til fullz sem með voro. ok hygg ek at þa hafi þær trvtt travst. en þat

[1]) Rettet fra Mbr. „veitir."

hygg ek at þau Gunhilldr mvni sveininn vilia lata fara sem favðvr hans. Oc er þau voro a gavto komin i vandom kleðum oc foro i avstr ætt ok voro þeim favronavtar fegnir. þa hvarf hann til þeirra ok bað þau i friði fara. Siþan foro þav þa gavtv er fyrir la oc i þat herat er Skavn heiter oc gengv ôll saman ok sa mikinn bø firir ser. þar bio mikill maðr ok rikr er Biorn eitr kveisa hét drams maðr mikill ok illvðigr. þar komo þau i stafkarla bvninge. oc baðv þar vistar vm nottina. Hann rak þau i bravt oc kvað ser leiða stafkarla alla. Siþan foro þau i bravtt oc komo a þan bø er i Vizum heitir. þar bio sa maðr er þorstein het fé litill ok gôðr maðr oc tôk hann við þeim vel ok varo þar vm nottina.

Eptirleitan Gvnhilldar.

4. Nv er at segia fra Gunhilldi. at hon leið(i)r miok at spvrningo hvar Astriþr mvni niþr komin er enge kann til hennar at segia oc þykiz vita at hon mvn með barni fara oc þat hyggr hôn ser mvno oc sinom sonom til skaða horfa oc kallar til sin Hacon Sigurðar son ok melti til hans hart oc kvað hann þess verðan. at hann veri drepin fyrir svik við sono sina oc let hann eigi omakligra til at deyja en Tryggva konung. er sinv life tyndi ok kvat hann margan otrvleik syna i þeirra skiptvm ok lett þat eitt til vndan lavsnar ef hann kømi sveininvm Olafi afvnd hennar er einn vetr hefir verit með Eirike a Oprostôðum. oc er Hacon sa at her la við lif hans oc eigvr i þeirra vallde. þa vill hann frelsa sic vndan agange þeirra oc ferr hann með nockorum monnum ok kemr afvnd Eiriks oc berr a bryn honum at þau Astriðr mvni þar verit hafa vm vetrinn. Hann dylr ecke þess at þau mvni þar verit hafa en eigi létt hann þo nv þat vera. ok er þar ransakat ok finz ecke ok hver rekia vpp brottin. ok siþan ferr hann i bravtt ok hittir Gvnhilldi. ok segir henni at eigi finz sveinnin. Hon melti. Skyntv nv þvi at nv se ec þau hvar þau fara ok ero þav nv a gavtvnne til Skavnar ok mvno þar inott. Siþan riþv þeir ibravt .xxx. manna vel kledder ok vapnaðer. ok komo nær bø Biarnar ok er hann sa menn virðvliga gengr hann i moti þeim ok bavð þeim þar at vera ok þat þago þeir. þa spvrðe Hacon ef nokvrir menn hefðe þangat komit fatekliga bvnir. kona ein ok gamall maðr mvndi bera svein a bake ok anarr sveinn mvnde ganga hia. en Gunhilldr drottning Noregs veldis vill sveininn til sin taka ok gera soma til hans ok moðvr hans. Biorn melti. þau mvnv her komit hafa oc eigi mvnda ek þeim bravtt hafa visat ef ek vissa þetta. en her muno þau vera i nott at þorsteins bva mins. Ok þurfo þer þeirra ecke fyrr at leita eða vitia en

a morgin. oc aþvi sama kvellde hittoz fe hirðar þeirra Biarnar oc þorsteins. ok melti fe hirþir þorsteins er nokot þar komit með yþr. hann svarar. þar er nv gótt at vera oc sitiom ver ifagnaðe oc er Hacon þar Sigvrþar son oc xxx. manna oc etla at leita eptir Astriþi ok sveininom Olavi en þar var viþ staddr þorstein bondi ok heyrðe hialit þeirra ok for héim oc þegar i ottv. kom þorstein at rekiom þeirra Astriþar ok hafðe sviga ihende oc ognaðe þeim ef þav støðe eigi upp skiott ok létt þa ok þa sem han mvnde liosta þau oc fylgþe þeim maloþe vt af garðinom oc þa er þau varo ein saman. þa sneriz hann imoti þeim oc melti Gerið sva vel fyrirgefit mer orð min oc til tøke. þvi at vmaklict var þat at ek gerða yþr mein gerð oc eigi geck mer grimleikr til þessa við yþr. helldr hítt at ek vera eigi grvnaþr vm min til tøke. þvi at nv (er) her kominn til Biarnar. Hacon Sigurþar son oc ætlar at na sveininom oc fera Gunhilldi. oc er mer grvnr a hverso honum tekz. en eigi vilda ek at er verit i minom husom tekin oc farið nv til skogar oc siþan til vazins Miors oc iholm þann er i vatnino er. oc reyri er vaxinn oc þar til er eigi meira diup en eigi mvn i taka lauprinn er sveininn er i. oc biðit mín þaþan. en ek mvn dvelia for Haconar ef ek ma. þvi at vist vilda ek yþr at gagni koma helldr en at oliðe oc ekki ma yþr af lande sia oc vetti ek at géfa yþur verþi drivgari en þeirra sem eptir leita oc siþan hvarf hann aptr bað þau þar sin biða oc hann kvaz vera mundo i leit með Haconi oc villa stig fyrir honum. En Astriðr þakaðe honom alla hlvti oc kvaz sva gera mvndo sem hann bauð ok er þorsteinn kom heim. oc geck vm garþinn vm syslor. þa kom Hácon ok heilsaðe þorsteinn honum oc bavð þar at vera. Hacon kvaz þar mvndo eta dagverð sem hann hafðe verit vm nottina oc kvat of snemt at sneþa. oc spurþi ef menn nockvrir veri þar abui. hann kvat at viso þat vera. þa melti Hacon gak in ok leið þa ut. Hann geck inn ok var lenge ine oc kom vt ok kvaz eigi finna þav ok leitom vm allan bøin oc mvno þau skamt farin. Ok sva gera þeir ok finnaz þau eigi. þorsteinn melti. þau mvno komiz hafa i skoginn er skamt er fra garþi ok mvn ek finna þar hvert leyni. ok sva gerþo þeir oc komo i skoginn oc leitvðo ok fvndo eigi oc er þorsteinn varþ einn saman þa hliop hann heim a bein ok tôk ambattar barn eitt oc hafðe með ser i skoginn. ok let koma vndir viðar rétr. oc siþan hleypr hann ileitina til þeirra Haconar ok þa melti hann heyri þer eigi barns gratt oc snvvm þangat oc sva gerðv þeir oc er Hacon sa barnit þa melti hann. Ecke er þetta tigins manz barn. helldr þrels barn ok mvn hingat borit fyrir gabs sakar viþ oss. Oc nv leið a dagin ok þotti þeim eigi þau faung a at sinne at leita

leingr ok hvrfo heim. ok kvaz Hacon varla skilia hversv hann þorstein mvnde gefaz. Ok þegar er þeir Hacon varo i bravttv. kom þorstein afvnd þeirra með vister ok farar skiota ok kvaz þa vilia at þav hellde fram ferðine ok sagþiz eigi fa þeim meira veitt. þau þavkoðo honum agetliga sinn vel gerning oc foro siþan avstr i Sviþioð afvnd Haconar gamla oc sôgðv honum allan voxt sinar kvamo. Hann kvaz ætla at miok vel mvnde hann þeim monnum fagnað hafa er minni venzl mvndi a oc tok all vel við þeim oc virðiliga oc ero þau þar. En er Hacon Sigurðarson kom til Biarnar. sagðe hann at þeir myndi aptr hverfa oc er þessi fôr all þung oc sagða ek þorsteini at Gunhilldr villde semiliga barnið upp føða. ok sva virðe ek nv sem þorsteinn mvni hafa verit drivgr i raðum. Biorn kvaz ecke fang a honum fengit hafa i þeirra skiptom. Oc er Hacon kom heim.[1] þa melti Gunhilldr illa til hans oc rak hann bravtt af sinom eignom ok létr þo betr gert. en hann veri verþr er hann var eigi drepinn ok kvat hann skylldv vera vt lagan af Norege ef hann kemi eigi þesso erende fram er hon legðe fyrir hann fyrir marga sina til gerninga. Hacon kvaz enn vilia hennar boð gera ser til sǽttar ok friðar oc kvaz mvndv allan hvg aleggia hennar erende. Ok for or landi með honum dottir hans er Vþr hét. oc var allra kvenna venst. ok komo avstr i Sviþioþ afvnd Eiriks konungs at Upp-saulom oc tôk hann vel viþ Haconi oc dottur hans. Oc þa hafðe skilit við hann samfarar. Sigriþr en storrraða dotter Skoglar Tôsta. ok var þat orð a af alþyþo at hann þøttiz eigi mega tøla um skap hennar. en hitt var þo ravnar at þat voro lavg Svia ef konungs misti viþ at konv skyldi setia i havg hia honum. en hon vissi at konungr hafðe heitiz Oþni til sigrs þa er hann barðiz viþ Styrbiorn oc átti fa vétr ólifat. En er Hacon kom avstr. syndiz honum konunginum hon Vþr vén ok bað hennar oc fek hennar með soma. oc sat Hacon þar með semð. Ok þar var með konungi Rognvalldr son Haconar gamla ok var konungs forsionar maþr oc siðan seger Hacon konungi erende sitt avstr þanug oc biðr at hann fâi honum lið afvnd nafna sins oc kvaz vilia hafa sveininn i bravt. Konungr melti. fa mvn ek þer lið at visv. en ecke trvi ek at þv nair sveininom an hans vilia. Siþan fekk hann honum c. manna oc er Rognvalldr visse þetta þa hittir hann favðvr sinn oc sagðe van þangat kvamo Haconar Sigurðar sonar. hann segir. Vel gerðer þu en eigi em ek upp gefinn fyrir Hakoni þott mer kemi enge niosn. ok hefða ek at eins mina hvskarla oc siþan var sen favrr Haconar. oc geck Hacon a moti nafna sinom með .ccc. manna oc bavð honum þar at þigia hann kvaz etla með konungi veizlo at þiggia

[1]) Rettet fra Mbr. „þeim."

en kvaz spvrt hafa at þar var komin Astriþr oc Olafr son henar ok nv hefir Gunhilldr mik hingat sent drottning Noregs veldis ok vill sveininom til sin bioða með soma oc bøta þat a honum. er við favðvr hans var misgert ok viliom nv at sveinnin fair þv oss i hendr. Hacon melti ecke þykir Astriðe liclíkt þar til uppreistar sinvm syni er Gvnhilldr er oc varla vill hon þvi trva at þat se astvðar boð oc ecke vetti ek at hingat setti þau fyrr en þrotin veri sv hialpar van oc ætla ek þeim ecke fyrr heðan en þau girnaz. oc grvnr er moður sveinsins at hon mvni gera við hann sem við favður hans. oc ætla ek at ecke verðe þitt ærende þar vm þvi at hvarke trvvm ver Gvnhilldi ne þer. Hakon melti. vera kann þa at oðro sinne hafim ver meira erende ok ferr heim oc segir konunginom. Hann qvaz þess vôn vita at eige mvndi lett við Hacon sigraz þvi at þa er við allvm mal saman þa feck ek varla halldit fyrir honum minne semþ. Oc er liðr iolin þa ætlaz Hakon til ôðrv sinne með .ccc. manna ok koma a vvartt nafna sinom. Oc þa er hann kémr a hans bø. kom Hakon i moti honum með miklo liþe. oc var at engo van bvinn. ok spurði hvat nafni hans villde. kvaz vel vnna honom vistar þar en kvat enga van at sveinnin mvndi i bravt fara ok kvaz synaz otrvlikt fôstr Gvnhilldar oc sva hans meðferð. Hakon kvat hann syna mikla vvirðing i sinom malvm oc lett hann verðan fianskapar sins oc kvaz ættla at iafnrikir menn beri fyrir honom minna lut. ok þar af melti hvarr horðvm orðvm til annars oc með heitan. Oc i þeirra kappmeli þa hliop fram. akr karl einn er Bursti hét allra manna mestr ok sterkastr. ok hafðe þa akr kvisl i hende oc hann reidde vm avxl[1] kvislina oc hleypr at Haconi Sigurðar syni oc melti. heyr a þenna en þrvtvliga drams mann er melir havrðvm orðvm við hôfðingia varn ger annat hvart dragz i bravt skiot eþa ek mvn reka kvislina vm hôfvð þér. Oc er hann sa þenna herviliga mann éggja ser hôgum. þiker honum afar skom at taka brigzli af honum eþa mein oc hefir vit viþ ok s . . .[2] vndan oc þyckir honom betra at hefna sin sva at eigi fai hann skom af þrelinom. en at hetta til etiv kostar þessa. ok ferr afvnd Eiriks oc vnir viþ illa ok fer þo ecke rett sin lvta a Haconi. ok er hann avstr þar vm riþ. ok legz siþan i hernað oc vitiar ecke Noregs oc sotti travst Harallz konungs Gorms sonar ok dvalþiz þar lenge i miklom soma með honom. En Sviar sa[3] þat rað at lata eigi þau laug vera lengr ok var eigi Vþr latin i havgin sem etlat var.

[1]) „avxlf" Mbr. [2]) 1 Ord bortskaaret af Hjørnet af Bladet. [3]) I Mbr. „þ sa."

Spasaga konungs moður.

5. Nv a þessi tiþ reð austr firir Garða rike Valldamarr konungr oc var hann agætr maðr. Moþir hans var spakona ok sa hon marga luti firir oc geck þat eptir er hôn melti. hon var avrvasa. ok var þat siþr hennar. at hôn var borin i havllina hvern iola aptan oc skylldi segia hvat þa veri tiðenda vm heiminn. ok sat hon a stoli firir haseti konungs oc er men varo komnir i sæti sin oc bunir til drykio. þa melti konungr. Hvat ser þu moðir. eþa er nockot haskasamlikt mino rike. Hon melti þat se ekki at eigi stande þitt rike með soma ok veg. Hit se ek at a þessi stvndv tiþ er borinn i Norege konungs son með biortvm fylgiom ok hamingiom. ok er mikit lios yfir honom. hann mvn her upp fozaz(!) i þesso lande oc styðia þitt rike a marga lvnd ok mvn siþan aptr hverfa til sinna ættlanda. ok vera þar konungr agætligr oc dyrligr. ok mvn skiot þo missa ok er hann er kvaddr af heimi. þa ligr fyrir honum miklo meiri dyrð en ek kvnna vm at tala oc berit mik nv a bravt. oc mvn ek nv eigi segia framarr. þesse Valldamarr var faðer Jarizleifs foður Holta foður Valldamars foður Harallz foður Jngibiargar moþur Valldamars Dana konungs.

Fra þvi er Olafr var seldr.

6. Nu er þau Astriþr hôfþo verit .iii. vetr með Hakoni gamla þa melti hann. Nv er sva at er hafit her verit um rið með oss en kraptr minn þverr miok en eptir leitonar Haconar er her orvena. Nv vil ek senda yþr avstr i Garða rike afvnd Sigurþar broður þins Astriðr. er nv hefir mestan metnað bæðe af ser ok konunginvm. ok er þat trvt travst ok þat seger mer hugr vm at þar vaxi kraptr þessa sveins. Siþan let hann ferð þeirra vel bva með ôllo. ok ætlvþv til skips með kavp monnum er i Garða avstr foro. ok skilþiz eigi fyrr viþ en þau komo askip oc skilþiz vel viþ þav oc leto þau i haf. oc i þeirri ferð fengv þav margfalldan haska oc harma ok komo at þeim vikingar ok drapu favronavta þeirra en tôko feit allt. þat voro Eistr. Voro svmir þiaþir þeir er yngster voro ok beztt verk ferir. þar skilþiz Olafr viþ moþvr sina. oc var hon selld land af lande ok Olafr var oc selldr mansali sem aþrir herteknir menn ok þria lanar drottna atti hann i þessi a navð. Ok sa er fyrstr keypti hann het Klercon oc hann drap fostra hans fyrir avgom honum þorolf lusar skegg oc litlo siþarr selde hann þeim manne er Klerkr het. oc tôk fyrir hann hafr goðan. oc var hann þa með honum vm rið. Oc þesse maðr sellde hann þeim manne er Eres het. oc tok fyrir hann gôtt vesl. Kona hans hett Recon oc sônr hans hét Reas. þesse maðr var agetliga til hans oc

gerðe hann at osk barni ser helldr en at a navðgom manne. þar var með honum þorgils fôstbroðer hans oc voro .vi. vetr i heiðnom lôndom. Ok þa villdi gvð lata synaz fyrir manninvm þat er aðr var leynt hans afreks verka er sva miok voro ættlvð alôpt at koma sem tiað mvn verða iþesse fra sôgn. Valldamarr konungr atti þa kono er Avrlogia het ok var hôn ven ok forvitra. En Sigurðr Eiriks son broðir Astriþar var sva mikils mettin af konunge at hann skyllde setia konungs malôm oc skipta hans malôm ok domvm. oc hafðe storlen oc hann heimti konung(s)ens landskylldar um ôll hans skattlavnd oc raða hvat hverge skyllde gjallda . . . .[1] þeirra lanz at drottning før braðan bana. oc engan lvt bar Olafr með iafn miklo striðe oc eptir þessa hôrmvng er henar misti sva skiótt. þa villde hann eige i þvi rike festaz. En allir lanz menn vnno honum hvgastôm oc þessv matti hann alldregi afhvga verða. Ok þess er getið i savgone. at Jngibiorg konungs syster feck harm eptir sin bvanda er drepinn var. en Olafr villdi gipta hana þeim manne er Savrli hét. ok hvggaðe Olafr hana með mavrgvm lvtvm. Oc hon gaf enge gavm hans orðvm ok melti. þv attir þer kono. ok mister hennar. ok sva mikils fekzs þær. at þv grezt sva hatt at heyra matti vm alla Noregs bygð þin harm.

Fra taknvm ens helga cross.

7. Eptir þesse tiðende bio Olafr lið sit fra Vinlande ok villde ecke þar vera. ok vetti ok at þa myndi hann skiotast af hyggia sinom harmi. oc villdi hann þa fara i Garða avstr með skipvm sinvm. oc er hann kom i Danmork. gengo þeir a land oc tokv strand hogg eftir siðvenio ok reka til strandar feit ok tôkv herfang mikit en lanz menn somnvðvz saman oc lavgðv epter þeim með miklo liðe. Oc er þeir sa mikin her vapnaðan eptir ser søkia. þa flyðv þeir til skipana ok er þeirr hôfðv langt vpp gengit. ætlvðv þeir at eigi mynde þeirr komaz til skipanna aðr en vvinir kømiz eptir þeim. oc gerðe skamt i millom þeirra ok voro þeir komnir í ein skóg litinn ok var þat litil hvlþa at hialpa ser við. oc hvrfv þeirr þangat at eige yrðe þeirr fyrir avgum v vina sinna ok at sv hvlþa lege yfir. þa melte Olafr með travsti. Ek veitt sagðe hann at sa er matvgr gvð er styrir himnvm. ok han reðr sigr marke þvi er kros heitir. kôllvm a hann oss til hialpar at hann leysi oss. oc favllom til iarðar með litileti. ok tôkum .ii. kvistv ok legiom i kross yfir oss ok gerit sva sem þær set mik gera oc eptir þetta boð lôgðvz þeir niðr ok lôgðv yfir sik kvistvna i cros mark. En vvinir þeirra komo með gny ok með kalli. ok hugðuz þa mvndo taka hôndum er

[1]) Her mangle 2 Blade.

þeir sa litlo aþr ok hliopv a þa ok traðv vnder fôtum oc fvndv eigi. ok skyllde þeim sva kross mark oc hvrfo her[1] menn aptr með mikille vndran. ok er vvinir þeirra voro skamt komnir. þa spretr Olafr upp. oc þeir sem með honom voro ok hliopv til skipana. ok þat sa vvinir þeirra oc sottv eptir avðro sine með akafa ok lavgðvz þeir þa niðr a slætom velli. sem fyrr i nokvrom skoge ok voro þeir holpnir með guðligvm krapti ok krossinvm helga ok saz þeir eigi helldr a vellinom slættvm en i þiokvm skoge oc hvrfo þeir aptr en þeirr Olafr komo til skips ok þavkv(ðu) gvðe vndan kvamo.

Fra draum Olafs konungs.

8. Eptir þetta helldr Olafr bravt skipum sinvm avstr i Garða rike ok tok konungr ok drottning vel við honvm ok var hann þar vm vetrinn. Ok sa atbvrðr gerðiz. at fyr Olaf bar mikla syn. Honom syndiz steinn einn mikill ok þottiz han ganga upp eptir honum allt a ofan verðan ok þottiz vera øfri skyionvm ok sa fagra staðe ok biarta menn er þar voro. ok kende søtan ilm ok fagra bloma ok meiri dyrð en hann kemi hvg a. Hann heyrðe rodd fagra mela við sig. Heyrðv efni goðs mannz er alldrege blotaðer gvðum oc vhreinom avndom. helldr sviviroer þu þav ok rekðer ok þvi mvno þin verk marg falldaz miok ok til goðra lvta profaz en þo skortir þig en mikit at þu megir þessa staðe byggva er þv veizt eigi deili a skapara þinom ok hverr saðr gvð er. Ok er hann heyrðe þetta þa hrediz hann oc melti. hverr ertu drottinn. at ek trva a þik. Roddin melti. far þu til Griklanz. ok mvn þer þar kvnnigt gert nafn drottins. ok ef þv varðveitir hans boð mvntv hafa eilift lif. ok ef þv trvir sanliga mvno margir eptir þer hverfa til rettrar truar þvi at gvð hefir þik til kosit at snva honum til handa morgvm þioþvm. Enn er hann hafðe (þessa) lvti heyrða ok sæna. þa ætlaðe hann ofan at stiga af steininom. ok þa sa hann marga ogvrliga staðe fvlla af kvavlom eldi ok frosti ok ylingv ok avmligan gratt. ok þottiz hann þar kenna marga sina vini heiðna menn ok þat sa hann at sv kvol beið konungs ok drottningar ok honum fekz sva mikils þa er hann vaknaðe. at hann flavtt allr itarom ok høgindin voro vát vndir hôfðe honum ok biðr lið sitt bvazt ok ferr nv i bravtt ok til Griklanz ok hitti þar dyrliga kenne menn ok vel trvaða er honum kendv retta trv. ok gvðz boð orð. Siþan hitti hann dyrligan byskop ok bað hann veita ser skirn sem lenge hafðe hann beiðz. at geraz i samligi(!) cristinna manna. ok þa var hann primsignaðr. Siðan bað hann byskop fara með ser i Garða rike oc boða þar guðz nafn heiðnom þioðvm. Byskop het ferðine ef hann

[1]) „her" over Linien.

tvlkaðe fyrir honom. at eigi støðe hôfðingiar i mott helldr veitti þeir honom sigr mark ok styrk til cristninar ok siðan ferr Olafr i bravt ok i Garða rike. oc var honom þar vel fagnað ok dvel(s)k hann þar i goðv yfir læti ok talþe fyrir þeim vm trvna ok sagðe hvat þeim hefðe at þav tryðe asanan Guð er skop himin ok iorð ok alla luti. ok kvað þat ofallit stiornar monnum at kvnna eigi deili askapara sinom er þeim veitti allt gôtt. en at trva a skynlavs gvð ok vil ek alla stvnd ayðra hialp leggia ok skilia mvno þer af specð yðarre at ver bioðvm sát ok þott konungr støðe lenge i mott at lata sið sinn ok sinna forellra. Ok með þvi at hann heyrðe fagrliga vm røtt ok fekk skilt af gvðz miskunn þetta sanlikt ok at eggian drottningar. þa tôku þav skirn ok slikv kom hann a leið vm alla konungs vini ok hôfðingia ok er þetta var til leiðar komit. þa bioz hann i bravt at fara ok i þav herоð er liggia við Irland ok hafðe þaðan kenne menn vel lerða ok þa kom Pall byskop af Griclande ok boðaðe trv i travsti Olafs ok skirðe hann konung ok drottningo með ollom her sinom ok gerðiz þa mikil fregð af Olafi viða vm avstr vego ok allt kom frett af honom i Noregs veldi ok hans dyrðar verkvm.

Konungr tok skirn.

9. þess er oc getið at Olafr heyrðe savgvr af einom dyrligvm manne er var i eyio einne er Syllingar heita oc skamt fra Irlandi hann hafðe spaleiks anda. þangat for Olafr skipvm sinvm .vi. til þeirrar eyiar oc gvðz maðr visse af spadomi þangat kvamo þeirra ok biðr alla munka skryðaz pilizum ok kapum dyrligum ok ganga ofan til strandar með allri dyrð ok helgvm domvm. Voro þar margir mvnkar. þat var snemma vm morgvn. Ok er Olafr var a land gengit(!) þa sa þeir mikit lið af lande ofan fara ok skein morgin solin a klæðin. ok er þeir Olafr sa at frið menn voro gengv þeirr i moti ok fôgnvðo hvarir ôðrvm vel. ok kystoz þeir Olafr ok abotin. Abboti melti. fyrir skommo vitraðe gvð mer hver þu ert. eða hvilikr þv mvnt verða. ok til þess kom ek a þinn fvnd at kenna þer sana trv ok boða þer nafn drottins ok helga skirn at margir trvi guðe fyr þin boð. ok sagðe honom marga luti af her vist almattigs guðz. ok siþan skirði hann Olaf ok allt lið hans ok merkðe almattkvm guðe oc þeir voro ieyionni. þar til er þeir foro or skirnar klæðum ok styrkðe þa hvern dag i helgvm keningvm ok nam Olafr þar marga lvti af honom af gvðz stormerkiom. ok hann sagðe honom fyrir at hann mvnde verða lysari margra anda. ok siðan gaf Olafr leyfe monnum sinom at þeirr føri kavpferðer til ymissa landa ok kømi allir til hans fyrr en þeirr føri af Englande. Ok hann sialfr for

með .iii. skipum til Englanz ok er hann kom þar. þa heyrðe hann at iarl sa reð Norðimbralandi er Sigurðr hét ok vilde hann at þeir gerðe sinn vinskap oc felag ok sekir fvnd hans oc helldr þessvm .iii. skipum þangat ok siglir hann af hafeno i fiorð nockvrn með mikille list oc cvrteisi. En iarlinn var kominn or hernaðe ok la i firðinvm fyrir með .iii. skipum. ok var þa til hafnar kominn ok sa iarllin þesse skip en skravttligo renna forkvnnar vel ok friða menn ok vel bvna við arar. ok einn sa þeirr ok meira miklo en aðra ok vena ok itarligra en fyrr hefðe þeirr sétt. ok var i ravðvm pvrpvra kyrtli ok styrðe hann þvi eno skravtliga skipi ok leto renna a viðvm i hôfnina ok er hlaðet var seglvnvm søkia þeir skavrvliga alandit ok skiott ok reisa þegar tiolld. oc er þeir hofðv vm bviz. þa hafðe oc iarlin bvðaz. Ok vndraþiz ok hravstleik þeirra ok vaskleik ok spvrðe hverr fyrir þeim veri sa enn veni maðr ok enn mikli. Hann kvaz heita Alen avðge ok vera forenge kavp manna ok nv allir komnir af Garða rike. ok eigi var aðr lông þeirra reða en þeir gerðu tal sitt. ok kvaz Óli miok fuss at gera við hann felag. hann kvaz þat hyggia iarllinn at sa mvnde betr hafa er mart ætti við hann ok gerðv sitt felag oc lavgðv saman skipin ok liðit oc heria a vikinga ok rans menn er þa lagv viða vm lond með vfriðar flokke oc þetta mal festa þeir með sér at heria vm svmarit.

Fra hundinvm Viga.

10. þeir foro vm svmarit með liðino vm Brettland Irland ok Skottland ok drapv þa er herivþv agótt fôlk ok cristna menn ok fengv mikinn sigr ok gott orð lôf af monnum ok gerðv þat mal a vm hernað sinn at Olafs menn skylldv taka tva lvti við ein iarls mann. ok þotti iarlinum sva mikil sløgia i vm hans lið vm fram gôngv. at þess þotti af vertt ok þeir til sliks vinna sem þeir tokv upp en Olafr sialfr þrigia manna ok vert var þess. Ok þat barsk at þa er þeirr voro aIrlande ok hôfðv tekit mikit herfang oc strand havgg sem þeir attv opt at hrosa ok foro til skipana ok þa geck at Olafi ein fatekr bvande illa kleddr oc bað at hann gefi honum aptr hiorð þa er hann átti ok hvndr hans kende til handa honum Vige. Konungr melti. allvliklict þyker mer bvande at þv mvnt sva spakan hvnd eiga at kenna fa savðe af sva miklôm fiôlþa. en þo ef hann gerir oss eigi dvol. þa mvn ek veita þer þetta. þvi at ecke girnomz ek fatekra manna fe. ok hitt er satt ef þv att sva goðan hvnd oc spakan at þv ertt makligr at hafa ef hann kennir. Siþan melti bvande fram þv Vige. ok skil mer savð fe mitt til handa. Siþan hliop hundrin fram i vtalígan fiolþa fiarins ok ransakaðe.

ok eigi a halfri stvndo dags var i einom stað allt fe bvandans. þetta vndraðiz Olafr oc hans menn ok spurðu bvanda margs af natvro hvnzens ok hann sagðe martt af speki hvnzins ok er hann visse at hann var likari spokvm monnum en skynlavsvm hvndvm. bað hann hann gefa ser hvndin. ok þat gerðe hann oc þegar i stað. þar i mót gaf Olafr honum mikinn gull hring. ok þar með vingan sina. er miklo var meira verð. oc skilðv þeir at þvi. ok er þat almæli at eigi veri meiri gersimi ihvnde þeim er norðr hingat kemi a lavnd. Ok þa er Olafr kom i England. var þar kappe sa er Alvini hét. holmgavngo maðr oc átti mikla eign, er hann feck með rôngv. hann var drams maðr oc barsk a mikit vm alla lvti en friðr maðr var hann synom. Ok i Englandi var þa gavfvg ekkia ok dyrlig en hon het Gyða oc atti miklar eignir ok var hon skavrvngr mikill. Hennar bað Almvini en hon svarar a þa lvnd at hon villde þings lata kveðia oc kiosa þa þann er hon villde ser til manz. oc þessv iatti kappinn oc þetta spvria þeir Olafr oc hans menn hvatt vm var melt oc komo þeir til þingsins ok pryddvz goðvm kleðvm oc véttv margir at þeir mvndi kosnir vera þa helldr en aþr. en reynt sik i môrgvm mannhettom. En Olafr var i loðkapv ok vppi hattrin. Gyða kom þar með .xxx. kvena ok riðv allar af borgine dyrliga bvnar. ok var hon þo avllôm þeim gavfvgligri. En kappin Alvini sat a stoli oc klæddr með enom dyrstvm pellvm ok gvlli ok gimsteinom ok ner sem goð veri sett a stall oc þessar kônvr enar ítarligv riðv fyrir hann. þa melti Alvini Heyrðv en dyra drottning stigit af hestvnom ok sitið hia mer ok kios mik þer til manz. hon var syster Olafs Skota konungs kvarans. Hon lett eigi en hann kosin ok sá a baðar hendr mikinn mannfiolþa ok marga dyrliga menn ok reið vm mannhringin ok sa eige þann er hon villdi ok hyggr at ser hveriom at yfir bragðe ok vmbvð ok hon reið .ii. sinom at hyggia at monnum. Ok it þriþia sin er hon reið. þa kemr hon þar sem fyrir stoð einn mikill maðr i loð kaupv. Oc er hon leitt avgo hans þa melte hon. her er sa er ek vel mer til manz af þessom ôllom er her ero komnir til þessa fiolmenna þings. Ok er Alvini sa sik fra kosin þessv env vegliga raðe oc vvirðan ok etlar at skamma stvnd mvn hann niota ok er slitið þinginv oc siðan stofnvð rik veizla oc agættlig ok spyrz þetta viða oc søkir þangat Sigurðr iarl ok mikit folk oc fek Olafr þessar kono með miklvm soma. Oc er hann satt at veizlonne. kemr þar Alvini ok byðr Olafi til holmgavngo með mikilli reiðe oc at þeir reyni sitt megin ok megn ok varð þat anan dag veizlunnar. oc hann kvaz at visv koma mvndu oc þegar arla kom hann með .xii. mann til orrostonar ok kappinn kom i mott honum með .iiii. mann ok .xx. oc gengv siðan saman oc bavrðvz ok

fello af kappanum .ii. menn ok .xx. en Olafr tôk hann hôndvm ok fellde til iarðar. en tôk vapn hans ok batt hann sterkliga oc alla þa sem með honom voro. ok rak þa sva aptr til borgarinnar. En er iarlinn sa þenna en agæta sigr er Olafr fek ok hve haðvliga kappin var leikinn oc hans menn. ok þeir voro sættir a hesta sina oc horfðv allir til hala. ok fyr litv aller þa oc þottv þeirr engv nytir. ok foro þeir i bravt af eignvm sinvm. oc villdi iarlinn ecke þeirra yfir gang i þvi lande. þau Olafr oc Gyða attv sôn er Tryggvi het. oc þott eigi veri alþyðv kvnnikt hverr Olafr var. þa visso þo allir þat at hann var mikils hattar maðr.

Fra Hakoni iarli.

11. Ok i þann tima reð Hakon iarl Sigurðarson Noregi er fyrr var fra sagt. hann var vitr maðr ok fek yfir komit Haralld grafelld i sinom raðvm oc fell hann at Halsi i Lima firðe oc Gvllharalldr drap hann berliga með vapnvm. Siþan var hann iarl at Noregi með raðe Dana konungs oc gallt skatt Dana konunge .xiii. vetr. oc voro sva Norðmenn vndir þvi oke. Ok a enno .xiii. ari barðiz Óttv keisari við Dana konung. ok Hakon ok flyðv þeir konungr ok iarl ennv siðarasta sinne. ok gallt Hakon siþan eigi skatt af Noregi. En nokkurv siþarr komo þeirr Ioms vikingar i Noreg með .lx. skipa vm miðian vetr. Ok þa bavrðvz þeir a Hiorvnga vage með miklv agæti sem fregt er orðit. ok Hacon blotaðe i þeirri rið oc for sva .ii. daga at ecke veitiz mikit iarlinom oc þa siðan hét hann a þorgerðe Havlga brvðe ok gaf henne a lesti són sinn .ix. vetra gamlan. ok hon kom þa með honum til orrostv. oc fellv þa vikingar miok en svmir flyðv. Ok þa flyðe Sigvallde iarl með .xxx. skipa til Danmarkar. en Bvi var eptir með .xxx. skipa oc fell þar ok var þat en .iii. dag avndverðan ok feck iarlinn sigr ok Eirikr sônr hans. En Bui sté fyr borð með gvllkistvr sinar ok veitti aðr harða sôkn. en Vagni voro grið géfin með mikille hvg pryðe er hann varðiz ok agæti ok lavk sva þeim fvnde ok satt iarlinn siþan i kyrðvm i Norege.

Fra svikvm Hakonar iarls.

12. Hakon iarl heyrðe mikla fregð af Olafi ok orrostvm hans i Avstr rike ok vestr lôndvm. Hans vegr var iafnan intr fyrir iarlinom. Hakon iarl etlar at setia her við rað at eigi ræni hann hann rikinu eða sono hans. ok hyggr at setia fyrir hann velrøðe at hann metti rena hann bøðe lifi ok fe. Ok stefnir þing fiolment ok komo þar hôfðingiar ok mikill mannfiolði. þorir het maðr kallaðr klaka vinr iarlsins. Hann

kvaz vilia senda hann afvnd Olafs i Garða avstr með þeim tiðendvm at segia andlat iarlsins en segia landit hôfðingialavst oc kveða allra vilia at taka Olaf til konungs oc þat erendit at leiða hann til fostr iarðar sinnar. Ok her með skolo styrkia erendit .ii. moðvr breðr konungs at sanna savguna Iostein ok Karlshôfvð oc þeir sveria iarlinom at segia eige Olafi þetta fyrr en hann køme fôtvm a land i Norege. Þorir hafðe verit með Olafi ok var svara broðer hans oc eige at siðr tôk hann við þessv vel reðe af fyrir tavlom iarlsins. ok var nv sent eptir þeim Iosteini ok Karlshôfðe. ok er þeir komo fyrir iarlinn. sagðe hann þeim raðit er nv var sétt með hôfðingia vilia. en þeir kvaðv ser eigi þat byria oc neitvðv. en iarlinn kvaz þa mvndv lata drepa þa. Oc þa kvrv þeir þetta at segia eigi fyrr en þeir stigi a land fotvm ok hôfðv .iii. skip sit hverr þeirra. foro með skarti ok komo til Englanz oc þar spvrðv þeir at Olafr var avstr i Garða rike oc helldv avstr oc afvnd Olafs. Hann tôk vel við þeim oc gerðe mikla veizlv ok þa sagðe Þorir erendit sitt. at hann sagðe davða Hakonar iarls ok kvat þat vnder sinv ærendi at hôfðingiar i Norege villdv hann til konungs taka. Olafr spvrðe moðvr breðr sina hvart þetta veri satt. Þeir savnoðv þat ok drapv niðr hôfðvnvm við. ok þa trvðe Olafr orðvm þeirra at iarlinn veri davðr oc at landit lægi lavst fyrir. Ok þat vndraðiz hann er þeir voro sva v kattir sva vel sem þeir voro settir ok voro með honum vm vetrinn ok er varazizk(!) bioz hann avstan með .vi. skipvm oc hôfðv þeir þa .ix. skip allz oc skipin voro hlaðin með fe miklo ok gersimvm ok var han v vittande þessar velar oc vetti enskis illz at frendvm sinvm ok sigldv goða byri ok komo i Noreg þar sem heiter Þialfa hellir. ok tiolldvðv vm nottina [vnder yfir[1] skipum. ok er hliott var askipvm. þa gengo þeir Karlshôfvð ok Iosteinn a skip Olafs ok foro hlioðliga ok baðv hann ganga a land ok sva gerðe hann. Þeir settvz niðr skamt fra brygionvm ok hiolvðvz við. Ok þa melto þeir baðer senn. Við førum þær hôfvð okvrr fyrir glep ókarn ok svik ok melto með grati. ok savgðv honum allan at bvrðin. oc i þeim sama stað mvn þer davðe hvgaðr. Olafr melti. hafit sialfer hôfvð ykvr. ok fyr gefa vil ek yðr þetta. þvi at varkvn var a at ið villdit hallda lifi ykrv. en segit hvat nv skal til taka eða sia fyrir raðe varv. Þeir melto. Herra þat vittom ver at fiðr einn byr i fialle þessv oc veitt hann marga luti fyrir. komvm ok hittvm hann. ok spyriom hvat hann legge fyrir oss eða hvat verða mvn oc biðivm hann hialpa oss. Þa melte Olafr. leitt er mer at hitta þesskonar menn ok søkia þeirra travst. en þvi at yþr like þetta. þa verðe guðz vili ok várr ok gengv

[1]) saal. Mbr.

nv .iii. vm nottina i myrkri oc þar sem þeir foro var blavtt lent ok feniott ok sa skamt i fra ser fyr nattmyrkrino ok siþan hliop Olafr i fen eitt baðvm fotvm allt til miðs ok drogv þeir hann vpp. Olafr melti. þvi bar sva til at mer hefnde at ek leitaða þessa manz travstz. þeir melto. þat er fornra manna mal. at bysna skal til battnaðar. Ok fiðrinn veitt ferð þeirra oc lykr vpp dyrom hvssins at þeir metti hitta bygð hans. ok þat var þeim leiðar visir til fiallzens er þeir sa ellda i hussit. ok komo þanvg firðer ôllvm haska. en fiðrinn meltiz innan fyrir. hátt helldr. Veit ek Olafr hver þv ertt ok hve dyrligr þv ert ok hvat þv vill eða hverss þv leitar. En ecke þarftv at ganga i hvss mitt ok miok þvṅgt hefir mer verit i dag siþan þu komt við land. oc eigi fara littlar fylgivr fyrir þer ok optazt hefi ek sofit. þvi at i þino favroneyti ero biortt gvð. ok þeirra samvistv ma ek eigi bera ok hefi ek annarskonar natvro. ok þvi melstv vtan fyrir. Þa melte Olafr. Seg hvat ver skolvm at hafaz eða hvat man til tiðenda verða vm var skipti eða Hakonar iarls eða hvart ek mvn na Norege. Fiðrinn melte. A môrgvn arla man Þorir heimta þig ■ mal ok þer gangit a land at eiga leyndar hial. oc er þær gangit af skipum. mvn hann bioða at er sætiz niðr. en leita at velia ser høra sæti. en þat skalltv eigi vilia. þvi at .ii. menn ero i skoge leyniliga ok þegar er hann gerir þeim mark mvnv þeir hlavpa fram ok vilia drepa þig. en þv látt vera .ii. menn i skoge leyniliga með þeima hætti oc ger þeim mark. hlavpi þeir fram ok drepi Þori ok með þessvm hætti veiðe þær Þori i þeirre snorv er hann ætlaðe þer. Ok litlv siðarr mvn Hakon vera drepinn. en þu mvnt vera konungr i Norege. ok þv mvnt boða nyian siþ i þesso lande ok mvno flester iata þino boðe. oc ef þær reyniz þetta sem ek sege. boða mer ecke þann sið þvi at ecke ma ek att avðro verða en nv em ek. Ok ecke ma ek þær til soma gera eða yðarre tign nema sva verðe at hvndr þinn verðe sárr Vige sendv hann til min ok mvn ek greða hann til þess em ek fvll goðr. Ok siðan foro þeir ibravt ok komo a skipin sva at enge varð varr við ok svafv menn ok vm morgvninn gengo þeir aland. Olafr ok Þorir. ok gengv þar allir eptir. ok er þeir reddv vm sessinn villdi hvarr hafa enn høra. þa hellt Olafr upp glofa sinom yfir hôfvð ser með høgri hende. oc þa hliopv fram or skoginvm .iiii. menn. ok voro þeir .ii. Jostein ok Karlshofvð oc rvno fram vm hina ok at þar sem þeir Olafr sátv ok hioggv baðer senn til Þóris með bolexum ok lavk þar vanz manz øfi. ok er hinir sa þat .ii. er eptir voro flyðv þeir til skogar. en þeir sem a skipum voro baðv griða. ok Olafr veitti þeim grið ôllvm er þess baþv ok kristnoðvz ok honom

veitto fylgð. Olafr þackaðe guðe sigr er hann sa hve hann var leystr af miklom velom.

Fra Hakoni iarli.

13. En er a leið æfi Hakonar iarls tôk hann miok at stirðna ok hvgðiz a vm mettnað ok fe girni ok var v eirinn um konur ok létt ser heimilar allar þer sem hann feck hvart sem þer voro systr eða møðr eða døtr. ok voro þar slikom hriðvm sem honvm syndiz. hann gerðiz harðr við fôlkit ok vvinsell. ok rans maðr. þvi orti þorleifr islenzkr maðr vm hann nið at hann brende skip fyrir honvm. hann gerðiz ok en mesti blott maðr sva at fair voro sliker. Maðr hét Bryniolfr er bygðe i Gaular dal ok var rikr maðr ok atti kono væna hann var avðigr ok a nokurri nott sendi Hakon menn afvnd þessa manz ok vill at þeir hafe á bravt með ser kono hans. þeir komo snemma vm morgvn. oc var Bryniolfr eige vpp risin. hann var i reckio hia kono sinne ok savgðv þeir erendit iarlsins. Han svarar reiðvliga ok kvað iarlinom fat þykkia v mælanda eða geranda. ok sva sem hann ferr vanstilltr nv kann vera at sv se botin at bratt deyi hann herviliga ok lati rike sit. ok er þetta folk sett vndir mikla ▪ navð. Hann rak mennina a bravtt með skavm. Ok þeir komo aptr ok savgðv iarlinom. Siþan sende hann fleiri menn ok kvaz raða skylldv ok bað drepa Bryniolf fyr storyrðe. þeir komo a bøin ok savgðv Bryniolfe. hann svarar. Ek veit eigi nv hverir rikastir verða iarlinn eða ver. ok hliopp vpp ok gerir boð vm alla bygðina ok kvadde menn liðs ok segir navðsyn sina ok eggiaðe menn i moti honum ok kvað allra navðsyn at hrinda af ser hans rike ok illzko. en er hann var ættstorr ok vinsell. þa drotz þeim lið ok voro allir með eino samþycke oc grimvm hvg við iarlinn. foro með styriold ok vapna gny ok vt vm Gavlar as ok til Hlaða a hôfvð bo iarlsins ok hygia at drepa hann eða brenna hann inne. Hakon var þar staddr sem mestr var hans hôfvð staðr oc hans frenda þar stoð mikit hôf ok þott margir lvtir se harðer fra Hakoni sagðir. þa stoð þo hans rike lenge með villd ok bloma hann var manna vitrastr ok spakastr ok en mesti hôfðinge með þvi nafne ok manna freknastr ok avrvastr. þeir voro synir hans skirgettnir Svein ok Erlendr. Eirikr var frillo sonr. hann var bøðe feðr sinom likr ok vlikr likr at spekð ok harðfenge. en ecki likr at yfir liti ne skaplynde. hann var milldr ok goðgiarn ok sættir hôfðingia ok smamennis. hegr at afteknom v vinom þeim var hann grimr. Eirikr ok Sveinn voro eigi þa i lande er þesse tiðende vrðv. Ok þat barsk at eitt sinn arla vm morgvn at varð menn gengo i herbergit er iarlin svaf ok sôgðv.

at mikit lið for at bønom avllom megin með vapnvm. Ok er iarlin heyrðe þetta spratt hann vpp ok klædiz. kemr i hýg at eigi mvni hogt vndan at søkia i hervðin sva illa sem fyrir var bvit ok ser at allt lanz fôlk mvn i moti standa ok flýr til skipanna ok siðan vt a fiorðin oc með honum sônr hans Erlendr ok heima menn nockvrir ok fengv .ii. skip ok ætla með skipvm vndan er þo kom af landino vfriðrinn. ok er iarlin kom a skipin. þa sa hann .ix. skip fara fra Agðanesi ok stefna beint i moti þeim. Jarlinn undraþiz ok sa mavrg skip eptir ser fara af vvinom sinom með akafa ok reiðe.

Drap iarls.

14. En eptir þat er þorir klacka[1] var drepinn. bavð Olafr at þa helde þeirr skipunum inn i fiorðin ok i mott þessum skipum er þeir sa innan fara ok kvaz vilia vita hverir þeir veri ok at eigi kemiz þeir hia þeim. ok ecke visse hann þo til ravnar hverir þeir voro er i moti foro. ok er Hakon (sa) hve þravgnt(!) var hans mali at biða dóms sinna vvina. þa melte hann við Erlend son sin. ek mvn nv stiga a litin batt með fa menn ok lata siga at lande. en þu vær eptir. þvi at ek veit vinseld þina. at þu mvnt life þino hallda ok sva var gertt. Hakon iarl lagðe at lande einsverss(!) staðar ok þegar i skog. ok þa varð hann varr at sattir voro allt fyrir honum ok vendir þa til Gaular dals at firaz vvini sina ok þeir er eptir sottv fvndv tvav skip ok leggia at þeim. Ok er Erlendr sa þetta þa hliop hann a kaf. ok i þvi bili kom Olafr at ok satt hann við stiorn a skipi sino. ok sa hann þenna vnga mann legiaz fra skipino. Olafr spvrðe hverr sa en vnge maðr veri. Honom var sagt at hann veri sonr Haconar iarls ok er hann heyrðe þat þa fleygðe hann hialmvnvolinvm ok kom i hôfvð honom Erlende ok fek hann af þvi bana. Ok siþan spvrðe hann hvi gegnde þesse styriolld ok þeir sogðu slikt sem var. ok spvrðv hverr sa veri enn gavfvglige maðr oc inn tiguli. hann kvaz heita Olafr ok vera son Tryggva konungs. ok þessv favgnoðv allir ok baðv hann vel kominn. oc ver girnomz miok til yðar at þv ser varr konungr eptir þinom boðum ok sækiom nv allir eptir iarlinom ok veit oss þar til travst ok eptir þat eignaz þv allt þetta rike oc vara þionostv oc þesso iater hann ok leggia at lande skipvnvm ok fara i eptir leitt með fylkðv oc skipta i margar sveitir oc er iarlin varð varr við at Olafr var kominn oc lið dreif til hans ok þa óttaðiz hann miok eptir for hans ok forðaðe ser oc liðit hans flyðe fra honom ok var iarlinn með

[1]) Her tilf. Mbr. urigtigt „iarl."

annan mann þrel sinn Kark ok iarlin reið i flottanvm ok at á einne mikille oc for yfir hana. hann hafðe silke mottvl yfir ser ok kastar honom a ána. Siþan flyðv þeir iarlinn ok þrellin i Gavlar dal. er nær voro mavrg leyni ok þar bygðe gavfvg kona oc vitr. a þeim bø er Rimvl heitir. hon het þora. hon fagnaðe vel iarlinom ok sømiliga. Han melti ek em for flotti fyr vvinom minom er leita eptir með miklom akafa. se mer nv avrvgt leyni. at ek mega forðaz. Hon melti sva. hvar mvnda ek siðr leita riks mannz ef ek skyllda en leita hans i svina hv́s. þa melte iarlinn vitrlikt er þetta ok bioð þreli þinom at bva oss þar herberge ok sva gerðe hon þeir gerðo þar grof i hvsino ok bva vm með triam ok þar gekk Hacon iarl iþat hvss ok þrellinn með honum ok var þa siðan byrgt ok mokat yfir molldv eptir þat var hvlt með taðe þeir rakv vt ok inn svin til þess at gera þar feril sva at varla matti ætla at þar mvnde tiginn maðr bva. Ok er þeir Olafr komo at anni er móttulinn rak tok(v) þeir hann. ok kendv margir hverr att hafðe ok ætlvðv flester at iarlinn mvnde drvknað hafa er þeir sa hestinn davþan ok môttvlinn rekinn ok þotti eigi þvrfa at leita hans. þa melti einn gamall maðr. Eige kvnne þer bravgð Hakonar iarls ne vit ef þer trvit hann hér fariz hafa i þessi á en skilið eige at þetta er gertt til tálar við yðr. oc þesso samþyckðvz þeir ok sóttv eptir honom ok komo a bøinn a Rimvl ok kavnnoðv hvert hvss ok komo i svína hvssit ok leitvðv ok fvndv eige ok allan þann bǿ ransokvðv þeir ok brvtv vpp hvert hvs. Ok aðr en þeir feri bravtt ok Olafr var kominn skamt fra hvsino melti hann hátt ef nockurr maðr førir mær hofvð Hakonar iarls þeim manne mvn ek gefa verk kavp ok siþan for hann i bravt ok menn hans. Ok iarlinn heyrðe orð hans ok þeir þrellinn. Jarlinn vndraðiz þessa manz mal ok melti. Mikit er vm mal þessa manz ok mikill kraptr fylgir honom. Alldregi fyrr varð mitt hiarta hrett nema við þessa mannz mal ok hefi ek þo verit i morgvm haskom ok i mannhettvm. Ok þeir hôfðv hia ser lios ok uister ok drvckv ok sneddv baðer saman ok þa leit iarlinn til þrellsins oc sa hans yfirlit með mikille vhamingio ok skilþe af þui at hv́gr hans var eigi stavðvgr oc grvnar at hann mvn vilia svikia hann ok hafa dignað við orð Olafs ok trvir eigi þrelinom ok helldr f....[1] svefninvm. Ok sôfnaðe þrellinn ok er han vaknaðe eptir en fyrsta svefn. sa hann iarlin vaka ok melti ....[1] dreymðe mik nv. hvat sagðe iarlinn. Ek mvn segia yðr en þer mvnoð raða eptir. Hakon melti sva skal vera. Mer syndiz sem við verim a eino skipi baðir ok søta ek við stiorn. þa melti iarlinn hygstv at betr fyrir at þar er i þino valldi vart lif ok aldr ok ver nv trvlyndr

[1]) Hul paa Bladet efter Initialen til Cap. 14 paa den foregaaende Side.

at siðan biðir þv langan alldr ok vara vingan með. Ok enn syndiz mer kvað þrellinn at mikill maðr veri hia hvsino ok svartr ok melti. nv er Vlli drepinn oc þa melti iarlinn. þar mvn Erlendr sônr minn drepinn. Ok þa sôfnaðe þrellinn. ok er hann vaknaðe. þa melti hann enn vaker þv herra. En sa ek dravminn. nv syndiz mer þesse sami maðr aka ofan fra fiallino. ok melti. nv er(!) lôkin svnd ôll. þa melti iarlin. Skamt segir þv þa eptir lif daga minna ok þa melti þrelinn[1]. þat dreymðe mik enn at Olafr gefe mer hest mikin. Ok þa melti iarlinn þar mvn hann lata festa þik upp agalga oc varaz þv at helldr vel røþi við mik. Siþan sôfnaðe þrellinn en iarlinn vakðe ok er iarlinn hafðe vakat miok til dags þa sofnade hann oc þrellinn var þa vaknaðr. ok þa tôk hann einn knif ok skar iarlinn ahals ok siðan sneið hann af honom hôfvðit ok hliop i bravtt or hvsino. ok ran til þess er hann kom allaðer oc ferðe Olafi konunge hôfvð iarlsins. En konungrinn bað hann upp festa ok tøki hann þa høfilig lavn fyrir sinn misverka þann er hann gerðe ok sva mvnde hann við mik gera ef han metti ok let han hengia.

Olafr var til konungs te(kinn).

15. Sa konungr ræð fyrstr Norege er Nórr het. i svðr fra Norege er Danmavrk ok avstr Sviþioð en i vestr Englanz haf. ok norþr Fin môrk ok er lengz(!) lanzins yr svðri oc i norðr. fra Gauttelfe svnnan ok norðr til Vegistafs. en breiddin or avstri ok ivestr fra Eiða skoge til Englanz siofar. Vík ok Hôrða land Haloga land ok þrandheimr. oc i þessom rikiom ero mavrg heroð. ok mikit fiolmenne ok morg fylke ok vtaligar eyiar ok þetta rike átti fyrst allt Haralldr enn harfagri. oc eptir hann voro margir fylkis konungar af hans ǽtt komnir. en fra þeim einom segiom ver konungvm er með sianvm rikðv ok yfir konungar voro lanzins þvi at margir konungar voro a Uplavndvm yfir fylkiom. fra Harallde komnir ok skilþv þav rike fioll ok skogar. oc af þessom konungum er fra Harallde enom harfagra ero komnir voro ageztir Tryggvi konungr oc Haralldr en grenske faðir Olafs ens helga er siþan var einvallde Noregs rikis. ok voro þeirra a mille fylkis konungar i morgvm hervðvm en hann eydde ôllum sem i hans savgo gætr oc er þat spvrðiz at Hacon iarl var drepinn en Olafr i staðin kominn. þa kom allt stormenne til hans i þrenda lôgvm ok þar með allr mugr ok baðv hann geraz sinn hôfðingia. en þeir veita honom sitt travst ok vingan ok tok hann þa við travsti Gavldøla at upphafe. ok þar með allra þrenda ok gerðv sitt felag hvarttvegia vm vanda mal bvandkarla

[1]) Rettet i Mbr. selv fra „iarlinn.“

er þeir hôfðv gert styriolld at hôfðingia sinom ok valldit drapi hans. En eptir voro þvilikir hôfðingiar ok yfir gangs menn sem var Eirikr iarl. oc Sveinn oc aðrir synir Hakonar iarls ok margir storir hôfðingiar frendr ok vinir. þott margir veri vvinir. Ok Olafr hafðe igoggn at bioða anan vanda er mikill var. Faðer hans var drepinn ok allt rike hans hertekit. en Olafr hafþi verit i vtlôndvm fra frendvm ok oðvlvm allt fra bernsko. Ok þar til iannan stað hôfðv bøndr konvnge at bioða mikit travst ok fiolmenne mikit. ast til[1] tignar. En her i moti hafðe konvngr þeim at fa tiginliga þionvstv ok forystv i vanda raðvm ok orrostvm ok þetta dro saman þeirra samþycke oc taka þeir Olaf til konvngs a Eyra þinge. en hann sverr þeim i gogn lavg ok rettende ok skolo hvarir avðrom vera til nytsamligra lvta. Ok styrðe hann folkino vegsamliga ok var nv konvngr yfir Norege ôllom norþan fra Fina bvi ok svðr til Gavttelfar. hann geriðz maðr rikr ok gavfvgr ok hafðe mikit starf margskonar meðan hann reð lande oc hann hellt fyrstr Noregs konunga retta trv til guðs. ok af hans stiorn ok rike varþ alcristnað Noregs velldi oc aðr vrðv þar vm morg stor tiðende. oc bað menn með fôgrvm orðvm taka þenna sið. oc lata skvrðguð ok bað þa hyggia at demum Englis manna eða þyverskra manna eða Danmarkar. oc glicðe eptir þeirra dømvm ok kvaz(!) vlikt at þiona gvðe eða fiandanvm. ok segir mart fra avmbvnom goðra mana ok kvolvm vandra manna ok flvtti þetta erende með miklom krapti en hofðingiar melto imoti oc foro i bravt af þingino oc i hervð sin ok konungr hellt fram sitt erende oc allir er eptir voro a þingino tokv skirn af byskopi ok brvtv skvrguð(!) sin sialfir. ok heldv helga trv ok guðz boð. þat segir Ari enn froðe ok margir sanna þat at Olafr hafe .ii. vétr ok .xxx. haft er hann kom i land ok tôk rikit oc reð landino fim vétr. Ok erv þeir sumir riker menn oc froðer er þat segia at hann hefðe .ii. vetr ok .xx. er hann tok rikit ok þat ma nv heyra hvernog þeir telia. Ok þat segia þeirr þa er Tryggvi konungr var veginn at Olafr veri þa eigi føddr ok veri hann enn fyrsta vetr með Eirike moðvrr feðr sinom ok siþan feri hann i Sviþioð til Hakonar gamla ok var þar .ii. vetr ok for þaþan i bravt .iii. vetr. oc þa er hann var hertekin ok i a navð selldr ok var hann i þeirri a navð .vi. vetr. En i Gavrðum avstr var hann .ix. vetr oc i Vinlande .iii. vetr ok þa for hann til Irlanz ok tôk skirn ok var hann i vestr lôndvm .ix. ár. ok eptir þat feri hann af Englandi oc hefðe þa .ii. vetr ens fiorða tigar. ok þa er þorir klakka var davðr eptir sitt velreþi ok siþan Hakon iarl ok Olafr kom i Noreg oc tok rikit sem nv var sagt. ok þessir menn samþykiaz

[1]) Noget utydeligt i Mbr.

Semvndr enn froðe ok Aren froðe þorgils sonr. At Hacon hafe styrt rikeno þria vetr ens fiorþatigar. siþan er Haralldr fell grafelldr ok þat þyker saman koma ok þesse fra sogn. þat kalla menn at Olafr hafi .iii^ar. tiðer hafðar. Sv en fyrsta er hann var i vfrelsi ok aþian ok avnnor til alldrs hans var með birti ok fregð ok en .iii. með tign ok a hygio. er fyrir marvgvm var at bera. Ok þat ma vera at Einar þamba skelmir oc Astriðr syster hans eða Erlingr Skialgs sonr magr Olafs konungs. hafi ecke hvgleitt þessi .ix. ár eða tiv er hann var i a navð er margir hugðu hann davðan. Ok þa er Olafr var fvndin af frendvnom. var sem hann veri reistr af davða ok favgnoðv allir honom ok tavlþv þui til alldrs honom .vi. ár ok .xx. en hvartvegge vitni synaz oss merkilig ok hafe hverr slikt af þvi sem syniz.

Sigvrdr iarl tok við trv.

16. Ok þat er sagt at ifyrstv er Haralldr en harfagri tôk rikit ok þa stvnd er hann var konungr ok allt til Olafs konungs Tryggva sonar var heiðni halldin nær vm alla Noregs bygð ok viða mikil blôtt en England[1] hafðe lenge kristið verit. þa for Olafr konungr or landi er hann hafðe verit einn vetr i Noregi. hann for vestr til Englanz fim skipum ok sva sem fyrr kom hann avstan af Garða rike eptir velreþe Haconar iarls ok sva for hann a sama svmri er hann hafðe verit einn vetr i Norege tvivegis til Englanz ok for aptr vm havstið. ok var þa i favr með honom Jon byskop ok margir prestar. þangbrandr ok þormoðr ok margir kenne menn er han villde lata upp timbra guðz cristni. ok er þeir voro bunir sigldv þeir til Orkneyia. ok þar reð fyrir Sigvrðr iarl Hloðves sonr mikill hôfðinge. Olafr boðaðe honom trvna með favgrom orðvm ok syndi þeim mavrg savnn vittni sinnar savgv sagðe þeim fra ognvm helvitis at þeir varaðiz ok kvað þa eigi forðaz mvndv mega piningar nema þeir læti þa villo sina ok dyrkaðe gvð. Ok iarllenn melti i mott miok at lata siþ sinna frenda ok kvaz eige kvnna betra rað. en gavfgir frendr hans eða vitrir. Ok er Olafr sa hann þragiarnan i moti standa. þa tôk hann son hans vngan er feddr var i annarre eyio með mikille virkt ok konungr tôk sveininn ok lagðe vt asaxit a langskipinv ok bra sverðe ok kvaz mvndv af hôggva hôfvð sveinsins fyrir avgvm honom ef hann neitaðe trvni ok kvaz honom betra at gera sett við gvð ok vingan við sig ok taka valld sonar sins ok at oðrom kosti steðe til vaða hans rike. Siþan iatti iarlinn konvngi vingan ok siðinvm oc var þa iarlinn ok allt lið hans skirt ok siðan for

[1]) I Mbr. „Englandi."

Olafr abravtt ok avstr til Noregs með miklom soma ok byriaðe vel ok komo héim i sitt rike.

Fra vitran Marteins byskvps.

17. Hann lagðe at við eyna Mostr. oc vm nottina vitraþiz honom en helge Martein byskvp ok melti við hann þat hefir verit siðr i lande þessv at gefa sitt samnaðr ol Oðni eða avðrom Asvm en ek vil at þv skipter hinvg til at mer se mining ger at veizlom ok samkvndvm ok minne mitt se drvkit. En ek heit þer þui i moti at ek mvn tala með þær a morgvn ok styrkia þitt erende er margir mvnv i mott þer standa. Ok a nesta dege eptir var þing fiolment. ok kom þar i moti konungi otalligr lyðr ok ættloðv i moti at standa hans erende. ok volðu til .iiiª ena malsniolvstv menn at tala i moti konunge. ok þessir voro ageztir at viti ok snild af þeim er til komo. Konungr stoð a steini hafvm at hann metti ôllvm avðser verða ok allir metti mal hans heyra ok sa stein er þar siþan til sigrs þessa ok minningar. Ok þa tôk Olafr at tala fyrir folkino ok at boða gvðz erende ok at teyia alla til með fogrvm orðvm. ok er hann hafðe lenge melt þa reis vpp sa er fyrstr var til ættlaðr at svara honvm ok sem siþr er til saz hann vm ok ætlaðe at mela með snild. en at honvm sætti sva mikin hosta at hann matti eigi orðe vm koma ok setiz við þat niðr at engo varð svarað. þa stoð annarr vpp ok ætlaðe at mela með akefð ok reiðe. en sá varð sva stamr at ecke nam hvat hann sagðe. ok settiz sa með hlegi niðr er vpp reis með drambi ok of mettnaðe. Ok þa reis upp en þriþi ok etlar at hann mvni hefna vina með snilld sinna orða sa varð sva ramr at hann kvaraðe allr ok ecke nam hvat hann sagðe ok eptir þat tokv margir við trv ok fylgðv konungs boðe ok for þa Olafr með miklom vég norðr i þrandheim a Hlaðer. ok var þar hôfvð staðr hans sem fyrre konungar hôfðv verit.

Fra þvi er hofvðit fanz.

18. þat gerðiz[1] til tiðenda snema rikis Olafs konungs at .ii. menn komo til hans ok etlvðv at fara a fvnd Haconar iarls ok hofðv eigi spvrtt hôfðingia skipti i Norege. ok foro fra eignom sinom innan or Fiorðvm. þorþr Egileifar son ok þorðr Iorvnar son. þeir voro mikils verðer ok er þeir komo i Vlfa svnd ok við eyna Selio þa sa þeir lios mikit a siain fra sér af himnvm ofan ok við sialft landit þat vndrvþvz þeir miok ok forvitnaz at vita ok hallda þangat skipvnvm ok finna þar manz hôfvð sem þeir hofðv seð liosit ok kendu sætan ilm ok

[1]) I Mbr „geriðiz".

tokv hôfuðit með hreð(s)lo ok ætlvðv at føra[1] iarlinvm ok vettv at hann mvnde skynia með vizkv hvat veri ok foro siþan ok eige lenge aðr þeir spvrðv at iarlin var drepinn. en Olafr konungr i staðenn kominn oc foro eigi at siðr ok hittv konungin er margir sôgðv gott fra ok komo til hans a Hlaðer. Konungr tôk vel við þeim ok sømiliga ok gerðe þeim dyrliga veizlv ok þeir hvgðv gott til at þiona konunge þessom. oc er þeir satv ifagnaðe. þa tôk konungr at bioða þeim siðen oc guðs erende með favgrom orðum ok kvaz martt gott vita i þeirra hattvm. ok sagðiz feginn mvndv verða ef þeir villde honom með bliðv hlyða oc þeim fanz sva mikit vm hans mal at þeir iattv þessv. Ok siðan voro þeir skirðir af Ioni byskvpi. þa lett konungr þa sittia yfir sino borðe i miklvm fagnaðe ok syndiz makligt at þeir eti allir saman likamligan fagnað er þa voro orðnir af hans orðum erfingiar eilifs fagnaðr. ok siþan savgðv þeir konungenvm synena oc fvndin ok allan atbvrðinn ok savgðv með athuga konvngr kvaz sia vilia hofvðit ok sva var gert ok er þeir byscop sa. savnnvðv þeir at visv heilags manz hôfvð ok kom þetta nv fyr alla menn rika ok vrika ok lofvðv allir gvð um þenna lut oc foro þessir menn heim með fagnaðe. ok styrkðer með heilagri trv. ok voro með konunge vnz þeir voro or skirnar kleðvm oc heldv vel sina trv ok agettliga.

Fra þvi er helgir domar fvndvz i Selio.

19. Sva barsk at eitt sinne at ein bvand karl milldr ok meina lavs kom til eyiarinar Seliv. ok for siþan a konungs fvnd ok sagðe honvm at eit(!) mérr hvarf fra honom ok vm siðer sa ek hana hvar hon stoð i eyionni skamt fra svndino ok stoð hon av́tan verðri eyionne ok þar hia voro miklir hamrar ok þar fann ek hana herra sagðe hann oc horfðe hôn a siáin v́t ok þa geck ek at ok sa ek þar lios optliga ok er konvngr ok byscvp heyrðv þetta þa foro þeir til eyiarenar ok randsavkvðv hana vannliga ok fvndv hvervetna milli steina manna bein með dyrligvm ilm ok þeir sômnoðv saman beinonvm oc varðveitv dyrliga ok var þar kirkia gér siðan at raðe konungs ok helgvð þessum monnvm oc veitir gvð þar marga lvti fyrir þeirra bønir slikt sama verða ok morg takn i anarre eyio er Kín heitir oc þar ero ok margir þeirra helgir domar af sveit Seliv manna.

Fra hinne helgv Svnnifo.

20. Þat segia menn at a davgvm Hakonar iarls vrðv þav tiðende at konungs dottir af Irlandi er Svnnifa heiter ok tok eptir favðvr sinn

[1]) I Mbr. selv rettet fra „føða“.

erfð ok miklar eignir. ok til þess gerðiz nockvrr vikingr at heria þangat ok þrongva hennar raðe. ok gerðe henne þann navða kost nema hon genge með honom. Hon vill eigi heiðin mann eiga ok átti þing með sinom monnvm ok bað þa at þeir velðe ser einn af .ii. kostvm ok helldr léti þeir feit ok fôstr iorðina en trvna. Ok þat villdv marger at fylgia henne. ok með henne for broðer hennar Albanvs ok vinir ok þionostv menn karlar ok konvr ok treystiz hon meirr gvðz fvltinge en manna ok þav hôfþv enga reiðv ne herkleðe ne vapn ok baðv guð visa ser leið sem hann villdi at þav feri. ok rekr þau lenge vm haf innan ok lét gvð birtaz þeirra dyrð a norðr lond ok komo til eyianna er fyrr voro nefndar ok dvolþvz þar lenge ok þionvðv gvðe ok føddvz af fiskom er i vottnvm voro. en vmbhvervis eyna var bygð mikil. Oc þat varð þar sem optt kan henda at hiarðer þer er menn attv i eyionne heimtvz eigi allar af ymsvm vabølvm sem verða kan dyr biti eða avðro. ok er menn voro senir i eyione þotti mavrgvm liklict at illvirkiar mvnde vera ok hittv iarlinn Hacon. ok savgðv honom fra þessom monnvm at þeir gerðe skaða lanz monnvm. ok baðv hann til fara at drepa þa með miklo liðe ok vel vapnvðv ok er þat sa þeirr enir goðv menn. þa gengv þeir ihella sina ok biogvz þar fyrir ok baþv at gvð leti eigi vanda menn drepa sic. ok siþan fellv hellarnir yfir þa ok letv þeir þar lif sit ok tokv himneska fagnaðe. ok mattv menn eigi na þeim er griott fell a þa ok hvrfv þeir iarlin a bravt. En cristnir menn savmnoðv saman beinonvm ok bioggv vm itarliga ok fvndv hamar nyliga sprvngin ok þar fvndv þeir helgan dom Svnnifo ok Albani broðvr hennar alheilan ok voro þav siþan i skrin[1] lavgð ok dyrkvð af ollv fôlke allt her til. ok sva mvn avallt vera meðan norðr lavnd ero bygð oc verþa þar mavrg takn. Siþan var Svnnifa ferð til Biorgyniar. en Albanus hvilir i Seliv. ok þar er hôfvð kirkia hans at mvnklifenv ok þar er mikill staðr ok mikil dyrð ok morg skrin ok i þeim dyrliga helli er þa fell er nv gíor kapella er þeir kalla salinn er hellirinn annarr veggrinn en annarr er af steini gávr ok inn i bergit er skvti oc fellr þar vr litill løkr oc fa þar margir heilso ok er þar gørt alltari i þeirri kappello ok er þat upp i fiallit fra hôfvð kirkione. Slikt sama er þessi sveit dyrkvð i Kinn. Oc i Selio ero fim kirkivr ok þar er fylkis kirkia ok Kriz kirkia ok Mariv kirkia ok Mikials kirkia Albanvs kirkia ok Svnnifo kirkia. ok andlaz dagr þeirra er halldin af Norðmonnvm en .viii. idvs dag Ivlii manaðar þat kavllom ver Seliv manna messo.

[1]) Rettet fra Mbr. „skrið".

Fra þvi er Olafr konungr cristnaði Hôrðaland.

21. Olafr konungr for svðr i land skipa liðe sino allt i Gulaþings lavg a Havrða land. Ok er þeir spvrðv þat er fyrir voro ok visso þangat kvamo Olafs þa stefndv þeirr þing fiolment enir ageztv menn i þeim heroðvm ollvm ok stefndv Gula þing ok var þar sa maðr fyrir þeim er het Ôlmoðr ok var Havrða Kara sonr broðer þorleifs ens spaka. faðer þeirra Havrða Kari hafðe sva rikr verit at hann sigraðe .ix. konvnga með sino megni. Olmoðr stoð upp a þingino ok melti. þat vitv þer at her mvn koma rikr konungr i var hervð oc til þessa þings mvn hann segia ok vilia oss sina vnder menn gera. en oss likar konungr vel i môrgvm lutvm ok i svmvm lvtvm mislikar oss hans hettir en þo likar oss hann vel af styrk ok agættleik ok er af þvi gott slikvm konunge at þiona. en oss mislikar miok siðer hans okvnnir ok þvi bið ek yðr vine mina ok hôfðingia er reynder eroð at morgvm goðum lutvm ok storum raða gerðvm at ver takim eitt rað ok samþykiz minom vilia. ok tavkom eigi við siðenvm er hann boðar oss nema hann geri nockvrn lut mikin eptir varum vilia. Ek heyri þat at Astriðr heiti syster hans sammodd við hann en faðer hennar er Loðin sa er moðvr hennar sotti með karlmenzko ok drengskap af heiðnvm þioðum þar sem hon var aðr stodd navðvliga ok feck hennar siþan með soma. Nv ef konungr vill gipta hana frenda varum Erlingi er nv stendr her hia oss sa er fremïaz ma af mavrgvm goðum lutum ok storum ættum ok þa syniz mer raðlict at taka vel hans ærendi. ok hans sið er ek trvi goþan vera. oc syni hann oss með nockurum stór taknum sið sin. ok ollom likaðe þetta vel er enn vitrasti maðr melti. Ok siþan kom konungr til þingsins ok tokv menn vel við honom ok beiðer at þeir iati þeirri hlyðni sem þeir eigo konungi at veita oc annat folk gerir ok talaðe konungr vm guðz erende fagvrliga. En hôfðingiar melto i moti at lata sið sinna forellra. ok kvaðv hann eigi smatt mvndv verða til at vina. Konungr melte. Hvers er beizt af yðr. þeir baðv hann gipta systvr sina Erlinge er alldri skortti goða ætt. heyrtt hôfvm ver hans getið at goðvm lvtvm ok agetvm ok ef her ma sva mikit i kavpaz at þa vili þer með bliðv til guðz miskvnnar snvaz. ef sva mikill avoxtr metti verða. þa vil ek þenna kost ok siþan cristnaðe hann morg hvndroð manna ok oll þeirra heroð ok geck Erlingr siþan at eiga Astriðe ok hafþe með henne storar eignir. Ok eptir þat for Olafr avstr i land með sinv liðe. ok allt til Vikrinar með kenne monnom ok hôfðing(i)om ok hirðinne.

Konungr giptir systvr sinar.

22. þar reðo fyrir .ii. breðr Hyrningr ok þórgeirr. þar var oc stefnt þing fiolment af avllom hervðvm oc er þar var all fiolment. þa kom konungr ok talaðe Guðz ærende ok bað þa a lita sialfra sinna navðsyn ok talaðe langt ærende af Guðz rett með favgrom orðum. þa melto þeir breðr. Hærra favgrom orðum gæti þær saman skipat ok liklict er at er farið með savnnom boðum ok goðum ok þar í mótt ef ver skolum lata sið varra frenda þa viliom vit breðr yðra hôllostv ok þar með viliom við eiga .ii. systr þinar Jngigerðe ok Ingiriðe ok ef þu gerir oss sva rika men. þa mvnvm við alla semð ok stvndan leggia til yðarrar tignar. Ok er konungr sa hve mikill a voxtr her matti[1] fylgia ok hann sa at margir mvndv eptir þeim snva ok þeir voro ættstorir menn konungr svarar þeim með soma ok allt folk tôk þar við trv ok bvðvz honvm til sliks sem hann villdi ok var þar mikill a voxtr ferðr gvðe til handa ok siðan var þar mikill veizla oc gipti konungr þeim systr sinar með miklo fé ok soma agættligum oc gerðe þa hertôga sina ok siðan for hann i bravtt með miklom vég ok norðr til þrandheims.

Hôfðingiar toko trv.

23. Eptir þessi til tøke lett Olafr bva veizlo mikla a Hloðvm ok bavð þangat ollom hôfðingiom ok stormene til fagnaðar ens agezta ok þar komo hôfðingiar marger ok stormene i þrandheime ok sottv a konvngs hôfvð bø a Hlaðer en or fiarlegiom heroðum komo fair þvi at vetr var mikill ok hriþvtr ok siá veizla var at iolum bvin ok með envm beztum favngvm ok er konvngr hafðe skipat monnum isæti. þa steig hann i hasetið sem honom somðe ok spvrðe hann hvesso veizlan feri fram at til fôngvm ok geck sv frett vel. Siþan kvadde hann ser hlioðz ok melti. þat er yðr ollvm kvnnikt hôfðingiom her i þrenda lavgvm at ek em kristin ok boða ek annan sið en þer vilit hafa ok hefi ek minkat rætt guðanna yðarra. þvi at ek villda at þeirra rettr hyrfe af mer ok metta ek hallda fyrir þa sôk rike mino. Nv at hvaro ætlom ver at gera sem fyrri konungar hafa gertt þeim til bloma ok semdar ok viliom ver nv hyllaz þav at a þessi hatið. Ok þat sege þær at enge forn se þeim iafn þegilig sem menn se drepnir ok niota þa með þeim fagnaða i avðrom heimi i hôll hôfðingia guðana ok ættla ek nv at føra yþr þeim ifórn mer til friðar en yðr til soma hlvttar at eilifv. Ok erv nv vinir minir vti með vapnvm fyrir stôfvnne ok bvnir at gera slikt er ek vil

[1]) Her staar et y' eller v', der enten synes at skulle være „viðr", eller ogsaa kun Begyndelsen til et Ord, som Afskriveren ved en Feiltagelse har paabegyndt, og derfor ej har villet fortsætte.

ok kiosit nv hvart er vilit hetta her til eða gera minn vilia. Ok þa varð hryggleikr mikill i havllinne allz stormenis ok allra heiðina manna oc er konungr sa þetta þa melte hann til þeirra. Hvi ero þer nv hryggvir eða vex yþr nv i avgv at deyia ok hyggit eigi sva gott til sem þer latið. gerit nv anat hvart takit skirn eða farið til gvða yðarra. ok þeir svoroðv allir senn ok kvaðvz miklv helldr vilia honom fylgia ok hans boðvm ok taka skirn. þa melte konvngr með bliðv. þa kiosit þær þat er ôllvm oss gegnir bétr. ok voro þeir þa allir skirðir hôfðingiar er þar voro komnir ok mikit fiolmenne sialfa iola nottina ok voro ferðer enn atta dag or skirnar kleðvm ok hôfðv þa fvlliga trv tekit ok styrkþvz i guðs boðorðvm ok satv at konungs fagnaðe. en leyster abravtt með miklvm fe giofvm ok sóttv heim. ok helldv vel trvna ok a hverri tið kom mikit við at Guðz cristni styrkðiz af boðum Olafs konungs.

Fra Sigriði.

24. Ok a davgvm Hakonar iarls er hann reð Norege. þa var Eirikr Svia konungr i hernaðe ok eptir orrosto þa er þeir Eirikr ok Styrbiorn borðvz. lifðe Eirikr konungr .x. vetr hann lagðe a ser sverðe i hôfinv sva sem hann hafðe heitiz Oðni til sigrs ser. Ok þa er Olafr konvng(r) fretti hve Sigriðr var mikill skavrvngr sende hann menn a fvnd henar at hann vill eiga hana ok þeir foro langa leið ok komo fram ferðinne ok tok drottning vel við þeim ok þeir barv vpp ærende sin. at þeir foro með bønar orðvm til hennar fyrir havnd Olafs konungs. oc kvaðv hana spvrtt mvndv hafa hve agetr maðr hann var. hon kvaz þesso male mvndv vel svara. oc kvaz hann ætla vlikan flestvm konungvm ok lavk sva at þeir tokv þar festar fyrir konungs hônd. ok komo aptr ok savgðv Olafi konunge. hann tôk þui glaðliga oc bað þa nv fara i avðro sinne ok føra henne mikinn gull hring ok kvað þat skylldv vera festar gvll hennar. hon tọk við gvllino ok lofaðe stormenzko konungs ok eitt sin er hon leck ser at hringinvm þa sa hon i einom stað deknaðan hringin ok heimti til gullsmiða ok reyndv þeir hringin ok var þat ravnar eir. hon varð við þetta reið miok ok þotti til spozt gertt við sik ok sende aptr hringinn ok var þa eigi vennt þeirra raða at leita.

Fra svikum.

25. Eptir davða Harallz Dana konungs Gorms sonar tok Svein sonr hans rikit. en i þan tima var Sigvallde iarl i Vinlande. hann atti Astriðe dottvr Bvrizlafs konungs hon var inn mesti skavrvngr. hann atti vingan við Dana konung. ok er þeir røddv mart magar sin a mille. melti Bvrizlafr konungr at Sveinn konungr veri vvitr ok litill raþs maðr

ok sagðe litið mvndv fyrir at flema hann af rikino. Jarlinn sannaðe þat ok gerðv þeir magar rað sitt ok Sigvallde kom þessv a leið at Sveinn konungr for með honom ok var hann i gezlo Sigvallda ok gerðv þeir þan maldaga at Danir leysti hann vt iafn vegi hans gvllz. ok þa var honvm gefin Gunnilldr dottir Bvrizlafs konungs at þa melti hann betr við vna ok for hann sva aptr til Danmerkr.

Fra þingstefno.

26. Ok a avðro ari rikis Olafs konungs atti hann þing a Dragseiðe hia Staðe ok þetta boð konungs spvrðiz ok sotti þangat mikit fiolmenne bæðe karlar ok konvr. vngir menn ok gamlir. þa stoð konungr upp ok melti. Guð þacke yðr hingat kvamo. en at þær vitit hvat yþr samir at gera mvn ek segia yðr af guðz stormerkivm ok þat segia menn at sva mikil miskvnn fylgðe hans mali. at þeir men er þangat komo með horðv briosti sva mykðv orð hans þeirra hiortv ok malsnilld at þeir tokv með þavckum orð hans. ok þat segia menn siþan er Martein byscvp vitraðiz honom ok kvaz mvndv mela við honom. at þat varð oc hvertt sin er hann boðaðe guðz erende at sva þotti æskilikt til at heyra at ihvers mannz hiarta béit hans orð ok sv millde er fylgðe.

Fra heiðmonnvm.[1]

27. Konvngr bavð ôllum seið monnvm ok fiolkvngvm monnvm or lande at fara hvart sem veri karlar eða konvr ok gerðe vtlaga ok bauð at drepa sem sekia menn. ok þessa getr Semvndr inn froðe at hann samnaðe saman seið monnvm ok rak or lande ok var þat a Dragseiði. Olafr konungr hepti miok stvlðe ok rán ok mann drap ok gaf folke sinv goð lávg. ok slikt sama seger Semvndr fra Olafi konunge at hann samnaðe saman miklo fiolmenne i Niðarnési[2] af seið monnvm ok bvit þeim skip at þeir feri af landæ abravtt ok i þeirri sveit var sa maðr er Eyvindr hét ok sagðr af konunga æt kominn sva at hann var en þriðe maðr fra Harallde enom harfagra. Ok þa melti Olafr konungr mikinn skaða geri þer mer i yðarre bravtt ferð ok avðn mino rike ok hafi þer mikit vm fram aðra menn i yðrom kravptum ok með þui at ek hefi miok trvna boðat i moti yðrvm sið. þa kann ek þvi eigi bregða ok giarna villdi ek i varom skilnaðe at ver skilðimz vinir. ok yðarr kraptr ylmðiz eige til var. ok hefi ek latið bua yðr favgnvð með goðum favngum ok þeir þacka honom þessi orð ok baðv hann efna þetta héitt ok voro þar mikil at fông ok goð ok drvkv þeir iskala einom

[1]) Saal. Mbr. for „Seiðmonnvm." [2]) Rettet dertil i Mbr. selv fra „Niðar ósi"; kan maaskee snarest læses „Niðarnøsi".

ok hôfðv allzkyns krasir ok neyttv vspakliga beðe nætr ok daga ok með miklo vanstille ok a einhverri nótt er mest var vm þeirra ýga. þa vrðv þeir varir at elldr var borinn at hvsino ok tôk hvsit at lôga. þeir veinvðv miok oc leto ogvrliga með grati ok styn. en konungr hafðe latið sla eldi i hvsit ok villde eigi at slikt fianda folk gengi yfir landit ok er at þeim tok at draga ok þrongva. þa synde Eyvindr hvers mattar hann var. han sækir vpp a þvertreit ok siðan avaglin ok sva ýt vm glvginn ok i bravt. ok vm dagin hitti hann menn agavtv ok ætlvðv a konungs fvnd. þa melti Eyvindr berit konunge kveðiv mína ok segit honvm at Eyvindr forðaðiz elldin ok skal ek alldrege margbreytnari verit hafa en nv i minvm hattvm. þessir menn hittv konung ok savgðv honom þesse orð. konungr melti heyllzti var hann stormalvgr en alldri veit enn nema ek verða honvm dryvgari(!) i ockrvm skiptum.

Fra Hroalldi.

28. Roalldr het maðr avðigr hann bío i Goð ey. hann blotaðe miok guðum ok sva veitti fiandin honom svor fyrir guðin. en hann villde alldregi til konungs hneijaz(!). Ok þa er konungr hafðe þangat etlazt til ferðar. þa yfðvz avallt veðr i moti honom. Ok Roallde þotti gvþvm sinom enskis til fát at standa konunge i moti ok opt hafðe konungr til etlaz. En Hroalldr bað gvðin þess at ecke metti Olafr konungr sigraz a þeim. ok la konungr miok lenge til þessar ferðar. þa tôk hann þat rað sem gvð kende honom at leita miskvnar ok vigðe byscvp vatn ok melti hvi skolom ver eigi reyna hvarir aðra sigri. ok þvi nest reðv þeir a fram leiðina ok stekðe byscop vatnino a fram siáin. þa gerðiz vndarligr lvtr. þa komo saman a siain tvennir vindar. annarr var eptir þeim goðr byrr en annarr i moti þeim ok sem vindarnir beriz. ok sa sigraðiz er þeim var hagfelldri oc komoz þeir Olafr fram ok i legit við eyna. þeir komo til hofs Hroallz án hans vittorðe ok feck hann engar frettir ok tok konungr hann hondvm ok kvað han lenge með illum lutum farið hafa ok bað hann nv gera annat hvart taka trv eða vera drepinn ok kvat hann sia mega hve litið guðin mattv. Hroalldr var þragiarn i sinni illzko ok neitaðe trunne en siþan let konung(r)in drepa hann.

Fra glova.

29. Norðr a Haloga landi voro .iii. stor ættaðer menn avðgir ok riker. Harekr ok Eyvindr kinrifa ok þorer hiortr. þeir spurðu at Olafr konungr ætlaðe norðr þangat at boða þeim nyian sið en þeir villdu i moti risa ok savmnvðv monnvm ok her i moti ok villdv eigi yfir gang

konungs ne boð. ok gerðuz i moti. oc er konungr spurðe þa for hann með forsia ok orðum sinna vina. veickz hann aptr ok snyr avstr til Elfi til konunga stefnv at fornvm konunga sið at menn friðaðe fyrir löndum sinom ok er konungr kom þar voro þar kyrr tiðende ok þa bar saman fvnd þeirra Sigriðar ok attv tal ok reddv vm þav skipti sem verit hofðv ok minti hon konung a sendingina hann kvaz ætla þat at enge svik visse hann i þvi mali ok let at hon mvnde reyna mega stormenzko hans. ok bað þau hiala vm raða hag sinn ok kvað maklict at agetr konungr ætti rika kono ok siþan hioloðv þav ok kom allt a samt með þeim nema einn lutr at hon beidiz at hann mvnde hafa slikan sið sem hon. En kvað ser skapfellt allt annat i hans hattvm. konungr reidiz ok melti. heyr a hvat melir at ek mvna lata sið minn fyrir sakir hrokinvnar þinnar ok lavst akinn henne með glofa sinom ok siðan skilþv þav. Ok þetta mvnðe hon margan dag siþan Olafi konunge ok fam vetrum siþarr giptiz hon Sveini konunge tivgv skegg. A þessv sumri lét Olafr konungr gera skip er hann kallaðe Tranann mikit ok fagrt. Olafr konungr tok við monnvm þeim mavrgum er agetir voro ok miklir fyrir ser iallri at gervi. ok sva sem Olafr var fyrir oðrvm monnvm vm alla luti sva vilde hann oc agettara lið hafa en aðrir með ser. Ok ein af hans vinvm hétt Aki virðiligr maðr. hann sagðe konunge opt fra konv þeirri er þyri het dotir Harallz konungs. ok syster Sveins konungs ok átti eignir i Falstri ok kvaz hana fostrað hafa lét hana vena ok at avllo vel ok kvat hana gipta hafa verit rikvm manne i Norege er Biorn het. ok let hana nv vel hallda sinn eckio dóm. konunge fellz þat vel ieyro ok leidde hans mal ok ihugaðe með ser rað þessar kono iafnan ok þotti fysilikt at þav nytiz.

Fra Islendingvm.

30. Ok eitt havst kom skip af hafe i þrandheimi ok attv islenzkir menn. eitt skip attv þeir Kiartan ok Bolli. Annat attv þeir Hallfroþr oc þorarinn Nefiolfs sonr. Et þriðia attu þeir Brandr en avrvi ok þorkell broðvr synir Viga Styrs. logðv inn vm Agðanes ok upp i ana. þa var sett nockot þorp i bønom ok let þat gera fyrst Olafr konungr. þessir menn höfðu mikin varning islen(z)kan i vaðmalvm ok i vllv. þeir hofðv þrim sinvm i bravt leitat ok komvz alldrege vt vm Agða nés. ok einn dag er veþr var gott komv menn or bønom til svnz a ana. ok var sa einn af lanz monnvm er bazt lek. ok Kiartan vil ok syna iðrott sina ok hleypr a ána ok ferir mannin niðr ok þat geck honom ok er þeir komo upp var Kiartan niðr ferðr. ok var lengi niðri. ok var avðsætt at hann mvnde skorta við þenna mann. ok er

þeir komo upp melti bøiar maðrinn. kantv vel svnd hann kvaz eigi mikils vm vert. Er þær nokvor forvitni a við hvern þv hefir reynt ok ef þv vill vita. þa mattv her konungin sia. ok se ek at þv ertt a geta maðr ok gaf honom skikio sina. þa er Kiartan kom a skip sitt. þotti þeim sem heilla brigð veri er hann hafðe skikiona þegit ok hefir þv kvat Hallfroðr við þann þreytt svndit er mer er ecke vm. Ok þa gerðe veðrattv illa ok kendv heiðingiar þat trvar monnvm. En er komit var at iolvm gaf eigi a bravt. ok þo at iafnan veri gott með Olafi konunge þa var þo nv miklo tigvligra en aðr ok var morgvm þo mikil forvitni a at sia þeirra siðu er þeir voro iola nótt at tiðum. ok komo margir islenzkir menn at forvitnaz þeirra hattv. Konungr setti menn til at vita hvat þeir reddi vm er þeir kemi aptr. þeir spvrðv Kiartan hve honom litiz a konungin. hann kvað eigi þat sambera hve vel honom leizt hann ok hygg ek at allgoðer hlvttir[2] styri honom ok þesse orð voro konunge sogð. ok annan dag sende konungr honom orð ok bað hann taka trvna ok melti til með fôgrvm orðvm. En hann skipaðiz vel við ok tôk við cristni. ok hans menn. Hallfroðr kvaz eige mvndv skirn taka nema konungr helldi honvm vndir skirn. konungr kvazt þat mvndv til vinna Ok kallaðe hann vanðreða skald. konunge varð mikit fyrir aðr en hann neðe þeim ollom til trvar ok banaðe kavp við þa ok gengv þa allir til festv ok þess er konungr bavð ok voro siþan i miklom soma af konunge. Ok i þann tima kom þangbrandr prestr af Islande ok sagðe konunge at han kvez ætla at alldrege mvnde her við cristni tekit. konungr reidiz ok lét taka islenzka menn svma drepa en svma meiða. Ok þa voro komner af Islande Gizvrr en hviti ok Hialti ok baðv konungin taka reiðe af monnvm ok kvaðv þangbrand við fa vingaz hafa ok mintv konung a hvessv hann skilðiz viþ hann ok kvazvz (!) ætla at við cristni mvnde tekit ef með raðe veri at farit ok hætv sinne vm syslv. Konungr kvat þa malsnialla menn vera ok létt alla menn skylldv i friðe fara nema fiorir islenzkir menn Kiartan ok Ronolfr Svertings sonr Halldorr Gvðmvndar sonr af Moðro vavllum ok Kolbeinn sonr (!) breno Flosa ok komo þeir siðan vt hingat ok til alþingis sem seger i Islendinga bok ok varð þa alcristið allt Island af hans raðum ok hafa menn þer miniar hans þingat til landz.

Capitvli.

31. Ok eit sin komo .ii. menn a fvnd Olafs konungs. het annarr Sigurðr en annarr Havckr. konvngr boðaðe þeim siþinn en þeir stoðv i mótt ok lét konungr þa setia ibônd ok fiotra. en þeir mykðvz ecke

[1]) „hlyttir" Mbr.

við ok nockvrvm davgum siþarr var komit til þeirra ok voro þeir þa i bravttv ok spvrðiz þa ecke til þeirra. Konungr let þa ecke mega at gera. Ok er stvndir liðv. komo menn norðan af Haloga landi ok kvaðvz þa þar sæt hafa með Hareki i goðum uirðingvm.

Fra Oðni.

32. Ok nv er sva mikinn fram gang hôfðv haft dyrðar verk Olafs konungs. þa avfvndaðe þat ovinr allz manz kyns er a vallt sittr vm menn at gera þeím nockvra meinsamliga hlvti. Ok er Olafr konungr tok veizlo a Avgvallz nesi iola aptaninn. þa kom þar einn maðr sið vm kvelld gamall ok eldiligr ein syn ok kvnne fra mavrgv at segia ok var þat konunge sagt. ok hann redde martt við hann ok kvnne hann at segia mavrg tiðende af orrostvm ok fornvm atbvrðvm. [Konungr melti.[1] kantv nockot at segia fra konunge Avgvalldi er bygt hefir nesit þetta han melti ek veit hverr hann var. her reð hann fyrir ok elskaðe miok kv eina ok for hon með honom a veizlor ok drak hann miolk henar ok þvi er þat melt at allt ferr saman kv́ ok karl. En þa konungr sagði hann atti hann vfrið við konunginn várn a Skoro strond ok bavrðvz þeir ok fell Avgvalldr konungr ok er hann her heygðr a nesino ok i avðrom havge er kyr hans. ok er hann hafðe fra þessv sagt mavtvðvz menn ok drvkv ok er konungr kom i rekio kallaðe hann til sin gestin ok spurðe hann tiðenda. Hann sagðe langt ▪ kvelldit fram ok sôfnvðv menn. en hann gestrinn hia konvnge. Byscvp mi(n)tti konung a at mal var at sofa ok kvað eige vist við hvern hann melti ok er aleið stundina þa sofnaðe konungr. ok er hann vaknaðe þa melte hann hvar er gestrinn þa var at leitað ok fanz hann eigi. þa melti konungr kalli til min hôfvð steikaran ok sva var gert. Konungr melti. kom nokvrr maðr til þin er þu biot vister til matar oss. han kvat koma mann til sin ok mela. eigi ero þesse konunglik atfông er mógr ein slatr erv ok gack með mer sagðe hann ok sva gerða ek. við komvm i eitt hvs ok sa ek þar kyr slatr sva feit at slikt hefi ek alldrege set ok hefi ek þat nv bryttiað a diska. Konungr melti drag vt tv (!) ok gef engum manne þat. ok er hvndr var til látin do hann þegar. siþan var þat brent ok eptir þat voro tiðer ok .iii. messor. ok er konungrin geck vt or kirkivnne ok hans menn. þa sa þeirr .v. skip at lande komin ok voro menn a land gengner. þar var kominn Eyvindr kellda ok ætlaðe at hefna sin a konungi er hann villdi hann inne brenna sem fyrr var sagt. ok hvgðiz drepa mvndv konung. ok er þeirr gengv. þa varð sa at burðr at fra þeim tok synina ok gengv i hring oc kring ok þeir vndrvðvz

[1]) [skrevet to Gange i Mbr.

af bøiunom ok foro i mot ok kendv mennina ok voro ferðir konungi ok hann boðaðe þeim trvna ok kvaz mundv þeim upp gefa svik við sik ok þeir neituðv ok voro þa teknir ok ferðer vt um Karm svnd ok søkt þar sem Skratta sker heita ok lavk þar þeirra mali ok siþan var leitað til havgsins ok fanz þar kyr bein i ôðrum haugi. Þa melti konungr. Miok hefir guð leyst oss af miklom haska en avðsett er at fiandin hefir brvgðiz ilike Oðens. ok villdi blekia oss. fyrst at taka vokv fra oss um tiðer ok at sofa avndverða nott. en siðan at fera oss þetta diofvliga eitr. at þat fengi oss bana hormvligan. ok eigum ver þetta miok guðe at þacka. Byscvp sannaðe þat ok kvazt þat hugr vm segia þa er gestrinn melti við hann lengst vm kveldit.

Fra orminom.

33. A[1] eno .iii. ari rikis Olafs konungs lett hann skip gera mikit ok veglikt er het Ormrinn skami. ok þat segia menn at norðr vm Haloga land se miok siðr manna at søkia sióin rikra ok vrikra ok er þat bvkostr þeirra oc skemtan oc ein dag er veðr var gott. þa melto þeir Haukr ok Sigurðr. Gótt er nv Harekr bvandi at roa idag hofum ver til fasz boðiz. hann iati þvi ok komv a skip ok rero út ok er þeirr firðuz landit. þa drapv þeir arôm i ok lustv fast við ok rero suðr með lande með Harek ok lettv eigi fyrr en þeir komo a Hlaðer ok hittv Olaf konung ok tôk hann vel við þeim ok hafðe hann menn til þess senda at sitia vm Harek. ok siðan boðaðe konungr honom guðz erende. en hann neitaðe. ok kvat konung miok vm sik settið hafa. Konungr kvaz mvndo gefa honom til soma ok mikit forreðe yfir tveimr fylkiom ef hann villde guðe þiona. ok let þetta soma lút. en hinn meira er hann fenge i avðrom heimi. þat kalla Norðmenn fylke sem ero .xii. skip skipuð með vapnvm ok monnvm ok a eino skipe veri .xl. (!) manna eða .lxx. sem þa var siðr til. en Harekr neitti þessv. þa bavð hann honom yfir .iii. fylkiom ok neitti hann þvi. þa melti konungr haf veldi yfir .iiii. fylkiom. þvi iatti Harekr. ok þa varð konungr glaðr við. ok lét skira hann með ôllvm vinvm sinvm ok sva þa Havk ok Sigvrð. Ok bað konungr Harek at hann skylldi eigi segia hve með þeim fór. at hann metti meira en minna honom til soma gera ok styrkz heilagri cristni ok er hann kom norðr gerðe hann ecke orð a vm sinn hag. Ok litlv siþarr feck Harekr hondvm Eyvind kinnrifv ok lét flyttia hann a konungs fvnd. konungr tôk vel við honom ok talaðe fyrir honom trvna fagrliga ok het honom miklom soma. Hann næitaðe. konungr melti. ek se gerla at þv mvnt vilia hafa meira rike en aðr ok ann ek þær

[1]) Rettet fra „H", der i Mbr. ved en Feiltagelse er tilføjet som Initial.

sliks lvtar sem Hareke hann neitti þvi. kann ek ok sagðe konungr fleira at bioða en semð ok létt taka hann ok settia mvnlavg a kvið honom. Þa melte Eyvindr léttet nockot ok vil ek gera yðr kvnnigt ok at faðer minn var rikr ok moðer ok attv mikit fe ok engan erfingia ok þat havrmvðv þav miok ok keyptv siðan at fiolkvngum monnvm at moðr min yrðe kviðug ok sva varð af þeirra krapti. ok varð ek af þeim sambvrð er ravnar var kynge ein. Ok nv er ek hefi eigi mannz eðli með ollv þa ma ek eigi iata yþro boðe ok siþan lét hann lif sitt hormvliga. ok eptir þat hellt konungr norðr skipa liðe sino ok ætlaðe afvnd Þoris. Ok er hann fretti gerir hann lið i moti konunge ok hittvz með miklo fiolmenne ok var með konunginvm i fôr Jon byscvp ok Harekr ok margir hôfðingiar. en er þeir hittvz bavrðvz þeir þegar með miklo man spelli ok þo varð Þorir ofrliðe borinn ok lataz miok menn hans. ok þa flyr hann a land upp af skipunom ok menn søkia at honom. ok er þat sa einn maðr skavt hann eptir honvm avro ok kom i mille herðanna. En þar varð vndarligr lutr. þar hliop fram or skrokinum hiortr einn. ok er þat sa hvndrinn Vige. þa hliop hann fram eptir honvm. ok sôttvz þeir hundrin ok hiortrin en konungrin varð fremstr sinna manna ok ór avg syn. hann sa at hiortrin varðiz með hornvnvm en hvndrinn beitt vndir bægslit. ok kom konungrin sva at. at baðer voro fallnir með ogurligum sarum. hvndrinn hafðe mikit sar vnder beg(s)lino. ok þa la hiartarens hre þurt ok blasit. en konungr vafðe dvke at hundinom ok var hann til skips borinn ok kvaz konungr nv villdv senda hann finninom til greðingar ok var sva gert. Fiðrinn tôk við honom baðum hôndum ok let konung vel hafa gert. ok greddi hann hvndin. En konungr boðaðe trv Haleyiom ok van mikit gert til snvðar ok avaxtar guðz cristni ok for heim siþan með miklom veg i Þrandheim. en þott slict se sagt af tálvm ok svikvm vvinar ok blandat þessum lutvm við fra sôgn Olafs konungs. kvnum ver eigi at greina med skyrav (!). en allir vitu hve morg vndr ok sionhverfingar fiandinn hefir gertt við sina menn. en trvvm þvi af slikv sem oss syniz til þess fallit.

Fra kvangon Olafs konungs.

34. Svein Dana konungr gipti Þyri dottvr[1] sina navðga Burizlafi konunge i Vinlandi gavmlum ok heiðnvm ok var þat gert miok at hennar vvilia. sva at helldr villdi hon dauða sinn en byggva með heiðnvm konunge ok spilla trv sine. ok satt hôn marga vetr at bum sinom i Falstr. ok þat likaðe Gunnilldi illa dottvr Burizlafs konungs er atti Sveinn konungr er

[1]) Over dette Ord staaer i Mbr. skrevet med røde Bogstaver: „systvr", som er rigtigere.

þyri sat i henar eignvm er Svein konungr hafðe gefit henne þa er hann feck henar. ok talþe opt fyrir Sveini konunge. en Bvrizlafr konungr hafðe eignir þyri i Vinlande er þyri fylgðe heiman ok vnðe þo illa sinum lutt ok gerðe hann orð Gunnillde dottvr sinne at hon redde við konungin at þyri kemi heim. ok fyrir hennar bøn sende konungr eptir systor sini ok let hana flytia askipi til Bvrizlafs konungs ok þa gerðe hann at nyio til hennar veizlo ok brvllavp. En sva þotti henni mikit at hon hafðe hvarke át ne drykio .xi. degr. Ok er konungr sa þat at hon villdi svelltaz. þa nenti hann þvi eige ok let hana a bravt fara. ok kvat hana fastraðit hafa at velia ser helldr dauþan en þiona til hans konungs doms. hon kom siðan með fôstra sinom i Falstr ok var þar vm hrið ok litlv siðarr for fostri henar til Olafs konungs at søkia hans travst henni til handa i mott vvinum. ok hon treystiz eige at vera þar fyrir broðvr sinvm. eða hon feri avðrv sinne til Vinlanz navðig ok kvaz hon helldr vilia giptaz cristnvm manne en heiðnum. Sliker lutir voro konunginum fluttir ok tok hann þui vel ok með bliðu. ok sende konungr með honom aptr sina menn at heyra orð hennar. Ok eptir þat fór hon sialf ok tôk konungr forkvnliga við henne. oc kvaz mvndv gera alla luti sem hon villdi. ok konungr for með henne. með morgvm goðum drengium ok goðu skipe ok komo i Falstr ok var þar a gettlig veizla ok dyrlig. Ok fastnaðe hon sig sialf Olafi konunge. at raðe fôstra sins ok sat Olafr konungr at þeirri veizlo. Ok þa sende Olafr konungr þorarin Nefiolfs son fyrir drottningo at spyria hvart konungrin skyldi velia henne. lin fe eða beckiar giof. Hon melti. Ség sva konunge at sialfr verðr hann at hafa ætlan a þvi. en vita skal konungrin at ek la ireckio hia Burizlavi konunge .ix. netr. hann sagþe konunge svor hennar. konungr melti kvrsteisliga (!) er svarat. ok sendi henne goða skikio ok dyrliga ok for hon siðan heim með honom. ok at þvi var ecke spurðr Sveinn konungr. ok sitr nv Olafr konungr heima með miklum soma. Ok er þeir forv heim. þa fann konungr þat i ræðu þrenda at þeim var mikit um Frey ok hôfðu kappmeli ok roðr akafan ok var konungr skiotastr ok kom til lanz ok fan þar hôf er þrendir attv ok hliop konungr i hôfit ok bravtt þar isvndr Frey ok morg goð þeirra ok hafðe þat allt gortt aðr þeir kømi til lanz ok hôfðv hvarir .ii. skip i kapproðrinvm. ok svm goðin braut hann i þeirra avgliti. ok siðan tokv þeir gott rað. ok trvðv grvnlaust guðe ok boðum konvngs.

Etar tavlvr.

35. En Sveine konunge likar þetta ecke vel er hann skyllde ekki at spyria vm giaf orð þyri ok gerir a fiandskap við Olaf konung. Sveinn

átti .ii. sono við Gunnillde. Knvtt ok Harralld. ok siðan atti hann Sigriðe env storraðv ok var þeirra dottir Astriðr moðer Sveins konungs Ulfs sonar. ok Sigriðr var moðir Olafs sønska sonar Eiriks konungs. hon minner iafnan Svein konung at hefna sin a Olafi konunge.

Yðrotir Olafs konungs.

36. Þat er sagt fra Olafi konunge. er hann var þar staddr sem Brim angr heitir ey ein. þar er fiall þat er menn kalla Smalsar horn agettliga hátt. þat er sagt at Olafr konungr hafe þar hengt upp skiold sinn til synis ok a gætis ok er þat fiall nær fram lvtt. Ok eptir þat attv .ii. hirðmenn þretv mikla hvar betr myndi biarg gengr ok sva þreyttv þeir þat mal at þeir veðivðv vm. ok geck annarr miok langt upp i bergit ok komz hvarke upp ne niðr ok skialfraðe allr. ok matti til hvarigar(!) handar vikiaz ok hrediz nv braðan sinn dauða ok kallaðe a konung ok bað hann hialpa ser. Annarr stoð nockvrv neðarr i fiallino. ok hafðe eigi mikit lopz megin ok skvlfv miok þess legger. ok er enge maðr var bvinn til þeim at hialpa. þa kastaðe konungr af ser skikionne ok gek upp i bergit ok fyrst til þess er efri var. ok tôk þann vndir hônd ser. ok siþan annan vndir aðra hond ok hialp þeim sva af davþanum af sinvm hvatleik ok atgervi. Olafr konungr svam i brynio i kafi en tôk hvertt spiot a lopti i orrostom ok skavt iamnt baðum hôndvm ok alltorfengr mvn slikr maðr finnaz i heiminom vm alla at gervi. Hann var byrselli en aðrir menn. ok sigldc þat a einom dege er aþrir sigldv þria.

Fra Olafi konunge.

37. Ok þat barsk at eitt sine er konungr var a skipum sinvm ok marger heldv vôrð yfir honum. at hann kom ofan af lande þa er minzt var van ok ætlvðv varð menn at hann svefi i lyptingv sem konungs tign byriaðe ok þott dávgg veri a iorðvnne fvndvz eigi spor hans. helldr var hann með þurrom fôtum. Ok eitt sin forvitnvðuz vm hans mal .ii. gavfgir menn. Guðbrandr or Davlvm ok þorkell dyðrill ok sat þorkell at bryggiv sporðe. ok hellt vorð a vm ferð hans. ok er hann varir minzt kom konungr at honom vafeifliga. ok hratt honvm af bryggionne a kaf. ok bað han þat hafa fyrir forvitne sina ok siðan lagðiz konungr eptir honom ok tôk hann af svnde ok gengv baðer a skip. En fyrir deleika þeirra oc trvnad er þat eina nót at konungr biðr hann eptir ser ganga leyniliga ok er þeir koma i skog er var nær skipvnvm. þa melti konungr. statt her við treið ok bið min en ek mvn ganga skamt

fra þer ok koma skiott til þin aptr. Ok þa sa þorkell syn þa er siþan sagðe hann fra Haralldе konunge Sigvrðar syni. at han sa konung biðiaz fyrir. ok retta hendr til himna ok skein yfir hann lios mikit. sva at eigi þottiz han mega i gogn sia ok tva menn sa hann hia honom skryda hvitvm kleðvm ok lavgðv hendr yfir hôfvð konunge. Hann heyrðe ok fagran sông ok sætan ilm kende hann vm .ii. stvndir nætr. ok siþan leið þat af ok foro þeir til skips ok banaþe konungr honom vm at røþa meðan hann lifðe. ok þat ende hann ok sagðe miklo eptir andlat hans Haralldi konunge sem ek gatt.

Fra Olafi konungi.

38. þat barsk at eitt sin eptir hamesso er konungr var kominn i hasæti. at þa er menn litv til hans var hann i bravttv ok sa þeir hann eigi ok vnðrvþuz ok vissv eigi hvi gegnde. byskop melti. se þær hann eigi hvar hann stendr a golfinv ok hialar við biartan mann þann er þer megot eigi sia ok litlv siðarr sa þeir hann i hasætino. Ok þat melti Guðbrandr or Dolum at han kallaðe hann ivanligan konvng ok kvað hann eigi siðr guðs engil sendan iheimin. ok marger gerðv þa mikit orð ■ honom.

Fra cristni.

39. Olafr konungr cristnaðe Noreg ok Ork(n)eyiar. Grenland ok Island Hialtland ok Føreyiar ok allt fôlkit. ok eigi matti hann þat með ollo algera ■ sva skamri tið. en fôlkit var hart ok torsôt at lata sið sinna frenda. en kenni menn fair ok fakvngir. ok þat með at fátt vildv menn þeirra orða hafa ok fyr litv þa. var þo miok með nafni eino cristið. ok sva mvndi vera nema annarr hefðe skiott til komit með guðz forsia þar sem var en helge Olafr konungr ok styrkðe cristnina a þessum lavndvm agettliga ok fyrir þvi at Olafr konungr Tryggva sonr var skama stvnd. þa var viða a Uplaundum heiðit. ok þau rike lagv þa eigi með ôllv vndir Noregs konvnga. ok viða i bygðum með fiollum eða afdavlum eða vt næsivm. þa blotvþu margir heima skurð guð i husum sinom sumir truðv a skoga eða biorg eða tiarnir ok a env .xv. ári eptir fra fall Olafs konungs Tryggvasonar þa kom Olafr konungr Harallz sonr i land ok tok .ix. konunga i sit valld ok cristnaðe Upp lônd. en rækðe ôll blott. ok þat segir sa er sôguna hefir gertt. sem enn fyrre Olafr efnaðe ok setti grvndvollin cristninar. en enn helge Olafr reisti veggina. Olafr konvngr Tryggva sonr sætti vingarðin. en enn helge Olafr konungr létt riðlaz vinberin með favgrum blomum ok riðluþum vin viðum af vin berium ok allz kyns aldini ok ferðe sva mikin avoxt sem hann var lenge

konungr ok bar Olafr en helge konungr a hyggio fyrir avllvm Norðmonnvm ok a lesti helti hann vt sino bana bloðe fyrir hialp Norðmanna. ok nv bera vitni hans iartegnir a himni at hann er foringe allra Norðmanna. ok siðan er Olafr konungr fell u Orminvm langa vita menn ecke hans vister. ok eigi er synt hans lif með berum taknum. en ifar enge hann af guðe sendan hingat i heim at boða helga trv. ok at guð gerðe hann ôllum agetra i sinvm siðvm. lofum guð fyrir nafn hvarstveggia Olafs ok gerum guði þackir at han sende oss slika menn.

Fra Orminvm langa.

40. A env fímta ari rikis Olafs konungs lét han gera et þriþia skip miok agætt. þat var smiðat inn fra Hloðum i vikinne við fiorþin sialfan. ok er þar nockur delð ok vallgroit nv ok koma þar ecke stor veðr ok hlifir beðe inan af firðinvm ok vtan ok ero þat .iiii. alnar ens attatigar er graslegt er. en vtaltt þat er til stafna veitt. Ok er skipit var smiðat. boðaðe konungr þangat miklo folke at lata sia. ok lôfvðv allir hagleik ok fegrð skipsins. ok kvaðvz alldregi slikt skip set hafa a vatni. ok þat kvaðvz þeir ætla at siðan er Noregr var bygðr mvndi eigi slikt skip gørt. ok þetta likar konunge vel. ok nockvrv siðarr fvndvz i skipino .iii. mikil hógg af bolavxi ok hoggvit i borðit. konungr gerðe sig reiðan vm. ok hafðe fyrir þesso nockvra menn. en þeir ferðvz vndan þvi a meli. ok siþan lagðe konungr môrk gullz til hôfvðz þeim er þetta hefðe gertt. ok brast(!) þetta vm landit. ok eitt sinn kom a konungs fvnd hôfvð smiðr þessa skips ok melte. herra ek a yðr at hitta ok þat mal er þær gefit savk a velldég. Konungr melte hvi gegnir þat er þv hefir þetta gertt. hann melti herra ek sa a smiþar lyti. þvi at of hátt var borðe skipit ok mvn þa høfiliga ef þesse hôgg ero vr hoggvin ok mvn ek gera þetta mega et fegrsta skip. konungr melti Ger sva ok mvn ek mikla þock fyrir giallda ok sva gerðe hann ok vrðv aller a eitt sattir at þa veri miklo betr. Siþan varð konungr glaðr ok lét bva skipit með steini ok siþan silfri ok gulli. ok alla vega sva sem dyrligastt matti vera oc bezt. ok launaðe smiðnvm goðv verkaupi ok dyrligo. ok a skipino var dreka hofvð ok .ii. arar ens settatigar a annat borð ok kavlloðv Orminn langa. en a latinu heitir heitir hann longus latu drakvs(!) eða serpens. Ok þessv skipi styrðe konungr sialfr. ok valðe til þa menn er agætir voro at vaskleik ok sterkleik. at enger voro eptir i Norege ennir hravstari ok af þessv feck konvngr mikla fregð. Ormrin hafðe .iiii. rvm ens fiorðatigar ok a þessv skipi skyllde enge maðr yngri en .xx. ok enge ellri en .lx. ok martt var þar melt til varnaðar. ok at

eigi skyllde koma adrekan bleyðe menn ok olmvsvr. ok engvm var veitt skipit nema nockvrr ab burðar maðr veri sem oll demi finnaz til er fra Olafi er sagt ok hans kauppum.

Drap Skeggia.

41. Olafr konungr var mikill maðr vexti ok allra mana kvrteisastr vll hvitr a har ok rett hárr ok hvit brvn ok lios i yfir litum ok hveriom manne venne ok eygðr a geta vel ok þat hafa menn melt at eigi hafi verit .ii. menn likari i allri at gervi ok vaskleik. en Olafr konungr ok Hacon Aþalsteins fôstri. Olafr konungr hellt fyrst trv allra Noregs konunga honom geck vel þa rað sítt en miklo betr siðarr. ok hafðe hann þa marga luti með ser at þat var avðsett at hann var af guðz krapti til kosinn. Ok hvar sem þing voro stefnd ok malsnialler menn voro til fengnir at svara honom. þa bratz þo avallt yfir konungs mal. ok hafðe konungr sannende at mela ok vann môrg gæðe til við menn at styrkia trvna. Ok Olafe konunge hafðe fylkt dottir Iarns(k)eggia af Yriom. Ok þat var a env .iiii. ari rikis Olafs konungs at hann átti þing i þrandheimi aFrostv .viii. fylkia þing ok var þar fiolmenne mikit ok enir mesto hôfðingiar. þar var Iarnskegge af Yrivm af Vthauge. ok Styrkarr Ei(nd)riða son af Gimsvm. Ormr lygra af Bynesi or Gavlar dal ok margir frendr þeirra ok vinir ok sa Ormr gerðe for at Haconi iarli. hann atti Gvðrvnv dottvr Bergðors. systvr Asgavtz or Selvage. þeirra moðer var þyriðr syster þoroðz or Avlfvsi oc þeir stoðv allir saman a þingino. En er Olafr konungr talaðe vm trvna ok melti sniallt. þa melti Iarnskegge ef þv letr eigi af þessvm boðum muntu hafa farar Hakonar iarls. ok konungr sa at hann hafðe ecke liðs við þeim. ok kvatz mvndv samþyckiaz við þa. ok melti. Eige hofir mer at hafa yþarn afla i moti mer. ok er þat konungligra at avka blotið. helldr en þverra ok var konungr allbliðr i mali en mikill i skapi ok er þingino var lokit foro lendir menn ok bendr i brótt ok voro .ccc. saman. ok a Mærini i þrandheimi var hôfuð blott ok var þangat enn van Olafs konungs. ok kom hann aðr heim a Hlaðer. ok Ormrinn var þa gerr ok hafðe konungr hann einn skipa inn til þingsins. þeir hôfðv þar fyrir blott ok ætlvðv at gera konunge skom ok at koma honom til samþykis við síg. ok er konungr kom beidiz hann inn at ganga i hôfit ok sia þar tiþende. hann geck inn ok hafðe ǿxi mikla i hende ok breiða ok blott menn þeirra með honom ok sôgðv [var hvarke [1] goðit var. ok þórr var i miðiu hofino ok hafðe mest yfir lát. konungr geck fyrir þórr ok rak éxi við eyra honom. ok hravtt hann þegar i sundr a golfit ofan. ok siðan geck

[1]) [saaledes i Mbr.

konungr vt ok i vt gavngvnne var Jarnskegge drepinn hia hôfino a milli konungs manna. þa melti konungr. minnvmz sveinar at avka blotin. en þverrvm eigi. ok blotum eigi þrelum ok gamalmenni er enskis ero verðer ok takit konvr yðrar ok bavrn ok gefit gvðvnvm. Ok er Iarnskegge var drepin bra ôllum við ok sa þa at hvarke hôfðv þeir við konunge gefv ne harðreðe. Ok þa melti konungr. samþykiz viþ mik ok verit i friðe ok vingan minne. ok takit trv. Ok er han hafðe lenge talað[1] þa stoð mikil ogn af orðvm hans ok tokv þeir trv. ok iattv konungs boðe. ok voro þa skirð .vi. hvndrvð manna. ok vm fram konvr ok bavrn. ok varð ôllum at gefv er frið gerðv við konung ok sætt við gvð. ok þa let hann eina Gvðrvno dottvr Iarnskeggia ok þotti henni ser mikit misboðit i þvi.

Drap Roallz.

42. Roalldr het maðr er bio i Mollda firðe ok var avðigr ok heiðin ok konungs vvinr. hann geriz til engrar hlyðni við konung ok trvðe hann a blotgoð sin at konungr munde eigi sigra hann. Ok þa er konungr gerðiz[2] at fara þanvg. vakðe Hroalldr upp i moti honom boða .ii. mikla. Ok er konungr kom at boðunvm. þa risv þeir upp ogurliga. þa melti konungr. miklum fianda krapti styrir sa maðr er þessa boða vekr upp i favgrv veþri. ok eigi at siðr skolum uer sigla a þa ok sva gerðu þeirr. ok legðuz þegar boðarnir en konungr komz i fiorðinn[3] ok tok Hroalld hondvm ok bað hann trv taka. en hann næitaðe ok kvað ser helldr sama at lata lifit en þionan guðanna. Ok þa melti konungr illt villtv hafa. ok sva mvn ok vera Ok var hann drepin siþan ok lavk þar vm hann. ok sva hafðe farit .iii. vætr at Hroalldr hafðe þessa vorn fyrir sino landi i mott konunge. ok hlydde honom þat vm stvnd ok for honvm sva sem avllom avðrvm at fiandinn bleckir þa loks alla er honom trua þott þat se með bloma um hrið.

Fra þvi er ormrinn.[4]

43. Ok a eino þinge er konungr talaðe trv fyrir monnum. þa svaraðe honum einn malsniallr maðr morgum orðum haðuligum ok vvirðiligum ok þa reiddiz konungr ok lett hann taka hôndvm. ok siþan let hann taka ein yrmling ok let hann rétta at mvnne hans ok villdi at hann hrekþiz i mvnn honom. en ormrinn var þess vfvss ok hrokþizt fra mvninum. Ok þa let konungr taka héitt iarn ok binda við orminn. ok er hann kende hitans. þa hrekþiz hann i mvnnin ok i kviðinn ok v́t siþan vm mvnnin ok hafð(i) hiartað i mvnne ser. ok af þessv gerðiz hrezla manna mikil ok ogn viþ konvnginn.

[1]) Rettet i Mbr. selv fra „talat". [2]) Mbr. „gerzið". [3]) „fiorðiz" Mbr. [4]) Saal. Mbr.

Drap hirðmanz.

44. Eit svmar kom sa maðr til Islanz er Grimr het ok var stafn bui Olafs konvngs mikill maðr ok sterkr ok gerfiligr. hann var i Borgar firðe ok þar var sa maðr er het þorkell trefill hôfðinge mikill ok grimr. ok þat barsk at a alþinge at hann var vndir fotvm troðinn. ok kendi at Grimr hefðe honvm þetta til meins gert ok gerþi sik reiðan vm ok fiandskapar fullan. ok eggiaðe a hendr honom frenda sinn Sigurð at hefna sin. ok var hann manna drengiligastr ok mikill ok sterkr. ok sið um kveld er Grimr sat a reckio stocke at Sigurðr kom at honom með vapnum ok hio hann bana hôgg. hann dó með drengskap ok fyr þetta varð Sigvrðr sekr af frendvm Grims at rettvm lanz lôgvm skogar maðr a alþinge. ok þat sumar for hann vtan ok kom við Noreg um haustið ok hafðe þa annat nafn. ok er konvngr spyr þat af kavpmonnvm at stafn bvi hans var drepin gerðe han sik reiðan ok villdi hefna ok leitar eptir honom vm kavpskipit. ok kvnne bratt at skynia hann. ok lett i fiotvr setia ok siðan þing stefna. ok biðr konungr hann fletta af kleðvnvm ok setia i mann hringinn ok bað hann beita hvndum. þa geck fyrir konung einn af hirðmonnvm ok melti gerið sva vel herra gefit manninvm grið maðrin er drengiligr ok venligr til at vera mvni vel goldit fyrir þinn mann. konungr melti ecke stoða her vm þin orð ok þat skal ôðrvm leiða mina hirðmenn at drepa ok siþan hitti maðrinn byskvp ok bað hann orð leggia til hialpar honom ok sva gerðe hann. sendi hann aptr hirðmanninn til konvngs ok með sinne bøn. konungr melti. Ecke kan byskop glogligarr at sia mann a velli en ek ok bað sla hvndvm i manhringinnn. Ok han hafðe sva snór avgv i mót at eigi þorðv þeir a hann at raða. þa heimti konungr til sin Viga tysvar eða þrysvar ok klappaðe honom. en hann var travðr. Konungr bavð honom at bita mannin ok er konungr ygldiz a hvndin ok eggiaðe hann þa hliop hvndrinn fram ok beitt i kviðinn eit sinn. ok hvarf aptr siþan til konungs. ok lagðiz niðr. ok er maðrinn fek sarit þa spratt hann upp ok hliop yfir enn nesta mann hring ok fell niðr davðr a iorð ok byskop avitaðe konung vm sinn misgerning af þesso grimma verki ok konungr gerðe þa iþran bera fyrir gvðe ok mônum.

Fra Gvðreði.

45. Ok a þessum tiðum kom i land Guðravðr Eiriks sonr ok Gvnhilld(a)r er sveik Tryggva konung með raðum ok velum moðvr sinar. hann hafðe .lx. skipa ok mikit lið ok leitaþi eptir hva(r)t menn villdi við honom taka til konungs. eða villdi þeir þola her hans. En þeir Hyrningr ok þorgeirr breðr helldv þar rike. ok kvoðuz helldr kiosa hann til konungs

at taka en beiða þings at kveðia at slikvm stormelvm. ok þvi iatti Guðrøðr. Eptir þetta var sett fiolment þing ok toko menn hann til konungs. þa varþ þar skiotr at burðr. at Hyrningr fell af hestinom. er hann reið fyrir liðino ok var þegar davðr. þetta þotti monnvm kynzl mikil. ok er hann bravtt flutr með hrygð af sinom monnvm ok heim i sitt hús. þa melti þorgeirr til Guðreðar. heyrt mvnv þer hafa þenna en skiota at burð lif lat broðvr mins. Nv beiðe ek yðr lófs at ek koma heim at hugga hans menn er nv ero i harmi. ok at heyia hann ok erfa siðan Ok vilivm ver yðr fyrst þangat bioða til oc ôllum yðrum monnvm. ok at allt folk gange þar til yðar oc þioni yðr. Konungr tôk þvi vel ok iati þessv ok sotti veizluna með fiolmenni. ok voro þar agættlig til fông ok er menn drvckv fast með glavm miklom. þa koma menn at með vapnum ok barv eld at stôfvne ok voro þar komnir Hyrningr oc hans menn ok þa risinn af davða ok forv með vfriðe ok letv makligt at sa veri drepin er aðra sveik. ok lavk þar øfi Gvðreðar. ok er þetta spurðe Olafr konungr þa likaðe honom vel þeirra tilteki.

Fra þór.

46. Ok eitt sinn er Olafr konungr sigldi fram fyrir land a þvi enno vegliga skipi Orminvm langa ok eins hvers staðar fyrir biorgvm nockvrvm. þa kallaðe maðr askipit sa var ecke har ok ravð littaðr. ok konungr lett renna skipit a viðvm at. ok þegar er hann kom ▪ skipit var mikit vm hann ok hlogv menn at honom ok han at avðrom ok veitti haðulig orða skipti ok kom þat fyrir konung ok var hann ferðr honom. konungr spvrðe hann margs ok hann leysti or þvi er spvrt var. þa melti konungr hvat fôlke hefir her bvit a land upp. Maðrinn melti. her bioggv risar ok stort fôlk lenge hvatt ok þa kom sott i lið þeirra ok lifðe eigi fleira eptir en .ii. miklar konvr. ok þa er menn tokv her at byggva þa gerðiz monnvm mikit mein at konvnvm. ok þat varð ýr ræðe manna at þeir hetv a þetta ið ravða skegg ok þat gafz þeim ok drap ek konvrnar með hamri minom ok þa er þar var komið fleygir hann vm fram stafninn ok i sioin. þa melti konungr diarfr var fiandin er han geck sva ner oss ok skiott sotti hann ok vndan.

Fra trollvm.

47. Ok þat er ságt eitt sinn at Olafr konvngr for norðr a Haloga land. þvi at þar var sva mikit um trolla gang at menn mattv eigi sva buit bera. ok sendv konunginvm orð ok hann kom ok lagðe skipin i læge ok bað menn vera hlioðsama ok fara ecke fyrr a land upp en hann

genge um morgvninn. En .ii. menn vokþv vm notina. þeir er gettið er við at a land upp genge ok þotti davflikt at skipum ok komo til fiallz ok sa þar ellda brenna. ok komo at hellis dyrum ok satv ýti ok sa at þar voro travll mórg viþ elld. þæirr heyrðv at eitt tók til orða ok melti. þat leiz þeim sem vera mvnde foringe travllanna. Vita mvnv þær at Olafr konungr er kominn i hervð var. ok ætlar a mórgvn upp at ganga ok sækia hingat til bygða varra ok flema oss abravt. þa svarar annat troll. þat horfiz illa til þvi at ek mvn segia yþr at eit sinn bar ockarn fvnd saman. Ek atta bygð i Gavlar dal suðr skamt fra Hakoni iarli vin minvm ok varð mer vhaglict skipti er sia kom i staðinn. þvi at við iarl attvm saman margan felags skap. ok eitt sinn er konungs menn lekv ner bygð minne þotti mer illt hareysti þeirra ok oþocke var mer at þeim ok reðvmz ek ileikin með þeim sva at þeir sa mik eige. ok skilþvmz ek sva við þa at brotin var hond a einom ok annan dag þa bravt ek fótt a avðrom ok þotti mer þa miok venliga horfaz. ok enn þriþia dag kom ek til leiks. ok ætlaða ek þa at gera þeim hrið einhveriom ok er ek tók hóndvm vm einn þa greip sa at siðum mer ok þotti mer brena vndir hans atake ok villda ek giarna vndan en þess var eige kostr ok vissa ek þa at konungr var þar ok allzstaðar þess er hann for hondvm vm mik. þa brann ek ok hefi ek alldregi iafn vesell orðit ok varð þat loks at ek leitaða niðr i iorðina ok for ek siðan i bravtt ok norðr hingat. þa melti annarr diofvll. Ek kom þar sem konungr var a veizlo ok villda ek gera honom svik með dryk ok bra ek a mik konv like fagrar ok stoð ek með horn hia trapizv ok vel bvin. ok vm kveldit er konungr sa mik retti hann til min hondina ok til hornsens ok hvgða ek þa gott til ok er han tók við horninv þa lavst hann i hófvð mer ok sva mikit hógg at ek hvgða at havssinn mvndi brottna ok varð ek þa at neyta enar neðri leiðar ok hefi ek slikt af fengit okrvm fvnde. Ok þa melti et þriþia troll. Ek vil segia yþr hve mer for. ek kom i þat herberge er konungr hvildi ok byscop i annarre rekio. ok bra ek a mik konv syn vennar. konungr melti. þv kona. gack ok kla fótt minn ok sva gerða ek ok klo ek føtr hans ok lett ek vaxa i klaðann miok. Siþan sófnaþe konungr. ok þa gegðvmz ek vpp yfir hann ok ætlaða ek þa at styrma yfir honom. ok i þvi þa rak byskop bok ameðal herða mer ok varð mer sva illt við at hvert bein brottnaðe. ok varð ek þa at neyta enar neðri leiðar. en byskvp vakðe konung ok beidiz at sia fótinn ok var þa komit i drep ok skar byskop or flekin ok gerðiz þa heillt eptir nv ma ek slikar miniar hans hafa. ok er þeir hófðv þetta heyrt foro þeir aptr til skipa. en vm mórgvnin sógðv þeir konunge ok byskopi slíct er þeir hófðv sétt ok heyrt ok

þeir kavnnoðvz við vm þetta. En konungr bað at eigi skylldi þeir sva optarr gera. ok kvat þetta hettv vera mikla at fara sva. ok siðan gengo þeir vpp ok støkðv vatni ok foro með sôngvm ok eyddv þar skrimslum ollvm. ok eptir þat for konvngr til þrandheims með miklum vég.

Fra syni Olafs konungs.

48. Olafr konungr atti sôn við þyri er het Haralldr ok vnno þau honom mikit ok hugðv gott til at hann tøki rikit i Norege. En hann lifðe eitt ár ok andaðiz ok for til guðs almattigs.

Fra tali Sveins konungs ok Sigriðar.

49. Ok a enno .v. ári rikis Olafs konvngs er sagt fra hiali þeirra Sveins konvngs ok Sigriðar enar storraðv hon melti. herra hve lenge skaltv sitia yfir vvirðingv er þig hefir hent. Konungr melti. hvar er þat er þv melir þetta til. Sigriðr melti. hvat veri meiri skom en gera þik eige þess verðan at spyria þig eptir at syster þin veri gefin. ok Olafr konvngr tok hana i sítt valld an þino raðe. Svein melti. Eige er mer vvirðing at þvi er Olafr konungr er virðiligri hveriom konunge. ok ecke mvnda ek hana betr gefa. hon melti. Eige meli ek þvi i mot at hann se agættligr konungr. en þo hefir hann til þin illa gertt ok þins konungs doms ok enskis virði hann þin vilia ok delt þycker monnvm við þik þvi at þv ert litill konungr. hann svarar. eigi ætla ek høgt mvno hann at sigra meðan hann sitr i rike sino fyrir saker travstz ok afla. Sigriðr melti. sva mvn vera meðan þv vill æcke at manna vera ok vlikr þinvm frendvm gavfgum ok gera mvn ek skilnvð við þig. ef þv þorir ecke at hafaz. Sveinn konungr melti. hver rað setr þv til. hon melti. Sentv men eptir Sigvallda iarli i Vinland er þv hefir vt lagan gert ok bioð honom til þin at setaz ok gef honom aptr iarðer sinar. siþan skaltv biðia hann fara til Noregs ok bøta sva við þig þinar harmsakar ok ef þat kemð(!) a leið at Olafr se fyrir vtan sit rike þa mattv na vallde hans. ok þa vilium ver senda iarlin til Sviþioðar til Olafs sonar mins ok latvm hann likligan til at taka við siðenvm. ok mvn Olafr konungr Tryggva sonr. þa giarnliga fara ef hann veitt þat erende at cristna menn. ok beraz ma sva at. at Eirikr iarl hitti hann. ok mvn hann illa vilia til Sigvallda af þeirra skiptum. ok er hann veitt hverr sôk til er ferðarinar þa mvn han vel til hans gera. þvi at giarna mvn hann vilia Olaf konung feigan ok þess vetti ek at Olafr konungr sonr minn mvni vel vndir þetta taka með minv boðe. ok mvn hann

senda hann með iartegnvm til Olafs konungs Tryggva sonar. Sveinn konungr letr ser þetta vel lika. ok sendir eptir iarlinvm ok segir honom leyndar hialit eða hvat hann mvn ser i kavpa ok reðr iarlin til ferðarinar. ok er hann kom i nand skipa flóta Eiriks iarls. foro orðsendingar þeirra i millum. ok er jarlin Eirikr veitt sannleik af hans ferðum. tekr hann þessv vel ok siþan ferr Sigvalldi jarl a fvnd Olafs konungs senska ok sagðe honom orðsending Sigriðar moðvr sinar ok þessa raða gerð at teyia Olaf konung Tryggva son or lande. Hann festi þetta allt ok iataðe Svia konunge. Ok at raðnv þessv ollv kom hann til Noregs ok a fvnd Olafs konungs. konungr tôk hann i sitt valld ok fagnaðe honom vel ok sagðe iarlin allt sit erende at konungr i Sviþioðv vill við cristni taka. konungr tok þvi vel ok kvaz koma mvndv a óðro ári til Sviþioðar. Siþan for iarl aptr ok seger sva buit en konungar favgnvðv þessvm tiðendum ok hvgþu gôtt til at fina Olaf konung[1] vtan sit rike. Sigriðr melti. nv er sett raðit ok ef nv fylgit þer at þa mvn Olafr konungr sigraðr verða.

Fra hvanniola.

50. Þat er sagt meðan Olafr konungr Tryggva sonr var konungr at Norege. þa var ár mikit ok syndiz þa þegar mikil dyrð i hans at vist ok kom beðe ar af lopti oc iorðu oc endiz þat meðan hann var konungr i Norege. Ok þat er sagt a palmsvnno dege er konungr geck fra messo. þa sa hann mann ganga fra kirkio dyrum ok hafðe hvann niola marga a bake. ok konungr retti til hôndina ok villdi reyna svmar avoxt. ok maðrin selldi honom einn mikinn hvan niola ok hafðe inn i havllina ...[2] menn drukv ok siþan sættiz hann i haseti sitt. hann skar af nockot en sumt gaf hann drottningo. þa melti ....[3] er hon hafðe bergt. þat hefi ek i minne at mikil eign var mer gefin i Danmork at tann fe. ok ætti nv með leigum at giallda Sveinn konungr. ok heimt nv þetta fe at svmri er þv hittir Svia konung. ok sia megv þær hversso litil eign min er af avðe Dana konungs. ok þat grett hon margan dag hverss hon hafðe mist ok i hugaðe þetta miok iafnan.

Forspa ens gamla manz.

51. En a env nesta svmri samnaðe Olafr konungr her miklum ok lætt boð fara um sit rike. ok hafðe konungr þa .c. skipa ok .xx. oc voro með honom margir hôfþingiar. ok kappar. þorgeirr ok Hyrningr. Ok nv byðz konungr or lande ok drottning ok hôfðingiar ok skipstiornar menn ok koma til eyiarinnar Mostr. ok þar kom Olafr konungr fyrst

[1]) Mbr. „kgr.“ [2]) og [3]) Hul paa Bladet efter Initialen til Cap. 53 paa næste Side.

við land er hann kom af Englande ok hafðe þar latið kirkio gera. hann la þar við herinn hia eyionne. Ok þar var gamall maðr ok blindr ok atti þar bu ok eignir. hann var fram synn miok ok er þeir lagu við eyna. þa bavð konungr fam monnvm. upp at ganga með ser a eyna ok sva var gert ok hafðe konungr annan bvnað umb ýtan vm tignar kleðe sín. at eigi veri hann kendr. En gamli maðr spvrði hverir komnir veri eða hvert þeirr skyllde fara. þeir kvaðvz vera kavpmenn ok ætla fyrir land fram. En Gamli maðr melti. Viti þer nokot til vm ferðer konungs vars. þeir sôgðv at konungr la við eyna ok ætlaðe or landi. þa bles enn Gamli maðr ok melti. hó hó mikill harmr er vm at reða. þar fara .iiii. lvtir or lande sva agættligir at engir ero sliker eptir. ok mvnum ver allra þeirra missa. þa melto kavpmennir hverir ero þeirr lutir fiorir er þu segir fra. En Gamli maðr melti. þar tel ek fyrst konung varn er slikr maðr hefir eigi komit i land þetta ok men hafe slika gezsko af hlottið ok kvað hann vlikan ôllvm konungum at flestvm lutvm ok er þat hormvng at vita at missa sliks konungs er alldri finz hans iafninge. þar nest tel ek drottningo er agettlig er i sinvm háttvm. ok menn eigv her gott vittni at bera i lande. ok er bøþi vitr ok goðgiorn. ok en þriþi lvtr er Ormrin lange. er slikr lýtr verðr eigi gerr í eino skipi ok alldrege mvn slikt skip gert verða. en fiorðe lutr er hundrin Víge. er vlikr er avðrvm hvndum i sinne nattvrv. ok ýggi ek at ver hafim eigi gefo til slikra luta at niota ok optt missa menn skiott agettligra luta ok niota skama stvnd. Ok er Olafr konungr heyrðe þetta gengv þeir vt ok namu staðar at hans vilia hia dyrom ok kvaz konungr vilia vita hvat þa melti en Gamli maðr. hann tôk þa til orða þat verðr ôllvm er eldaz at bæðe tekr fra likamliga syn ok spaleik hvgarins. at eigi skyllda ek nv kenna konungin er hann sat hia mer ok sagða ek honom þetta allt er ek mvnda vist eigi gertt hafa. ef ek vissa hverir verit hefði. þeir heyrðv at karli fekz þa mikils.

Leiðangr ferð.

52. Konungr geck a skip ok sigldi fram fyrir land til akveðinnar stefno við Svia konung. við landa mørit. Ok kom eige Svia konungr ok beið Olafr konungr hans .ii. vikvr ok visse hann eige þær velar er við han voro hafðar ok sigldi avstr gôgnvm Eyrar svnd ok i gognvm vellde Dana konungs fyrir vtan hans þock. Ok kom i Vinland ok hitti þar marga vini sina. Astriðe kono Sigvallda systvr Garie er Olafr konungr átti ok þar fann hann Dixin vin sinn ok tokv þav vel við honom ok agetliga. ok var hann þar langar stvnder. Oc þa heimti hann til giof þa er þyri atti af Burizlavi konunge. ok þar atti Astriðr allan lut i við

favðvr sinn at gera semiliga til Olafs konungs ok sva Dixin ok margir hôfðingiar ok naðe hann þar miklu fe ok storum eignum ok satt um sumarit með miklvm veg ok agøti ok virðingv af lanz monnvm konunge at upphafe ok mavrgvm avðrvm rikis monnvm.

Fra svikvm Sigvalda.

53. En a þessvm timum samnaðiz saman hérr mikill. oc voro þar i þeim samnaðe tveir konungar ok .ii. iarlar synir Hakonar iarls Eirikr ok Sveinn. þo verðr Eiriks mest við getið. en þo sagðe Skvli þorsteins son sva at Sveinn veri við orrostvna ok hafðe griman hvg a Olafi konvnge. er þeir kendv miok at af hans raðum ok til lavgum letiz Hacon iarl með þyss bvand karla ok v vina iarlsins ok vilia nv giarnliga neyta er konungr var fyrir vtan sitt rike. en barv varliga travst til at sekia hann heim. en hôfðv þo fvllan fiandskap a honom ok hôfðv mikit lið. þar var ok i herinvm Olafr Svia konungr ok vill þess hefna er Olafr konungr Tryggva son sleitt festar malum við moður hans. ok laust hana m[eð glo]fa. Ok þar var oc Svein konungr af Danmork. ok vill þess hefna er Olafr konungr feck systvr hans an hans raþe ok tok vpp eignir miklar at vvilia hans. Ok þar með hafðe hann sezk i skattlond favðvr hans er Haralldr kallaðe Havk ey sina. ok er þetta allt saman allmikill herr. þeir ætla at seta honom er hann ferr aptr til Noregs ok lago við Svolðr ok gerðv þa en rað sitt. ok þotti þeim eigi at veganda at konunge meðan hann satt við sva miklo liðe. ok villdv þeir spenia fra honom liðit. þeirr sendv Sigvallda iarl til Olafs konungs ok bað hann konung engan her hreðaz þyrfa ok jarl skylldi draga sva tal at honom. ok hetv þeir honvm i mótt soma. hann hitti Olaf konung i Vinlandi ok tôk konungr vel við honom ok spvrði hvart nockot veri til haft at herr dregiz saman i mott honom. nv þott Olafr konungr sensci hitti mik eigi vm cristin dom at þvi sinne. mvntv kvnna satt fra þesso segia. Hann svarar. herra ek kann yðr at segia at enge herr samnaz fyrir yðr. ok frials mvn ek þess mals. oc kvað þat við nema er nestvm kom Svia konungr eigi at her kom a land hans. ok villde hann þat veria. Olafr konungr trvðe þessum malum sem iarlin sagðe þott aðr kømi ymsar savgvr nockvt. ok var konvngr þa svikinn af illum monnvm ok vitrvm. Ok þetta hefir gert Oddr mvnkr a latino.

Nec nominabo
pene monstrabo
curſus (!) est deorsum
nasus est de in postata (!)
qui Svein regem
de terra se duxit

et filium Tryggva
traxit in dolo.

Ok at varv mali þyðiz þetta sva:

Maka ek nefna
nęr mvn ek stefna
niðr bivgt er nef
a niðinge.
þann er Svein konung
sveik or lande
ok Tryggva son
a talar dro.

þetta kvat Stefnir islenzkr maðr vm Sigvallda. en iarl gaf honvm sôk a ok sætti fyrir han vel reðe. Ok vm dag einn er Stefnir geck a streti kallaðe dottir iarls a hann ok melti far hingat norð maðr ok sitivm beðe saman. hann qvað visv:

Ek skil ærit gerla
ervmk leiðr favður reiðe
harðr skyli drengr ■ dyrðer
danskvr høll hvat þv melir
helldr vil ek vil stoð standa
staglvtr drifin vti
vaða gerðr en ek verða
varmr a þinvm ármi.

Ok siðan let iarl drepa hann.

Olafr konungr gaf heimleyfi.

54. Enn er Olafr konungr fann gnadd sinna manna at þeir þottvz lenge i bravt af sinvm eignvm ok fostr londum ok fra konvm. þa lætr hann stefna þing fiolment ok melti þa. Veitt ek at minvm mavnom leiþiz her i landi fra eignvm ok hyske. En nv gefvm ver yðr leyfe til heimfarar þeim er þat vilia en miklo meiri þock kunnum ver þeim er oss fylgia. ok epter þat var lokit þinginv. Ok gaf folkit honom mikla þavck fyrir. ok þa tôk gamall maðr til orða ok melti. þann konung hôfvm ver yfir oss er ulikr er avðrvm konungvm ok varla mvn finnaz hans iafninge ok með þvi at hann er fyrir vtan sit rike. þa ma vera at hann se i haska vvina sinna. ok þott hann gefi oss leyfe af sinne millde aptr at fara. þa byriar oss þat eigi at skiliazt viþ sva dyrligan mann ok berivmz helldr með honom i manravnom ok fylgiom honom meðan ver megum at eigi beriz sva at ef ver vrøkivmz við hann. at þa se hann fra oss tekinn er ver villdim sizt ok er þa mikit uhapp ok gløpr i ok mal staðr við oss. en her verðr at litill rômr. Ok vm morgvninn eptir var rofinn flotinn. sva at eigi voro meirr eptir en .xi. skip en konungr var eigi buinn at sigla þa eptir þeim ok dvalþiz hann

lengr. ok er a leið svmarit bioz konungr at sigla ok hafðe Astriðr bvit honom nockvrar Vinda snekivr ok fvlgðe honom avstan ok þotti liklikt at vera mvndi svik. En Sigvalldi var þa i bravttv ok farinn norðr a Skani. En þeir hofþingiarnir voro i holminvm Svolþr ok satv uppi a heðinne ok sa er skipin sigldv avstan ok þa voro en eptir með konunge nockvr storr skip at af teknvm þessum .xi. skipum.

Fra skipvm Olafs konvngs ok tal h(ofðingia).

55. Ok þann dag var veðr forkvnnar gôtt ok skin mikit ok satv sveitir manna a hôlminvm. ok sa þeir fara eitt skip mikit ok fagrt. þa melto konvngar. þetta er mikit skip ok fagrt ok mvn vera Ormrin lange ok favrom til skipanna sem tiðast. þa melti Eirikr iarl. latvm vera enn fleiri hafa þeir storskip en Orminn langa ok fa hafa enn mikil skip farit. Ok sva var þetta atti Styrkarr af Gimsvm ok er vist þetta mikit skip. en þo er meira skip miklo Ormrinn lange. þa sa þeir annat skip mikit ok vel bvit ok hôfvð a. Ok þa melte Svein konungr. nv mvn her fara Ormrinn lange. ok verðvm nv eigi ofseinir i moti þeim. En þetta skip atti ein konungs frende. Oc þa varð ▪ hlið nockott aðr en sigldi mikit skip ok frit. Ok þa melti Svein konungr ecke yfvm ver þetta Ormin. Eirikr melti Ecke hefir verit meira skip þat er en hefir siglt ok er þo Ormrin meiri miklo. Ok her eptir sigldi annat skip ok voro þesse iamn mikil. þesse attv þeir breðr Hyrningr ok þorgeirr. Ok þa sigldi nockvro siþarr mikit skip með segl stafat. ok var þat mest skip af þeim er siglt hofðu. þat var skeið ok ecke hôfvð a. þa stoð Svein konungr upp ok melti ok glotti við tavn. hreddr er hann nv Olafr konungr Tryggva son eigi þorir hann nv at sigla með hôfvð skipsins dreka sins ok favrom nv ok legiom til hans. þa melti Eirikr jarl herra eige er þetta Olafr konungr Tryggva son þetta skip kenne ek ok opt hefi ek sét. þetta a Erlingr Skialks(!) son af Iaðri ok er betr at ver leggim vm skvt honom til þessa fvndar. þeirr drenger ero þar innan borz. at sialfir megom ver þat vita ef ver hittvm Olaf konung Tryggva son at oss er betra at missa þessa skips ok se þar skarð i flota þeirra helldr en sia skeið biði sva bvin. þa melti Olafr konungr af Sviþioðv. ęige skylldum ver nv æðraz at beriaz við Olaf konung þott hann hafe skip mikit. ok er þat sv neisa er spyriaz mvn vm ôll lavnd. ef ver liggiom her með her vvigian. en hann sigli þioðleið fyrir vtan. þa melti Eirikr jarl herra lat sigla skipit. ek kan at segia þer goð tiðende at eigi mvn Olafr konungr hafa vm oss siglt ok þena dag mvno þer kost eiga at beriaz við hann. ok nv erv her margir hôfðingiar ok vetti ek þo þeirrar hriðar at ver skolvm allir

ęrit hafa at vinna. Nv sia þeir mikit skip ok melto allir at fvrðv mikit skip er þetta er nv siglir. ok er eigi at dylia at þetta mvn Ormrinn lange. ok vill iarlin nv eige beriaz ok hefna favðvr sins. Ok iarlin stoð vpp reiðr miok ok melti. biðr þa nv til ganga ok telr meiri van at Davnvm skal eigi vleiðara at beriaz en hans monnvm. ok gengv ofan til skipanna ok litv a þau en miklo er þa voro komin vndir holmin. ok var a hlið eigi all skamt. ok þa sa þeir .iii. skip ok oll stór ok eít miklo mest ok hafðe dreka hôfvð gylld. ok nv melto allir at iarlin hefðe sat sagt ok her fer nv Ormrin lange. Jarlin melti. Eige er þetta Ormrin lange en þo megvm ver nv til leggia ef þer vilit. Ok þa tok Sigvalldi iarl skeið sina. ok for vt til skipanna ok skavtt upp hvitvm skillde. en hinir hlaða seglunum ok biða. þetta skip heiter Traninn ok þvi styrðe þorkell nefia konungs frende. ok spurðv þe r jarl tiðenda. hann sagðe þeim kyrtt fra Sveini konunge ok Olavi konunge enom senska. ok kvaz kvnna nockvra nylvndv at segia Olafi konunge Tryggva syni af þessvm konvngum. ok kvað sett vera fyrir þa vel reþi ef þeirr varaðiz eige. ok þeir þorkell letv fliota skipin oc hloðv seglunum. Ok nu sa þeirr Svein konvngr hvar sigla .iiii. skip ok er eitt miklo mest. ok var þar a dreka hôfvð sem a gull eitt sei ok melto nv allir. at fvrðv mikit skip veri Ormrin lange ok ecke langskip mvn slikt i verolldv at fegrð ok voxtvm ok mikil ravsn er i at lata gera þvilika gripe. þa melti Svein konungr. Hat mvn Ormrin bera mik i kveld ok skal ek honvm styra aðr sól settiz. ok heitr a liðiz(!) at bva sik. þa melti Eirikr iarl sva at fair menn heyrðv. þott Olafr konungr hefðe ecke meira skip. þa mvnde eigi Svein konungr við einn saman Dana her vinna a þessv sigr ne þessv skipi styra. Sigvalldi biðr þa þorkel nefiv dragaz vnder holmin. lét þeim veðrit sva standa til. at fara land hallt við skip stor ok byr slevan ok þeirr gerðv sva ok heimtvz vnder holmin. Ok þessi .iiii. skip er eptir fara. þa er þeir sa sina menn róa vndir hôlminn. þa grvna þeir at vera mvnde nockvr tiðende ok beittv a veðr þeim ner hôlminvm ok hlaða seglunvm ok tokv til ara. ok þetta var Ormrinn skammi. Ok eigi leið langt aðr þeirr sa konungar. ok allt liðit hvar sigldv .iii. skip all stor ok et fiorða siðarst. ok sa nv dreka hôfvð mikit ok agettligt ok langt var at biða aþr annarr stafn kom fram. ok þetta var bvit allt með gulle ok silfri ok horfðv her nv aller a et mikla skipit. ok þotti vndr hve lông sv stvnd var aðr þeir sa skvtt stafninn. ok þotti þetta mikil tiðende. þa melti Eirikr iarl. standit upp nv ok farit til skipanna. nv mvn ek eigi þréta hvart þetta er Ormrin lange. ok þar megv þær nv hitta Olaf konvng Tryggva son ok marger þognvðv ok mello ecke vm. oc varð mikill ótti at þessv skipi. ok þar

hreddiz margr sinn bana. Ok þa melte Eirikr iarl. Mackligt er konunge þetta skip. þviat sva berr hann af oðrvm konungvm sem skipit af ôðrum skipum. Olafr konungr ser at hans menn leggia vnder holminn skipvnvm ok hyggr at þeirr mvni hafa spvrt tiðende. ok vendi oc þessum skipunvm enn at holminvm ok hlaða seglunum. Sigvalldi styrðe skeiðinne inn at holminum i moti liðe konunganna er innan ferr ok favgnvðv nv þessvm tiþendum. er Olafr konungr sigldi i um sater þeirra. ok hlutvþv hverir fyrst skylldv at leggia. þvi at allir girntvz þeir hans rike. Oc Sveins lutr kom fyrst upp. ok lagðe hann at með .lx. skipa ok let bera fyrir ser merke ok sinv liðe til orostvnar.

Fra tali konungs ok stafnbva hans.

56. Olafr konungr spurðe liðit er fyrir honom var hvi þeirr siglde eigi. en þeir sogðv hverr savk til var. ok baðu konungin flyia. hann svarar kvat þat eigi konungs rett vera at flyia vvini sina fyrir hrezlo sakar. ok sia nv at þeir ero sviknir ok siar allr er þakiðr af herskipum. En Olafr konungr hafðe lið litið sem Hallfroðr sagðe.

þar hyck vist til miok mistv
morg kom drott i flotta
gram þan er gunne samðe
gengis þrenskra drengia
næfr va einn við iofra
allvalldr tva snialla
fregr er til sliks at segia
siðr ok iarllinn þriþia.

Ok er riðlaðiz flotinn for ein ser Dana herr ok a annan stað Svia konvngs lið. En Eirik(r) iarl bioz i þriþia stað með sinn hér. þa melti við Olaf konung vitr maðr þorkell dyðrill. Herra sagðe hann her er mikit ofrefli við at beriaz. drogvm upp seglit ok vendvm v́t a haf epter liðe voro er þat engum manne bleyðe at hann ætli hôf fyrir ser. þa melti konungr hatt. legge saman skipin ok herkleðisz menn ok bregðe sverðum ok ecke skolo minir menn hyggia a flotta. þat sannaðe Hallfroðr.

Geta skal mals þess er mela
menn at vapna senno
dolga fangs við drenge
dað avflgan by kvaðv
baðat hertrygðar hyggia
hneckir sina recka
þess lifir þioðar sessa
þrottar orð a sporðe.

Olafr konungr Tryggva son skipaðe at lôgvnne ok vig gyrðlaðe skipin ok bað a sitt borð hvart leggia ser Ormin skama ok Tranan ok

tengia oll saman. þa melti stafnbui Olafs konungs Vlfr ravðe. hvart Orminn skylldi þvi lengra fram leggia sem hann var meiri en onnvr skip. þa melti Olafr konungr at þvi var hann lengri gerr en ônvr skipin at hann skylldi þvi lengra fram leggia sem hann var lengri. þa melti stafn bvin. avint mvnom ver þa eiga vm savxin i dag. þa melti konungr. ek vissa eigi at vær ættim bæðe stafnbvan ravðan ok ragan. þa melti stafn bvin af reiðe. Hyggi þer at herra at eige snvi þær meirr i dag við i lyptingune en ver mvnom i stafninvm i moti varum vvinvm. þa reiddiz konungr. ok vill skiota til hans. Vlfr melti. Skiotið þangat er nv er meiri þavrf. ecke hafe þer of marga liðveizlo menn. ok þa rende at lyptingvne skvta ein tvitvg sessa a kafa skiott ok hialaðe maðrinn við konungin með okvnnv mali ok konungr svarar sva i mot at Norðmenn skilðv eige. ok siþan lagu þeirr vm ackeri allan daginn við land meðan orrostan vár. ok spvrðv menn konungin hverir þeirr veri. Han kvat þat vera vindverska menn vini sina.[1] ok þesser hôfðingiar .iiii. tveir konungar ok tveir iarlar børðvz i moti Olafi konunge. Ok er litt Sigvallda við getið orrostvna. Sva segir Skvli þorsteins son.

Fylgða ek Frisa dolge
feck ek vngr þar er spior svngv
nv fiðr avlld at ek elldumz
alldr bott ok Sigvalda
þa er til motz við mæti
malm þings i dyn hialma
svðr fyrir Svolðrar mynne
sar lauk roðinn barum.

Hann var þar i þeirri orostv með Eirike jarli.

Vpphaf orrostv a Savlðrar vagi.

57. Sva er sagt at Svein konungr lagðe fyrst at Olafi konunge. ok er Olafr konungr sa merkin spurðe hann hverir þeir veri. honom var sagt at þar var Svein Dana konungr. konungr melti. Ecke hræðvmz ver geitr þær ecke børa Danir sigr af Norðmonnvm. Ok er þyri drottning varð þessa vór grett hon miok. en konungr læt vm hana vel bva ok kvaz nv skylldv heimta tann fe hennar i dag. konungr var i ravðum silke kyrtli ok steypðe yfir sik brynio. ok stoð i lyptingv. ok kvaðv nv við luðrar vm allan herin. En Olafr konungr barðiz agetliga moti Dana konunge. ok fengv þeirr eigi meira at gert. en komiz við en yztv skip. En af skipum Olafs konungs skorti eige skott hrið. ok vrðv Danir sarir ok margir drepnir ok þott sva veri kallað at Svein konungr legðe at.

[1]) Mbr. „sinø".

þa var þo skotið af skipum Svia konungs ok Eiriks jarls ok hvrfv þeir fra við litinn orztir. sem Olafr konungr gatt með morgvm sinvm monnum lattnvm ok avrkvmlvðvm oc meiddum með skavm.

Fra Svivm.

58. Ok þar nest lagðe at Svia konungr með .lx. skipa ok til valðer enir matkvstv. þa melti Olafr konungr. hverir legia nv at oss. eða fyrir hveriom ero her merki borin honom var sagt at þar var Olafr konungr af Sviðioðv. Olafr konungr melti Avðvelldra mvn þeim ykia Svivm at sleikia blot bolla sina. en ganga vpp a Ormin vnder vapn yðvr ok ecke hrøðvmz ver hrossættvr. Siþan bavrðvz þeir sterkliga ok með miklo manspelli ok sottv Olafs konungs menn af envm smerrvm[1] skipvnvm oc a en sterre. ok lôgðv fram vm stafninn. Ok aðr en letti voro eydd skip Svia konungs .xviii. ok flyðv til lanz við sva bvit. En menn Olafs konungs Tryggva sonar hôfðv Orminn sem[2] fyrir mikinn kastala. er hann var hár borðe. ok varla mattv þeirr vega fyrir fiolmenne. en Svia konungr lett marga menn sina voro margir sarir en svmir drepnir ok æ i sifellu var iarlin við ok hans menn ok Danir skvtv a skipin. oc fell nv miok lið Olafs konungs. er hann atti langt liðveizlv at søkia. Oc siþan attv þeir Eirikr þing a landi uppi. Ok er Olafr konungr sa at nockvr roa var a orrostvnne. bavð hann þorkattli dyðrli at hann tøke Travnona er þa var hroðin ok skipa sarvm monnvm ok føra i bravtt or orrostvne sem Hallfroðr segir.

Ogn røðir sa avða
armgrioz Travnv fliota
hann ravð geirr at gunne
glaðr ok baða naðra
aðr hialldr þorinn hellde
hvgframr ok bavð ramri
snotr a snæri ótri
svnz þorketill vndan.

Ok þa stoðv upp enn a Orminvm þrennar fylkingar sterkra manna. ok ero þessir nefndir at a Orminvm muni verit hafa. Hyrningr ok þorgeirr breðr. Biorn af Stvðlv. þorgrimr þioðolfs son or Hvini. Asbiorn or Mostr. þorðr or Niarð laug. Einarr af Gimsum þamba skelmir. Colbiorn af Ravma riki. þorstein oxa fotr af Hôfvnd. þorstein en hviti af Oprostavðum. þorkell dyðril af Avgðum for aþr*i bravtt. Vlfr en ravðe af Hein mork. Vikárr austan af Tiunda landi broðer Arnlioz gellina. Vakr enn elfke Ravma son. Bersi enn sterke. Án skyti af Iamta landi. þrandr en rammi af þela mork ok Vþyrmir broðer hans. Biorn en mikli af Vest-

[1]) I Mbr. selv rettet fra „sterrvm". [2]) I Mbr. „senn" eller „seim".

folld ok Bryniolfr havkr broðer hans. þeirr Haleygir. þrandr skialge. Ogmundr sande. Hlavðver lange ór Sallt vik ok Harekr hvassi. þeir In þrendir Ketill en hafe. þorfiðr eisli. Havarðr ok þeirr breðr or Orka dal. Arnorr [or orski [1]. ok Hallstein. Borkr or Fiorðum. Eyvindr snakr. Bergþorr bestill ok Hallkell af Fiolum. Olafr drengr. Arnfiðr ór Sôgni. Sigurðr bildr. Einarr horðski ok Fiðr Ketill rygski. Griott garðr rôskvi. þorolfr ok Ivarr smétta. Hallsteinn Hlifar son. Ormr skogar nef ok marger aðrir er agetir voro. þott ver vítim eigi navfn þeirra ok konungr bioz enn til orrostvnar.

Tal hofðingia.

59. En a þinginv er þeirr Eirikr iarl attv ok konungar. þa festv þeir þat mal sin i milli ef þeir veitti iarlinvm lið i moti . . . .[2] hann skylldi hafa tva lvti lanz i sinv vallde i Norege ok geraz þar yfir maðr ok giallda . . . . tta a hverio ari ok eignaz skip hans ok lut skipti i orrostv ok þriðivng Noregs . . . . Eirikr til með lið sitt. með iarnbarðan. ok var hvartvegge stafn með iarni bui . . . . hann .xix. skip. ok lagðe at konungs skipinv. ok sva fast lagðe hann at at Ormrin lagðiz fyrir miok ok geck af bunaðrin ok brottnaðe skipit. Ok er Olafr konungr sa þenna enn mikla attroðr spvrðe hann hverir sva hart sôtti at skipinv. Honom var svarað. þat hyggiom ver at þar se Eirikr iarl Hakonar son með iarnbarðan er allra skipa er mestr. Konungr melti. Miok hafa þeir tignvm monnvm skipat i her þenna. ok af þessvm er oss van harðrar orrostv. þvi at þeir ero Norðmenn sem ver. ok hafa optt sét bloðvg sverð ok vapn littvð. ok mvnv þyckiaz við oss eiga skapligan fvnd ok sva er. ok mvn hann nv ætla at hefna fôðvr sins. Stafnbui Eiriks jarls var Skvli þorsteins son ok Vigfus Viga glums son Torvi Valbranz son ok Fiðr Eyvindar son af Herlôndvm noren maðr ok skavtt allra manna bazt i Norege. hann hafðe gertt bôga Einarrs. ok af þvi ma marka hve Ormrinn var skipaðr at Einarr bio i krappa rumi ok skavtt þaðan vm daginn gullvofðum avrum ok varð eige misse fengr. ok sv orrosta varð en akafazsta ok lagðe iarlinn fast at. en konungr varðiz agætliga ok skavtt baðvm hôndvm ok hende hvertt skott a lopti ok sende aptr ok varð margs manz bani ok sva gerðv ok stafn bvar hans Hyrningr ok þorgeirr ok fello menn þa þykt með borð-vm. ok margir voro sarir fyrir skeytum ok kesiom ok steinom en allir þreyttir en eigi enn þa margir fallnir. Eirikr jarl sa sina menn marga

[1]) [Saaledes i Mbr. [2])Denne og de følgende Lacuner ere opstaaede ved et Hul paa Bladet, efter Initialen til Cap. 57.

fallna ok marga sara ok lagðe hann at lande með miklo mann spelli. ok flutti davða menn af skipum en tok hvillda i staðinn ok etlar enn at at leggia. En konungar baðv hann flyia ok kvaðv ogvrlikt mann spell verða. hann kvaz þat eige mvndv gera. ok kvað hann þeim hann þyckia tregan til en sagðiz[1] nv eigi mvndv skiott flygia(!). Ok þa rende enn fra landino et sama skip .xx. sessan ok talaðe maðr við konunginn. ok bavðz til at beriaz með honom. Konvngr kvað ser þat ecke gera ok let ser þat meira mega at þeir keme honom at liðe epter orrostvna.

Fra þvi er vnnin var Ormrinn.

60. Eirikr iarl melti til Dana konungs ok Svia konungs. at þeir legðe a alla stvnd at vinna Orminn mvn ek geraz foringinn. er mer ok skyllzt vm at hefna favðvr mins með yðru afli ok mvnv a vallt þav brigzli uppi ef þeir komaz ibravt með fiorvi. ok hafe hann nv eitt skip eptir en ver morg. ok tokv nv at herðaz at nyio at orrostvnne. Ok þa melti iarlinn til þorkels ens hafa opt hefi ek verit i orrostvm ok alldrege set iafn hravsta menn ok vig kǫna ok eige ok skipit set iafn gótt ok torsótt ok leggit nv til nockvr rað at vinna Orminn. þvi at þu ertt manna vitrastr ok hefir alldregi rað fat orðit. han for lenge vndan. ok varð þat loks at hann gatt teldan hann með fegiofvm. at þeir tæke stor tre ok felldi a Orminn sem nockvrr kastali veri. ok þat er melt at alldregi mvndi Ormrinn vnninn nema hann legðe rað til. Ok þa lagðe iarlin at iarnbarðan fast ok sibyrðer við sem Halldorr kvað.

Fiorð kom helldr i harðan
hnigv reyr saman dreyra
tvngl skaruz þa tingla
tangar Ormin langa
þa er borðmikinn barða
brynflagðz regin lagðe
iarl vann hialms vnd holmi
hrið við fafnis siðv.

Gerðiz snarpra sverða
slitv drengir frið lenge
þar er gvllin spior gullv
gangr vm Ormin langa
dolgs kvaðv fram fylgia
fran leygs boða hanom
senska menn at sennv
svnnr ok Danska rvnna.

Hyckað ek végia at vigi
vann drótt iofvr sóttan

[1]) I Mbr. „sagðit“.

fiorð komz iarl at iorðv
ógn harðan sic sporðv
þa er fiarðmyils færðvz
folk harðr atravð barða
litt var sifiar sóti
svangr við Ormin langa.

Ok þessi orrosta varð sva horð fyrst af atsôkn drengiligri ok þo mest af vornine er sva kom vm siðer at ollvm megin lôgðv skip at Orminvm. En þeir vorðvz sva i mott at þeir hliopv af borðunvm vt ok sukkv niðr með vapnvm sinom ok gættu eigi annars en þeir beriz ▪ megin lande ok villdv æ fram sem Hallfroðr segir.

Suckv niðr af naðri
nadd fárs i bavð sarir
bavgs gerðvt við vegiaz
verckendr heðins serkiar
vanr mun Ormr þott Ormi
aldyrr konungr styri
hvars hann skriðr með lið lyða
lenge slikra drengia.

Oc er Olafr konungr sa at þyntiz skipvnin ok menn fellv vm mitt skipit. þa eggiaðe hann sina menn fast at beriaz ok kallaðe ok spvrðe hvart sverðin biti ecke eða þeir reidde sleliga til. en þeir fengv sialfer stor sár. en svmir fello davðer a þilivrnar. en hiner stoðvz er i moti þeim bavrðvz. ok attu þo at vega upp yfir hôfvð ser. þa melti Kolbiorn stallari. eigi er vndarlikt herra. at sverðin se sle þvi at þau hafa mart hôgg þolat i dag. ok syniz mer sem môrg mvni vera brottin til vnyz. þa hliop Olafr konungr ofan or lyptingvnne i fyrir rvmit. ok tok upp vettið af hasættis kistvnne ok tok þar upp morg sverð ok hrein ok bavð monnvm sinvm við þeim at taka. ok þat sa menn at bloðit fell vndan brynstvkv hans ok bleddi fram a hôndina en þo vissv menn eige hvar hann var sárr. Eptir þetta geck han aptr ilyptingina upp ok með honom Kolbiorn ok hafðe hvarr tveggi skiolld gullbuinn ok hialm ok silkitreygio ravða vtan vm brvniona. ok hvartveggi hvlðe sva andliðit (!) at eigi matti kenna glegt hvar þeirra var fyrir þvi at sva voro lik ôll vapn þeirra. ok hvartveggi maðrin mikill ok drengiligr ok sva er sagt með sonno at siþa(n) er skip Olafs konvngs voro oll roðin ok hôggvin fra Orminvm langa. at ollvm megin lavgðv skip at Orminvm ok allr herin kendi konungin hvar hann stoð ok sva mikill vapna bvrðr var i lyptingina af grioti ok skoti at . . . . .[1] skylldir (!) þeirra ok treyiornar þa voro sva ▪ at sia sem skvfaðar veri af fiðrinv skozins. Ok sva sagþe Sverrir konungr at eigi hafðe hann heyrt dømi til i Norege at

[1]) Bladet beskadiget i Hjørnet.

ne ein konvngr hefðe staðit i lyptingv sem Olafr konungr Tryggva son ok gerz sva avðkendr at allir menn mattv hann sia. ok hann hafðe þetta kapps verk gertt til agetis sér. Ok iarlinn lett nv fella þessa viðv u Orminn af kastolvm þeim er þeirr hôfðv gertt a skipvnvm. ok tôk at hallaz Ormrin ok þa gerðiz en aprasta hrið ok fello margir af hvarom tveggiom. Ok þott Eiriks iarls se mest við getið. þa var þo allr herinn i atsokninne ok þeirr enir ageto menn er fyrr voro nefndir. þorgeirr oc Hyrningr ok Vikarr bavrþvz a gættliga. ok i þeirri svipan fellv þeir allir með goðum orztir. þa skavtt Einarr þamba skelmir til iarlsens tveim avrom. þa melti iarlin. ecke em ek fvss at biða ennar þriþio. skiottv hann Fiðr. hann melti eigi mvn ek skiota hann. lemia mvn ek boga hans. ok þa villde Einarr skiota enni þriþio ok dro bôgan. En Fiðrinn skavtt bôgann með bild avr ok kom i þinvrinn ok brast i svndr bôginn. Hvat brast i sundr kvat Olafr konungr. Noregr or hende þer kvat Einarr. Olafr konungr melti gvð mvn þvi raða en eige boge þinn. ok þa gerðiz akavf rið ok fello þa miok kapparnir þeir sem lender menn voro ok fyrr voro nefnder ok komvz menn iarlsins i skipit ok forv sem skeðer vargar ok fello menn þa allt vm mitt skipit ok þar sem borðin voro legst ok vm stafninn. en fyrir rvmino helldv menn lengst. Ok þa sotto þeir til lyptingarinar til konungs. ok sotti þa lið at ôllvm megin ok sva kvat Halldorr.

Hæt a heiptar nyta
hvgreifr með Oleife
aptr stock þioð um þoptvr
þengill sina drenge
þa er hafvita hôfðv
Hallanz of gram sniallan
varð af vinða myrðe
vapn eirðr (!) lokit skeiðum.

Ok er Eirikr iarl var kominn i fyrir rvmit með sina menn varð horð viðr takan ok þeir sem upp stoðv voro miok moðer. Ok er Olafr konungr sa hvar iarlinn var. þa skavtt hann til hans með baðvm hondvm með þrimr kesiom skamskeptum. ok flvgv nv ecke eptir vanða þvi at enge kom a hann. þvi at annat huart flavg fyrir ofan hôfvð eða a hegra veg eða vinstra veg ok konungr vndraþiz ok melti. ho ho mikil er hamingia iarls þessa. ok þat vill guð at hann hafe nv rikit. ok er hann hafðe þetta melt. þa sa allir þeir er hia voro lios mikit koma yfir konungin. hans menn ok sva vvinir eigi siðr ok hioggv þeir i liosit ok ættlvðv at vega hann. ok er liosit hverfr [1] fanz konungr eige ok leitvðv þeir hans allt vm skipit ok milli skipanna. ok þeir gengv fyrir borð

[1]) I Mbr. „hvarfr“.

atta menn er upp stoðv. Einarr þamba skelmir. Kolbiorn vpplenzke. ok þorstein oxa fottr. Biorn af Stvþlv. Asbiorn or Mostr. þrandr en skialge. Avgmundr af Sande. oc þessir voro allir dregnir i skip upp. ok konungr sialfr hliop fyrir borð. ok segia sumer hann bravtt hafa komiz. en svmir hyggia hann þar fallit hafa. en hvat sem life hans hefir brvgðit. þa er likligt at guð hafe salina slika stvnd sem hann lagðe a at fremia kristnina ok við ecke vétta sparðiz þat er guðe var tign í enn kristninne styrkr. Ok eignaðiz þa Eirikr Orminn langa ok onnor skip Olafs konungs. ok margs mannz vapn þess er aðr hafðe drengiliga neytt til davða dags. Ok þessi orrosta hefir fregst verit i Norðr londvm fyrst af vôrn drengiligri er Ormrinn var variðr ok þvi næst af atsôkninne ok sigrinvm er þat skip var hroðit er enge maðr hvgðe at a vattni fliotanda mvnde verða vapnvm sôtt. Ok þo en mest fyrir sakar tiðendanna er þvilikr hôfðinge fell er þa var fregstr maðr a Norðr londvm. ok sva gerðv menn ser mikit vm alla vm røðv við Olaf konung ok astvð at mestr lvti manna villde eigi heyra at hann mvndi þar fallit hafa.

Fra þvi er konungr h(liop) fyrir borð.

61. þat segia menn at a sitt borð hløpi hvarr þeirra konungs ok Kolbiarnar en þeir iarlsins menn hofðv lagt at vtan sma skvtvr ok drapv æ þa er a kafit hliopv ok þa er konungr sialfr hliop a kafit villdv þeir . . . .[1] ok føra iarlinom. en Olafr konungr bra yfir sik skilldinom ok steyfðiz i kafit. En Kolbiorn stallari skavtt sinvm skilldi vnder sik. hlifðe konungr ser sva við spiotvm af skipvnom. en Kolbiorn komz þvi eigi sva skiott i kafit ok varð tekinn ok dreginn upp i skipit ok hvgðv þeir at þar veri konvngrin ok var hann þa leiddr fyrir iarlin. ok kende hann Kolbiorn ok gaf hann honom grið. Ok i þessare svipan reri a bravt Vinða sneckian ok var þar margra manna sôgn at Olafr konungr hefðe steypz af brynionne i kafe ok kømi með svnde ok miklom vaskleik til Vinða skipsins. ok hefir sv fra sôgn lenge siðan fram verit hôfð sem heyra ma i þeirra manna orðvm er þat sanna. En þetta er sôgn Hallfroðar. er sva mikit vnne konunge at menn segia at hann sykðiz fyrir astar sakar við hann ok hellt eigi heilso sinne. eptir er hann spurðe fra fall konungs.

Veit ek eige hitt hve heita
hvngr døyfi skal ek leyfa
dyn sæðinga davðan
dyr bliks eða þo kykvan.

[1]) bortrevet.

Ok en kvat hann.

Sagðr var mær ne meira
mvni maðr strið of biða
lyðvm firðr ok laðe
land vorðr fyr sio handan
veri oss þott ærir[1]
ellz þeim svikvm beldi
heila likn ef havka
ha(u)cklifs iofvrr lifðe.

Ok en kvat hann.

Norðr ero ôll of orðin
avð lônd of gram davðan
allr glepz friðr af falli
flygstygs sonar Tryggva.

Her ma heyra hans ætlan. Eige voro Norðr lavnd avð þott Olafr konungr veri fallinn. en avð voro fyrir þa sock at enge maðr var þa eptir þvilikr i Norðr laundum fyrir saker agættleikz hans ok allra mandomligra luta er hann hafðe vm hvern mann fram.

Hvat þeir sa siðarst til konungsins.

62. Herr er sagt fra þeim monnvm er fyrr gatvm ver er a skipi voro með Olafi konunge. hvat þeir sa siþarst til hans. En sva sagðe Skvli þorsteins son at þa er hann kom a konungs skipit ok lagv sva þyctt enir dauðv menn fyrir fôtvm honvm at varla matti hann ganga fyrir. ok kvaz hann sia konungin standa i lyptingvnne at skyro. ok er hann sa fra ok vellti fra fotvm iarlsins davðvm monnvm. Oc er hann leitt til i annat sinn. sa hann eigi konungin. En Einarr þamba skelmir kvaz sia bloð dryvpa (!) vndan hialminvm konungsins ok a kinnina niðr. Ok er hann villde at hyggia hvatt konungr gerðe. þa er hann sa iarlinn þa kom i hôfvð honom stein ok fell hann i v matt. ok litlv siðarr spratt hann upp ok sa þa eigi konvngin. Kolbiorn sagðe ok sva at hann sa þat siðarst til konungs er hann skavtt vm dagin ok ran vndan brynstvkvnne bloð. Ok er hann leitt til iarlsins manna er vpp hliopv i skipit þa hliop hann til konungsins. en er hann sa hann eigi. þa hliop hann af skipino ▪ sioinn. ok kendi hann fliota vndir ser skiold þar sem hann kom a siôin. ok kende at þar var vnder konungs skiolldr hann vissi at þar . . . .[2] vndir konungrinn. Ok er menn hofðv leitað hans ok fanz hann eigi þa sa menn at maðr var dreginn vpp i Vinða skipit.

[1]) I Mbr. selv rettet fra „ærit". [2]) Aabning efter den udfaldne Initial til Cap. 63.

Fra Eirike iarli.

63. Epter þessa orrostv ena agetv hefir Eirikr iarl fengit mikit lôf ok fregð sia orrosta var en þriðia idvs dag eða en .iiii. septembris [mana]ðar . En þyri drottning vnðe sva illa við at hon grett miok ok att hvarke ne drack ok er [iarli]n heyrðe þetta sagt geck hann u skipit til hennar ok melti. Mikinn glep hôfvm ver gertt i missi þessa ens goða konungs Olafs ok eige er þer einne þetta hormvng helldr ôllvm Norð monnvm. þvi at hann matti at rettv kallaz dyrð Norð manna. ok þott ver megim eigi konungin þer aptr bøta þa mvnvm ver eigi lata minkaz þinn soma i engo þvi sem aðr hafðe verit. at þesso afteknv ok bað hôn þǿgi matt at monnvm ok dryck. Hon melti. Optt syniz þat at þv ert goðgiarn maðr. ok slikt er vel melt. En miklo er meiri harmr minn en ek mega af hyggiaz. ok hon lifðe eige lenge siþan. þa melti prestrinn við hana at hon skylldi ney . . . .[1]llar føz... at eige metiz henne þat til storra af gerða ok sva gerðe hon sem han . . . .[2]a fram boð ok hialp at mvndv verða en þo leið at henne þetta strið ok lifðe sva .ix. daga ok andaðiz siþan. Eirikr tok við skipino ok sat við stiorn ok skipaðe með þrennum skipunvm. en skipit for avallt hallt siþan. ok geck fram með þvnga ok komz jarlin i Vikina avstan með erfiðe loksins. Ok er jarlinn sa þetta melti hann. Eige ætla ek sama at ne einn maðr styri þessv skipi siþan ok skal þat vpp hôggva ok brena oc sva var gertt. En er Noregs menn ok aðrir Norðmenn heyrðv þessi tiðende þottvz þeir illa hafa við konung skilit ok vnðv storvm litt við ok sa at þeir mvndv alldrege fa bøtr þessa. Nv er at segia fra hvndinom Viga at hann var varðveittr u konungs bø. ok gætt vel ok vandliga ok la hann fyrir konungs haseti. Ok þa er gezlv maðrinn spurðe fra fall Olafs konungs þa geck hann fyrir hvndin ok melti heyr þv nv Vige. nv ero við drottin lavsir. en hvndrinn spratt vpp ok kvað við hatt ok geck vm dyrnar vt ok hafðe hvarke matt ne dryck ok svelltiz þar. en bannaðe þo hvndum ok fuglum føzlvna en tar flvtv vm avgvn ok lez hann þar ok hôfðv menn nv latið þa fiora gripi er ageztir voro i Norege eptir for spa ens gamla manz.

Fra Olave konunge.

64. Ok þat vil ek segia enn er svmvm monnvm þycker vtrvlikt at Olafr konungr fere or brynio i kafe ok hann kemiz i Vinda skeiðina til Astriþar ok Dixins ok hefðe þav hann i bravt með ser i Vinland ok veri sarr þa með morgvm sarom ok eigi storvm ok lætt hon græða

[1]) Bortrevet. [2]) ulæseligt.

hann ok veri hann þar kendr af môrgvm monnvm ok byðe margir honvm lið sitt goðer menn ok at hann tøki þar rike eða søtti Noreg með liðe en hann kvaz þat eigi vilia ok sagðiz styrtt hafa þa rið rikino sem gvð unne honom ok kvat vera mega at gvðe hefðe eigi i alla staðe hvgnat hans rike ok a bvrðr en kvaz eigi nenna at leiða þa i haska er aðr[1] hafðe hann cristnat ok gvðe markaða. Ok þessi er fra sogn Astriðar en siþan veri hann gvðe kvnnr þott mavnnvm veri hann vkvnnigr. Ok þat segia menn at hann sende men til Erliggs (!) Skialks sonar ok Astriþar at þav visse sanna lvti vm hans . . . . ok at hann veri i mvnklife ok sendi þeim knif ok bellti oc gvll at sanna þessa sogv ok Astriðr . . . . . . di at Olafr konungr hafðe þetta att. Trui ek þesso segir Oddr mvnkr at Olafr konungr hafi bravtt komiz ok aller mvnv þeirr trva er mer ero liker þott ek vita svma ifa þat gamla menn ok trvi ek at hann hafe verit i Girklande ok Iorsala lande ok Syrlande ok bett annmarka með iðrán er hann gerðe a øskv alldri. ok þess vil ek biðia hvern sem einn er sogvna less segir Oddr munkr at þess biðe at Olafr konungr hafi himinrike með gvðe ok eilifan fagnað fyrir sitt starf. Ok þrytr savgvna Olafs konungs er at savnno ma kallaz postoli Norð manna ok díctaðe Oddr mvnkr at þingeyrvm þessi verss dyrligr maðr ok mikill gvðz vinr ok menn segia at fyrir hann hafi borit . . . . ligar synir ok hann sa Olaf konung at syn at sôgn vitra manna ok þvi framarr at men segia at han se . . . . sialfan þa er hann var i vynðe ok villdi a bravtt or mvnklifino ok er hann kom i kirkivna sa hann . . . . . breiða fra ser hendrnar ok hneigia hôfvðit ok melti ahyggio samliga. her mattv nv s . . . . ek hefi þolat fyrir yðrar sakar ok mvntv vilia bera freistni fyr mino nafne ok siþan . . . . hann eige i slika freistni sem aðr ok lett hann gvðe þacker gervar.

Fra Iatvarðe konunge.

65. Olafr konungr var i mikille vingan við Englandz konung ok hofðv þeir a honvm mikla virkð ok þa er styrðe Norðmanna vellde Haralldr Sigurðarson þa var Iatvarðr i Englande er . . . . rligr var i morgvm lvtvm ok mintiz hann a þann vinskap er Olafr hafðe att við favðvr . . . (A)þalrað konvng ok tok at vegsama Olaf með morgvm lvtvm ok u hverio ari paska dag . . . . . avgo hans sinom monnvm ok lett þat fylgia at hann hafðe fyr skavmmo spvrt af sann froðvm . . . . . . at þa hafðe Olafr konungr litlo aðr af heimi farið ok þotti macklict at . . . .

[1]) Her tilføies i Mbr. „voro", rimeligviis ved Skrivfeil; dog kan det nu ej sees, om det har været underprikket, eller ikke.

Brudstykke af Odd Munks Bearbeidelse af Olaf Tryggvesøns Saga, efter Pergamentshaandskrift No. 4—7 fol. i den delagardiske Samling i Upsala.

(58) . . . . En Olafs konongs menn flyðu þa allir upp a Orminn langa af oðrum skipunum ser til vigis. þui at hann var sua har borði sem kastali hia oðrum skipunum. En sua gerðizt þa fiolment a Orminum. at varla matto þæir vega fyrir þrong. er viger voro. En er Svia konongr sa fall sinna manna. en suma œrkumblaða. þa sa hann engan sinn kost venna en undan at hallda. En þo at þessara kononga se beggia við getit þessar .ii. orrostor. þa var Eirikr iarl iamnan i skotmali. oc fello menn Olafs konongs mioc af skoti. þui at æigi fecc i alla staði lifðum fyrir ´komit. eptir þat logðu þæir hofðingiarner til lanz. oc lata binda sar sinna manna. oc siðan settuz þæir i æitt landtialld oc hugsaðu með [1] ser huersu þæir skylldu Orminn unnit fa. En er Olafr konongr sa at huilld nokor myndi a uerða bardaganom. þa mællti hann við þorkel dyðril. bað hann skipa Tranann til lannz með dauðom monnum oc sarom. oc mætti sua rymazt a Orminum. Sua segir Hallfroðr scalld.

Ogrœðir sa auðan
armgrioz Trana fliota
hann rauð gæir at gunni
glaðr oc baða naðra.
aðr hialldrþorinn helldi
hugframr i boð ramri
snotr a snœri vitru
sunz þorketill undan.

Nu var þa Ormrinn æinn oroðinn oc stoðo þa þrennar fylkingar upp a honum. En þessir menn voro a Orminum i hinni siðazto orrosto. þæir brœðr Hyrningr oc þorgæirr. Biorn af Stoðlu. þorgrimr þioðolfs son or Huini. Asbiorn or Mostr. þorðr or Niarðarlaug. Einarr þambaskelvir son Styrkars af Gimsum. þorbiorn af Raumariki. þorstæinn uxafotr or Hofund. þorstæinn huiti af Hovreksstoðum. Vlfr rauði af Hæinmork. Vikarr af Vindalandi(!) Vakr hinn e(g)ðzki. Bessi hinn sterki. þrondr hinn rammi af þelamork. Vþyrmir broðir hans. Biorn hinn mikli af Vestfolld. Bryniolfr hakr broðir hans. oc þæir Halœygir þrondr skialgi oc Augmundr a Sandi. Loðvir langi or Saltvik. Harekr huassi. þæir Jnnþrœndir Ketill hinn havi. þorfinnr esli. oc Havarðr or Orkadal.

[1]) r. f. „mer“.

Halstæinn borkr or Fiorðum. Œyvindr snakr. Berðorr bestill. Hallkell af Fiolum. Olafr drengr. Ar(n)finnr or Sogni. Sigurðr billdr. Einarr vorski. Fiðr ok Ketill rygski. Griotgarðr oc þorolfr. Jvarr smællta. Hallstæinn Livar son. Ormr skogarnef. oc margir aðrir agætir menn. oc nu buazt þæir a nyia læik við orrostonni með þæim fongum sem viliazt voro til.

Raðagerð.

(59). Nv gera þæir sitt rað hofðingiarner með þui moti at þæir Sveinn Dana konongr oc Olafr Suia konongr skolu fa Eiriki iarli lið sem hann þarf til orrostunnar oc scal han hafa .ii. luti Noregs oc giallda þæim skatt af. En iarlinn skylldi hafa Orminn oc allt lutskifti þat sem fengizt i orrostonni. en er þetta rað var gort. þa bioz iarlinn til bardagans. oc hafði skip þat er kallat var Jarnbarðinn. þat var ramgort oc var huartveggi stafninn varðr framan með iarni. með digrum iarngoddum huasæggiaðum. hann hafði nittian skip oc oll harðskipað. oc rœr nu sua hart at. at vigit brotnaði fyrir barðanom. Konongr spurði huerr sua hart rœri at scipino. honum var sagt at Eirikr iarll var. konongr sagði her (er) oss von harðrar orrosto. þui at her ero margir gofgir menn oc Norðmenn sem ver. þæir hafa oft set bloðog suerð oc i morgu vapna skifti verit. oc man iarll þykkiazt æiga við oss skaplegan fund fyrir sakir liflaz foður sins oc broðor. Stamnbuar iarls voro þæir Skuli þorstæins son. Vigfuss Vigaglums son. Tiorvi Vallbranz son. Finnr Œyvindar son. bogmaðr mikill. han hafði gort boga Æinars þambaskelvis. Einarr var i krapparumi a konongs skipino. oc skaut þaðan um daginn silfrvofnum orvum. oc varð æigi missifengr. þessi var snorp atlaga oc væita iarls mennnir harða atsokn at Orminom. En Olafs konongs menn veriazt með myklom vasklæik oc hugpryði. konongr sialfr stoð i lyptinginni oc tekr a lofti bæði [1] kesior oc orvar oc sendir aftr baðom hondom oc gerir mikit mannspell. Sua gerðu þæir stafnbuar konongs Vlfr oc Vikarr. Hyrningr oc Einarr. drapo otal manna oc særðo marga til orlivis. oc var æigi gott at sœkia undir vopn þæirra. En i þessari orrosto urðu menn mioc sarir ■ Orminom af grioti oc scoti oc palstofum. en faer þa enn fallnir en allir voro miok moðir oc þrœyttir. En er þæir hofðu barzt langa stund dagsins. þa sa iarlinn marga sina menn fallna oc mikinn fiolda saran. oc leggr brott ifra oc at landi með miklom mannscaða. oc ganga nu huilldir menn a skipin en hinir dueliazt eptir hinir saro. en dauðir voro grafnir. Menn Olafs konongs biðia nu flyia þui at þæirra mal var æ þui haska venna sem liðit talmazt mæirr. en hann lezt æigi flyia myndo oc kuað æigi konong þat æiga at gera. Nu leggr Vinda snekkian

[1]) r. f. „bæiði".

en til konongs scipsins oc bioða þæir konongi sitt liðsinni. En konongr suarar. Eigi tior mer þat. en vera kann at mer verði gagn at ef þer erot i sama stað. Eptir þat lagði snekkian at landi oc la við akkeri.

(60). Nv byzt Eirikr iarl annat sinn til orrosto. oc biðr sina menn vel duga. þui at þat er oss æilif scom oc brigzli. ef ver fam æigi sott æitt skip með oflyianda her. Nu toku mennir at eggiaz a oc biugguzt nu við sem bazt mattu þæir. þa mællti iarlinn til þorkels háva broðor Sigvallda iarls. Ec hevir verit i mioc morgum bardogum oc fann ec alldregin iamrausta menn ne iamvigfima sem a Orminom ero. oc æigi skipit iamtorsott. legg nu til nokor rað at vinna Orminn. En hann for undan lengi oc varð um siðir sem flestir yvirstiginn af fegirni. þui at iarlinn bauð honum miki(t) fe. þat myndi mitt rað sagði hann at þu letir gera kastala eptir endilongum storskipunom. oc lat þar fœra a stora viðu at fella a Orminn. oc beriazt or þæim kastalanom siðan. ok ventir mik þa at lyði ef timaz vill. Oc þat rað var tekit. oc siðan lag(ð)i iarlinn at oc sibyrðir Jarnbarðanom við Orminn með myklom kastala. oc lætr þaðan vega át þæim a Orminn. Sua segir Halldorr hinn okristni.

Fiorð kom hælldr i harðan
nigu rœyr saman drœyra
tungl skaroz þa tingla
tangar Orminn langa.
þa er borðmikin barða
brynflagðs rekinn lagði
iarll vann hialms und holmi
rið við faðmes siðu.

Gerðizt snarpra suerða
slitu drengir frið lengi
þa er gyllin spior gullu
gangr um Orminn langa.
dolgs kuaðo framm fylgia
frons leggbita honom
sœnska menn at senno
sunz oc danska runna.

Nv varð sia orrosta sua horð oc akof at ver hyggiom varla harðari verit hafa a Norðrlondum ne viðfrægari. Nu leggia skipin ollum megin at Orminom með miklo kappi. en þæir vorðu með sua miklom vasklæik oc grimd at þæir liopu ut a sioenn af borðonom. oc gaðo æigi annars en þæir berðiz a landi. sua œstoz þæir fram eptir hoggonum. oc gengu sua i mot vvinom sinom. oc sazt æigi fyrir þo at þæir veri i miðio sundr hognir. Sua segir Hallfroðr.

Sukku niðr af naðri
naddfärs i boð sarir
baugs gerðut við vægiazst
verkendr heðins serkiar.
vant man Ormr þo at Ormi
alldyrr konongr styri
þars skræið með lið lyða
lengi slikra drengia.

þa er Olafr konongr sa at þyntiz skipanen um mitt skipit þa eggiaði hann fast liðit at duga skylldi. oc spurði huart sverðin bitu æigi eða var sliolega til hogguit. Kolbiorn stallari suarar. Hærra sagði hann. eigi er þat undarlegt at sverðin se slio þui at i morgu hoggui hafa þau vaðet i dag. oc synazc mer nu sum vera fa nyt. þa liop konongr or lyptinginni oc lauk upp suerða kistu oc tok upp morg suerð huoss oc ræin. oc bað sina menn beriazc með þæim. oc þa (sa) menn at bloð fell framm undan bryniostuku konongs. en þat vissi engi huar hann var sarr. eptir þat gecc hann upp i lyftingina oc með honum Kolbiorn oc hafði huartveggi þæirra gylltan hialm oc silkitrœyio rauða utan um bryniona. oc af sua likum bunaði matti varla kenna huarn þæirra fyrir annan. En sua var mikill vapnaburðr i lyftingina at kononginom. at sua varo skilldir þæirra sem skufaðir væri af scoftum oc fiðrum. oc sua segia snotrir menn at engi konongr hafi i bardaga auðsenni verit sinom ovinom en Olafr konongr fyrir atgœrvis sakir oc raustlæika. Nu let iarlinn fella viðuna a Orminn með mikilli vel. oc tok hann þa at hallazt. oc fell þa miok liðit miðskipa. oc sua þæir er til sotto. En þo at iarlinn se mest við getið i þessa orrosto þa var nu þo nalega allr herrinn i atsokn hinne. En þæir Vlfr oc Vikarr Hyrningr oc þorgæirr vorðu stamninn drengilega. oc fello siðan með mikinn orztír. Eptir þat gengo iarls menninir upp miðskipa. oc fara innbyrðis sem skœðir vargar. en þæir er fyrir voro sotto aftr at lyftinginne þui at fylkingarnar helldoz lengst við i huarntveggia skutinn. sotti nu liðit ollum megin at sem segir Halldorr okristni.

Visa.

Het a hæiftar nyta
hugræifr með Olæifi
aftr næig þioð um þoftor
þengill sina drengi.
þa er havvita hofðu
Hallanz um gram sniallan
varð um Vinda myrði
vapn æiðr lokit skæiðom.

þa er iarlinn var kominn aftr i fyrirrumit a Orminum með sina menn þa varð þar horð viðrtaka oc mikill vapnagangr. En sua sem lið

Olafs konongs tok at falla oc fylkingin þyntiz. þa sotto iarls menn at lyftinginni oc gerðo mikinn valkost. þui at þæir voro sua moðir er upp stoðo at þæir fengo æigi vapnonom fyrir sic komit. En þa er konongr sa iarlinn. þa skaut hann at honum með baðum haundom .iii. kesiom. en þær flugu þa æigi eptir vanda. oc bar æina fyrir ofan hofuð honom en hinar .ii. a sina liðina huara. oc urðu nu þessi skot at engo liði. konongr undraði þat oc mælti. Auvi sagði hann mikil er nu hamingia[1] iarls. þat vil nu guð at hann æigniz Noreg oc þa er hann hafði þetta mællt þa sa allir er þar voro himna lios koma yvir lyftingina. En þæir hiuggo i liosit framm oc ætloðo at vega þann er guð vegsamaði þuiliku liosi. En þa er liosit huarf þa sa þæir ekki til konongs. oc læitoðo nu vandlega i skipino. oc i millom skipanna. ef hann hefði a sund laupit oc fannz hann huergi. Nu liopu þæir fyrir borð .viii. menn er upp stoðu. Einarr þambaskelvir. Kolbiorn uplenzki. þorstæinn uxafotr. Biorn af Stoðlu. Asbiornn or Mostr. þrondr skialgi. Augmundr a Sandi. þæir voro allir af sundi teknir. Nu æignazt Eirikr iarl Orminn langa oc onnur skip Olafs konongs oc margs mannz vopn þess er drengilega hafði aðr borit. Nu hevir þessi orrosta fregiazt verit a Norðrlondum fyrst af vornenni oc siðan at þat skip varð roðet er menn ætlaðo at æigi myndi a fliotanda vatni verða vapnum sott. En sua mikil astsemd var monnom a Olafi konongi at mestr luti mannanna villdi æigi trua at hann myndi fallit hafa. (61). þat segia menn at a sitt borð lypi huarr þæirra konongr oc Kolbiorn. En iarls menn hofðu lagt scutum utan at Orminom. at drepa þa er utbyrðis lypi. oc þui hafði Kolbiorn skiolld sinn yvir ser til lifðar oc varð hann undir honum sua at hann kom ser æigi skiot i kafit. var hann þui af sundi tekinn oc færðr iarli. þui at þæir hugðu af likum bunaði at hann væri Olafr konongr. en er iarlinn kendi þa gaf hann Kolbirni grið. En i þessi suipan ræri brott Vinda snekkian sua akafliga at huitfyrsti um huern naglan. Nu er þat margra manna mal at Olafr konongr hafi stœyft af ser brynionni sinni i kafi oc sommet siðan til Vinda snekkionnar. oc hefir su frasogn siðan allfræg verit. sem hœyra ma i orðom margra froðra manna. bæði Sota oc Hallfroðar.

Væit ec æi hitt þo at hæita
hungrdœyfi scal ec lœyfa
dynsæðinga dauðan
dyrbliks eða þo kuikvan.
sagðr var mer ne mæira
munum alldr strið um biða

[1]) r. f. „hæmingia".

lyðum firðr oc laði
landvorðr fyrir sio handan.

Væri oss þo at ærir
ællz þæim suikum belldi
hæila likn ef hauka
hafklifs iofurr lifði.

Nu hœyrir þat i þessom visum at þegar var ivan a huart hann hefði fallit eða i brott komizt. oc ero morg onnur dœmi til þess af vitrum monnum. (62). Sua segir Skuli þorstæins son er i þæim bardaga var með iarli. at þa er þæir gengo eptir Orminom lago sua þykt manna bukarnir at iarlinn fecc æigi gengit fyrr en fra var ruðt fotom honom oc þa kuaðs hann sia konong. er hann stoð i lyftinginni með miklo yvirbragði. en er (hann) lutti niðr at vellta bukunum fra fotom iarli. þa kuazt hann æigi sia hann er hann læit til annat sinn. oc sua sagði S(tyrkarr) a Gimsom at hann kuaz sia bloð driupa undan hialmi konongs niðr a kinnina. en i þui kuaz hann fa sua mikit stæins hogg at hann fell við. en er (hann) stoð upp aftr þa sa hann ekki til konongs. En Kolbiornn sagði sua at þa er hann saknaði hans i lyptinginni þa varð hann ottafenginn oc liop ut a sioenn oc lezc kenna skiolld konongs undir ser a sænom oc grunaði at þar myndi konongr undir svimma. þa sa oc nokorir iarls menn af smascutonom at maðr var dreginn af kafi upp a Vinda snekkiona i rauðo klæði oc siðan sigldi hon suðr með landi.

Vm andlat þyri drótningar.

(63). þat er sagt at þyri drottneng kunni illa skaða sinom oc gret bæisklega frafall Olafs konongs. oc sua var mikill ryglæiki i hennar hiarta at huarki matti hon eta ne drekka. En er iarlinn hœyrði þat. þa gecc hann til mals við hana oc hof sua sina rœðo. Ver hofum illa gort oc mikinn glœp. er ver hofum rænt þenna dyra konong sinu riki af hæimslegre veralldar tign. oc eigi er þer æinni þetta scaði helldr oc ollom Noregs monnum oc viðari. En fyrir þui at ver megum þer þenna scaða æigi aftr bœta. ne giallda þer þenna hinn agæta konong. þa skolum ver þo gera þer þann allan soma sem ver erom i fœrom um i alla staði. Villdum ver þess biðia at þer tapaðet æigi yðarri frygð oc æro oc takit við fœzlo oc drykk. þui at sik værðr huerr lengst at hafa. oc mætti enn þaðan af yðarr somi vaxa oc birtaz yður tign. Hon suarar. Sua er mitt hiarta lostit með akaflegom harmi oc rygglæik oc þrutit i omegni hugar hins. at engi gnæisti lifsins man mic lengi nœra. Oc sua varð oc þui at hon lifði skamma stund siðan. oc

for með mikilli hugsutt or verolldinni a bak langafostu. En þat rað gaf henni æinn dyrlegr prestr at hon skylldi a hueriom degi a nokoro bergia. oc henni væri þat minni abyrgð, oc sua gerði hon oc lifði siðan .ix. degr oc andaðizt eftir þat.

Vm Orminn langa.

Nv tok Eirikr iarl oc scipaði Orminn langa með sinum monnum. oc settiz sialfr til stiornar. En þetta hit dyra skip syndi sua i sinni natturu mikinn rygglæika a ser at þat hafð(i) mist sins lanardrottins at þat gecc framm með miklum þunga oc sæinlæika. oc for iamnan hallt oc let illa at styri. En er iarlinn kom i Vik austr með skipit með miklom torfœrom. oc starfi aðr en þar kœmi. oc þar let hann þat upp hoggua. oc þottiz þat sia at þat myndi ekki honum lyðit vera. En er Norðmenn spurðu þessi tiðendi þa urðu þæir miok daprir oc iðraðuzt nu sarlega at þæir hofðu sua miok girnst at fara fra konongi. oc villdu nu margir myklu[1] hælldr þar hafa latit lif sitt en missa sliks konongs. oc ero nu miok hugsiukir oc otta fullir at þæir biði alldregi hans bœtr. En þat er at segia fra Viga. at hann var at varðvæizlu at konongs bui nokoro. oc la hann huern dag fyrir hasæti þui er konongr var vanr at sitia i. En þa er gæzlumenn hunzhins hœyrðo tiðendi þessi. þa mællti konongs armaðr við hundinn. mikill scaði er þer oc Vigi i frafalli konongs. En er Vigi hœyrði þetta þa liop hann upp oc gaulaði hatt æit sinn oc liop ut siðan oc lagðiz niðr a haugi æinum oc þo at þannog væri borinn at honom matr oc drykkr þa villdi hann æigi eta. en þo gætti hann fyrir oðrom hundom oc fuglom. oc fell iamnan vatn or augom honom oc lifði fa daga siðan. Oc voro nu fylld oc framkomin oll spalæiks orð boandans hins sionlausa i Mostr.

Vm Olaf konong.

(64.) Sva sagði æinn vitr maðr er het Soti scalld. at Olafr konongr for eftir þenna bardaga til Vinlanz með Azstriði drotning oc Dixin. oc var þar .ii. vetr. þaðan foro þau i Vellond. þar atti Azstrið bu oc iarðir. þar voro þau vel sua .ii. manaði oc vissu menn ekki til huat manna hann var. nema þau æin er honum fylgðu. Azstrið bað Olaf þar vera þann vetr oc kuaz þui vallda myndo at Sigvalldi kœmi æigi þar a þæirri stund. með þui at konongr var illa til hans. hann nittaði þui. þa bauð hon honum lið sua mikit sem hann villdi at fara til Noregs oc vinna aftr undir sic landit. hann kuað æigi þess þurfa. lezc verit hafa allar þær stundir i Noregi er guð unni honum. þa bauð hon at fa honum

[1]) r. f. „myklir."

lið til Englanz. oc hann næittaði þui. þa spyrr hon hueria kosti hann vill hafa þa er hon hevir fong a. hann kuaz fysa at fara ut til Rums. eptir þat foro þau suðr til Rinar oc þa villdi Azstrið æigi fara lengra. oc fecc hon konongi hæst æinn klyfiaðan með brendo silfri. Nu huarf Azstrið aftr með .v[ia]. mann. en Olafr for suðr til Rums með .ix. mann. oc lez vera norrœnn kaupmaðr. En er hann kom til Romaborgar þa tok hann ser herbergi i iarðhusi nokoro. oc gecc þæim æinum sinnum þaðan er hann lyddi tiðum eða at oðrum nauðsyniom. oc var þar æinn vetr. En a hinu nesta sumri for hann i Garða austr oc var i Alldæigiu borg æinn vetr. þaðan for hann til Jorsala ut oc var þar hinn .iii. vetr. þar þottuzt allir menn sia at hann var gofugr maðr oc miok um framm aðra menn. oc buðo honum þui rikismenn valld oc riki yvir .ii. borgum oc .iii. kastalom. með ollum þæim tekiom sem til lago. En af bœn þæirra mæirr en af sœmdar fyst tok hann við þesso riki oc for i svort klæði oc reð oc fyrir munklifi þui er skamt var fra Jorsalaborg .ii. vetr. En er .v. vetr varo gengnir siðan hann for or Noregi. þa komo Norðmenn til borgarinnar oc konongr hitti þa. oc fecc þæim i hendr bok þa er þessi saga var a ritað. oc bað þa fœra Aðalraði konongi i Englandi. oc hann hafði siðan þessa sogu at tiðendom. En eptir hans daga tok Eddvarðr konongr sogu þessa. Olafr konongr sendi oc norðr i Noreg bellti oc knif Einari þambaskelvi en hann kendi at þessa gripu hafði Olafr konongr þa er hann barðiz a Orminom. hann sendi oc fingrgull Azstriði systur sinni oc kuaz hon giorla kenna. oc hafa þau þessa luti siðan at vitni þessarar sogu. oc vissu siðan allir vinir hans sannendi um hans hag. Her lykr nu sogu Olafs konongs er at retto ma kallazt postoli Norðmanna. þessa sogu ritaði oc setti Oddr munkr til dyrðar þessom hinom agæta konongi oc til minnis þæim monnom er siðar ero oc til froðlæiks þæim monnum er vita vilia slik stormærki. þo at æigi se sagan samansett með mikilli malsnilld.

Anmerkninger.

S. 1.

Prologus. á enu fimta ári hans ríkis hélt Ólafr k. nafna sinum undir skírn]. Dette stemmer ikke med de sædvanlige Beretninger om Olaf den Helliges Daab, der lade den finde Sted i Kong Olafs andet eller tredie Regjeringsaar, see Snorre, Ol. Tryggv. Saga Cap. 67 (andet Aar) og Olaf Tryggv. Saga i Fornm. Sigur. Cap. 194 (tredie Aar). Man skulde næsten formode, at dette „*fimta ári*" (ved en Misforstaaelse af det lat. *suus?*) er blevet henført til Olaf Tryggvesøns Regjering istedetfor til St. Olafs Alder; thi i den legendariske St. Olafs Saga, der røber saa meget Slægtskab med nærværende, heder det udtrykkeligt Cap. 6, at Olaf var 5 Aar gammel, da Olaf Tryggvesøn holdt ham under Daaben. Olaf Tryggvesøns 5te Regjeringsaar gik fra Vaaren 999 til Vaaren 1000, og hele det Aar befandt han sig deels i Haalogaland, deels i Throndhjem.

stjúpmœðra-sögur]. Æventyr om Stifmødre, sædvanligviis Kongers Hustruer, der mishandlede deres Børn af første Egteskab, ere bekjendte over hele den germaniske Verden, see Asbjørnsens og Moe's Æventyrsamling, 2den Udgave, Fortale Side XL. Til Stifmødre-Historierne hentydes ogsaa i Sverressaga, Cap. 7, hvor Sverres Møjsommeligheder sammenlignes med dem, Kongesønner i Æventyrerne maa lide, naar de ere udsatte for deres Stifmødres Forfølgelser: *var þvi líkast, sem i fornum sögum er sagt at verit hefði, þá er konungabörn urðu fyrir stjúpmœðra sköpum.* Forøvrigt er det noget dunkelt, hvad Forfatteren sigter til, naar han her taler om at de, der fortælle Stifmoder-Æventyr, sædvanligviis lade Kongen være den mindste i deres Frasagn. I vore nuværende Æventyr, der handle om Stifmødre, vedbliver dog Kongen at være mægtig og herskende, om han end lader sig lede af sin Hustru. Maaskee der kun sigtes til den midlertidige Ydmygelsestilstand, hvori de kongelige Børn befinde sig, inden Ondskaben faar sin Straf og de selv deres Ret.

S. 2.

Cap. 1. Haraldr k. gráfeldr ok Guðröðr]. Ifølge de sædvanlige Beretninger vare disse ikke de eneste af Erik Blodøxes Sønner, der tilsammen herskede over Norge; foruden dem nævnes ogsaa Erling, Sigurd Sleva og Ragnfred. Af disse omtales Ragnfred udtrykkeligt i den samtidige Skald Einar Skaaleglams Kvad Vellekla, hvor han berører hans Tog til Norge under Haakon Jarls Regjering, og beskriver hans Nederlag ved Dingenes i Søndfjord, see Snorres Olaf Tryggvessøns Saga Cap. 17, Olaf Tr. Saga i Fornmanna Sögur Cap. 56, og Fagrskinna, Cap. 45. Om hans Tilværelse kan der altsaa ej være nogen Tvivl. Det samme maa siges om Sigurd Sleva, skjønt han just ikke omtales i noget anført Skaldevers, thi hans Æventyr med Klypp Herses Hustru og paafølgende Død fortælles paa saa mange Steder, og udgjør et saa vigtigt Moment i Erikssønnernes Historie, at det ej kan være opdigtet. Usikkrest bliver Erling, thi vel fortælle baade Snorre og Olaf Tryggvesøns Saga, at Erling tilligemed Harald dræbte Sigurd Jarl, og at han til Gjengjeld sidenefter blev dræbt af Haakon Jarl, men i det Stykke af Eyvind Skaldespilders Haaleygjatal, som anføres til Bekræftelse derpaa, nævnes ikke Erlings Navn, og saavel *Historia Norvegiæ* fol. 8. a. som *Ágrip* lade Erling falde i Slaget ved Fitje 961. Hvorledes nu end dette forholder sig, saa fejler dog vor Saga deri,

at den kun nævner Harald og Gudrød. Aarsagen er øjensynligt den, at det kun var Harald og Gudrød, der kom i Berørelse med Tryggve og voldte hans Død.

Haraldr var konungr með sjó o. s. v.] Denne Angivelse er aldeles rigtig, thi det var egentlig kun Gulathingslagen eller Midtlandet, og efter Sigurd Jarls Drab tildeels Thrøndelagen, som adlød Erikssønnerne, indtil de fik taget Tryggve og Gudrød af Dage. Jvfr. Snorre, Harald Graafelds Saga. Oplandene og Viken stode under Fylkeskonger af Harald Haarfagres Æt, fornemmelig nedstammende fra tre af hans Hustruer, nemlig 1) fra *Alfhild*, Ring Dagssøns Datter; hendes Æt herskede især paa Hedemarken, jevnfør Olaf den hell. Saga Cap. 186; 2) fra *Snefrid* Svasedatter; hendes Æt, især hendes ældste Søn Sigurd Rises Linje, herskede især i Hadafylke; fra ham stammede Sigurd Syr paa Ringerike, ligesom Eyvind Kelda (see nærv. Saga Cap. 27) stammede fra Ragnvald Rettilbeine paa Hadeland; 3) fra *Hild* eller *Svanhild*, Datter af Eystein Jarl; hendes ene Søn Olafs Søn var Tryggve, hendes anden Søn Bjørn Farmands Søn var Gudrød; begge beherskede tilsammen Viken, maaske tilligemed Raumarike, dog saaledes at Tryggve nærmest raadede for den østre Deel, Gudrad for den vestre. Naar det strax nedenfor i Cap. 1. heder at Harald Grönske, Gudrøds Søn, og Tryggve Olafssøn raadede for Ringerike, er dette ligefrem en Feiltagelse, der endog strider mod hvad der siden fortælles om Tryggves Fald ved Sotenes i Ranrike og mod Haralds Tilnavn (Grønske) efter Grønland eller Grenland mellem Agder og Vestfold. Man skulde saaledes formode at „*Hringariki*" her er Skriv- eller Læse-Feil for *Hranariki* eller maaskee for *Raumariki*, der i *Historia Norveg. fol.* 8. b. nævnes som Tryggves Opfostringssted, i *Ágrip* C. 13 som hans Rige, og som visselig maa have staaet under hans Herredømme.

hallæri mikit.] Dette Uaar beskrives fuldstændigt af Snorre i Harald Graafelds Saga, Cap. 17.

Özurar tota.] Han kaldes ogsaa *Özurr lafskeggr*, see Fagrskinna Cap. 24.

Haraldr grønski &c.] Harald er her aabenbart forvexlet med sin Fader Gudrød, der efter de sædvanlige, vistnok rigtigere, Beretninger dræbtes paa samme Tid som Tryggve ved Erikssønnernes Svig, Jvfr. Snorre, Har. Graaf. Saga, Cap. 10; Olaf Tryggv. Saga i Fornm. S. Cap. 37. Olaf den Helliges Saga Cap. 11. — Det her nævnte Staldbroderskab mellem Harald (Gudrød?), Tryggve, Haakon og Guldharald nævnes ellers ingensteds, og har vistnok heller ikke nogensinde fundet Sted. Snorre (Har. Graaf. S. Cap. 9) og Olaf Tryggv. S. Cap. 36 tale om et Møde, som en Høst, strax efter Sigurd Jarls Drab, holdtes mellem Tryggve, Gudrød Bjørnssøn, Haakon Jarl og Dale-Gudbrand, for at slutte Forbund mod Harald og hans Brødre, men ej, som det synes, for at herje tilsammen. Det er aabenbart dette Møde, hvortil vor Saga paa nærværende Sted sigter. Navnet „*Gullharaldr*" er øjensynligt kommen ind ved en Feillæsning eller Misforstaaelse af *Guðbrandr*, idet man maaskee har læst *Dala-Guðbrandr* som *Dana-Gullharaldr*. At Gunnhild blotede til Guderne for at blive klog paa, hvad de forbundne Høvdingar havde talt om, nævnes ikke andensteds.

Gunnhildar synir tóku veizlu i Sogni.] Stedet nævnes kun her. Forresten omtales Gildet selv, og den forstilte Strid mellem Brødrene ogsaa hos Snorre (Harald Graaf. S. Cap. 9) og i Olaf Tr. Saga, Cap. 36, men fortælles dog noget anderledes.

S. 3.

þórðr Ingileifarson ok þórðr Eigileifarson.] At disse to Mænd sendtes til Tryggve, er ligeledes en Beretning, som alene findes i nærværende Saga, og som aabenbart er urigtig. Thi nedenfor, i Cap. 18, hvor der handles om Opdagelsen af St. Sunnivas Reliqvier, nævnes, ligesom i Olaf Tr. Saga, Cap. 107, Thord Eigileifssøn og Thord Jorunssøn som de, der paa Øen Selja fandt et smukt og vellug-

tende Menneskehoved, bragte det til Olaf Tryggvesøn, og lode sig døbe. Mellem begge disse Par Navne er Ligheden altfor stor til at man ei skulde antage at de samme Personer paa begge Steder ere meente. At den ene paa det første kaldes *Ingileifarson*, paa det andet *Jorunnarson*, gjør her intet til Sagen, thi et Navn, der var saa nøie knyttet til Sunniva-Legenden, som det, hvorom der her spørges, og som derfor vistnok paa den Tid, da Sagaen nedskreves, var i Alles Munde, behøvede Forfatteren, eller Nedskriveren af det Exemplar, hvorefter nærværende Haandskrift er copieret, neppe at betegne anderledes end „*þorðr I. sunr*," og dette I. kunde Afskriveren ligesaavel af Skjødesløshed eller Uvidenhed læse *Ingileifarson*, som han har læst „*Gullharaldr*" for *Guðbrandr* og nedenfor (Cap. 58) „*Arnor or ørski*" f. „*Arnor mørski*," især da det strax paafølgende „*Eigileifar*" kunde forføre ham til at give det foregaaende Navn en lignende Form. Antage vi altsaa, at Forf. her har havt Sunniva-Sagnets Helte for Øje, kan hans Hensigt alene have været den, at give dem en forhøjet Interesse, ved allerede paa dette Sted at lade dem optræde som uvillige til at deeltage i Erikssønnernes Forræderi. Men da de øvrige vidtløftige Sagaer intet vide derom, synes det, som om denne Combination ene er at tilskrive Forfatteren selv, og isaafald afgiver den et vigtigt Moment til at bedømme hans Troværdighed.

S. 4.

Beretningen om Tryggves Drab er i Enkelthederne noget forskjellig fra den, der meddeles af Snorre (Harald Graafelds Saga Cap. 9) og i Olaf Tryggvesøns Saga (Cap. 36). Især ere alle Talstørrelser betydeligt forhøjede. Efter den sidst nævnte Beretning havde Tryggve kun eet Skib, medens vor nærværende Saga giver ham 10; ifølge hiin Fremstilling gaar han selv 10de, ifølge nærv. Saga selv 20de til Mødet. Forøvrigt er vor Sagas Angivelse, at Gudrød laa i Veggesund, og Tryggve paa den anden Side af Nesset, altsaa maaske i Kongshavn ved Gravarne, heel rimelig, siden det er et almindeligt Sagn, at Tryggves Lig blev højlagt i Tryggverør paa Tryggveø, thi denne ligger ligeledes paa Vestsiden af Sotenes, og det er urigtigt, naar nærv. Saga siger at den ligger paa selve Nesset, en Misforstaaelse, der maaskee har sin Grund deri at Øen, beliggende tætved Nesset, hører til Sotenes Hered. *Historia Norvegiæ fol. 8. b.*, der ligesom *Ágrip*, Cap. 13., angiver en anden Aarsag til Tryggves Drab, siger udtrykkeligt, at han blev dræbt og højlagt paa en Ø. Om Bautastenerne ved Graven taler kun nærværende Saga; nu findes de der neppe, i alle Fald omtaler Holmberg (Bohuslens Beskr. III. 11) dem ej.

Cap. 2. vatns þess er Rönd hét]. Navnet angives ogsaa i Flatøbogen, men hverken i de øvrige Haandskrifter af Olaf Tryggv. Saga eller hos Snorre. (See Olaf Tr. Saga i Fornm. S. Cap. 44, hos Snorre i Ol. Tr. S. Cap. 2). Det er derfor heel sandsynligt, at *Flbt.*, der ikke sjelden har laant af Odd Munk, ogsaa skylder ham nærværende Angivelse. Spørgsmaalet er nu kun, hvor Odd har den fra, om den grunder sig paa et gammelt Sagn, eller kun paa en løs Gjetning. Sandsynligviis staar den i Forbindelse med den anden Angivelse, der blot findes hos Odd, nemlig at Aastrid senere, efterat være kommen til Heredet Skaun, skjulte sig mellem Sivene i Mjøsen. Ogsaa her nævne de øvrige Sagaer, Flatøbogen ikke undtagen, kun „et Vand," og de sige ikke engang, hvor disse tvende „Vand" vare beliggende, om det var i Viken, paa Oplandene, eller andensteds. Det synes unegteligen besynderligt, at Snorre eller Olafssagas Nedskriver ikke skulde udtrykkeligt have nævnt Randsfjorden og Mjøsen, de største og mest bekjendte af Indsøerne paa Oplandene, men kun betegnet dem som „et Vand," dersom de selv havde vidst eller troet, eller dersom det var almindelig bekjendt, at det var her, hvor Aastrid havde skjult sig. Man maa vel derfor antage, at Sagnet herom i alle Fald ej

har været almindeligt, og vist er det ogsaa, at der gaves andre Sagn, som enten lod Olaf fødes paa Orknø (*Histor. Norv. fol. 9. a.*) eller lod ham være tre Aar gammel ved Faderens Død, og af Aastrid blive bragt til Orknø (*Ágrip* Cap. 14). Da imidlertid de saavel hos Odd, som hos Snorre og i Olaf Tr. S. forekommende Angivelser, at det Hered, til hvilket Aastrid kom efterat have forladt sin Fader, hed *Skaun*, og den Gaard i Nærheden af Vandet, hvor hun fandt en gjestfri Modtagelse, hed *á Vitzlum* eller *Viþum*, synes det dog at have sin Rigtighed med Angivelsen af Mjøsen, thi *Skaun* kaldtes i Middelalderen det nuværende Stange Prestegjeld ved Mjøsen, og *Viðir* eller *Viðin* kaldtes den i dette Hered beliggende Gaard, hvis Navn nu udtales *„Vie,"* og som sædvanligviis kaldes *„Nord-Vie"* (see især *Dipl. Norv.* II No. 220 I. No. 1057). Hvorvidt derimod Angivelsen om Randsfjorden er ligesaa rigtig, bliver vel mere uvist, og derom kan man vel neppe komme paa det Rene, førend man har forvisset sig om Beliggenheden af *Oprustaðir* eller *Ofrustaðir*, hvilket hidtil ej er lykkets. Saa meget seer man, at dette Sted maa have ligget paa Oplandene, hvilket ogsaa baade i *Hist. Norv. fol. 8. 6.* og i *Ágrip* C. 14 udtrykkeligt siges. Men efter den gjensidige Beliggenhed af Ranrike og Hedemarken skulde man formode, at saavel Aastrids Faders Gaard, som det Vand, hvor Olaf fødtes, snarere laa paa den lige Vej mellem dem begge, altsaa f. Ex. paa Raumarike, end i Hadafylke, saamegetmere som dette ej hørte til Tryggves Rige, hvilket derimod var Tilfældet med hiint. Isaafald bliver det omspurte Vand snarest Øyeren, og Odd Munk har da kun nævnt Randsfjorden, fordi den næst Mjøsen var ham mest bekjendt. Det er ikke usandsynligt, at Sagnet om Orknøerne som Olafs Fødested er opkommet ved en Forvexling af Navnet paa de Øer eller Holmer, hvor Aastrid fødte Olaf til Verden.

Cap. 3. Hákoni Sigurðarsyni.] Angivelsen af Haakon Jarl, som den, der af Dronning Gunhild nødsagedes til at søge efter Olaf, er aabenbart urigtig, og skyldes vistnok kun Sagaskrivernes Tilbøjelighed til at forhøje Fortællingens Interesse ved at lade Haakon ligefra første Færd af optræde som Olafs Dødsfjende. De øvrige Sagaer vide heller ikke noget derom; kun Thjodrek Munk (Cap. 4) har optaget den.

S. 5.

Skaun — Vizom.] Om Skaun er ovenfor talt; det er Skaun, nu Stange Prestegjeld, paa Hedemarken. Der gaves flere Landskaber af dette Navn, der i den nyere Skrivemaade betegnes *„Skogn,"* nemlig *Skaun* paa Vestfold (Sandehered), *Skaun* i Borgarsyssel (Rakkestad), *Skaun* i Orkedal (Børgseskognen), *Skaun*, nu Skogn ved Levanger i Throndhjem, og *Skaun* i Sparbyggjafylke, Egnen ved den vestlige Deel af Snaasevandet. Ordet er fem. af et tabt eller forældet Ord *skaunn*, som findes i Gotisk, *skauns*, og svarer til det tydske *schön*; alle de saaledes betegnede Landskaber i Norge udmerke sig og ved deres Skjønhed og Frugtbarhed. Skaun paa Hedemarken havde endnu i 1523 beholdt sit Navn, see Dipl. Norv. I. 1064. — Hvad Navnet *„Vizom"* angaar, finder man det i de forskjellige Haandskrifter yderst forskjelligt skrevet. I Haandskr. af Snorre staar *„Vitzcom,"* *„Vizlom"*, i Udgaven af Olaf Tr. Saga *Vizlum*, i Flatøbogen *Vittlum;* andre Læsemaader ere i de trykte Sagaer ej anførte, men da Torfæus (Hist. Norv. II. 247) ogsaa nævner „Vithom" d. e. *Viþom*, kan man ej betvivle, at ogsaa denne findes. Da nu nærværende Saga har den Egenhed, undertiden inde i Ord at sætte *z* istedetfor *þ* eller *ð*, f. Ex. *fozaz* f. *foþaz* (S. 9), *váraziz* f. *váraþiz* (S. 16), er det heller ikke usandsynligt, at *Vizum* her staar for *Viþum*, der altsaa bliver *Vide* eller Nord-Vide.

Cap. 4. Beretningen i dette Capitel afviger fremdeles fra Snorres (Ol. Tr. S. Cap. 3) og den i Ol. Tr. Saga Cap. 44, men den sidste har dog, som man tydeligt kan

see, laant visse Enkeltheder fra Odd Munk. Fortællingen om at Haakon Jarl drog til Sverige efter Olaf, og gav Erik Sviakonge sin Datter til Egte (jvfr. Cod. Arnam. Cap. 28) synes alene tilhøre Odd, men berøres ogsaa, som „enkelte Mænds Sagn" i Flatøbogen, see Ol. Tr. Saga, Skálh. Udg. I. B. S. 59, 60. Der sigtes ligeledes dertil i det i Fornm. S. XIde B. S. 416—421 meddeelte Sagabrudstykke, Cap. 4 (S. 420) idet Kong Erik kaldes Haakons „Ven eller Maag." Men Urigtigheden deraf indsees let alene af den Grund, at Styrbjørn, der i Beretningen allerede omtales som død, ej faldt førend henved 985, mere end 20 Aar efter Olaf Tryggvesøns Fødsel. Forresten siges det og i Styrbjørns Thátt (Fornm. S. V. S. 250) at Erik ofrede sig til Odin forat faa Sejr over Styrbjørn, men hvad Odd fortæller om den hos de Svenske gjeldende Lov, at en Hustru skulde begraves med sin Mand, lader saa utroligt, at man næsten skulde fristes til at antage det for en reen Opdigtelse, da man ellers i Sagaerne savner Exempler paa noget Lignende. I det arnamgn. Hdskr. kaldes Haakons Datter Auðr.

I dette Capitel begynder det arnamagnæanske Hdskr. af nærværende Saga, paa det Sted, der omtr. svarer til denne Udg. S. 6 L. 1, men ikke saaledes, at man ved Hjelp af nærværende Udgaves Text vilde kunne udfylde hiin.

S. 9.

Cap. 5. Valdamars] Nemlig *Vladimir*, Storfyrste i Rusland fra 980—1015. Dette Capitel, der heelt igjennem bar legendarisk Præg, findes ej hos Snorre, men er optaget, næsten ligelydende, i alle Fald hvad Meningen angaar, i Olaf Tryggv. Saga (Cap. 46). Forsaavidt gamle Sagn ligge til Grunden for Beretningen, synes disse oprindelig at have sigtet til Vladimirs Farmoder, ikke Moder, *Olga* (eg. Helga), der døde 969, kun faa Aar efterat Olaf var fød, og om hvilken der svævede en Hellighedens Glands, der nok kunde bevirke at hun af Mange ansaaes for udrustet med overmenneskelige Aandsgaver.

þessi Valdamar &c.] Det arnam. Hdskr. udelader alle Led efter Jarisleif. Ogsaa i Olaf d. Hell. S. (hos Snorre Cap. 95) heder det at Jarisleif, d. e. Jaroslav Vladimirs Søn, havde tre Sønner, *Valdemar* (Vladimir), *Visevald* (Vsevolod) og *Holte* den frøkne. Men af de Slægtregistre, der anføres saavel hos Snorre (Har. Sig. Saga Cap. 102) som i Fornm. S. (VII s. 111) og i Fagrskinna Cap. 213, foruden af enkelte Angivelser i Knytl. Saga, sees det, at det var Vsevolod, ikke Holte, som var Farfader til Ingebjørg, Valdemar d. Iste's Moder. Odd har altsaa forvexlet „Visevald" med Holte, der snarere er den samme som Isjaslav Jaroslavitsh, Morfader til Richiza, Kong Knut Magnussøns og Dronning Sophies, Valdemars Hustruer, Moder. See *Antiquités Russes* I. S. 482 fgg.

Cap. 6. Jvfr. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 1. Olaf Tryggv. Saga, i Fm. S. Cap. 46. Disse, saavelsom det arnam. Hdskr. af Odd Munk, lader Aastrid kun opholde sig 2 Aar i Sverige, og da nærværende Hdskr. ligeledes nedenfor (S. 22, Cap. 15) nævner 2 Aar, maa man antage Tallet .iii. paa dette Sted for en Fejl istedetfor .ii.

Eres] Snorre og Ol. Tr. Saga kalde Manden selv Reas, Konen Rekon, og Sønnen Rekni.

S. 10.

Avrlogia] den sædvanl. Form, der og forekommer i det arnam. Hdskr. af nærv. Saga er Allogia. Ogsaa her synes „Olga" at have foresvævet Sagafortælleren.

For nogenledes at udfylde den her forekommende Lakune, hidsættes det tilsvarende Sted af det arnamagn. Haandskrift, hvilket vi dog, da den forskjellige Udtryksmaade i begge Haandskrifter gjør det umuligt, nøjagtigt at sammenkjede begge Texter, lade begynde lidt ovenfor Lakunens Begyndelse, og slutte lidt nedenfor dens Ende:

(Cap. 5.) .... Sigurðr broþir Astriðar hafði sua mikinn metnað af konungi at hann eignaðiz af honum miclar eignir oc mikit lén. oc setti hann yfir at skipa konungs malum. oc heimta saman scylldir konungs viða af heruðvm. hans boð scylldi oc yfir standa allu konungs rikinu. þa var Olafr .ix. uetra gamall er þessi atburþr gerþiz at Sigurþr moðurbroðir Olafs com iþænna stað er Olafr uar firir. oc var bondinn farinn til acrs með verkmonnum. Sigurþr reið þa iþorpit með micla sveit manna oc sœmilegv foruneyti. þa var Olafr ileic með aðrum sueinum. hafði hann sua micla ast fengit af sinum herra at hann var ecki anauðigr eþa þræll. helldr sua sem œskilegr son oc let hann honum engra luta vannt þeirra er hann beiddiz. skemtaði hann ser a hueriom degi þat er honum þotti bezt. Oc Olafr fagnar honum vel oc með mikilli list. oc Sigurðr tok vel oc bliðliga hans orðum oc mælti sua. Se ec þat goðr sueinn at ecki hefir þu þat bragþ a þer sem herlendskir menn huarki með yfirlitum eþa mali. Nu seg mer nafn þit oc ætt ok fostr iorð. Hann suarar. Olafr heiti ec en Noregr er ættiorð mín. kyn mitt er konunglict. Sigurðr mælti þa huert er nafn faður þins eða moður. hann suarar. Tryggui het faðir minn en Astriðr moþir. Sigurþr mælti. huers dottir var moþir þin. han suarar. hon var dottir Eiriks af Oprustoðum riks mannz. Oc er Sigurðr heyrði þetta steig hann af hestinum oc fagnaði honum vel oc minntiz við hann oc segir honum at hann er moþurbroþir hans oc vist er þetta fagnaðardagr er við hafum her fundiz. Siþan spyrr Sigurþr at ferþum Olafs oc þangatcomu hans eða huersu lengi hann hafði þat afelli þolt oc hann segþi honum ferþir sinar sua sem gengit hafþi. Ok eptir þat mælti Sigurþr. villt þu nu frendi at ec kaupa þek at lauarði þinum oc ser þu eigi lengr i anauð hans eða þionustu. Hann suarar. vel em ec nu cominn segir hann hia þui sem fyrr. en giarna villda ec leystr verþa heþan ef fostbroþir minn væri leystr af þrældomi oc fari hann með mer ibrot. Sigurþr quað þat giarna gera vilia oc spara enga luti til. Oc siþan com Heres bondi heim oc fagnaði vel Sigurþi þuiat hann scylldi heimta landscylldir af þeim heruðum oc af huerio husi oc sia yfir at þat greiddiz allt vel. Oc at lyctum vacði Sigurþr til við bondann ef hann vildi selia sveinana við verði. man ec nu þegar reiða verþ firir. Hann suarar. selia man ec hinn ellra sueininn sem ocr semz. en hin yngri er mer vfalr þuiat hann er bæði vitrari oc þo friðari oc honum ann ec oc myclu meira oc mikit þycki mer at lata hann. oc ecki sel ec hann nema við miclu verþi. Oc er Sigurþr heyrði þetta þa spyrr hann huar coma scylldi oc bondinn for þo æ vndan en Sigurþr leitaði þo eptir þui frecara. En fra lyctum er at segia þessar caupstefnu at sueinn hinn ellri var firir mork gullz en hinn yngri var fyrir .ix. merkr gullz oc þotti bonda þo meira at lata hann en hinn sueininn. Eptir þat for Sigurþr abrot með Olaf frænda sinn oc heim i Garþariki. En þat voro log i landi þui at eigi scylldi þar upfœþa konungs son af utlendu kyni ne fiarrlægio riki at uuitanda sialfum konungi. Sigurþr hafði Olaf heim með ser til husa sinna oc varðveitti hann þar meþ laununugu oc farra manna vitorði. oc þo i goðu yfirlæti. for þo sua fram um rið. Sua bar til einn dag at Olafr geck fra herbergi sinu oc með honum fostbroðir hans at uvitanda Sigurði frænda hans. þeir foro þo leynilega oc gengu a eitt stræti. oc þar kendi Olafr firir ser sinn uvin þann er drepit hafði firir .vi. vetrum fostra hans firir augum honum en selldi siþan sialuan hann i anauð oc þreldom. oc er hann sa hann þa gerðiz hann asyndar sem blоð oc þrutinn miok oc bra honum mioc við þessa syni huarf han þa aptr scyndilega oc heim til herbergia sinna. oc litlu siþarr com þar Sigurþr af torgi oc er hann sa Olaf frænda sinn þrutinn af reiði þa spurði hann Olaf hvat honum væri. hann segir huer sok til var oc bað hann veita ser sin styrk til at hefna fostra sins. þuilican harm sem sia maðr gerði mer oc margfallda scomm. vil ec nu hefna fostr-

foþur mins. Sigurþr segir at hann vil þetta veita honum. risa nu up oc ganga með micla sueit manna oc var Olafr leiðsogumaðr til torgsins. Oc er Olafr ser þenna mann taca þeir hann oc leiða utan borgar. oc siþan gengr fram þessi hinn ungi sueinn Olafr oc ætlar nu at hefna fostra sins. var honum þa fengin i hond mikil breið œx at hoggva þenna mann. Olafr var þa .ix. vetra gamall. Siþan reiðir Olafr œxina og hoggr ▪ halsinn oc af hofuðit oc er þetta callat micit fregþar hogg sua ungs manns. I þenna tima voru i Garðariki margir spamenn þeir er vissu firir marga luti. þeir sagþu af sinum spadomi at comnar voru i þetta land hamingior nocquors gofugs mannz oc þo ungs oc alldri fyrr hofðu þeir set ne eins mannz fylgior biartari ne fegre oc sannuþu þeir þat með morgum orðum en eigi mattu þeir vita huar hann var. en sva sogþo þeir mikils hattar vera hans hamingio at þat lios er yfir henni skein at þat dreifþiz um allt Garðariki oc viða um austrhalfu heimsins. En fyrir þui sem sagt var fyrr at Allogia drotning var allra kuinna vitrost þa þyckia henni slikir lutir mikils verþir. biðr hon hon nu konung með fogrum orðum at hann lati stefna þing at menn comi þangat af allum nalægiom heruðum. segir hon at hon mon þa til coma oc tilscipan a haua slika sem mer likar. Nu gerer konungr sua. Komr þar mikill fiolði manna. Nu byðr drotning at sla scal mannhringa af allum muginum. oc scal huerr standa hia aðrum sua at ec mega lita huers mannz asionu oc yfirbragð oc einkanlega augun oc væntir mek at ec myna skynia huerr styrandi er þessi hamingio ef ec fæ litið sialldr augna hans. oc eigi man þa leynaz mega huerr þessar nautru er. Konungr lyddi nu hennar rœþu oc er þetta hit fiolmenna þing stoð .ii. daga en drotning geck firir huern mann oc hyggr at huers mannz yfirbragþi oc finnr engan þann mann er henni þycki liklegr til at styra sua matkum lutum. oc er staðit hafði .ii. daga þingit oc com hinn þriði dagr þa var enn aukat þingit. sottu þa þangat allir at hans boði en elligar la sok a. var nu slegit allu folki i mannhringa en þessi hin ageta cona oc hin frægia drotning hugði at huers mannz alitum oc yfirbragþi. Komr hon þar er aleið stundi ▪ sem fyrr henni stoð einn ungr sueinn með vandum clæðum. hann var i kufli oc lagþr hottrinn aptr a herðar honum. hon leit augu hans oc skilði hon þegar at hann var þessar hinnar haleitu giptu oc leiðir hann firir konung oc gerþi þa bert firir allum at þa man sa fundinn vera er hon hafði lengi leitað. Var nu þessi sueinn i konunglect valld tekinn. gerþi hann þa kunnect konungi og drotningu ætt sina oc tign at hann var eigi þræll helldr birtiz nu at hann var pryddr konunglegre ætt. Siþan tok konungr oc drotning at fostra Olaf astsamlega með mikilli bliðu gœddu þau hann morgum farsæligum lutum sem eiginlegan sinn son. þessi sueinn vox up i Gorðum snimma algerr at afli oc viti oc þroaðiz langa rið sem alldr visar til sva at a fam vetrum var hann lanct um fram sina iafnalldra i allum lutum þeim er pryða ma goðan hofþingia. Oc þegar er han tok at syna sek oc sina atgerui þa var þat abbragðlict a marga vega oc ▪ scammre stundu hafði hann numit allan riddarlegan hatt oc orrostulega speki sua sem þeir menn er kœnstir voro oc hraustastir at fylla þa syslu. Nu feck hann af sliku micla sœmð oc frama fyrst af konungi oc drotningu oc vt i fra allum aðrum rikum oc urikum vox hann nu þar oc þroaðiz huartveggia með vizku oc vetratali oc allzconar atgerfi er pryða ma agetan hofðingia. oc Valdamar konungr setti hann bratt hofþingia innan hirðar oc at stiorna hermonnum þeim er vinna scyldu sœmð konungi. oc margscyns fræmþarverk van hann i Garðariki oc viða um austrhalfu þo at her se fatt talt. En er hann var .xii. vetra gamall þa spyrr hann konungin ef nocquorar borgir eða heruð þau er legit hafi undir hans konungdom oc hafi heiðnir menn tekit af hans riki oc sæti þa yfir hans eign oc soma. Konungr suarar oc segir at vist varo nocquorar borgir oc þorp þau er hann

hafði att oc aðrir hafðu heriat af hans eign oc lact nu við sit riki. Olafr mælti þa. gef mer þa nocquot lið til forræðis oc scip oc vita ef ec mega aptr vinna þat riki er latit er þuiat ec em fuss at heria oc beriaz við þa er yðr hava hneyct. vil ec þartil niota yðarrar giptu oc sialfs þins hamingio oc man vera annathuart at ec man fa drepit þa eða þeir mano abrot stockua firir minum styrk. Konungr toc þessu vel oc feck honum lið slict er hann beiddiz. Nu syndiz þat er fyrr var sagt huersu kœnn hann var við allan riddaraskap oc herscaparbunat. kunni hann oc sua nœfrliga fylkingum fara sem hann hafði i þui iafnan sta(r)fat. ferr hann nu með þessu liði oc atti margar orrostur oc vann mikinn sigr a vvinum sinum. vann hann aptr allar borgir oc castala þa er fyrr hofðu legit undir riki Garða konungs oc margar þioðir utlendar ocaði hann undir riki Valdamars konungs. en at hausti huarf hann aptr með fagrligum sigri oc friðu herfangi. hafði hann þa margscyns gersimar i gulli oc agetlegum pellum oc steinum dyrum er hann fœrði konungi oc drotningu oc var nu hans vegr ændrnyiaðr oc fognuðu honum allir með hinum mesta feginleik. Slicu hellt hann fram a huerio sumre at hann heriaði oc vann margscyns fræg þarverk en hann var a vetrum með Valldamar konungi. oc er hann skein i þuilikri dyrð þa er sua sagt at eptir einn mikinn sigr sneri hann heim til Garða. þeir sigldu þa með sua miclu drambi oc kurteisi at þeir hafðu siglin yfir skipum sinum af dyrum pellum oc sua varu tiolldin þeirra oc. En af slicu ma marka rikdom þann er hann hafði fengit af storvirkiom þeim er hann vann i austrlondum.

(Cap. 6). *Fra Olafi konungi.*

Sua segia vitrir menn oc froðir at Olafr hafi alldrigi blotat scurðgoð oc hann setti iafnan hug sinn við þui. en þo var hann vanr at fylgia konungi til hofsins optlega en alldrigi com hann inn. stoð hann þa uti hia durum iafnan. oc eitt sinn rœddi konungr við hann oc bað hann eigi þat gera þuiat þat kann vera at guðin reiðiz þer oc tynir þu bloma œscu þinnar. villda ec giarna at þu litillættir þek við þau þui at ec em ræddr um þek at þau casti a þek akafre reiði sua mikit sem þu hefir i hættu. Hann svarar. alldrigi hræðumk ek guð þau er huarki haua heyrn ne syn ne vit oc ec ma skilia at þau haua enga grein. oc af þui ma ec marca herra huerrar naturo þau ero at mer syniz þu huert sinn með þeckilegu yfirbragþi at aftecnum þeim stundum er þu ert þar oc þu fœrir þeim fornir. en þa liz mer þu iafnan með ugiptubragþi er þu ert þar. oc af þui skil ec at guð þessi er þu gofgar manu myrkrunum styra. Oc þat segia menn þa er Olafr var i þuilikri sœmð at til urðu nocquorir menn meirr ofundfullir en gœzkufullir oc rœgþu hann við konunginn oc varþ hann firir ofund margra gofugra manna. oc firir þa sok for hann i brot ok hafði þa mikinn her. hann heriaði þa a heiðnar þioðar oc feck iafnan sigr. for hann viða um Austrveg oc braut undir sek folkit. Oc er honom leiddiz þessi iðn þa var comit at vetri. villdi hann þa snua heim til Garða. Oc þa com imoti þeim veðr beði mikit oc gagnstaðlict og hepti þat ferþ hans þessu sinni. snyr han þa til Vindlandz meþ liði sinu oc lagþi skipum sinum til lægis.

(Cap. 7). *Fra Olafi Tryggvasyni ok fru einni.*

Firir Vindlandi reð þa Burizleifr konungr mikill hofþingi. hann atti .iiii. dœtr oc atti eina siþan Olafr, en aðra atti Sigvaldi iarl. þriðio atti Sueinn tiuguskegg Dana konungr. En firir þeim heruðum er Olafr var við cominn reð riki dottir konungs er Geira het. hon var drotning. hon hafði mikit riki oc styrði vel. oc scamt ibrot fra hennar hafuðstað var Olafr við cominn með lið sitt. Hon var rik ok hellt vegsamlega sinn eckioscap. Hon hafði með ser einn forstiora dygguan oc truan er getti hænnar sœmðar oc virþingar. þessi maðr het Dixin. hann for a

einum degi með nocquorio scylldu orendi scamt fra þvi er skip Olafs lagú oc eptir þat huarf hann heim aptr oc spyrr drotning huaðan hans quama væri eþa huat hann kunni segia. Hann suarar. ec com af sioarstrondu fru min. Huat frettir þu eða satt segir hon. Heyrþu drotning segir hann. ec scal segia þer þa luti drotning er þek girnir at vita. er bæði ero dasamligir oc tiguligir. oc nu firir scommu syndir verit. Hucrir ero þeir segir hon. Dixin melti. her ero comnir i þessa hofn hia borg varri morg skip ageta vel buin með allum herscapar buningi. þau varo oc buin með dyrlegum clæðum oc margskonarr gersimum en sialfir menninir ero með miclum friðleica oc herklæddir hinum bezta herscruða oc sialldan munu slikir menn senir verþa her. en þo er sa einn er lanct er um fram aðra menn ok at visu hygg ec at þar leyniz konungr. þuiat þessi maðr man vera mikils hattar oc dasamlegrar naturu. hann er har oc vel vaxinn oc hefir gafuglega asionu oc friðan licama hann hefir oc augu sua snor ok fogr at alldri fyrr sa ec mann sua tiguligan. oc sannliga ma ec yðr þat segia at mer lizc þessi vera um fram mannlegan hatt oc oðli er þessi maðr hefir. með honum hygg ec vera monu vit mikit oc ageta speki. oc undir þessi hinni gafuglegu asionu ætla ec leynaz tign konunglegrar vegsemðar. oc ef eigi mislikar yðr fru min þa villda ec at þer gerðit sem yðarri tign somir. gangit imoti honum sœmilega með allum monnum yðrum oc bioðit honum goða costi. en ec vænte at hann taki þui vel ef hann er kurteislega laðaðr með goðvilld. oc þat heyrða ec hans menn mæla at þeir myndu vilia vera her i vetr i þessu landi oc þat er tru min at nocquot gott mynni ver liota af þessa mannz comu ef ver kinnum til geta. oc ef þer leitið þess mannz. drotning. er styri með yðr konunglegre tign oc vera megi forstiore yðars rikdoms oc landuarnarmaðr. oc frelsi land yþart af motgangi vvina þinna huern megu þer finna þessum tignara. þessum friðara. oc alldri um alldr megu þer finna þann er þuilikr styrkr se eða briost imoti vvinum yðrum. en með sannu segi ec af þeirre speki er mer er gefin at ec hygg at alldri finnit þer þuilican mann i yðru landi oc at siþr i yðru landi þo at þer leitit vm alla þa menn er undir himni fœþaz. þa mant þu þenna einn velia af allum þui at þessum fær þu engan likan. Drotning melti. ef yðr syniz sua soma varri tign þa kom þu a hans fund oc seg honum þau min orð at ec byð honum hingat með allu liði sinu. Dixin melti. ef þer gefit mer leyfi til þess fru þa vil ec fara giarna. Oc siþan for hann til skipanna með morgum monnum oc at aheyranda hofþingianum oc allum hinum flytr hann fram með mikilli snilld orendi drotningar. Oc er Olafr heyrði þetta boð oc þar með vinsamleg orð þa gladdiz hann oc þackaði fogrum orþum hennar storlæti. Oc er up varo sett skipin Olafs oc er þeir varo bunir þa geck Olafr með allum sinum monnum til borgarennar. en drotning reið imoti honum með mikilli vegsemð oc fagnaði Olafi er þa matti at rettu konungr callasc. oc toc hon við honum með allre bliðu oc spyrr hann fyrst at nafni:. oc siðan at þui með huerre tign hann er. Oc er hann hafði sagt henni þessa luti sem hon hafði spurt þa gaf drotning hanum agetliga holl oc þar með marga þionustumenn bæði karla oc konur oc hallar bunað. Geira drotning rikði þar er Germania heitir til vestrhalfu oc er þangat bæði betri landzcostr oc sva lyðrinn. Stoð nu riki þeirra með miclum bloma en Olafr bygþi þessa holl. Oc er com at iolum þa var þar mikill firirbunaðr oc stefnt þangat miclu fiolmenni. oc er su veizla er buin þa geck drotning með micla sueit afund Olafs oc bauð honum at þau drycki bæði saman i þeirre holl er hon siolf drack með sinni hirð. oc han tok þui með allre bliðu oc var þessi veizla allfræg. satu þau i einu hasæti Olafr oc drotning oc drucku af agetlegum kerum bæþi mioð oc vin. hofþingi Dixin talaði við þau ymsi með miclu viti oc sagþi henni hversu mikill styrkr oc vegr henni væri ef hon ætti þuilican stiornar mann firir sinu riki. hann mælti oc sua við hann at girnilegt

væri at raða þui riki er stoð með sua morgum farsæligum lutum oc þo þat mest vert huersu vlik hon var aðrum konum i allre sinni atferþ oc naturu oc allre sinni atgerui oc þo at huartueggia leiti at sia firir sinum costi um alla verolldina at eigi man fa meira soma en hann taki hana ser til konu en hon hann ser til bonda. En er hann hafði þessu orða saði sait i briost þeim þa tok þat at rotasc oc festasc með þeim baðum oc syndiz þeim girnilect oc liclect til mikillar hamingio. Var þa siþan aukuð veizlan með allum hinum beztum fongum oc stoð marga daga oc iok miklu a at hinn siþarra dag var veitt með meira cappi en hinn fyrra sem ricum konungi somði með allum hinum beztum fongum er til fenguz.

(Cap. 8). *Fra Olafi konungi.*

þar var Olafr nu i miclum soma oc yndi. Oc eitthuert sinn er hann sat ■ tali við drotningu þa mælti hann. ero nocquorar þær borgir eða heruð eða tun er undan hafi horvit yðru riki ok þer ættið at haua oc hafi ransmenn eða vikingar tekit ranglega af yðr. drotning svarar. hærra ec ma nefna firir yðr þær borgir er undan hava horfit varo riki oc lengi hafum ver þollt þeirra ofsa. Eptir þat bio Olafr her sinn or landi ok hafþi mikit lið oc sotti þær borgir er drotning atti. Oc er hann sat um borgirnar þa gerþi hann þeim .ii. costi huart er þeir villdi giallda scatta eptir rettendum oc veita þeim þionustu oc slica lyðni sem þeir varu scylldir til eða hann man sœkia borgirnar oc er þa mæiræ van at þa se huarki costr griða ne fiarins. Oc þeir er borgirnar helldu mælto mioc imoti oc quoðuz eigi myndu up geuaz oc helldr moti standa með allu megni, Siþan sat hann um borgirnar oc barðiz oc let bera at valslongur oc margscyns brogð þau er hans menn eru vanir oc sua geck hann at með akefð at engi varð viðstaða oc braut hann borgirnar oc geck hann up með liði sinu oc tok hann ugrynni fiar. oc allir þeir er imoti stoþu oc drembilega suoruðo varo nu suivirðlega yfir comnir oc allir drepnir þeir er eigi baðu miscunnar með litillæti. oc naþi Olafr þuilicum yfirgang sem hann villdi. Ferr hann nu til annarrar borgar oc settiz þar um oc setti þeim þuilican marcað sem hinum fyrrum. en þeir suorvðu. spurt hafum ver huersu akafr yðarr rikdomr er eða huersu illa þeim gegnir er imoti standa yðru boði. nu viliom ver taca vitrligra rað en varir nagrannar. gefum oss up i yðart valld oc leyfum yðr upgongu i borgina. Oc Olafr tok þui með bliðu. luku þeir þa up borgarliðum ok geck hann inn i borgina. Oc þa somnuðuz saman allir hofþingiar ok rikmenni ac allr mugr oc eggioðuz með mikilli reiði oc baðu engan undan ganga huart sem var meira hattar eþa minna. Oc er Olafr finnr suikræði þessi at vvigr her komr at þeim allum megin. þa vikr hann einshuers staþar ut ■ borgarveggin oc kallar hatt a sina felaga er stoðu við borgarvegginn. eitt hialpráð se ec nu firir oss liggia segir hann. stiga ovan firir borgarvegginn oc man ec fyrst til raða oc taca siþan við yþr þa er þer laupit ovan. oc man ecki til saca þvi at blaut leira er undir. Oc siðan liop hann ovan oc reyndiz sem hann sagþi oc eggiar þa nu eptir at laupa þo at þeim þycki hatt. Nu gerðu þeir sua liopu ovan firir vegginn oc með hans tœnaði hellduz þeir allir. sitia nu allir saman um borgina oc veita atgongu sua harða at þeir briota a stor hlið oc gengu siþan up allir. scorti þa eigi harðan bardaga. oc er þa gert miscunnarlaust við þa oc minnasc nu sarlega sinna meingerþa oc drapu nu huert mannz barn en rentu allu fe oc brutu borgina oc at lyctum brendu þeir hana. Oc með þessum sigri ferr Olafr aptr oc fœrði drotningu gull oc silfr oc ageta gripi. þat hava menn firir satt at þessi hafi verit Iomsborg er Olafr sat um oc menn villdu suikia hann oc var hann byrgþr i borginni með .lx. manna.

(Cap. 9). *Fra Olafi konungi.*

Þa er Olafr hafði verit .iii. vetr i Vindlandi gerðuz þau tiþendi at drotning fær braðan bana. . . . . . .

S. 10.

Jvf. Olaf Tryggvesøns Saga i Fornm. S. Cap. 59. 75. Snorre, Olaf Tr. Saga, Cap. 22—30. Fagrskinna, Cap. 69, omtaler den vendiske Geira kun ganske løseligt, og kalder hende *Geila*. Nedenfor i nærv. Hdsk. Cap. 52 kaldes hun „Garia".

Hvad der her, i Slutningen af Cap. 6, tales om Ingebjørg Tryggvedatters første Giftermaal og Sorg over hendes første Mand, samt om Kongens Plan at bortgifte hende til en Mand ved Navn Sørle, forekommer alene her. I det arnam. Hdsk. af Odd Munk, Cap. 9, er hele dette Stykke udeladt. Dets Indhold har neppe nogensinde før været bekjendt. Hvo denne Sørle har været, vides ikke. Ingebjørg overvandt dog, som vi erfare, senere sin Sorg, da hun egtede Ragnvald Jarl af Gautland, efter strax i Forvejen at have følt Tilbøjelighed for Islændingen Kjartan Olafssøn, see Olaf Tr. Saga, Cap. 233, 241 hos Snorre Cap. 105, Laxdølsaga Cap. 44. De Ord, som her lægges Ingebjørg i Munden, ere besynderlige, forsaavidt som hun ta er om at hele Norge kunde høre Olafs Graad, medens dog den af ham begrædte Hustru døde i Vendland længe førend han kom tilbage til Norge.

Cap. 7. Cod. Arn. 9. *I Garða austr.*] Cod. arnam. har merkeligt nok „*Russiam*", hvor den vel holder sig nærmere til den latinske Original.

Denne Legende fortælles ogsaa i Olaf Tr. S. Fornm. S. Cap. 75, men nævnes ej af Snorre.

S. 11.

Cap. 8. Cod. Arn. 10. Jvfr. Olaf Tr. S. i Fornm. S. Cap. 76 *rödd fagra;* i Cod. Arnam. *rödd mikla.*

ógurliga staði o. s. v.] Cod. Arn. har alene: „fulla af logum ok kvölum".

i Garðariki]; Cod. Arnam. har atter „*i Russiam*".

S. 12.

ef hann túlkaði o. s. v.] Cod. Arn. har kun „ef hann vildi fara sjálfr."

i Garðariki] „*i Russiam*" Cod. Arn.

á skynlaus goð] „þeim guði er enga hjálp má veita", Cod. Arn.

viða um austrvegu] „hvar sem hann fór, eigi at eins í Garðaveldi, heldr ok alt i Norðrhálfu heimsins", Cod. Arn.

Cap. 9. Cod. Arn. 11. Jvfr. Olaf Tr. S. i Fornm. S. Cap. 78, 79. Thjodorek Cap. 7. Capitlet udelades i Snorre, som derimod fortæller om en Eremit, der gav Olaf en Prøve paa sin Spaadomsaand og derved fik ham til at lade sig døbe. Olaf Tr. Saga har baade Snorres Beretning, og nærværende Capitel, hvorved den er kommen i en ikke ubetydelig Selvmodsigelse, idet Abbeden i Klostret deels omtales som forskjelig fra Eremiten, deels synes at falde sammen med ham.

Syllingar] opr. vistnok *Syrlingar, Surlingar,* d. e. *Sorlingues* eller *Scilly-Øerne.*

pilizum.] Istedetfor „skrýðaz p. ok kápum dýrlegum" har Cod. Arn. alene „skrýðaz ágætlega". *Piliza* er det middelalder-latinske *pellicia* (af *pellis),* hvoraf det fr. *pélisse,* og vort „*Pelts*". Man skulde antage at Ordet har staaet i den latinske Original, ihvorvel det ej videre synes at passe paa Munkenes Dragt.

S. 13.

með iii. skipum] Cod. Arn. har alene: *skipum sinum,* uden at angive Tallene. Da det imidlertid nedenfor heder at ogsaa Sigurd Jarl havde tre Skibe, efterat det ovenfor er sagt at Olaf gav sine Mænd Orlov til at drage i Kjøbferd, synes det, som om vor Codex virkelig har Ret, og som om Forfatteren har meent, at tre af

Olafs Skibe bleve liggende tilbage i Syllingerne, saaat han og Jarlen havde lige mange til at drage i Leding.

Fortællingen om Sigurd Jarl er hverken optagen i Olaf Tr. Saga eller hos Snorre; den synes ogsaa højst upaalidelig; der var i alle Fald paa denne Tid neppe nogen Jarl i Northumberland af Navnet Sigurd. Skulde noget sandt ligge til Grunden for Beretningen, da maatte det snarere være dette, at Olaf har herjet eller draget paa Krigstog i Forbindelse med Sigtrygg Silkeskegg, Søn af Olaf Kvaran, Konge i Dublin, og at Navnene *Sigtrygg* og *Sigurd* ere forvexlede. Olaf Kvaran havde i sin Tid været Konge i Northumberland (see *Chron. Saxonicum* ved 949); Sigtryg var paa denne Tid (994) fordreven fra Dublin, men gjenvandt det i Slutningen af samme Aar, (see de irske Annaler ved dette Aar) efter al Rimelighed i Forening med Olaf, der imidlertid havde egtet hans Frændkone Gyda, der nedenfor i Cap. 10 kaldes Syster af Olaf Kvaran, men snarere var hans Datter.

Alen auðgi d. e. *Áli hinn auðgi.* Her bruges *Áli* og *Óli* til at udtrykke samme Lyd.

ránsmenn &c.] „ránsmenn ok vandar þjóðar er víða höfðu undir sik lagt stórar eignir, ok festu þeir þetta sín í milli, svá at af öllu megni ok krapti skyldu þeir þá undir sik brjóta“, Cod. Arn.

Imellem Cap. 9 og 10 (i Udg. i Fornm. S. Cap. 11 og 13) indskyder Cod. Arnam. et Capitel om Kong Otto den 2dens Tog til Danmark og Olaf Tryggvesøns Deeltagelse i Kampen ved Danevirke. Dette Capitel, som udelades i nærværende Codex, synes ogsaa at komme paa et heelt ubelejligt Sted, idet det aldeles afbryder Materien om Olafs og Sigurds Tog i de irske og engelske Farvande. Da det desuden stemmer næsten Ord til andet med Jomsvikingasaga Cap. 8—12, er det aabenbart kun laant herfra og har oprindelig intet haft at bestille med nærværende Saga. Jvfr. nedenfor, Anm. til Cap. 11.

S. 14.

Cap. 10. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 82, Snorre Cap. 35.

Historien om Gyda og Alvine fortælles ogsaa i Olaf Tr. Saga Cap. 80 og hos Snorre, Cap. 33, 34. I disse skrives hans Navn ligeledes *Alvini* eller *Alfvini*; i Cod. Arnam. af nærv. Saga derimod *Alpin*, sandsynligviis ved en Forvexling af *v*, hvis Form i de angliske og ældste norske Haandskrifter ligner *p*, med denne sidste Bogstav. Begivenheden fortælles i Hovedsagen eens paa alle de nævnte Steder, men i Enkelthederne derimod temmelig forskjelligt. Olaf Tr. Saga og Snorre lade A. kun medbringe 11 Mand, ligesom Olaf selv, til Holmgangen, og lægge desuden Vegt paa, at Olaf og hans Mænd ifølge hans udtrykkelige Befaling brugte Øxer, med hvilke de slog Sverdene af deres Modstanderes Hænder.

Naar det hos Odd heder at Gyda var Syster af *Skottekongen* Olaf Kvaran, saa er dette i og for sig ingen Fejl, da Irerne paa denne Tid oftere kaldes Skotter, saaledes f. Ex. i det angl. Kvad om Slaget ved Brunanburg 938, der er meddeelt i Chron. Saxonicum ved dette Aar. Derimod kan det ikke være rigtigt, at Gyda kaldes Olaf Kvarans Syster, eftersom denne, død 980, allerede nævnes som Kriger og Konge i Aarene 940—950 (see Chron. Saxon. og Annales Ultonienses ved disse Aar), og det da ej synes rimeligt, at han kunde have haft en Syster, som endnu i 994 var ung og smuk. Olaf Tr. Saga og Snorre stemme imidlertid ogsaa med nærværende Beretning i dette Punkt. Naar man dog erindrer, hvor ofte vore Forfædre, især i Kvad og kortere Beretninger, antyde Svogerskabsforhold alene ved at anvende Ordet „mágr“, uden nærmere at melde, hvorvidt den omspurgte „mágr“ er Svigerfader, Stiffader, Svigersøn, Stifsøn eller Svoger, kan man lettelig fatte, hvorledes et Udtryk i en eller anden gammel Fortælling eller et eller andet

Mindekvad om Olaf Tryggveson, at han var „Kvarans mágr“, har kunnet forlede den første af hans Sagas Optegnere til at udgive ham for Olaf Kvarans Svigersøn, istedetfor hans Svoger. I eet Punkt har Odd Munks Fremstilling her et afgjort Fortrin for den, som meddeles i Ol. Tr. Saga og hos Snorre, idet den nemlig ikke, som den sidstnævnte, omtaler at han senere opholdt sig hos sin Svoger Olaf Kvaran. Efter Odd's Fremstilling kunde Olaf Kvaran gjerne være død lang Tid forinden Olaf egtede Gyda, hvilket han ogsaa i Virkeligheden var. Der opstaar endelig temmelig stærk Formodning om at Kongesagaernes Bearbeidere have nævnt om Olafs senere Ophold hos Olaf Kvaran, alene fordi de antog det *rimeligt*, at han opholdt sig hos ham, uden nogen udtrykkelig Hjemmel, eller idetmindste uden anden Hjemmel end en løst henkastet Yttring om, at Olaf tilbragte nogen Tid i Dublin hos sin „Maag“. Man maa her ikke forglemme, at de gamle Kvad, efter hvilke de senere Beretninger især formedes, ej saameget *fortælle* de enkelte Begivenheder, som de *hentyde til* dem, forudsættende dem bekjendte. Hvis nu et saadant Oldkvad havde kaldt Olaf Tryggveson „Kvarans Maag“, og siden hentydet til at han opholdt sig i Dublin hos sin „Maag“ eller maaskee endog hos sin „Hustrues Broder,“ kunde samtidige og vel underrettede Folk ej tage Fejl, men vidste godt, at der ved den sidstnævnte forstodes Sigtrygg Silkeskeg; en senere Bearbeider derimod, som ej var nøjere fortrolig med den dublinske Kongeslægts Forhold, kunde let komme paa den Tanke, at een og samme Mand paa begge Steder var meent, og at Olaf Kvaran saaledes ej alene var Gydas Broder, men og den dublinske Fyrste, hos hvem Olaf Tryggvesøn en Stund opholdt sig.

Ogsaa Fagrsk. Cap. 69 nævner i Forbigaaende „Gyda den engelske“ som Olafs anden Hustru. Hans Giftermaal med hende kan neppe betvivles. I alle Fald seer man af den ved Sighvat Skalds samtidige Kvad bekræftede Fortælling om Tryggve, Olafs og Gydas foregivne Søn og hans Tog til Norge (Olaf d. hell. Saga Cap. 233, 234, Snorre Cap. 262, 263, Fagrskinna Cap. 118), at der kun een Generation efter Olaf Tryggvesons Død virkelig var Tale om hiint Giftermaal.

S. 15.

Om den Haan, Olaf Tryggvesøn lod overgaa Alfvine og hans Mænd, nemlig at sætte dem baglængs til Hest, tales ej i de øvrige Sagaer.

Cap. 11. Dette Cap., der indeholder en kortfattet Oversigt over de Begivenheder, der havde fundet Sted i Norge siden Haakon Jarl allersidst omtaltes, nemlig da han i Dronning Gunnhilds Ærende drog til Sverige forat faa Olaf Tryggvesøn fat, nævner intet om at Olaf Tryggvesøn skulde have deeltaget i Keiser Ottos Tog til Danmark, og bekræfter ved denne Taushed vor ovenfor yttrede Mening, at det Capitel, den arnamagnæanske Codex indskyder om Olafs Deeltagelse deri, aldeles vilkaarligt er hentet fra Jomsvikingasaga. At Afskriveren eller Redaktøren af Cod. Arnamagn. her virkelig har benyttet Jomsvikingasaga, fremgaar end tydeligere af en i nærværende Capitel (i Cod. Arn. Cap. 15) strax efter Beretningen om Guldharalds Drab indskudt Tilsætning: „ok svá lögðuz þessi 3 ríki saman, Noregr og Danmörk, ok þá fékk Hákon gull þat it mikla, er frændi hans, Gullharaldr, hafði átt“. Thi dette Guld omtales i Jomsvíkingasaga, Cap. 7, som to Kister fulde, hvilke Guldharald havde hjembragt fra Syden.

Med den i dette Capitel antydede Tidsregning maa sammenlignes, hvad der nedenfor er angivet i Cap. 15 (Cod. Arnam. 22), at Haakon Jarl herskede 33 Aar efter Harald Graafelds Fald. Disse 33 Aar angives ogsaa i Olaf Tr. S. i Fornm. Søgur, Cap. 104, dog saaledes, at de her regnes fra hans Fader Sigurd Jarls Død. Da de samme 33 Aar ogsaa nævnes hos Jon Lopssøns Encomiast Str. 20 og den derefter indrettede Kongerække bagenfor Historia Norvegiæ, fol. 18. a., maa man

antage, at de have været udtrykkeligt nævnte som Haakons Regjeringstid i et eller andet gammelt og paalideligt Kvad, som nu er tabt, men uden nogen bestemt Angivelse af fra hvilket Tidspunkt de skulle regnes, saaat man altsaa var uvis, om man skulde regne dem fra Sigurd Jarls Død 962, eller fra Harald Graafelds Død. Det samme maa gjelde om den anden Talstørrelse, der forekommer i Tidsangivelserne angaaende Haakons Regjering, nemlig de 12 eller 13 Aar, efter hvis Forløb han deeltog i Harald Gormssøns Kamp med Kong Otto, og siden gjorde sig uafhængig af Harald. De nævnes uden nogen nærmere Bestemmelse, i Fagrskinna Cap. 46, men regnes derimod fra Harald Graafelds Død i Olaf Tr. Saga og hos Snorre. Odd Munk har, som vi see, regnet begge Dele fra Harald Graafelds Fald. Dette viser sig imidlertid strax ved første Øiekast at være urigtigt, thi da der med Hensyn til Tiden, da Haakon Jarl blev dræbt og Olaf Tryggvesøn blev Konge, ej hersker synderlig Tvivl, men disse Begivenheder med Bestemthed ere at henføre til 995, maatte Harald Graafeld isaafald være falden 962 eller 963, hvilket er umuligt, da han, hvor kort han end kan have hersket, dog altid herskede i mere end eet eller to Aar efter sin Formand Haakon den Godes Død 961. De 33 Aar ere altsaa aabenbart at regne fra Sigurd Jarls Død, der forefaldt i den anden Vinter efter Kong Haakons, altsaa 962. Da der nu er den største Sandsynlighed for, at begge Tidsangivelser oprindelig ere regnede fra samme Punkt, faa vi herved ud, at Toget mod Keiser Otto forefaldt 13 Aar eller i det 13de Aar efter Sigurd Jarls Død, altsaa i 974 eller 975, hvilket ogsaa paa det nøjeste stemmer med den paalidelige tydske Forfatter Thietmar af Merseburg's Beretning (III. 4), at Keiser Otto II ikke lang Tid efter sin Tronbestigelse (973) gjorde et Tog til Danmark og betvang Befæstningerne ved Slesvig: for hvilket Tog Tiden nærmere bestemmes hos andre Annalister, nemlig hos Lambert af Aschaffenburg og Albert af Stade til 974, hos Annalista Saxo til 975. Denne Beregning bekræftes ogsaa paa det klareste af Thjodrek Munk, der i Cap. 5 regner Haakons Regjeringstid til 30, og i Cap. 6 Keiser Otto d. 2dens Tog til det 10de Aar efter Harald Graafelds Fald; han borttager saaledes baade fra de 33 og de 13 Aar trende, hvilke han altsaa regner for den Tid, i hvilken Harald Graafeld overlevede Sigurd Jarl; Haralds Død henfører han følgelig til 965, Ottos Tog til 975, og Haakons Død til 995. Vistnok siger Thjodrek i Cap. 4 om Harald Graafeld, at han i 12 Aar „gentem Norvegicam vehementer afflixit," men da det ikke udtrykkeligt ligger i disse Ord, at han i al den Tid *herskede* over Norge, ere disse 12 Aar sandsynligviis oprindeligen regnede fra den Tid, han og hans Brødre begyndte at bekrige Norge, nemlig i Haakon Adelsteensfostres 19de Aar, altsaa omkring 953—954, hvilket nøjagtigt indtreffer 11—12 Aar før 965.

Are frode har imidlertid, hvis man skal tro det udtrykkelige Udsagn i Olaf Tryggv. Saga Cap. 53, der ogsaa er gjentagen hos Snorre Cap. 13, beregnet Harald Graafelds Død til 15 Aar efter Haakon den Godes, og 13 efter Sigurd Jarls. Denne Beregningsmaade er den, som sædvanligviis følges, og som ogsaa er kommen ind i Annalerne; efter den falder altsaa Harald Graafelds Død 975 eller 976, og Keiser Ottos Tog 12 eller 13 Aar derefter, altsaa 988. Derved opnaaes den Fordeel, at Olaf Tryggvesøn, efter hiin Fortælling i Jomsvikingasaga, kan deeltage i Toget mod Danevirke. Men paa Historien gjøres Vold, thi Otto II var allerede død i 983, og det hjelper kun lidet, at Olaf Tr. Saga ikke, som Thjodrek, nævner Otto II (*rufus*) men Otto III (d. unge), thi denne var da kun et Barn, og gjorde intet saadant Tog til Danmark, medens derimod, som vi nu have seet, ikke engang Odd Munk oprindeligen, ligesaalidt som Fagrskinna, veed noget om at Olaf skal have

deeltaget i Toget. Ares Tidsregning maa derfor her erklæres for aldeles urigtig, saavelsom den Maade, paa hvilken Snorre og Olaf Tryggvesøns Saga efter ham søge at udfylde Harald Graafelds Regjeringstid, der naturligviis er bleven dem altfor lang, da den i Virkeligheden, hvad ogsaa Fagrskinna (Cap. 36) strengt taget antyder, ikke omfattede mere end fire, paa det 5te Aar, jevnfør Kormaks Saga. At maaskee en Læse- eller Skrivfeil her er med i Spillet, vil nedenfor (S.91) blive viist. Forresten tør det nok hænde, at Are Frode etsteds har fundet den Angivelse, at Harald skulde have været Konge i 15 Aar, thi disse 15 Aar kunne have været regnede fra Aaret 950, da hans Fader Erik Blodøxe, efter Sammenligning med de engelske Annalers og vore egne Sagaers Udsagn, faldt i England. Jon Lopssøns Encomiast (Str. 18) nævner kun 9 Aar; disse have maaskee været regnede fra Aaret 956, da Haralds ældre Broder Gamle faldt i Slaget paa Frædø. I Ágrip (Cap. 8) er Tallet utydeligt, men da det siden (Cap. 11) heder at Haakon regjerede 20 Aar efter hans Død, hvorved altsaa tilsammen 35 Aar udbringes, maa paa første Sted Tallet 15 være meent, og følgelig Are Frodes Beregning være fulgt. Historia Norvegiæ (fol. 8. 6.) nævner 14 Aar, og synes saaledes omtrent at følge samme Beregning.

ennu siðarasta sinni] Cod. Arnam. har istf. dette „*i Limafjörð.*

nökkurru-siðar] I Cod. Arn. *nokkvurum vetrum siðar.* Der nævnes her intet om, at Jomsvikinge-Toget forefaldt efter Harald Gormssöns Død, snarere skulde man antage, at han efter Sagaskriverens Mening da endnu var i Live. Dette siges, som bekjendt, udtrykkeligt af Saxo (10de Bog, S. 483—485), og det synes derhos ligefrem at ligge i de Ord, der i Olaf den helliges Saga Cap. 50 (hos Snorre Cap. 34) lægges Kong Rørek i Munden: „en er þeir urðu úsáttir Haraldr Danakonungr ok Hákon jarl, þá herjuðu Jómsvíkingar í Noreg, en þá reis í móti þeim allr múgr ok margmenni, ok hratt þeim úfriði af ser; eggjuðu menn þá til þess Hákon jarl at halda landi fyrir Danakonungi ok verja oddi ok eggju.“ At „Danakonungr“ paa det sidste Sted synes at gjelde Harald ligesaavel som paa det første, kan ej negtes. Andre Omstændigheder, som det her vilde blive for vidtløftigt at omtale, men som ere opregnede i „det norske Folks Historie, 2den Deels 2det B. Side 103 Not., tale ligeledes for at henføre Jomsvikingetoget til Harald Gormssøns Tid, eller Vinteren 985—986, trods Jomsvikingasagas, Fagrskinnas, Olaf Tr. Saga's og Snorres (dog vistnok oprindeligt kun fra een fælles Kilde hentede) Angivelse, at det skulde have fundet Sted under Svein Tjugeskegg og Vintren 994.

.lx. skipa]. Cod. Arn. har „.lxx. skipa annars hundraðs“, og røber heri atter, at dens Afskriver har benyttet Jomsvikingasaga, thi medens saavel Olaf Tr. Saga (Cap. 86), som Snorre (Olaf Tr. S. C. 41), og Fagrskinna (Cap. 57), altsaa alle Sagaer, paa Jomsv. Saga nær, tillægger Jomsvikingerne 60 Skibe, er det alene Jomsvikingasaga (Cap. 38) der giver dem „lxx annars hundraðs“. Derimod synes det at være egent for Odd Munk, at lade Jomsvikingeslaget vare i 3 Dage; det samme fortælles, kun vidtløftigere, i Cod. Arn. Cap. 15.

þorgerði Hölgabrúði] Cod. Arn. har „þ. Holðabrúði.“ Den Søn, Haakon offrede, kaldes i Ol. Tr. S. Cap. 90, hos Snorre (Ol. Tr. S. C. 47) og i Jomsv. S. Cap. 44 Erling, medens Fagsskinna (C. 69) omtaler Erling som en af Anførerne i Slaget, og veed intet om Ofringen. Ol. Tr. S. og Jomsv. S. give Erling en Alder af 7 Aar. Til Offringen sigter ogsaa Bjarne Biskop i Jomsv. drapa Str. 29, ligesom den tillige omtales af Saxo.

ok hon kom — orrostu] Cod. Arn. tilføjer: „oc gerðiz þá ógurleg orrosta með hagli.“ Hette Haglvejr omteles i alle Beskrivelser over Slaget.

Ok þá flýði o. s. v.] Foran dette Punktum indsk. Cod. Arn.: „Eiríkr Hákonarson veitti harðar atlögur ok feldi marga menn.“

Búi var eptir með 30 skipa]; dette udelades i Cod. Arn., som derimod fortæller at Sigvalde flygtede med 30 Skibe, aabenbart for ej at modsige den ovenanførte Angivelse efter Jomsv. Saga. Olaf Tr. S. Cap. 90 og Snorre C. 44 lade Sigvalde flygte med 35, og 25 ligge tilbage. Jomsv. S. Cap. 45 nævner 24 Skibe. Om Bue, hans sidste Kamp, og hvorledes han sprang ombord med Armstumperne i Kisteringene fortæller Cod. Arn. omstændeligere, men udelader derimod, hvad der her meldes om Vagn.

Cap. 12. i Austrriki ok Vestrlöndum]. Dette Tillæg udelades i Cod. Arn.

klaka] alene orthographisk Egenhed for „klakka.“

S. 16.

i Garða austr]. Det er en Egenhed for Odd Munks Bearbeidelse af Olafs Hisorie, at han lader Thore klakka med Følge opsøge Olaf i Gardarike, uden dog i Forvejen at fortælle, at Olaf atter var dragen derhen; medens derimod den større Ol. Tr. S. og Snorre lade ham opsøges af Thore i Irland, og umiddelbart derfra drage til Norge. Forat han desuagtet paa Vejen fra Vesten til Norge skal kunne christne Sigurd Jarl af Orknø, maa Odd Munk (Cap. 16) lade ham gjøre en søregen Reise til England Aaret efter sin Tronbestigelse. Odds Angivelse har dog, som man seer, været fulgt af Kristnisagas Sammensætter, idet han (Cap. 6) siger: „Olafr k. fór af Írlandi ok austr í Hólmgarð, en or Hólmgarði til Noregs, sem ritat er i sögu hans.“ Den Saga, hvortil her sigtes, maa altsaa være den nærværende. Om denne Periode af Kong Olafs Liv maa der følgelig have været to aldeles forskjellige Beretninger, af hvilke man dog ved første Øjekast kan skjønne at den, vor Saga følger, er aldeles urigtig. Endog Adam af Bremen (II. 34) antyder at Olaf kom fra England umiddelbart til Norge.

Jósteinn og Karlshöfuð]. Snorre nævner dem ej paa dette Sted, men Udeladelsen synes alene at være vilkaarlig, da deres Deeltagelse i Planen allerede fra først af maa have dannet et af Fortællingens Hovedpunkter. Han nævner ogsaa Jostein senere, saavel i Cap. 58 som i 102. Jostein og Karlshoved omtales ligeledes korteligt, tilligemed Thores forræderske Plan, af Thjodr. Munk Cap. 7. At Jostein virkelig omtr. ved 994 opholdt sig i England hos Olaf, sees deraf, at han (*Jústegen*) nævnes tilsammen med Olaf (*Anláf*) og „*Guðmund Stegitans sunu*“ som dem, med hvem Ædhelred sluttede det endnu blandt de gamle engelske Love opbevarede Forlig af 994, see Thorpes Udg. af de gl. engelske Love S. 121, jfr. Chron. Sax. ved 994. Man tør derfor ikke med Bestemthed paastaa, at Fortællingen om Josteins og Karlshoveds Reise til Olaf m. m. alene skyldes Odd Munks Bearbeidelse af dennes Levnet, skjønt den rigtignok i den Form, hvori den nu findes i den større Olaf Tr. Saga, især Flatøbogens Bearbeidelse, umiskjendeligt viser sig at være hentet derfra. Jfr. Skálholt-Udg. I S. 210 fg. Frn. S. Cap. 93 fg.

Svarabróðir]. Dette omtales ej andensteds.

vi skipum]. Ol. Tr. Saga C. 94 og Snorre C. 52 nævner kun 5 Skibe.

hlaðin . . . gersimum]. Cod. Arn. har: „hlaðin mörgum dýrlegum gripum, gulli ok gimsteinum ok ágætligum pellum ok allskyns farmi er fásénn var í Norðrlöndum. (C. 16).

Þjálfahellir]. Stedet nævnes ogsaa hos Thjodrek Munk, Cap. 10, ellers ingensteds.

undir yfir skipum] synes at være Skrf. for „yfir skipum“, saal. læser Cod. Arn.

Fiðr]. Historien om Finnen fortælles og i Fltb., Skálh. Udg. S. 227 fgg.; og

er her øjensynligen laant fra Odd Munk; den udelades i Ol. Tr. S. Cap. 99, 100, begge have dog umiskjendeligt benyttet Odd.

S. 17.

býsna skal til batnaðar]. Saal. og Fltb., Skálh. Udg. I S. 218. Cod. Arn. har „býsna skal at betr verði." Ordsproget har Alliteration.

elda]. Cod. Arn. har „ljós."

S. 18.

Cap. 13. Cod. Arn. 17. *ok ránsmaðr.*] Istf. dette har Cod. Arn.: „svá at margir kölluðu hann Hákon hinn illa".

Þorleifr islenzkr maðr &c.] Cod. Arn. navngiver ikke Manden eller Aarsagen, hvorfor Nidvisen digtedes: „svá er sagt at einn íslenzkr maðr hafi ort um hann langt kvæði ok illt ok sett með mörgum lutum illum ok fáheyrðum". Der sigtes her til Thorleif Jarlaskald, om hvilken den større Olaf Tr. Saga indeholder en omstændelig þátt, see Fornm. Sögur III. S. 89. Skálholt-Udg. I. S. 202.

en mesti blótmaðr &c.] Cod. Arn. har: „Hákon hafði meira átrúnað en flestir menn aðrir á blótum". Derpaa tilføjer den, hvad der kun er en Gjentagelse af det foregaaende: „ok sá hlutr gerðiz svá fullkominn með hánum, at ástin hitnaði til saurlífis, svá at hann hafði við hönd sér konur manna ok stórættaðar, ok margar meyjar, ok váru þá með hánum viku eða mánað, ok sendi þá heim svívirðar til feðra sinna ok mœðra".

Den her følgende Fortælling om Brynjulf meddeles ogsaa i Olaf Tr. Saga, Cap. 101; men da denne strax derefter (Cap. 102) ogsaa meddeler den anden Beretning om Gudrun Lundarsol, og lader det være dennes Mand, Orm Lyrgja, der tilvejebragte Opstanden mod Jarlen, kan den ej, som Odd Munks Bearbeidelse, gjøre denne Opstand til en Følge af Brynjulfs Bestræbelser, men siger kun: „var þá við sjálft at þeir mundi upphlaupa". *Ágrip* (Cap. 11) omtaler kun Tildragelsen med Gudrun Lundarsol. Snorre (Cap. 53) dvæler ogsaa fornemmelig ved denne, men hentyder dog derhos med et Par Ord til Brynjulfs Historie. Man skulde derfor visselig formode, at der oprindelig har været to forskjellige Sagn om Anledningen til Opstanden mod Haakon, nemlig eet, der berettede om Brynjulf, et andet, der berettede om Gudrun og Orm, og at de først senere ere blevne satte i Forbindelse med hinanden. Imidlertid see vi, at nærvær. Haandskrift af Odd Munks Sagabearbeidelse nedenfor, (Cap. 41), hvor Orm Lyrgja bliver omtalt som en af Bondehøvdingerne ved Thinget paa Frosten, tilføjer et Par Ord om, at han var den som „gerði för at Hákoni jarli", hvilket viser, at Afskriveren ogsaa har kjendt det andet Sagn.

snemma um morgun &c.] Cod. Arn. har: „var Brynj. kominn í hvílu hjá konu sinnir", hvilket antyder at det var om Aftenen. Saaledes ogsaa Olaf Tr. Saga Cap. 101.

hljóp upp.] Cod. Arn. tilf.: „en þeir toku húspreyju hans", hvilket i nærv. Cod. aldeles ikke omtales.

mikit hof] Cod. Arn. har: „þat hit mikla hof er þar stóð hafði hann eignat útalegum goðum".

frœknastr ok örvastr] det sidste Epitheton udelades i Cod. Arn.

Sveinn ok Erlendr] Snorre, (Cap. 19), tilføjer ogsaa Heming, og vist er det, at Erik senere af Skalden Haldor Ukristne kaldes Hemings Broder, see Fagrsk. C. 82, Ol. Tr. S. Cap. 258. Fagrskinna Cap, 65 nævner som Haakon og Thoras Børn Svein og Bergljot, derhos Erling, Heming, Erlend og to Sigurder.

S. 19.

til skipanna] Cod. Arn. tilf.: „er skamt várn frá bœ jarls".

Ifølge Olaf Tr. S. Cap. 103 og Snorre Cap. 53, 54, gik Haakon aldeles ikke til Skibene, og blev heller ikke overfaldt paa Lade, men derimod paa Medalhuus, hvor han just opholdt sig; han gik med sin Skare i en afsides Dal og lod den adsprede sig, medens han selv søgte Skjul, først i Jarlshulen, siden paa Rimul; han lod sende Bud til sin Søn Erlend, at han skulde drage med Skibene, der laa ved Viggen, ud efter Fjorden, og talte selv om at ville støde sammen med ham paa Møre. Antallet af Erlends Skibe var ifølge disse Sagaers Fortælling 3, ikke 2, af Olafs 5, ikke 9.

Cap. 14. C. A. 18. Beretningen om Erlends Drab stemmer, paa det nær at Haakon først flygtede fra Skibene, i det Hele taget med den i Olaf Tr. Saga Cap. 103 og hos Snorre.

tiguli] Enten Forkortning eller Skrivfeil for *tiguligi*.

með fylkðu] Cod. Arn. har: „sló þá saman liðinu í eina fylking".

S. 20.

á einni mikilli] her nævnes ikke Aaens Navn, nemlig Gaul.

hon hét þora.] Navnet udelades i Cod. Arn.

Fortællingen om den gamle Mand, der advarede mod Jarlens Kneb, da Kappen blev funden paa Isen, findes og i den større Olaf Tr. Saga, men udelades af Snorre. Af Karks Drømme, som her meddeles, henføre Olaf Tr. S. og Snorre den om den sorte Mand, der melder „Ulles" Død og at „alle Sund vare lukte", til Opholdet i Jarlshulen i Gauldalen, de to andre derimod til Opholdet i Graven under Svinestien. Den sidste, om Hesten, som Olaf gav Kark, lyder hos Snorre saaledes, at Olaf lægger en Guldring om hans Hals, hvilket Jarlen udtyde med at Olaf vil lade en blodrød Ring lægge om hans Hals, d. e. halshugge ham, Olaf Tr. Saga Cap. 104 combinerer som sædvanlig begge Varianter paa en højst ukritisk Maade. Ágrip (Cap. 11) omtaler Opholdet i Jarlshulen og de Drømme (om Ulle og Sundene), sem Kark der havde, derimod nævnes der intet om Drømmene under Svinestien.

S. 21.

Cap. 15. C. A. 19. *Nórr.]* Cod. Arn. har *Nóri;* her sigtes til den bekjendte, vistnok i den senere Deel af Middelalderen opdigtede Fortælling om Fornjot og hans Ætlinger Nor og Gor, der underkastede sig Norge, som fik Navn efter den første, medens Landets enkelte Dele fik Navn efter deres Sønner og Sønnesønner. Fortællingen er paa to Steder, med nogle faa indbyrdes Afvigelser, optagen i Flatøbogen, nemlig som Indledning, deels til de norske Kongers, deels til de orknøiske Jarlers Historie; siden har den, under Titlen: „Fundinn Noregr" eller „hversu Noregr bygðisk", været aftrykt paa flere Steder, allersidst i Fornaldar Sögur norðrlanda 2det Bind.

en i vestr Englandshaf.] Cod. Arn. har: *en vestr frá er England;* handles her kun om at opregne Norges Nabolande, vilde denne Læsemaade være rigtigst; vor nærv. Codix synes kun at ville opregne Grændserne.

ok er lengð landsins.] Foran disse Ord indskyder Cod. Arn. „Noregr er vaxinn með 3 oddum".

or suðri.] Cod. Arn. har „or utsuðri".

Vegistafs.] Cod. Arn. har *„Veggestafs"*. Navnet skrives ogsaa *„Ægistafr"*; det siges i *„Historia Norvegiæ"* fol. 2. a, at adskille Bjarmeland fra Finmarken, og maa være at søge etsteds paa den nordlige Kyst af det hvide Hav, mellem Varsugha og Kandalax. I den ældre Olaf d. hell. Saga Cap. 29, nævnes ogsaa „Ægestafr" som Norges nordlige, og „Elfr" (Gautelfr) som dets sydlige Grændsepunkt. Jvfr. Fagrsk. C. 71. Den samme Saga nævner i Cap. 40 som Norges „Landamæri": „Glaumsteinn fyrir sunnan, Nanes fyrir norðan, Eiðaskógr fyrir austan, Öngulseyjarsund (Menai Strait) fyrir vestan". Hvor *Glaumstein* og *Nanes* nu ere at søge, vides ikke.

Vik og Hördaland &c.] Foran disse Navne har Cod. Arn., hvad der vistnok kun ved en Skjødesløshedsfeil er udeglemt i nærv. Codex, og ikke engang, hvis der skal blive nogen Mening i det Hele, godt kan undværes: „en landit er greint ok kallat þessum heitum“ . . En anden Udeglemmelse i nærv. Codex paa dette Sted er *Upplönd* efter *Hörðaland,* og *Finmörk* efter *Hálogaland: Historia Norvegiæ* fol. 2. a. inddeler Norge i tre *„zonæ“*, nemlig *maritima* d. e. Kystlandet, *mediterranea quæ et montana* d. e. Oplandene, og *silvestris quæ Finnis inhabitatur* d. e. Finmarken. „Maritima“ inddeles igjen i 4 *patriæ* eller Landskaber: Viken (Sinus Orientalis), Gulathingslagen (Gulacia), Throndhjem (Trondemia) og Haalogaland (Halogia).

ok mikit fiölmenni] udelades i Cod. Arn.

Haraldr en hárfagri.] Cod. Arn. tilf. „ok hélt því til dauðadags, ok er hann heygðr á Rogalandi, ok þar andaðiz hann.“

fylkiskonungar.] Cod. Arn. kalde dem „konungar yfir heruðum og ríkjum stórum eða eyjum“.

ok yfirkonungar váru landsins.] Dette Sted er af Vigtighed forsaavidt det udtrykkeligt udtaler, hvad man ellers af Sagaernes Ord kun kan slutte sig til, nemlig at det egentlig kun vare Kystfylkerne, der ligetil Olaf d. Helliges Tid beherskedes af Overkongerne, eller de Konger, hvis Bedrifter ere opbevarede i Historien.

Tryggvi konungr] Cod. Arn. tilføjer: „faðir Ólafs er nú er frá sagt ok svá Óláfr Haraldsson.“

ok váru þeirra á milli . . . . . sögu getr] udelades i Cod. Arn.

stórmenni] Cod. Arn. har: „allir höfðingjar ok spekingar or þrœndalögum, ok allir þeir er nökkura nafnbót höfðu.“

um vandamál búandkarla]. Cod. Arn. har: „at hann skyldi styðja þá ok styrkja ímóti Eiríki jarli ok Sveini, þvíat margir váru vinir þeirra ok frændr, þótt margir væri uvinir.“ Jvfr. her Fagrsk. Cap. 70.

S. 22.

ást til tignar]. I Mbr. er Forkortningstegnet over *til* (t[i]) saa utydeligt, at det næsten ogsaa kan læses (t[o]), hvilket vilde blive *trú*; men da dette ej giver nogen Mening, er vel det første det retteste. Forøvrigt har Cod. Arn. her paa dette Sted „bjóða mikit traust ok fjölmenni ok mikit afl konungríkinu,“ hvoraf man næsten skulde formode, at der ovenfor snarere burde læses *afl* end *ast*. Isaafald maatte Afskriveren, da *ast* staar ganske tydeligt, have læst feil, men dette kan igjen ikke tænkes, uden at *f* i det Haandskrift, hvorefter det nærværende er afskrevet, ej har haft den sædvanlige angelsaxiske Form, men den kun i de alderældste Codices forekommende, der er den samme som den nu i latinsk Tryk brugelige, f. At Ordet „ast“ er indkommen paa denne Maade (*ast* f. *afl*) er høist sandsynligt, og viser altsaa, deels, at vi ej have selve Originaloversættelsen for os, deels, at det Haandskrift, som her er copieret, maa have været saare gammelt, neppe yngre end Begyndelsen af det 12te Aarhundrede.

til Gautelfar]. Cod. Arn. har „til Danmerkr.“ Her menes Halland, der fra den Tid, Sagaen nedskriver, laa under Danmark.

ok bað menn &c.] alt dette er mere vidtløftigt og udtværet i den arnamagnæanske Codex.

þat segir Ari enn fróði o. s. v.] Den her opstillede Beregning er af Vigtighed, især da den viser, hvor usikker man har været i denne Henseende, og hvorledes man allerede i ældre Tider alene har maattet hjelpe sig med mere eller mindre sandsynlige Combinationer og Gisninger, uden at have haft bestemte Data at holde sig til. Læsemaaden er her bedre end i Cod. Arn. c. 22, der paa første Sted,

hvor Are frode omtales, tillægger ham den Angivelse, at Olaf ved sin Ankomst til Norge var 22 Aar gammel, uagtet den dog nedenfor udtrykkeligt nævner Are og Sæmund som dem, der ere enige i den Beregning, efter hvilken Olaf ikke var 22, men 32 Aar, da han forlod England. Derimod er det i nærv. Haandskrift en Feil, hvor det nedenfor heder at Olaf var i Garderike 9 Aar, thi derved vilde der tilsammen udkomme 30, ikke 32 Aar; Cod. Arn. læser 11, hvilket er rigtigere. Feilen er opstaaet ved en Forvexling af „ix“ og „xi“. Endelig er der en Feil i begge Codices, hvor Cod. Arn. har Tallet 27, og nærv. Codex 26 for det Antal Aar, der vilde udkomme, naar man ej regnede de 9 eller 10 Aar, i hvilke Olaf Tryggvesøn var i Trældom og mange antoge ham for død. Thi naar man regner 10 fra 32, udkommer 22, hvilket Tal Forfatteren selv udtrykkeligen ovenfor har anført, ligesom han netop ved at opstille den Mulighed, at Einar, Aastrid og Erling ikke have regnet de 9 eller 10 Aar, har søgt at vise hvorledes man kan være komment til hiint, i sig selv urigtige, Resultat. Feilen maa være opstaaet ved at man til „xxii“ enten har indskudt et „v“ (xxvii) eller læst ii som vi (xxvi). Tidsregningen er iøvrigt saare merkelig. Her siger den udtrykkeligt, at Are frode sætter Olafs Alder til 32 Aar, da han kom til Norge, og da nu alle ere enige om at sætte hans Regjeringstid til 5 Vintre (altsaa fra 995—1000) falder følgelig efter Ares Beregning hans Fødsel 963, det samme Aar, vi ovenfor have antaget som det rette. Hermed stemmer det vistnok meget ilde, hvad der ligeledes angives for Ares Beregning (see ovenfor S. 86) at Harald Graafeld skulde have hersket i 15 Aar efter Haakon den Godes Død, saavelsom hvad der her nedenfor udtrykkelig siges, at Haakon Jarl skulde have styret Riget i 33 Aar efter Harald Graafelds Fald; man skulde derfor næsten antage, at den sidste Angivelse kun ved en Misforstaaelse har været tillagt Are og Sæmund, idet maaskee begge, ligesom Kvadet til Jon Loptsøns Ære, kun have nævnt de 33 Aar uden nogen *terminus a quo*. Den første Angivelse tørde maaskee hidrøre fra en Skrivfejl, „xv“ istedetfor „v“; men hvad enten den grunder sig paa en saadan Fejl eller ikke, da er det sikkert nok, at allerede Snorre og Nedskriveren af den større Olaf Tr. Saga have lagt den til Grund for deres Beregninger; til hvor store Urigtigheder dette har ledet, viser sig især deraf, at de, med den for alle vedkommende Kilder fælles Angivelse for Øie, at Keiser Ottos Tog og Haakon Jarls Uafhængigheds-Erklæring fandt Sted i det 13de Aar efter Harald Graafelds Fald, henføre hiint Tog til 988, d. e. det 13de Aar efter 975, hvilket igjen er det 15de efter 961, Haakon den Godes Dødsaar. Man skulde næsten endog fristes til at mene, at Snorre, eller den, fra hvem denne Beregning allerførst er udgaaen, ikke ganske *bona fide* har valgt den urigtige Læsemaade (xv for v), men har tilladt sig en egenmægtig Gisning og Forandring, for at kunne lade Olaf Tryggvesøn deeltage i Keiser Ottos Tog, om hvilken Deeltagelse, som vi først af nærværende Haandskrift tydeligen see, Odd Munk, og sandsynligviis endog alle før ham levende Sagamænd, ej have vidst det allerringeste, og hvad der rimeligviis kun er blevet opfundet af Forfatteren til den ukritiske Jomsvikingasaga, der maa have været den middelbare eller umiddelbare Kilde, hvorfra det enten uforandret eller med Modificationer er gaaet over til andre Bearbeidelser af Kongesagaerne. At Olaf var 9 Aar, da han frelstes fra Trældom, angives af alle dem, der lade ham fødes strax efter Faderens Død; saaledes ogsaa her; *Ágrip* (Cap. 15), der lader ham være 3 Aar gl. ved Faderens Død, giver ham ved sin Befrielse en Alder af 12 Aar: man synes saaledes at have været enig om, hvad der ogsaa i nærværende Codex angives, at hans Trældomstid varede i 6 Aar. Vor Saga, og maaskee Are Frode, opstille altsaa for Olaf følgende Chronologi: Fødsel 963, Reise fra Sverige 966, i Trældom til 972, i Garderike til 983, i Vendland til 986, og i Irland og

England til 995. Derimod opstille Snorre og de der stemme med ham, hvoriblandt ogsaa de islandske Annaler: Fødsel 969 (saal. Ol. Tr. S. C. 43, 968 enkelte af Annalerne); Reise fra Sverige 972 (971), i Trældom til 978 (977), i Gardarike til 987 (986); i Vendland til 989 (988); Slaget ved Danevirke 988, Olafs Daab til 993 (992), Ankomst til Norge 995 (enkelte 996). Sammenligner man denne Tidsregning med Odds, da vil man med Forundring finde, at de samme Tal, vi have godtgjort at være simpelthen Skriv- eller Læse-Feil enten i nærværende eller den arnamagnæanske Codex, nemlig 9 istedetfor 11, hvor der handles om Opholdet i Rusland, og 26 eller 27 istedetfor 22, hvor der handles om hans Alder ved Ankomsten til Norge, netop ere de, som Snorre eller den, der først opstillede den af ham fulgte Beregning, har benyttet. I denne Beregning forekomme altsaa ikke mindre end tre Tal, der beviisligen grunde sig paa en blot og bar Læsefeil, nemlig foruden de to sidstnævnte ogsaa hiint Femten for Antallet af Harald Graafelds Regjeringsaar. Vi lære heraf, hvor lidet der overhoved er at stole paa Snorres eller hans Autoritets Tidsregning for hine tidligere Aarhundreder. Men vi erfare tillige, at de nys paapegede Læsefejl allerede maa have været indkomne i det Verk, som Snorre eller hans umiddelbare Autoritet benyttede. Dette Verk kan maaskee have været et nu tabt chronologisk Skrift af Are. Men snarere er det hverken mere eller mindre end en Afskrift af Odd Munks Olafssaga, og maaskee endog af det samme Exemplar, efter hvilket nærværende Codex er copieret.

S. 23.

Formen „Aren froðe" ligesom forhen „Alen auðge" er merkelig, da det eller ej er sædvanligt, ogsaa ved Egenavne sløjfe det postpositive „hinn" sammen med Nomen.

Einar þambarskelmir o. s. v.] Denne Form af Navnet er ikke usædvanlig. Ordet *skelfa* d. e. bringe til at skjelve, vibrere, er almindeligt, især i Poesi, om Bueskydning. Einar, Aastrid og Erling Skjalgssøn nævnes ikke andetsteds blandt de Personer, hvis Fortællinger laae til Grund for de senere nedskrevne Beretninger om Kong Olaf. Thorkell Dydrill og Gudbrand af Dalene nævnes nedenfor (Cap. 37, 38). Den første maa og, hvad det af ham oplevede Syn angaaer, have været Hjemmelsmand for Skalden Hallarstein, sandsynligviis den samme som Stein Herdisarson, see *Script. hist. Isl* III. S. 243 sqq.

Cap. 16. Den her meddeelte Beretning om Reisen, som Olaf Tryggvesøn skulde have foretaget til England og Orknø efterat have opholdt sig en Vinter i Norge, er lidet sandsynlig, men staar i den nærmeste Sammenhæng med det tidligere fremsatte, end usandsynligere Udsagn, at Olaf skulde have vendt tilbage til Gardarike, førend han kom til Norge, og at det var her, hvor Thore Klakka og Ledsagere søgte ham. Thi naar han umiddelbart fra Gardarike ankom til Norge, kunde han ej have medbragt Prester fra England eller paa Vejen have christnet Orknø eller rettere dets Jarl, hvilket dog, som man af de samtidige Skaldevers kan see, maa være sandt, og hvorom der saaledes allerede længe før Odds Tid maa have været paalidelige Beretninger. Odd Munk havde altsaa ingen anden Udvej end at lade Olaf gjøre en ny Reise til England.

Jon byskup &c.] Dette Sted lyder saaledes hos Thjodrek (Cap. 8): „Olavus . . . . . . sumsit secum viros religiosos, Sigwardum videlicet episcopum, qui ad hoc ipsum ordinatus fueret, ut gentibus prædicaret verbum dei, et nonnullos alios, quos habere secum poterat, Theobrandum presbyterum Flandrensem, nec non & alium Thermonem, presbyterum etiam; habuit et diaconos aliquot." I *Ágrip* (Cap. 10) er det ligefrem oversat: „ok hafði með sér Sigurð byskup, er til þess var vígðr, at boða lýðum guðs nafn, ok enn nekkvera lærða menn, þangbrand prest

ok þormóð, ok enn nekkver djökn.“ Det gjenkjendes ogsaa i *Histor. Norvegiæ* fol. 10. a. „habens secum Johannem episcopum & Tangbrandum presbyterum . . . habuit etiam alios plures dei ministros, qui omnes uno ore euangelizare Christum gentilibus coepere.“

Sigurðr jarl Hlöðvissunr] Jfr. Olaf Tr. Saga, Cap. 98; Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 52, Orkn. Saga Cap. 1. Beretningen paa sidstnævnte Steder lyder noget forskjelligt fra den paa nærværende. Der tales ikke om, at Olaf skal have truet hans Søn paa Livet, derimod siges der, at han medtog ham som Gisel til Norge, hvorom igjen Odd intet veed. Thjodrek (Cap. 6) følger den samme Fremstilling som Odd, og det synes saaledes som om han ogsaa her haft ham eller hans umiddelbare Kilde for Øje. Dog tilføjer han Navnet paa Jarlens Søn, hvilket ej findes i nærv. Haandskrift af Odd, og kalder ham Thorfinn; øjensynligt efter sin egen urigtige Gisning, i det han har antaget denne Søn for den berømte og mægtige Thorfinn, som dog først senere blev født. Cod. Arnam. (Cap. 23) saavelsom de øvrige Beretninger kalde den her omhandlede Jarlesøn *Hvelpr* eller *Hundi*, og Ol. Tr. S. tilføjer at han blev døbt under Navnet Lødver, men døde under Opholdet i Norge. Fremsættelsen af begge Former, „Hvelpr“ eller „Hundi“, tyder hen paa at man herved har søgt at gjengive et ikke norsk, rimeligviis gaelisk Navn, der, oversat paa Norsk, betydede „Hund“ eller „Hvalp.“ I gaelisk findes to slige Navne, der begge forekomme i den skotske Konge- og Jarle-Historie, nemlig *Cuilen* (der ogsaa under Formen *Kylan* findes i Landnama II. 1), og *Madidh*, bekjendt i Sagaerne under Formen *Maddaðr* og *Moddan*. I Aaret 969 døde en skotsk Konge ved Navn *Cuilen*, der i den gamle skotske Kongefortegnelse, som efter den Colbertske Codex er aftrykt i Johnstones „Antiquitates Celto-Normannicæ“, hvor flere af de skotske Navne findes oversatte paa Latin (f. Ex. „Niger“ istef. „Dubh“), kaldes „Caniculus“. Det er derfor ikke usandsynligt, at Sigurds Søn hed *Cuilen*, og at hans Moder, hvis Navn ej findes opgivet, har været en Datter eller Frænde af ham. Det Tillæg, som vedføjes i nærv. Codex, at Jarlens Søn opføddes i en anden Ø, udelades i Cod. Arn.

ok siðan fór Ólafr] Cod. Arnamagn. har: „Fór þá Ólafr konungr með liði sínu til Noregs, ok byrjaði hánum vel, sigldi hann nú með gleði mikilli; mátti þar sjá kappsiglingar miklar ok fögr skip.“

S. 24.

Cap. 17. Jvfr. Cod. Arn. Cap. 25, 26, 27; Ol. Tr. S. Cap. 141, Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 61. Sagnet om St. Martin omtales ogsaa i Ol. Tr. S., men udelades hos Snorre, der forøvrigt meddeler den ligesaa usandsynlige Rest af Fortællingen. Snorre har forresten vist Ret, naar han lader det være Rogalands, ikke Hördalands, Befolkning, som christnes.

Cap. 18. Legenden om Sunniva udelades aldeles af Snorre, men meddeles derimod i den større Olaf Tr. Saga, Cap. 106—108, men i en anden Orden; den begynder med Historien om Sunnivas Reise, derpaa følger Beretningen om Hovedets Opdagelse, og endelig slutter det Hele med Fortællingen om Albanus. Dog udelades den her i Cap. 19 optagne Fortælling om Bonden, der skulde opsøge sin Hoppe og fandt Lys skinnende over de Helliges Been. Dog er det charakteristiskt, at medens Odd Munk uden allermindste Tvivl meddeler Beretningen om Albanus, Sunnivas foregivne Broder, der ledsagede hende, fremsætter Ol. Tr. S. Cap. 108 dog den Mulighed, at denne Albanus ej er nogen anden end den bekjendte engelske Protomartyr S. Albanus.

— *þórðr Egileifarsunr ok þórðr Jórunnarsunr*], see ovf. S. 73.

S. 23.

Jóni byskupi] Cod. Arn. Cap. 25 har: „Jón byskup, er Sigurðr hét öðru nafni."

unz þeir váru or skirnar klæðum] Dette udelades i Cod. Arn., der her i det Hele taget er noget mere kortfattet.

S. 25.

Cap. 20. I dette Capitel begynder i Cod. Arn. en Lacune, ved Ordene: „ok fól hon sik á hendr allzvaldanda guði; nú hófu þau upp . . . ." der omtrent svare til nærv. Haandskrift „ok báðu guð vísa sér leið sem hann vildi at þau færi." Lacunen ophører først i det Capitel, der svarer til nærværende Haandskrifts Cap. 23.

S. 26.

Den her meddeelte Notits om Kirkerne paa Sellø ere højst merkelige. Naar det heder at der ere fem Kirker, og dog tilsyneladende 6 opregnes, maa dette nødvendigviis være saaledes at forstaa, at Fylkeskirken og Christkirken er een og den samme. Navnet „Christkirke" plejer idetmindste i Norden at antyde en biskopelig Kirke eller Kathedralkirke. See nærmere Langes „Norsk Tidsskr. for Vidensk. og Litteratur", V. S. 35.

S. 27.

Cap. 21. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 143, 147. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 62—64. Ölmod den gamle, Hördekaares Søn, nævnes i Landnáma (I. 4.) som samtidig med Ingulf, Mands første Colonist. Da han nu umuligt kan have været samtidig baade med Ingulf (870) og Olaf Tryggvesøns Nærværelse paa Gulathing 996, maa der paa et af Stederne være en Fejl. Olaf Tr. Saga Cap. 147 nævner ikke Ölmod paa sidste Sted, men taler kun om „en Høvding"; man maa saaledes formode, at Snorre har laant hans Navn fra Odd Munk. En halv fabelagtig Person maa han vel, som hans Frænde Thorleif spake, have været, især at dømme efter det Sagn, nærv. Codex antyder, at han skulde have overvundet 9 Konger.

— *faðir hennar er Loðinn*] At Aastrid var Lodins Datter og Kong Olafs Halvsyster, siges kun her; Snorre og Ol. Tr. Saga lade hende være Olafs Heelsyster.

S. 28.

Cap. 22. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 57, 59. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 140. Thjodr. M. C. 13. Snorre henfører Vikens Christning til Olafs første Aar, Ol. Tr. S. til hans andet Aar, men begge sætte den foran alt andet, hvad han forøvrigt i dette Aar foretog sig.

Cap. 23. Denne her omtalte Begivenhed sætte saavel Snorre som Olaf Tr. Saga i umiddelbar Forbindelse med Blotgildet paa Mæren og Jærnskegges Drab, hvilket Odd Munk omtaler særskilt, og og henfører til Olafs 4de Aar, see nedf. Cap. 41, i den arnam. Cod. Cap. 50. Saavel Snorre som Ol. Tr. Saga henfører altsammen til Olafs tredie Aar, men Snorre til Midsommerstiden (C. 73—76), Ol. Tr. S. til Midtvinter (Cap. 166—67).

S. 29.

Cap. 24. lifði Eirikr kr. 10 vetr o. s. v.] Jvfr. ovf. Cap. 7. Fornm. S. V. 250. Cod. Arn. Cap. 28 har paa dette Sted istf. *Oðinn* den besynderlige Form „Oddiner". Her tilføjer Cod. Arn. en heel Deel, der ej findes i nærv. Codex, nemlig om Styrbjørns Fald, og om Harald Grenskes Indebrænding ved Sigrid storraade. Om Sigrid storraade tillægges det, at Kong Erik, efterat have skilt sig fra hende, satte hende til at herske over Gautland, hvilket, merkeligt nok, desforuden alene findes i den legendariske Olaf d. helliges Saga Cap. 1, hvorfra Afskriveren af Cod. Arn. synes at maatte have hentet det. En anden Oplysning, der ikke findes i noget

andet bekjendt Hdskr., er at Thore, den berømte Thore Hunds Fader, blev indebrændt med Harald.

ok þá er Ol. konungr frétti] Cod. Arn. Cap. 29 har her: „oc er Ol. k. Tr. s. heyrði, at svá mikit orð fór af þessi dróttningu, er reð fyrir Gautlandi, þá vildi hann fá þat ríki ok hana með dróttning; sendi hann þá göfuglega menn til Uppsala í Svíþjóð, því at hou var þà þar, ok bera þeir henni erendi síns herra, ok segja allan atburð sinnar ferðar.“ Denne første Begivenhed med Ringen, som her henføres til Olafs andet Aar, henfører Snorre (C. 66) ligeledes til hans andet, Ol. Tr. S. til hans 3die. Disse, saavelsom Thjodrek Munk Cap. 13 sætte den i umiddelbar Forbindelse med Olaf d. Helliges Daab.

Cap. 25. Istf. dette Cap., der umiskjendeligt indeholder Odds egen Beretning, har Cod. Arn. (Cap. 30) et, der er laant fra Jomsvikingesaga Cap. 36, med hvilket det næsten Ord til andet stemmer (jvfr. Ol. Tr. S. C. 85). Derved er hiin Cod. kommen til at savne den mærkelige Beretning, som findes i nærv. Cap. 25, og ellers kun forekommer (skjønt med enkelte Forandringer) hos danske Forfattere (see Saxo, S. 491, Sven Aagesøn, Cap. 4) at Kong Sven udløstes ved at betale sin Vegt i Guld.

S. 30.

Cap. 26. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 149. Snorre, Cap. 65. Cod. Arn. Cap. 31 fortæller Begivenheden noget vidtløftigere. Saavel Ol. Tr. S. som Snorre henføre den ligeledes til Olafs 2det Aar.

Cap. 27. Overskriften „heiðmonnum“ istf. „seiðmonnum“ synes at være opstaaet derved, at Afskriveren har villet sætte „heiðnum monnum“, men senere har betænkt sig, og dog glemt at rette „h“ til „s“.

Sæmunds]. Det er mærkeligt nok, at Sæmund her anføres som Autoritet, ej alene for Thinget paa Dragseid, men ogsaa for Beretningen om Seidmændenes Brand. Sæmund maa altsaa her have afveget betydeligt fra de Kilder, Snorre og Olaf Tr. S. fulgte, da disse lode Seidmændene forkyndes fredløse paa et Thing i Tunsberg, og indebrændes der, eller etsteds i Nærheden, medens Odd, anførende Sæmund som Hjemmel, lader Fredløsheds-Erklæringen skee paa Dragseid og Branden paa Nidarnes. Thjodrek Munk (Cap. 11) henfører Branden til Templet paa Mæren, idet han maaskee forvexler denne Begivenhed med Jernskegges Drab. Snorre (Cap. 69) henføre ellers Indebrændingen til Olafs 3die, Olaf Tr. S. (Cap. 195) til hans 4de Aar.

hin þriði maðr] Cod. Arn. har „hinn þriði maðr eða hinn fjórði.“ Ol. Tr. S. Cap. 195 og Snorre Cap. 69 ere enige om at kalde ham en Sønnesøn af Harald Haarfagers snidkyndige Søn Ragnvald Retulbure.

S. 31.

Cap. 28. Hvad der her fortælles om Roald, synes tildeels at være det samme, som Olaf Tr. S. Cap. 210, 211 og Snorre Cap. 85 fortæller om Raud hin Ramme, der ligeledes boede paa Godø (i Saltenfjord) og ved sine Hexekunster vakte en Modvind, som alene Biskoppen kunde besejre. Men hvad Snorre og Olaf Tr. Saga fortæller om hans Dødsmaade, nemlig at Kongen lod en Orm drive ind ad hans Mund, henfører Odd Munk (nærv. Hdskr. Cap. 43, Cod. Arn. Cap. 52) til en langt anden Begivenhed. Og ikke nok hermed, forekommer der hos Odd (Cap. 42, Cod. Arn. Cap. 51) endnu en Roald, der ligeledes er Troldmand og opvækker store Brændinger i Havet, forat hindre Kongen fra at hjemsøge ham, men dog tilsidst bliver overvunden og dræbt. Denne Roald er, uagtet han her paa sidste Sted siges at have boet i Moldafjorden, umiskjendeligt den samme Person som den i nærv. Cap. 28 omtalte Roald i Godø.

drepa hann] Cod. Arn. Cap. 34 har: „festa hann upp á háan gálga."

Cap. 29. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 194, Snorre, Cap. 68. Snorre stemmer her forsaavidt bedre med Odd, som han virkelig lader Olaf reise sydefter for at fri til Sigrid umiddelbart efter hans første forgjeves Forsøg paa at komme til Haalogaland (Cap. 65, 66, 68); alt i hans 2det og 3die Aar, medens derimod Ol. Tr. S. lader Olaf efter hiint Forsøg drage til Throndhjem (C. 150), endnu i hans andet Aar, og ikke førend senere, mod Slutningen af det 3die, drage til Viken for at bejle til Sigrid (Cap. 193, 194). Man skulde altsaa formode at Snorre her havde haft Odds Verk for Øje.

S. 32.

at hon beidiz at hann mundi hafa slikan sið sem hon] Cod. Arn. har kun: „at hon vill eigi kristnask láta."

heyr á hvat mælir &c.] Cod. Arn. har: „hvat ætlar þú hin gamla hrokkinskinna, at ek vilja taka þik til konu mér, ef þú trúir eigi á guðs nafn." I Olaf Tr. Saga Cap. 194 staar: „ætlar þú hrokkinskinnan at ek vilja eiga þik afgamla ok hundheiðna," hvilket sidste Ord flere have behaget sig i at oversætte aldeles urigtigt med „hedensk som en Hund," eller „en hedensk Tæve."

á þessu sumri] nemlig i det 2det Aar; saavel Olaf Tr. Saga (Cap. 169) som Snorre (Cap. 79) lade Skibet Tranens Bygning skee strax efter Thrøndernes Omvendelse, hiin om Vintren, denne om Høsten, i Olafs 3die Aar.

Tranann] denne Hankj.form „Traninn" gen. „Tranans", bruges ogsaa i Cod. Arn.; i det upsalske Brudstykke, og hos Snorre. Nedenfor, i Cap. 58, bruger nærv. Hdskr. Hunkj.formen „Tranan", gen. „Trönunnar", der ogsaa forekommer i det der citerede Vers af Hallfred. I det tilsvarende Capitel (67) i Cod. Arn. staar „Traninn" i Texten, „Trönu" i Verset. Det upsalske Fragm. har paa begge Steder Hankjønsformen. Ogsaa Snorre har paa det sidste Sted (Cap. 121) Hunkjønsformen. Fagrskinna bruger i Texten (Cap. 76 og 80) Hankjøns- og Hunkjønsformen i Fleng; men i Hallfreds Vers (Cap. 81) Hunkjønsformen. Olaf Tr. S. har overalt Hunkjønsformen. Hankjønsformen er dog vel den retteste, see Höfuðlausn Vers 10, hvor „tranar" rimer sig paa „lanar."

Áki] i Cod. Arn. Cap. 35 „Áki hinn danski." Alt dette fortælles langt anderledes i Ol. Tr. S. Cap. 195 og hos Snorre, Cap. 100.

er Björn hét] Her har Afskriveren taget Fejl; Thyres første Mand var vistnok Bjørn, d. e. Styrbjørn Sviakappe, men han var ingen Nordmand. Cod. Arn. Cap. 35 siger heller ikke at Bjørn var Nordmand, men kun at Thyre havde opholdt sig en Stund i Norge: „ok eru þeir menn er þat segja, at hon var gefin þeim manni er Björn hét, ok væri hon í Noregi um hríð;" der lægges til: „þar sem kallat er þyrileif." Betydningen af dette sidste Navn vilde være: „Thyres Arvedeel" eller „Thyres Ættebesiddelse," ligesom „Sigridlêf" i Sverige og „Konunglêf" i Danmark. Men intet saadant Navn findes i Norge, og Ff. har aabenbar tænkt paa „Fyrileif" nu Ferlöf ved Gudmaren i Baahuuslehn, bekjendt af Slaget mellem Harald Gille og Magnus Sigurdssøn. Heraf sees det, hvor vilkaarligt flere af Beretningerne ere sammensatte.

Cap. 30. Jvfr. Olaf Tr. Saga Cap. 159 fgg. Snorre, Cap. 88, Laxdölasaga, Cap. 40, Kristnisaga, Cap. 10. Begivenheden fortælles meget kortere end i Olaf Tr. Saga og Saxo. Saga; tildeels og med betydelige Afvigelser. Af Olaf Tr. Saga sees det, at det er to forskjellige, og til forskjellige Tider forfaldne Begivenheder, som i nærv. Cap. fortælles under eet; Kjartan og Bolle, Brand Vermundssøn, Breidaa-Skegges Sønner og Hallfred vare allerede med 4 Skibe komne i Olafs andet Aar; Halldor Gudmundssøn, Kolbein Thordssøn, Sverting Rnnolfssøn og

Thorarin Nefjulfssön kom ikke förend i Olafs 5te Aar (999), og der var disse, der forgjeves havde sögt at komme bort, (Ol. Tr. S. p. 217) hvilket Odd, der aabenbar anseer det for et Mirakel, lader dem forsöge 3 Gange. Cod. Arn. Cap. 36 er her i Forvirring med Hensyn til Navnene; den giver Hallfred eet Skib, Brand og hans Fætter Thorleif Brandssön det andet, og Kjartan tilligemed Thorarin det 3die; derimod nævner Cod. Arn ej Bolle. Snorre, der henförer det Hele til Olafs 5te Aar, har aabenbart haft Odd for Öje, da ogsaa han lader alle de nævnte Islændinger ankomme omtrent samtidigt; han nævner först Kjartan, dernæst Halldor, Kolbein og Sverting; fremdeles Thorarin, Hallfred, Brand og Thorleif: disse 4 sidste, siger han, gjorde forgjeves Forsög paa at komme bort. Kristnisaga C. 10 fölger nærmest Snorre, og nævner Kjartan, Kalf Aasgeirssön og Bolle; dernæst Halldor, Kolbein, Sverting og Thorarin.

nökkut þorp] Anderledes omtales ikke Anlægget af Nidaros. Cod. Arn. har: „þar var nökkvot þorp sett ok kaupstaðr."

þ. h. mikinn varning] dette omtales ej andensteds.

út um Agðanes] Cod. Arn. siger kun „þrim sinnum leituðu þeir til brautferðar, ok gaf aldrigi byr."

S. 33.

þá er Kjartan kom á skip . . . ekki um] Cod. Arn. har kun: „ferr hann nú síðan til skipa sinna ok segir félögum sínum slíkt sem í hefir gerzk; þeim líkar þetta stórilla, ok þotti ham hafa gengit á vald konungs."

ok kendu heiðingjar] Cad. Arn. har: „ok kendu þeir því mest um er Kjartan hafði þegit skikkjuna af konungi, ok guðin myndu reizk hafa fyrir þat." Snorre og Kristnisaga lade Kjartans Daab skee ved Mikkelsdagstid, medens de övrige nævne Julen.

ok i þann tima kom þangbrandr] Cod. Arn. (.c. 37) er her meget vidtlöftigere, taler om Thangbrands saxiske Herkomst og hans Ophold og Bedrifter paa Island.

Ronolfr Svertingssunr] urigtigt for *Svertingr Rúnolfssonr.*

Kolbeinn sunr Brennuflosa]; Kolbein var Floses Broder. Han nævnes ej i Cod. Arn.

út hingat.] her bruges Udtrykket „hingat," der fra Afskriverens Standpunkt er det rette, om Island; strax nedenfor staar derimod „þingat," hvilket neppe kan forklares uden derved at det har staaet saavel her, som strax ovenfor i den Codex, af hvilken den nærværende er afskreven, men at Afskriveren har glemt at rette det paa andet Sted. Hiin Codex maa derfor have været skreven i Norge, hvad ogsaa Formen *þingat* synes at bekræfte; thi Islændingerne foretrække *þangat.*

sem segir i Islendingabók] Her sigtes til Are Frodes Verk, Cap. 7. Cod. Arn. indförer det hele Sted efter Isl. B. in extenso, med nogle ubetydelige Forandringer; den paaberaaber sig endog med Are Frode Teit Isleifssön.

Cap. 31. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 99, Snorre Cap. 81. Cod. Arn. C. 38.

.ii. menn] Cod. Arn. har: „ii norrœnir menn."

S. 34.

Cap. 32. Jvfr. om denne Legende Ol. Tr. S. Cap. 195, 196, 197. Snorre Cap. 70, 71. Cod. Arn. Cap. 39. 40.

S. 35.

Cap. 33. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 204—213. Snorre Cap. 82—87. Cod. Arn. C. 41. S. Saavel Ol. Tr. S., som Snorre henföre denne Reise til Olafs 5te Aar, og lade ham tage Ormen skamme efter Raud hin ramme paa Godö, ikke selv bygge den. I Cod. Arnam. fortælles Omstændighederne ved Haareks tvungne Throndhjemsreise anderledes end her. Hauk og Brödrene medbringe der hver paa sin

Side flere Mænd, men Brödrene de fleste. Fortællingen om de store Tilbud, Kongen gjorde Haarek, og Forklaringen over hvad der forstaaes ved et Fylke, er egen for Odd; begge Dele ere vistnok urigtige.

xl. manna eða lxx] Cod. Arn. har „lx manna eða lxx," hvad der vistnok er rigtigere. „xl" i nærv. Cod. er tydeligt kun en Uagtssomhedsfeil for „lx."

S. 36.

munnlaug á kvið honum]; her er forglemt det væsentlige Tillæg „af eldi," der findes i Cod. Arnam. Beretningen om Eyvind er langt mere udtværet i Cod. Arn.; og synes her, efter Sproget at dömme, at gjengive den latinske Original Ord for Ord.

Den fabelagtige Maade, hvorpaa Thore Hjorts Död beretter, er ligeledes særegen for Odd, men falder netop, som fabelagtig, i hans Smag.

Cap. 34. Cod. Arn. 42. Jvfr. Olaf Tr. Saga Cap. 195, Snorre Cap. 99, 100, Fagrskinna Cap. 73. Olaf Tr. S. lader dette skee i Olafs 4de Aar, Snorre i hans 5te; Odd derimod i hans 3die.

S. 37.

ok er konungr sá þat] Her er det, hvor Cod. Arn. Cap. 42 citerer „Ruphus prestr."

hon kom siðan með fóstra sinum . . . til Olafs konungs] Cod. Arn. har: „fór hon þá heim í Falstr ok var þar um hríð; hon sendi þá menn til Noregs til Áka, fóstrföður sins, at hann byrjaði hennar mál við Ol. konung." Heraf seer man altsaa, at medens Cod. Arn. gjör den forhen omtalte Aake, der allerede opholdt sig ved Olafs Hof, til hendes Fosterfader, maa nærvær. Hdskr., der ligeledes forhen har omtalt Aake som opholdende sig ved Olafs Hof, men nu lader Thyres Fosterfader ledsage hende til Falster og siden reise i hendes Ærende til Norge, ansee Aake og Fosterfaderen for to forskjellige Personer. Misforstaaelse af Originalen eller Uagtsomhed er vel Skyld deri. Fosterfaderen kaldes i Ol. Tr. S. og hos Snorre „Össur Agasunr." At Olaf besögte Thyre paa Falster og der holdt Bryllup med hende, hvad der i nærv. Saga siges med udtrykkelige Ord, antydes ogsaa i Cod. Arnamagn.; det behöver ej at paapeges, hvor urimeligt det er, at Olaf skulde have gjort nogen saadan Reise efter Thyres Opfordring. Snorre lader Brylupet staa i Throndhjem, Vinteren $^{999}/_{1000}$, hvad der ligeledes er urimeligt; ifölge Ol. Tr. S. holdtes det i Tunsberg.

þórarinn Nefjúlfssunr] Ol. Tr. S., der ogsaa fortæller om dette Tilbud af Bænkegave, nævner ikke Thorarin, men kun „en hövisk Skutelsvend."

ok er þeir fóru heim] Dette Stykke om Frey danner i Cod. Arn. et eget Capitel (43); det findes ej hos Snorre, ligesaalidt som i Udg. af Olaf Tr. S. i Fornm. S., derimod er det optage i Flatöbogen, aabenbart efter Odd (see Skaalholt-Udg. af Olaf Tr. S. II. S. 190.)

S. 38.

Cap. 35. Cod. Arn. 44. *ok var þeirra dóttir Ástriðr.]* dette udelades i Cod. Arn.

Cap. 36. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 237. Snorre, Cap. 92. Cod. Arn. 45, 46. I Ol. Tr. Saga nævnes ikke Klippens Navn Smalsarhorn, d. e. Hornelen; men derimod hos Snorre, hvilket viser at denne her har benyttet Odd. Tildragelsen omtales i Hallarsteins Rekstefja, (V. 26—28) der ogsaa i Ol. Tr. S. citeres.

Cap. 37. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 238, 239. Cod. Arn. 47. Snorre har intet derom, Legenden beröres ogsaa af Hallarstein i Rekstefja, V. 29, 30, 31, der i Ol. Tr. Saga citeres. Gudbrand af Dalene nævnes ej i denne, heller ikke omtales det at Thorkell skulde have fortalt Tildragelsen for Kong Harald, det siges kun at han

fortalte den „mange Aar senere.“ Thorkell har rimeligviis ogsaa været Hallarsteins Hjemmelsmand.

S. 39.

Cap. 38. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 240, Cod. Arn. C. 48. Heller ikke her nævnes Ol. Tr. S. noget om Gudbrand af Dalerne.

Cap. 39. Jvfr. Cod. Arn. C. 48. At Olaf christnede 5 Land foruden Norge, omtales paa flere Steder, navnl. i Fagrsk. C. 71. Ágrip (c. 16) nævner kun 4 foruden Norge, forbigaaende Grönland, ligesaa Hist. Norv. fol. 10. a.; og vistnok med Rette. Cod. Arnam. nævner „fimm lönd“ og opregner dog 6. Hallarstein nævner i V. 10 af Rekstefja: „þrenn lönd ok tvenna þjóð,“ i V. 12: Island, Grœnaveldi, Eyjar, Hjalta grund.

ok þau riki lágu þá eigi með öllu undir Nor. konungn] Cod. Arn. har her: „þvíat Upplendinga konungar er fylkjum réðu, þjónuðu til Svíakonungs;“ dette synes nærmest at maatte gjelde den Tid, da Erik Sejrsæl beherskede Danmark, thi naar der skulde være Tale om fremmede Konger, hvem Oplandenes Konger adlödc, kunde det alene blive de danske.

.ix. konunga] Dette er i Cod. Arn. rettet til „.v. konunga,“ men neppe overeensstemmende med Originalen, thi ogsaa Fagrskinna (c. 94) har Tallet 9. Styrme regnede i sit Skrift ogsaa 9, see Frn. Sög. V. 268, dog heder eet paa et andet Sted, at han regnede 11, stöttende sig til et Vers af Sighvat Skald (Fornm. Sögur V. 190). Den legendariske Olaf d. hell. S. Cap. 24 har ligeledes 11.

S. 40.

Cap. 40. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 223, Snorre Cap. 95. Cod. Arn. C. 49. *Á enu fimta ári]* Cod. Arn. har „fjórða,“ hvilket paa dette Sted er rigtigere, da det 5te Aar först nedenfor (C. 49) nævnes. Ol. Tr. Saga og Snorre lade Ormen lange bygges i Olafs 5te Aar, hvad der vistnok i sig selv er det rette, men ej passer med Odds Tidsregning. Fortællingen om Ormens Bygning lyder i det hele taget eens paa de anförte Steder, dog er det at merke, at Odd ej nævner Bygmesterens Navn. Ol. Tr. Saga i Flatöbogen nævne to, Thorberg Skafhöggssön og Thorgeir Stakar. Flatöbogen fortæller endnu en æventyrlig Beretning om, hvorledes Odin gav Kongen Tömmeret til Kjölen, i hvilket der fandtes en Orm, efter hvem Skibet skal have faaet Navn. (Skalh. Udg. II. 228.)

ok eru þat iiij álnar ens átta tigar er graslægt er] Dette findes ei i Ol. Tr. S. men hos Snorre, og vidner saaledes atter om, at denne har kjendt og benyttet Odd.

.ii. árar ens setta tigar] denne Angivelse findes kun hos Odd og i Flatöbogen. (Skálh. Udg. II. S. 273.

longus latu dracus] Cod. Arn. har „longus draco eða serpens.“

mart var þar mælt til varnaðar etc.] Dette Sted er benyttet i Fagrsk. C. 72.

S. 41.

Cap. 41. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 166—168. Snorre Cap. 73—78. Cod. Arn. 50. Det er forhen viist (S. 94), hvorledes Odd Munk skiller denne Begivenhed fra Gildet paa Lade, der hos hine nævnes i umiddelbar Forbindelse dermed. Ol. Tr. S. sætter Begivenheden ved Juul, Snorre ved Midsommer i Olafs tredie Aar. De fremstille den noget forskjelligt, navnligen lægge de Vegt paa, at Olaf ved at træde ind i Templet var ubevæbnet, og kun havde en Stok med Guldknap *(refði)* i Haanden, ej, som Odd fortæller, en stor og bred Öxe.

blótmenn þeirra, með, honum] Cod. Arn. har dette merkelige: „blótbyskup þeirra var í göngu með honum.“

De i Capitlet angivne Slægtskabsforhold mellem Thröndernes Hövdinger og andre, navngivne Personer nævnes ikke i Ol. Tr. S. eller hos Snorre. Thorodd paa Ölvus, der altsaa var Gudrun Lundesols Morbroder, er den bekjente islandske Lovsigemand Skaftes Fader. Aasgaut af Selvaag, Bergthors Sön, har maaskee boet paa Selvaag i Ranen paa Helgeland.

sá Ormr gerði atför etc.] dette udelades i Cod. Arn.

S. 42.

Cap. 42. Jvfr. Cod. Arn. C. 51. See ovenfor C. 28, hvor den samme Begivenhed umiskjendeligt fortælles.

Cap. 43. Cod. Arn. Cap. 52. Den unavngivne Mand, hvis Död her beskrives paa en saa usandsynlig Maade, er i Olaf Tr. S. og hos Snorre den tryllekyndige Raud hin ramme paa Godö, der ellers af Odd synes at være forvexlet med Roald (C. 28). Maaskee man heraf kan slutte, at denne Dödsmaade kun vilkaarligt af Snorre eller Ol. Tr. Sagas Bearbeider er henfört til Raud.

S. 43.

Cap. 44. Cod. Arn. 53. Denne Legende, der udelades af Snorre, fortælles ogsaa i Ol. Tr. S. Cap. 208. Den er aabenbart uden alt historisk Værd. Den omtalte islandske Hövding Thorkell Trefill var efter Hönsethores Saga en mægtig og anseet Mand allerede omkring 965, og vistnok forlængst död paa Olaf Tryggvesöns Tid.

Cap. 45. Cod. Arn. 54. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 222, Snorre Cap. 94, Thjodrek, Cap. 13. Odds hele Fremstilling af Begivenheden er meget usandsynlig i Sammenligning med Snorres og den vidtlöftigere Sagas.

S. 44—46.

Cap. 46, 47. Cod. Arn. 55, 56. Disse Æventyr, hvilke Snorre (Cap. 87) udtrykkelig erklærer at han vil forbigaa, findes ogsaa i Olaf Tr. Sagn. C. 213.

Cap. 48. Cod. Arn. 57. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 224, Snorre Cap. 105. Snorre er her aldeles i Vilderede med Chronologien, da han lader Harald fødes Sommeren för den Höst, Olaf egtede Thyre.

Cap. 49. Cod. Arn. 58. Jvfr. Ol. Tr. Saga Cap. 244. Snorre omtaler kun i almindelige Udtryk at Sigrid eggede sin Mand. Hvad der i Slutningen af Capitlet fortælles om Sigvaldes Reise til Norge, er egent for Odd, og, som man lettelig indseer, usandsynligt. Som Stedet, hvor Olaf Tryggvesön skulde treffe Sviakongen, nævner Cod. Arn. ikke Svithjod, men Brennöerne (i Gautelven).

S. 47.

Cap. 50. Cod. Arn. 59. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 230. Snorre, Cap. 100. Cod. Arn. udhæver den Omstændighed, at man allerede Palmesöndag kunde have saa store Hvanner, som et Beviis paa den næsten overnaturlige Frugtbarbed, hvormed Norge begunstigedes under Olafs Herredömme. Thyres Ord berettes lidt anderledes hos Snorre og i Olaf Tr. Saga.

Cap. 51. Cod. Arn. 60. Dette legendariske Capitel, der udelades hos Snorre, forekommer og i Olaf Tr. Saga C. 242. Det i Capitlet ansatte Skibs-Antal for Olafs Flaade, 120, eller rettere 140, er i sig selv sandsynligt, see „det norske Folks Historie, I. D. 2 B. S. 382, Not.

S. 48.

Cap. 52. Cod. Arn. C. 60. Den her meddeelte Beretning om, hvorledes Olaf oppebiede Sviakongen ved Landemerket (Brennöerne) staar vel i Forbindelse med hvad der i Cap. 49 berettes om Sigvald Jarls Reise, og er forsaavidt urigtigt; men at Olaf desuagtet biede en Stund ved Landemerket, ej efter Sviakongen, men efter

sine Opbudsskibe, er heel sandsynligt, og fortælles udtrykkelig i Hist. Norv. fol. 10.b. og Ágrip, C. 17. Jfr. „det norske Folks Historie", I. D. 1 B. S. 381, 382.

Garie] ellers kaldes hun „Geira". Fagrk. har „Geila". Da der er en Lacune i nærv. Hdskr., hvor hun foran skulde omtales, vides det ej om hun ogsaa der kaldes „Garia", eller om „Garie" alene er en Skrivfeil.

S. 49.

Cap. 53. Cod. Arn. Cap. 61. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 245. Snorre, Cap. 109. Fagrsk. Cap. 74.

.ii. jarlar] det er kun Odd, som ved denne Leilighed nævner Svein Jarl; de övrige omtale alene Erik, og vist synes det at være, at Svein Jarl ej deeltog i Slaget. Codex Arnamagn. siger heller ikke dette udtrykkeligt, men omtaler kun hans Nærværelse ved Fyrstemödet. Det er ellers merkeligt, at nærv. Codex paaberaaber sig Skule Thorsteinsön som Hjemmel for Beretningen om Sveins Nærværelse. Denne Paaberaabelse findes ej i Cod. Arn., og man skulde næsten antage den opstaaet ved en Mistydning eller Misbrug af den saavel her nedenfor i Cap. 57, som i Ol. Tr. S. Cap. 250, i Snorre Cap. 115, og i Fagrsk. Cap. 79 forekommende Paaberaabelse af Skule som Autoritet for at Sigvalde Jarl var med; og hvor der endog paa de fleste af de nævnte Steder forudskikkes den Bemerkning: „ok er Sigvalda litt við orrostuna getit", der omtrent svarer til det her yttrede: „þó verðr Eiriks mest við getit". Muligt er Sigvaldes Navn i Originalen kun skrevet S., og saaledes forvexlet med Sveins. Denne var desuden paa den Tid endnu ikke Jarl, og naar der tales om to Jarler, kunne altsaa blot Erik og Sigvalde oprindelig være meente. I Hallfreds Vers, meddeelt nedenfor Cap. 56, staaer der og udtrykkeligt, at Kongen kæmpede med to Konger og en Jarl.

er Haraldr kallaði haukey sina]; dette omtales kun af Odd. Aarsagen var, at Harald hvert 3die Aar fik 60 Jagthöge eller Falke i Vasal-Gave fra Haakon Jarl (Thjodrek, C. 5, Jomsvik. S. Cap. 7). Cod. Arn. tilföjer her: „Svá segir Sigvaldi jarl:

Har varðar þú hjörvi
Haukey, lifa ok deyja.

Det viser sig imidlertid, at disse Linjer tilhöre Sighvat Skalds bekjendte Flok „Bersöglisvísur", som han kvad til Magnus den Gode, see Snorre, Magnus d. God. S. Cap. 17, og s. Konges Saga i Frnm. S. Cap. 22, hvor rigtignok Visens Text er meget forvansket, men Ordene dog let kjendelige. Vise-Helmingen, der kun i sin Heelhed kan forstaaes, lyder rettest saa:

Erum, Magnús, vér vægnir; — Haralds varðar þu hjörvi
vilda ek med þér, mildum haukey — lifa og deyja.

D. e. „vi ere eftergivende, Magnus; jeg vilde gjerne baade leve og dö med dig, du Gavmilde; du værger Haralds Höge-Ö (Norge) med Sverdet". Det sees heraf, at Odd eller maaskee kun den, der har skrevet Cod. Arn., urigtigt har forvexlet Sighvat Skald med Sigvalde Jarl. Men vi erfare ogsaa af Talemaaden „Haralds haukey", at Harald Gormssön virkelig maa have benævnet Norge saaledes.

Oc þetta hefir gert Oddr munkr á latinu] Cod. Arn. har kun: „þetta er ritat af Sigvalda jarli" uden at nævne Odd. Den har de latinske Ord rigtige: „curvus", ikke „curfus" og „nasus in apostata" ikke „nasus est de in postata"; derimod har den „Sveion regem", ikke „Svein regem".

S. 50.

at váru máli þýðiz þetta svá] Cod. Arn. har kun „þat segir svá". Verset findes ogsaa i Ol. Tr. S. Cap. 264, Fagrsk. Cap. 76 og i Kristnisaga G. 12.

þetta kvað Stefnir.] Stefnes Navn, saavelsom hele dette merkelige Tillæg, udelades i Cod. Arn. Beretningen om Stefnes Sammenstöd med Sigvalde Jarls

Datter og hans Kvad til hende omtales heller ikke i nogen anden, nu bekjendt Saga. Saare merkeligt og oplysende om Folkebetegnelserne er det, at den islandske Forfatter eller Afskriver lader den danske Pige kalde Islændingen Stefne en *Nordmand;* ligeoverfor Danerne betragtedes altsaa Islændingerne — hvad der og i sig selv var rimeligt — kun som Nordmænd, d. e. tilhörende den norske Nationalitet, og Benævnelsen „Islænding" har kun været brugt som en nærmere Betegnelse for at antyde det egentlige Hjemsted, ligesom „Víkverjar", „Sygnir", „þrœndir" o. s. v.

Visen, der i Afskriften er noget forvansket, synes at burde læses saaledes:

ek skil œrit gerla
— erumk leið föður reiði —
(harðr skyli drengr á dýrðir)
danskr hæll! hvat þu mælir.
heldr vil ek vílstöð standa
staglútr drifinn úti,
váða gerðr! en ek verða
varmr á þínum armi.

Constructionen er denne: „danskr hæll! (d. e. du danske Kvinde; „hœll" kan ifölge Skalda C. 68 en Kvinde kaldes, hvis Mand er dræbt) ek skil œrit gerla hvat þu mælir; erumk (er mér) leið föður reiði: harðr skyli drengr (vera) á dýrðir. Váða gerðr (váðir ɔ: Klæder; Klædernes Gerd, er Kvinden) ek vil heldr standa drifinn (i Snefog) úti vílstöð (Trællenes Plads) staglútr (nedböjet med et Toug) en ek verða varmr á þínum armi";

Cap. 54. Cod. Arn. Cap. 62. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 245. Sagen beröres kun korteligt hos Snorre Cap. 109.

S. 51.

En Sigvaldi — Skáni.] Dette grunder sig paa en Misforstaaelse af Haldor Ukristnes Vers, der anföres i Cod. Arn. (med det Tillæg at Olaf havde 71 Skibe) saavelsom i Ol. Tr. S. Cap. 245, Ol. Tr. S. Cap. 110 og Fagrsk. Cap. 75. Der staar:

þá er hún lagar-hánum —
hafði jarl of krafðan
— sætt gékk seggjaættar
sundr — Skánunga fundar;

D. e. da Jarlen havde krævet Hav-Hunen til Möde med Skaaningerne, gik Freden formedelst ham isönder for Mændenes Æt. Her synes „Skaaningerne" nærmest at maatte være de Stridsmænd, der indfandt sig fra Skaane. En anden Læsemaade har:

„þá er hún lagar hreina" o. s. v.

hvorved Oversættelsen bliver: da Jarlen havde krævet Skaaningerne til Söens Hun-Reners Möde, o. s. v.

í hólminum Svolðr] Cod. Arn. har kun „í höfninni", og strax efter „á hólminum",

Cap. 55. Cod. Arn. 63. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 248, Snorre Cap. 211, og især Fagrskinna Cap. 76, der her næsten maa ansees afskreven efter Odds Verk, af hvis Benyttelse der og findes flere Spor i Ol. Tr. Saga, navnligt den Feil, at Styrkaar af Gimse nævnes, hvilket er rettet hos Snorre, der har „Eindriði". Den besynderlige Beretning, at Sigvalde Jarl roede ud til Olafs Skibe med et hvidt Fredsskjold, findes kun her og i Fagrskinna. Lodkastningen om, hvo der skulde begynde Angrebet, nævnes ogsaa i Ol. Tr. S., ej i Fagrsk. eller hos Snorre.

Cap. 56. Cod. Arn. 64. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 249, Snorre C. 112; denne er her mere kortfattet, og nævner ej Thorkell Dydrill som den, der advarede Kongen mod Overmagten.

Hallfreds Viser construeres saaledes: „þar hykk (hygg ek) vist gram þann, er samði (Cod. Arn. framði) gunni, mistu (at have savnet) til mjök (vel meget) þrœnskra drengja gengis (Bistand); Næfr allvaldr vá (kæmpede) einn við tvá snjalla jöfra ok jarl hinn þriðja; frægr siðr er at segja til slíks.

Geta skal þess máls, er menn kváðu dáðöflgan gram mæla við dólga fangs drengi (Stridens Drenge) í vápna sennu. Hertrygðar hnekkir (Hær-Troskabens strenge Pröver) bað-at (bad ikke, d. e. forböd) sína rekka hyggja á sporði (paa Bag-Enden, d. e. paa Flugten; den sædv. Læsemaade er „á flótta"); þess þjóðarsessa (Folke-styrers) þróttar-orð (modige Ord) lifa".

S. 54.

Ulf Rödes Ordvexling med Olaf forbigaaes i Fagrskinna.

Skule Thorsteinssöns Vise construeres saaledes: „Ek fylgða Frísa dólgi (Erik) og Sigvalda; fékk ek ungr aldrbót (Livshæder) þar er spjör sungu; (nú finnr öld at ek eldumsk) þá er bárum roðinn (rödfarvet) sárlauk (Saarlög ɔ: Sverd) i hjálma dyn til móts við malmþings mœti (Malmthings-Möderen), d. e. Krigeren, Olaf) suðr fyrir Svoldrar mynni".

Skálda (C. 45) meddeler et andet Brudstykke af en Vise, digtet af Skule, der synes at tilhöre det samme Kvad:

þá er ræfrvita Reifnis herfylgins bað ek Hölga
rauðk fyrir Svoldr til auðar, haugþök sama baugum;

D. e. da jeg udenfor Svoldr rödfarvede Reifnes Tag-Ild (Sverdet) for at faa Rigdom, lod jeg den krigerske Hölges Haug-Tag (d. e. et Lag af Guld) indrette af Bauger.

Cap. 57. *á Savldrar vági]* læs „Svaldrar eller „Svöldrar". Det sees heraf, i Forbindelse med hvor Navnet ellers forekommer, at Svoldr har været Navnet baade paa en Havbugt eller Vaag, og paa den i eller strax udenfor liggende Ö. Derfor bruger ogsaa Skule Thorsteinsson Udtrykket „Svoldrar mynni" og „fyrir Svoldr"; i Knytl. Saga Cap. 122 staaer „í ánni Svöldr", og paa det tilsvarende Sted hos Saxo (XIV. Bog S. 874, 875) „Portus Svaldensis". Beliggenheden kan ej være tvivlsom (see især Petersen, om de Danskes Toge til Venden, i Annaler for Nord. Oldk. 1836, S. 222). Vaagen bliver den til Greifswalde indgaaende Fjord, og Öen enten Ruden, eller Greifswalder Oje, fordum, da den var större, kaldet „Svant Wusterhaussen", hvorom Varianten „Svanland" paa det ovenanförte Sted i Knytl. S. minder. Thjodrek (C. 14) har „Svoln". Som det Sted, hvor Slaget stod, nævner ellers Mag. Adam af Bremen (II. 38) Öresund ved Helsingborg, Histor. Norv. fol. 11. a. og Ágrip c. 17 Farvandet ved Sjæland, Chron. Erici regis hos Langebek (Schriptt. R. D. I. 158) endog „Meesund" (Misund i Slien?). Den i Slaget selv deeltagende Skule Thorsteinssöns Udsagn gjör det dog aldeles utvivlsomt, at Svoldr er det rette Sted.

— *ekki hrædumk vér]* Cod. Arn. er her ordrigere, og bruger Udtrykket *skógageitr,* der igjen er optaget i Ol. Tr. S. Cap. 250. Denne, saavelsom Fagrskinna c. 75 og Snorre, c. 114 lader Olaf strax i Begyndelsen af Slaget udtale sin Dom om sine Fiender.

þýri dróttning] dette er optaget i Flatöbogen, see Var. til Ol. Tr. S. C. 250.

S. 55.

með mörgum &c.] Dette udelades i Cod. Arnamagn.

Cap. 58. Cod. Arn. 67. I dette Cap. begynder det upsalske Brudstykke, omtrent efter „ok flýðu til lanz við svá búit". Den Vise af Hallfred, der her henföres til Thorkell Dydrill og Tranen, henföres i Ol. Tr. S. c. 256, Snorre c. 121 og i Fagrsk. c. 81 til Thorkell Nefja, og underlægges en langt anden Forklaring, nemlig at han allersidst löb overbord, da alle de övrige Skibe, Tranen iberegnet, vare ryddede. Odds Forklaring er vistnok urigtig, thi naar Tranen engang var ryddet, maatte den være falden i Fjendernes Vold. Hallfreds Vise, der maa berigtiges ved Sammenhold af begge Codices, construeres saaledes: „úgrœðir armgrjóts

(den som ikke skaaner Arm-Stenen, d. e. Armens Prydelser, Guldet) sá Trana ok báða Naðra (Ormene) fljóta auða; — hann rauð glaðr geir at gunni —; áðr bjaldrþorinn (kampmodig) þorketill, hugframr i rammri böð, héldi undan á snœris otru (Snörets, Tougets Oter, eller efter den sædvanlige Læsemaade „snœris vitni, Snörets Ulv“, d. e. Skibet).

Den her fölgende Fortegnelse paa de Helte, der forsvarede Ormen, forekommer i Ol. Tr. S. Cap. 233 og hos Snorre Cap. 102 allerede hvor der handles om dens Udrustning hjemmefra. Den er vistnok meget gammel, og grunder sig maaskee paa Kvad, skjönt Spor af Alliteration nu ej findes. Ordenen, hvori Kæmperne anföres, er forskjellig i Ol. Tr. S. og Snorre fra her; overalt findes enkelte Urigtigheder, der kun ved Sammenligning af alle Parallelsteder kunne berigtiges.

Björn af Stuðlu var sandsynligviis fra Stuðla, nu Stödle i Etne Sogn. Han er vel den samme, som i Fornm. S. III. S. 157 kaldes „Flesmu-Björn“. þorgrímr þjóðólfssunr („or Hvíni„ udelades i Cod. Arn.) var vel en Sönnesöns Sön af den berömte Skald. Istf. „Ásbjörn or Mostr“ har Ol. Tr. S. og Snorre „Ásgrimr (eller „Ásbjörn“) ok Ormr“, vistnok urigtigt (see nedenfor S. 60. Cap. 60, jvfr. Ol. Tr. S. C. 256 (Fornm. S. III. 4). „Njarðlög“ og „Njarðarlög“, senere „Jarðarlög“, „Jarlö“, d. e. Tysnes-Öen. „Kolbjörn af Raumariki“ (i Brudst. urigt. kaldet „þorbjörn“ maa være den samme som „Kolbjörn Stallari“, der i Ol. Tr. S. C. 233 urigtigt kaldes „Kolbein“, og nedf. i Cap. 60 „Kolbjörn upplenzki“. þorsteinn oxafótr“ („or Höfund“ udelades saavel i Cod. Arn., som i Ol. Tr. S. og hos Snorre) var, som man her seer, fra Höfund eller Hafund, d. e. omtr. det nuværende Gjerpen Sogn ved Skien; Ol. Tr. S. gjör ham senere til en Islænding, og har et vidtlöftigt Æventyr om ham. „Oprostöðum“, saaledes og Cod. Arn. og Snorre; Ol. Tr. S. har „Ofrustöðum“, Ups. Brudst. „Hovreksstoðum“. Man kunde her tænke paa „Hopreksstaðir“, nu Hoperstad i Vik i Sogn. Den Omstændighed, at Odd nævner det mellem Höfund og Hedemarken, synes dog at vidne om, at det er at söge i Viken eller paa Oplandene, og at det fölgelig er Olafs Moders Hjemsted, som derved menes. „þorkell dyðrill . . ibrot“ udelades i Brudstykket. Tillægget i nærv. Cod. af „Ögðum“ er merkeligt; altsaa skulde Thorkell være bosat paa Agder. „Heinmörk“; den sædv. Form er „Heiðmörk“. At Ulf röde var fra Hedemarken, omtales ej andensteds. „Vikár af Tíundalandi“ maa altsaa have været svensk, hvilket ogsaa viser sig deraf at han var en Broder af den svenske Helt Arnljot Gelline, bekjendt i Olaf d. helliges Historie (Snorre, Cap. 151). Brudst. har urigtigt „Vindalandi“. „Vakr en elfki“ kaldes i Brudst. hinn „eðski“, der enten maa være „egðski“ eller snarere „eiðski“ (fra Eidsvold eller Askim) i Cod. Arn. hinn „ærmski“; Snorre kalder ham „Vakr elfski Raumason“; Ol. Tr. S. „Vakr enski af Rauma“, eller „Vakr elfski Raumason af Rauma“; eller endelig „Vakr af Liði (Eiði?)“; idet „Rauma“ slaaes sammen med det fölgende Bersi til „Raumabersi“. „Án skyti af Jamtelandi“ mgl. i Brudstykket. „Úþyrmir“; saaledes alle de övrige undtagen Cod. Arn., der har „Styrmir“. „Björn hinn mikli af Vestfold ok Brynjólfr haukr broðir hans“ udelades i Cod. Arn., hos Snorre og i Ol. Tr. S. Brudst. har ikke „haukr“ men „hákr“. Istf. „Ögmundr Sandi“ har Brudst. „Augmundr á Sandi“, hvad der vel er rigtigere „á Sandi“ findes og nedf. C. 60. „þorfinnr eisli„; Brudst. har „esle“. Istf. „Hárcks ok þeir brœðr or Orkadal“ har Brudst. kun „Hávarðr or Orkadal“. Det fölgende „Arnórr mœrski“ udelades i Brudstykket. Istf. „mœrski“ har Hovedcodex ved en Feillæsning „or orski“. Istf. „ok Halstein. Börkr or Fjörðum“ har Cod. Arn. „Hallstein ok Börkr or Fjörðum“; Brudstykket „Hallstein borkr or Fjörðum“; Snorre „Hallstein ok Haukr or Fjörðum“; Ol. Tr. S. alene „Hallsteinn“. Istf. „Hallkell af Fjölum“ har Snorre „Hallstein af Fjölum“. „Arnfiðr (Arnfinnr) or Sogni“ kaldes i Cod.

Arn. „Arnviðr or Sogni". Istf. „Einar hörðski" har Brudst. „Einar Vorski" (d. e. fra Vors); Det fölgende „ok Fiðr" (Finnr) udelades i enkelte Hdskr. af Olaf Tr. Saga; i Cod. Arn., Brudstykket, og andre Haandskrifter af Ol. Tr. S. henföres Finnr til det fölgende, saaledes: „Einar hörðski; Finnr ok Ketill rygski". Et enkelt Hdskr. af Ol. Tr. S. har „ringski". Istf. „Gr. röskvi" har Ol. Tr. S. „Gr. raumski"; „röskvi" eller „raumski" udelades i Brudstykket. „Ivarr Smetta"; Brudst. har „Smællta". Ormr Skógarnef var en Broder af Gunnar paa Lidarende, see Njála S. Cap. 19.

S. 56.

Cap. 59. Om denne Raadslagning, som Hövdingerne midt under Striden skulde have haft med hinanden, tales ej i Snorre og Fagrskinna, men ellers kun i Ol. Tr. S. Cap. 253, og saaledes, at det synes at være hentet fra Odds Verk. I Olaf Tr. S. skeer det hos Odd för Tildragelsen med Einars Bue.

.xix. skip. Efter Ol. Tr. Saga og Snorre saavelsom Rekstefja havde Erik kun 5, Olaf svenske 15 og Sven 60 Skibe. Odd giver, som man seer, Erik 19, og de to andre hver 60. Ágrip (c. 17) giver Erik 22, de to andre hver 30. Thjodrek (c. 14) giver alle tre tilsammen 70.

Torvi Valbrandsson] han nævnes og i Ol. Tr. S. c. 251. Hvis dette skal være den i Hönsethores og Hörds Sagaer omtalte Torve og ikke en yngre Ætling af ham, som f. Ex. en Sönnesön af samme Navn, da maa Beretningen om hans Deeltagelse i Slaget ej forholde sig rigtig; Torve levede nemlig som Hövding allerede omkring 965.

gullvöfðum örum] — Saal. og Cod. Arn. Brudst. har „silfrvafnum". At Einar sköd med saa kostbare Pile, omtales ingensteds ellers, og er vistnok en Opdigtelse.

xx. sessan. Cod. Arn. har .xvi. sessan.

S. 57.

Cap. 60. Dette Thorkell Höje Raad omtales og i Ol. Tr. S. Cap. 253, men saaledes, at det synes laant fra Odd. Snorre og Fagrskinna have intet derom. Ol. Tr. S. Cap. 253 fortæller derhos om, at Erik Jarl skulde have ombyttet det Thorsbillede, han hidtil förte i Jernbardens Stavn, med et Crucifix, og lovet at antage Christendommen, hvis han sejrede.

Den her nævnte Skald Halldor er Halldor Ukristne, der synes at have digtet om Erik Jarl. Constructionen af Visen er: „Ormrinn langi („Orminn langa" her og i Brudst. er Skrivfeil) kom heldr i harðanfjörð (d. e. Knibe); dreyra reyr (Blodets Rör d. e. Spydene) hnigu saman; tingla tangar (Smykkernes Tangs d. e. Forstavnens) tungl (Maaner d. e. Skjoldene) skáruz þar. Þá er brynflagðs (Brynjehexens d. e. Pilens) Regin (Styrer) lagði borðmikinn Barða við Fafnis (d. e. Ormens) síðu, vann jarl hjalmshríð (Slaget) at hólmi. — Snarpra sverða gangr gerðiz um Orminn langa, þar er gullin spjör gullu; drengir slitu lengi frið, Kváðu svænska menn ok danska fránsleggbita-runna (den blanke Lægbiders Bærere, Stridsmænd) fram-fylgia hánum at dólga sennu. Hykkat (d. e. hygg ek-at, jeg troer ej) vægð (saal. Cod. Arn. ɔ: Skaansel) at vígi; drótt vann sóttan ógnharðan jöfur, jarl sik sparðit (saal. Fagrsk., d. e. sparði eigi), komz at fjarðjörðu, (ɔ: Norge). Litt var sævarsóti (saal. Cod. Arn. rettere; d. e. Söhesten, Skibet) svangr, fólkharðr! þá er fœrðuð Barða á fjarðmývils (Fjordmaagens) tröð (ɔ: Skibet) við Ormnni langa". Dette sidste Vers udelades i Brudstykket. Hallfreds Vise construeres saa: „Heðins baugsserkjar-verkendr (Hedins Ringsserks Farvere d. e. Krigerne) sukku sárir niðr af Naðri (Ormen); gerðut vægjaz í naddfárs böð. Ormr mun lengi vanr slíkra drengja, hvars han skríðr með lýða lið, þóat alldýrr konungr stýri".

Ok svá sagði Sverrir konungr] Cod. Arn. har: „ok svá segir Sverrir konungr;“ dette kan dog ej betegne Afskriftens Samtidighed, thi Codex er vistnok meget yngre end Sverres Tid. Brudstykket har det merkelige „ok svá segja snotrir menn.“

S. 59.

Þorgeirr ok Hyrningr og Vikarr]. Brudst. tilföjer ogsaa „Úlfr,“ ligesaa Ol. Tr. S. Cap. 255.

Fortællingen om Einar Thambarskelver og hans Bue udelades aldeles i Brudstykket. I Olaf Tr. S. Cap. 252 er den öjensynligen lempet efter Odds; hos Snorre, Cap. 118 har den en simplere og mindre mystisk Form.

Halldors Vise construeres saaledes: „hugreifr þengill hét á sína heiptar-nýta drengi (þjóð stökk aptr um þóptur með Óleifi), þá er (þeir) höfðu lokit hafvita (Skibene) um snjallan Hallands (d. e. Haðlands, Haðalands) gram (Olaf); vápnreið (saal. Fagrsk.) varð um Vinda myrði.“

Hvad der strax efter fortælles om Olafs uheldige Skud efter Erik Jarl, synes egentlig at være det samme, som ellers i Ol. Tr. S. og hos Snorre berettes om Einar Thambarskelver; dette har imidlertid ej hindret Ol. Tr. S. Cap. 255 fra at optage det. Fortællingen om Lyset, der udbredte sig over Kongen strax för han sprang i Vandet, findes og i Ágrip C. 17, samt i Olaf Tr. S. Cap. 255; det er formodentlig en af de Legender, Odd og Gunnlaug erfor af deres fælles Hjemmelsmænd.

S. 60.

en hvat sem lifi hans hefir brugðit] sml. Ágrip C. 17. in fine.

ok þessi orrosta hefir frægst uerit] omtr. de samme Ord findes i Ol. Tr. S. Cap. 256 (Fornm. S. III. S. 9.) og i Fagrsk. Cap. 81.

Cap. 61. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 256.

Hallfreds Viser construeres saaledes: „Veit ek eigi hitt, hvárt ek skal leyfa Heita dýrbliks dynsæðinga (Heites dyrebare Blinks Larms Fugles d. e. Ravnenes) hungrdeyfi (Hungerdöver) dauðan eða þó kvikvan. Landvörðr var sagðr mer firðr lýðum ok láði fyrir handan sjó; né muni maðr of bíða meira strið. þó at ærir (Tjenerne) hauka-háklifs elds (Högeklippens Ilds d. e. Guldets) beldi þeim svikum, væri oss heila líkn, ef jöfurr lifði. Öll lönd norðr eru orðin auð of gram dauðan; allr friðr glepz af flugstyggs Tryggvasunar falli.“ Dette sidste Halvvers findes ej i Cod. Arn. eller Brudstykket, ligesaalidet som den fölgende Forklaring; derimod findes saavel Halvverset, som Stykket „Eigi . . . þvílíkr í Norðrlöndum“ næsten Ord til andet i Thidrik af Berns Saga Cap. 1., hvor det udgjör en Deel af et længere Ræsonnement. Efter al Sandsynlighed har altsaa Afskriveren af den Codex, efter hvilken nærv. Haandskrift er copieret, hentet dette fra Thidrik af Berns Saga. At Linjerne „allr glepz . . Tryggva“ har dannet Stevet eller Omkvædet i Hallfreds Kvad, sees saavel af et andet Vers deraf, optaget i Fagrsk. Cap. 81, hvis anden Halvdeel euder saaledes:

grams dauði brá géði — allr glepsk friðr af falli
góðs úfárar þjóðar, — flugstyggs sunar Tryggva.

som af Ol. Tr. S. Cap. 264, hvor det udtrykkeligt heder at Stevet lyder saa:

auð eru öll um orðin — allr glepz friðr af falli
ættlönd um gram dauðan, — flugstyggs sunar Tryggva;

dog ere de to förste Linjer urigtigt medtagne.

S. 61.

Cap. 62. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 256.

Einarr þambarskelmir] Brudst. har urigtigt „Styrkarr af Gimsum.“

i Vindaskipit] „í rauðu klæði," tilf. Cod. Arn. og Brudstykket.

S. 62.

Cap. 63. Cod. Arn. 71. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 257, 258, 259. Det er kun i Cod. Arn., hvor der staar noget om, hvad Dronning Thyre nöd, da hun vilde hungre sig ihjel, nemlig et Æble. Brudst. tilföjer at hun döde „á bak langaföstu." Ol. Tr. S. lader Hunden Vige ej blive tilbage paa en Kongsgaard, men fölge med paa Ormen; det er der Einar Thambeskelver, der ved Tilbagekomsten til Viken udraaber hine Ord, der af Odd tillægges dens Vogter.

Cap. 64. Indholdet af det tilsvarende Capitel i Brudstykket afviger meget fra dette, og slutter sig nærmest til Cap. 267—269 i Ol. Tr. Saga. Dog slutter det ligesom nærværende, og Cap. 73 i Cod. Arn., med Udsagnet om at Odd er Forfatteren. Cod. Arn. tilföjer at han var „prestr at vígslu," men hverken den eller Brudstykket har noget om Odds Anfegtelse eller Kong Olafs Aabenbarelse for ham. I Brudst. forekommer det besynderlige Navn „Vellönd" Paa det tilsvarende Sted i Olaf Tr. Saga Cap. 267 staar der „Vindland" (þá bauð Ástriðr at hann skyldi hafa eignir þær ok ríki, er hon átti í Vindlandi ok Sigvaldi jarl átti ekki vald á); altsaa kan man her ikke vel tænke paa Valland eller Frankrige.

Cap. 65. Cod. Arn. 74. jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 286. Dette Cap. mangler i Brudstykket, saavelsom de övrige Tillægscapitler, der findes i Codex Arnamagnæanus.

NAVNE-REGISTER.

Trykfeil.

S. VI.	Lin. 12	ovenfra	„hiin Oplysning, hiin Anförelse af hans Navn“ læs: „den Oplysning, hiin Anförelse af hans Navn giver“.
- VIII.	— 6	—	„Gille“ læs „Gelle“.
- —	— 18	—	„maget“ læs „meget“.
- IX.	— 9	—	„endnu læs „enten“
- X.	— 21	—	„udgjøre“ læs „udgjør“
- XV.	— 13	ned.fra	„Gunnlaugs“ læs „og derpaa bearbeidet Gunnlaugs“
- 8	— 9	—	„eggja“ læs „eggia“.
- 23	— 6	ovenfra	„marvgom“ læs „mavrgom“.
- —	— 13	—	„Sigvrdr“ læs „Sigvrðr“.
- 30	— 9	—	er Ordet „Staðe“ utydeligt.
- 38	— 6	—	„6“ læs „36“.

Fortegnelse

over de Steder i nærværende Udgave, hvor hver enkelt Side eller Spalte i de benyttede Haandskrifter begynder.

A. Den stockholmske Codex.

Side i Codex.	Side og Linje i Udg.	Side i Codex.	Side og Linje i Udg.
1 recto	1, L. 1 f. o. (Heyri)	11 recto	31, L. 12 f. n. (ok sa)
- verso	2 - 11 f. n. (þat mvndi)	- verso	33 - 8 f. o. (eigi)
2 r.	4 - 11 f. o. (ok fôtom)	12 r.	34 - 14 f. n. (var at)
- v.	5 - 3 f. n. (hafa)	- v.	36 - 10 f. o. (fretti)
3 r.	7 - 13 f. o. (skiptom)	13 r.	37 - 8 f. n. (þar)
- v.	8 - 8 f. n. (vndan)	- v.	39 - 15 f. o. (-tino. Ok)
4 r.	10 - 10 f. o. (þeirra)	14 r.	40 - 7 f. n. (-tigar a)
- v.	11 - 11 f. n. (afsteininom)	- v.	42 - 16 f. o. (munde)
5 r.	13 - 7 f. o. (við arar)	15 r.	43 - 15 f. n. (-taþi eptir)
- v.	14 - 16 f. n. (Hon lett)	- v.	45 - 17 f. n. (konv)
6 r.	16 - 5 f. o. (oc þeir)	16 r.	47 - 11 f. o. (allt sit)
- v.	17 - 16 f. n. (Hakon)	- v.	48 - 8 f. n. (eige)
7 r.	19 - 6 f. o. (vfriðrinn)	17 r.	50 - 13 f. n. (meire)
- v.	20 - 11 f. n. (haskom)	- v.	52 - 10 f. o. (en þo)
8 r.	22 - 12 f. o. (ok skolo)	18 r.	53 - 13 f. n. (-in ok)
- v.	23 - 7 f. n. (-nan i moti)	- v.	55 - 19 f. o. (Ok er)
9 r.	25 - 13 f. o. (orðvm)	19 r.	57 - 3 f. o. (-gia. En)
- v.	26 - 3 f. n. (er halldin)	- v.	58 - 3 f. n. (skylldir)
10 r.	28 - 19 f. o. (mikla)	20 r.	60 - 19 f. n. (skvtvr)
- v.	30 - 2 f. o. (rað)	- v.	62 - 16 f. o. (...a fram)

B. Den upsalske Codex.

Spalte i Cod.	Side og Linje i Udg.	Spalte i Cod.	Side og Linje i Udg.
1	64, L. 5 f. o. (En Olafs)	4	68, L. 6 f. o. (hinar)
2	65 - 20 f. o. (fyrir sakir)	5	69 - 18 f. n. (dreginn)
3	66 - 6 f. n. (varla harðari)	6	70 - 9 f. n. (Azstriði)

I.

Kgl. Rigsbibliothek i Stockholm Mbr. No 20 4to.

Hlom haska. en aðsett er at þiandum hef brugðit ilike oðens. ⁊ villdi blekia oll þjóð at taka voku þra oll um tider ⁊ at sofa andvða nótt. en siðan at þera allþra dþ̄ vilga eitr. at þren gi oll bana hvernvligan. ⁊ eigu v þra miok gude at þacka. bþ tannade þ. ⁊ kvatt þ hugr um heno. iii. ari rikis. O kgs þra om ... legiaþa er gestriñ mli vid h lengst um kveldit lett h skip gera mikit ⁊ veglikt er het Orminn skammi. ⁊ þ segia men at nordi um halogaland se miok siði maña at sokia sionn rikra ⁊ vrikra ⁊ erþ bukostr þra oc skemtan oc ein dag er veðr var gott. þa mlo þr haukr ⁊ Sigurðr. Gott er nu harekr bvandi at roa iðag hoþ nu ver til þast bodit h iata þvi ⁊ komu a skip ⁊ rero ut ⁊ er þeir þirdut landit. þa drapo þr ardu ⁊ lusto þast vid ⁊ rero siðr m̄ lande m̄ harek ⁊ letto e þ. ... en þr komo a hladet

II.

Upsala. Univ. Bibl. Delagard. Saml. No 47 fol.

Þorgrimr þiodolf. s. or hviñ. Albiorn ormolfr. þorðr or mar darlang. Einarr þambaskelyr. s. Skjrkarl af gunsu. Þorbiorn af raumariki. Þorstaiñ vgarott or hoþund. Þorstæiñ hiti af hop rekstoðu. Vlfr rauði af hæinmork. Vikarr af ymda landi. þakr hiñ edzki. bessi hiñ sterki. þronde hiñ rammi af þelamork. vhyr mir broðir hans. biorn hiñ mikli af yestfolld. brynjolfr hakr bro

